

فصلنامه علمی - پژوهشی

پژوهش در ورزش دانشگاهی

سال دوم، شماره پنجم

سال انتشار: زمستان ۱۳۹۲

شماره استاندارد بین المللی: ۲۳۴۵-۳۵۹۱

براساس نامه کمیسیون بررسی علمی نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به
شماره ۳/۱۸/۱۰۹۰۵۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۷/۱۵، این نشریه از شماره یک، زمستان ۹۱
تا شهریور ۹۴ دارای اعتبار علمی- پژوهشی می باشد.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰ تومان

فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهش در ورزش دانشگاهی

- مدیرمسئول: دکتر مهدی طالب پور
- سردبیر: دکتر محمد کشتی دار
- مدیر داخلی: محبوبه ایران پاک

- هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا)
 - ✓ دکتر ابولفضل فراهانی (استاد دانشگاه پیام نور -مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی)
 - ✓ دکتر حسن اسدی (استاد دانشگاه تهران - مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی)
 - ✓ دکتر محمد اسماعیل افضل پور (دانشیار دانشگاه بیرجند- فیزیولوژی ورزشی)
 - ✓ دکتر ولی اله دبیدی روشن (استاد دانشگاه مازندران - فیزیولوژی ورزشی)
 - ✓ دکتر رضا رجیبی (استاد دانشگاه تهران - طب ورزشی)
 - ✓ دکتر فرهاد رحمانی نیا (استاد دانشگاه گیلان - فیزیولوژی ورزشی)
 - ✓ دکتر محمد حسین رضوی (دانشیار دانشگاه مازندران - مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی)
 - ✓ دکتر مهدی طالب پور (دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد و عضو پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی)
 - ✓ دکتر مهرداد عنبریان (دانشیار دانشگاه بوعلی سینا - بیومکانیک کلینیکی)
 - ✓ دکتر محمد کشتی دار (دانشیار دانشگاه بیرجند - مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی)
 - ✓ دکتر حبیب هنری (دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی و عضو پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی - مدیریت و برنامه ریزی در تربیت بدنی)

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان استاد نجات الهی، کوچه هواپیمایی، پژوهشگاه تربیت بدنی

تلفن و دورنگار: ۰۲۱-۸۸۹۱۹۸۷۲

نشانی پست الکترونیک: uss@ssrc.ac.ir

سایت سامانه نشریات: Js.ssrc.ac.ir

اسامی مشاوران علمی این شماره (به ترتیب حروف الفباء)

دکتر حمید آقا علی نژاد
دکتر جواد آزمون
دکتر مالک احمدی
دکتر رضا اندام
دکتر مجید جلالی فراهانی
دکتر محمد جلیل وند
دکتر معصومه حسینی
دکتر محمد خبیری
دکتر جعفر خوشبختی
دکتر علی زارعی
دکتر ابوالفضل فراهانی
دکتر حمید قاسمی
دکتر محمد قره
دکتر غلامعلی کارگر
دکتر حمید طاهری
دکتر حسین عیدی
دکتر فرزاد غفوری
دکتر بتول مشرف جوادی
دکتر مهرداد محرم زاده
دکتر فاطمه محدث
دکتر ژاله معماری
دکتر سیده عدرا میرکاظمی
دکتر عبدالمهدی نصیرزاده

راهنمای تهیه مقاله فصلنامه علمی - پژوهشی

«پژوهش در ورزش دانشگاهی»

نشریه پژوهش در ورزش دانشگاهی به صورت فصلنامه در کلیه گرایش های تخصصی تربیت بدنی و علوم ورزشی بر اساس رویکرد ورزش دانشگاهی به زبان فارسی منتشر می گردد. در این نشریه مقالاتی چاپ می شود که نتایج پژوهش های بنیادی، کاربردی و توسعه ای در حوزه های مختلف علوم ورزشی باشد و جامعه دانشگاهی در آن گنجانده شده باشد. خواهشمند است دستور العمل زیر را مطالعه کنید و بر اساس آن اقدام به ارسال مقاله نمایید.

لازم به توضیح است که مقالات دریافتی از طریق سایت پژوهشگاه در مرحله اول و قبل از ارسال به داوری از نظر رعایت دستورالعمل زیر مورد بررسی قرار خواهد گرفت و در صورت مشاهده عدم رعایت دستور العمل، مقاله برای داوری ارسال نخواهد شد.

۱) اصول کلی

مطالب مقاله به صورت یک ستونی با رعایت حاشیه لازم (حداقل ۲ سانتی متر از هر طرف) با قلم B-NAZANIN12 برای متون فارسی و قلم Times New Roman 13 برای متون انگلیسی تایپ شوند. تعداد صفحات مقاله نباید از ۱۵ صفحه (تمامی بخش ها شامل صفحه اول، چکیده، متن اصلی فهرست منابع و جداول) تجاوز کند. مقاله باید ضمن رعایت قواعد دستوری، به فارسی سلیس و روان نوشته شده باشد و تا حد امکان از کاربرد اصطلاحات بیگانه که معادل مناسب فارسی دارند پرهیز گردد. در صورتی که واژه جایگزین فارسی مصطلح یا مناسب نباشد، می توان با حروف فارسی از آوانویسی استفاده و اصل واژه انگلیسی در داخل پرانتز یا زیرنویس نگاشته شود. همچنین مولف باید معادل لاتین نام های خارجی و اصطلاحات مورد استفاده را در پایین صفحه زیر نویس نماید. واژه ها و یا عباراتی که بصورت علائم اختصاری بکار برده می شوند نیز در اولین استفاده، نام کامل آنها ذکر گردد. البته در خصوص واژه های اختصاری و مخفف و نمادها لازم به ذکر است که فقط موارد استاندارد آنها قابل استفاده می باشد و به هیچ وجه در عنوان و چکیده ها نباید مورد استفاده قرار گیرند. تمامی متن اصلی مقاله می بایست دارای شماره صفحه (در پایین و مرکز صفحه) باشد.

صفحه اول

صفحه اول مقاله شامل عنوان مقاله، نام و نام خانوادگی نویسندگان همراه با درجه علمی و محل اشتغال آنها به دو زبان فارسی و انگلیسی، و در صورت وجود مؤسسه ناظر، حامیان مالی و محل انجام پژوهش باشد. هنگامی که مولف محل کار یا وابستگی ندارد، باید نام شهر و استان محل سکونت خود را در زیر نام و نام خانوادگی خود بنویسد. نشانی، تلفن و پست الکترونیک نویسنده مسئول (همراه با ذکر نام نویسنده مسئول) به صورت مشخص باید ذکر گردد. تمامی مکاتبات نشریه تنها با نویسنده مسئول انجام خواهد شد.

صفحه دوم

عنوان فارسی مقاله، چکیده فارسی و کلید واژگان به ترتیب ذکر می گردند. چکیده مقاله در یک پاراگراف، حداکثر ۲۵۰ کلمه و در متن آن هدف، روش‌ها، یافته‌ها و نتیجه‌گیری ذکر شده باشد (نیازی نیست تا در متن چکیده این چهار بخش تفکیک شده و عنوان هر بخش ذکر گردد). در متن چکیده از فعل های معلوم استفاده شود. برای توصیف آنچه انجام شده از فعل گذشته و برای نتیجه‌گیری از فعل زمان حال استفاده گردد. لازم به ذکر است که در متن چکیده به هیچ عنوان نباید منبع دهی نمود و همچنین از واژه‌های اختصاری و مخفف و نمادها استفاده کرد. کلید واژگان نیز بین ۳-۵ کلمه بوده و با کاما از یکدیگر جدا شوند.

صفحه سوم

صفحه سوم شامل عنوان انگلیسی مقاله، چکیده انگلیسی و کلید واژگان مرتبط می باشد. شایسته است چکیده انگلیسی و کلید واژگان (Key Words) دقیقاً با چکیده و کلید واژگان فارسی مطابقت نماید.

متن مقاله

متن اصلی مقاله به ترتیب شامل ۶ بخش مقدمه، روش شناسی، نتایج، بحث و نتیجه گیری، تشکر و قدردانی و منابع می باشد. کلیه بخش های فوق به صورت مجزا و با همین عناوین باید بیان شوند. در مقابل این عناوین از قرار دادن علامت " : " پرهیز گردد.

مقدمه

مقدمه باید توضیح دهد که مساله چیست؟ چگونه با کارهای قبلی مرتبط است و چه تفاوتی با آنها دارد؟ این بخش در دو تا سه صفحه به گزارش بیان مسئله با مروری بر مطالعات گذشته، چالش های موجود در این مسئله، ضرورت، کاربرد نتایج و اهداف تحقیق می پردازد. در نوشتن مقدمه از نوشتن مطالب عمومی، غیر ضروری و غیر مفید خودداری کنید. همچنین مقدمه نباید به گونه‌ای نوشته شود که فقط برای افراد حرفه‌ای قابل استفاده باشد.

روش پژوهش

به نحوی باید نوشته شود که هر خواننده‌ای بتواند با آن، تجربه نویسنده مقاله را تکرار کند. در این بخش جزئیات روش تحقیق و علت انتخاب آن، مدت زمان اجرای طرح و پی‌گیری، زمان و مکان اجرای تحقیق، نمونه‌های مورد آزمون و ملاک انتخاب آنها، روش نمونه‌گیری و منطق تعداد نمونه، ملاک‌های ورود و خروج از تحقیق، نحوه جمع‌آوری اطلاعات، رعایت موازین اخلاق در پژوهش، ابزارهای اندازه‌گیری (روایی و پایایی وسایل و ابزارها در خارج و داخل کشور) آزمون‌های آماری مورد استفاده، نام کشور و شرکت سازنده مواد و دستگاه‌ها به تناسب روش تحقیق می بایست گزارش شود.

نتایج

نتایج شامل شرح کامل یافته‌های پژوهش می باشد. نتایج تحقیق با توجه به اصول علمی به صورت کاملاً شفاف و روشن می بایست ارائه گردند. ارائه نتایج دقیق شامل گزارش عدد با درصد، گزارش میانگین با حدود اطمینان، ذکر دقیق مقادیر آماره آزمون‌ها بالاخص مقدار دقیق P-Value (به عنوان مثال $P=0.012$) در آزمون‌های آمار استنباطی ضروری می باشد. مولفین لازم است تنها به گزارش مهم ترین یافته‌های

به دست آمده اکتفا کنند. همچنین استفاده مناسب از جدول و نمودارهای فارسی با حداقل تعداد ممکن به صورت سیاه و سفید و دو بعدی موجب سهولت مطالعه مقاله خواهد شد. کلیه شکل‌ها، نمودارها و تصاویر با واژه "شکل" نام گذاری شده و عنوان شکل در زیر آن درج شود.

عناوین جداول نیز در بالای آنها قرار داده می شود. برای درج عنوان هر شکل یا جدول پس از کلمه شکل یا جدول و شماره آن، خط تیره و سپس عنوان ذکر گردد.

عکس‌ها باید به وضوح و کیفیت بالا تهیه شوند و نویسندگان محترم می بایست از قرار دادن تصویر شکل‌ها خود داری نموده و تنها از فایل‌های اصلی برگرفته از نرم افزارهای مربوطه استفاده کنند. بهتر است برای متمایز کردن ستون نمودارها به جای استفاده از رنگ‌های مختلف از هاشور به شیوه‌های مختلف استفاده کرد. با توجه به محدودیت صفحات مجله، بدیهی است از تکرار مطالبی که در متن آورده شده‌اند در جداول و بالعکس باید اجتناب نمود. نکته مهم دیگر این که جداول و نمودارهای مورد نیاز می بایست مطابق ضوابط و الگوهای APA ارائه گردند. استفاده از جدول وقتی مجاز است که نتوان اطلاعات به دست آمده (نتیجه) را به راحتی در متن آورد. عنوان جدول باید گویا باشد به نحوی که نیاز نباشد به متن مراجعه شود.

اعداد جدول حتی الامکان بدون اعشار و در صورت لزوم تا دو رقم اعشار داشته باشد. اختصارات و علائم متن جدول را می توان با زیر نویس روشن کرد. در جدول فقط از خطوط افقی (ترجیحاً سه خط) آن هم برای مشخص کردن تیتر و انتهای جدول استفاده شود. اعداد و ارقام و مطالب جدول نباید در متن مقاله تکرار شده باشد. ابعاد جداول باید طوری تنظیم شوند که در یک صفحه مجله (طولی یا عرضی) جا بگیرد.

بحث و نتیجه گیری

شرح نکات مهم یافته‌ها، آثار و اهمیت و محدودیت آن‌ها، مقایسه نتایج تحقیق با یافته‌های حاصل از مطالعات دیگر، توجیه و تفسیر موارد مشترک و مورد اختلاف، بیان کاربرد احتمالی یافته‌ها، و در نهایت نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات حاصل از یافته‌های پژوهش از موارد مورد بحث در این بخش مقاله است. در انتهای نتیجه‌گیری بحث مختصری در باره آنچه که تا کنون در باره موضوع مورد مطالعه می دانیم و اینکه مقاله (تحقیق) حاضر چه اطلاعات جدیدی به حیطه و موضوع مورد مطالعه اضافه می کند، پیشنهاد می شود. در این بخش از تکرار بخش یافته‌ها خودداری گردد و نباید نتایج جدید که در قسمت یافته‌ها به آن اشاره نشده است، عرضه شود. از اظهار نظر در مواردی که یافته‌های مطالعه آن را مطرح نمی کنند نیز باید خودداری شود.

تشکر و قدردانی

در این قسمت نام منبع یا منابع حمایت مالی که منجر به انجام تحقیق و تهیه مقاله گردیده است ذکر می شود و از کلیه افراد یا گروه‌هایی که در انجام تحقیق همکاری داشته‌اند تشکر و قدردانی می گردد. البته استفاده یا عدم استفاده این قسمت در متن مقاله به دلخواه نویسندگان است.

منابع

شیوه منبع دهی در این مجله بر اساس شیوه ونکور (ظهور در متن) می باشد. در این شیوه اولین ارجاع در متن شماره یک را گرفته و این منبع در بخش منابع در انتهای مقاله نیز با شماره یک مشخص می شود. تعداد منابع فارسی و انگلیسی نباید بیش از ۴۰ شماره باشد. در داخل متن هر جا نیاز به استفاده از پرانتز می باشد، باید بین حرف آخر کلمه و پرانتز فاصله باشد و پرانتز نباید به کلمه بچسبد؛ مثلاً: بررسی انجام شده توسط اشمیت (۱) در سال ۲۰۰۷ نشان داد ...

در مواردی که محقق اقدام به نوشتن نام نویسنده مقاله و سال اجرای تحقیق می کند (همچون مثال بالا) لازم است تا شماره منبع مورد نظر را نیز ذکر کند. همچنین توجه شود زمانی که در داخل پرانتز های استفاده شده برای نوشتن منابع (در داخل متن)، بیش از دو منبع قرار می گیرد، منابع باید از کوچک به بزرگ و از سمت چپ به راست بدون فاصله نوشته شوند و با حرف کاما از یکدیگر جدا شوند مثلاً: (۱۲،۱۴،۲۱). اگر منابع داخل پرانتز بیش از دو مورد است و پشت سر هم قرار دارند، به جای نوشتن همه آنها، بین منبع اول و آخر یک خط تیره قرار داده شود: مثلاً به جای (۱،۲،۳،۴) نوشته شود (۱-۴). علاوه بر این می توان این شیوه ها را با یکدیگر ترکیب نمود (۲-۲۹،۱۲،۷).

زمانی که بخشی از مطالب یک کتاب استفاده شده و محقق قصد مشخص ساختن دقیق محل مورد نظر را دارد می تواند از این شیوه استفاده کند (ص ۲۳، ۴) که به مفهوم صفحه ۲۳ از منبع ۴ است. زمانی نیز که محقق قصد نقل قول از محقق دیگری را دارد می تواند به این شکل نقل قول کند: ریچارد ای. اشمیت (۲۰۰۴) بیان داشت ... (به نقل از ۵) که این به این مفهوم است که نویسنده منبع ۵ را مطالعه نموده و در این منبع نتایج مطالعه اشمیت را گزارش می کند. استفاده از سیستم EndNote جهت کاهش اشتباه و ارتقاء کیفیت نشریه پیشنهاد می شود.

نویسندگان برای اخذ اطلاعات کامل در خصوص شیوه ی منبع دهی ونکور می توانند اطلاعات لازم را از سایت های مختلف به زبان فارسی و انگلیسی دریافت کنند. همچنین از طریق لینک زیر نیز می توان اطلاعات کاملی در این خصوص اخذ نمود:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK7256>

نحوه نگارش منابع مورد استفاده

منابعی که در متن مورد استفاده قرار می گیرند باید به صورت زیر معرفی شوند

۱- مقاله

نام خانوادگی و نام نویسنده (تا ۶ نفر اول بصورت کامل و بیش از ۶ نفر با استفاده از واژه همکاران/ et al آورده شود). عنوان مقاله. نام مجله. سال؛ شماره دوره (شماره مجله): شماره صفحه.

مقاله فارسی

هنری حبیب، شهلائی جواد، مندعلی زاده زینب. تدوین چشم انداز کارآفرینی در ورزش کشور از دیدگاه صاحب نظران ورزشی. مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۳۹۲؛ ۵(۱۸): ۸۰-۶۷.

مقاله انگلیسی

Schmidt R A, Wulf G. Continuous concurrent feedback degrades skill learning: Implications for training and simulation. *Hum Factors*. 1997 Dec;39(4):509-25.

در خصوص شیوه نوشتن نام مجلات باید از شیوه Medline به صورت مخفف استفاده شود. برای یافتن مخفف نام مجلات می توان از لینک زیر خلاصه نام مجلات معتبر دنیا را دریافت نمود:

[/http://www.efm.leeds.ac.uk/~mark/ISIabbr](http://www.efm.leeds.ac.uk/~mark/ISIabbr)

۲- کتاب

کتاب ترجمه

نام خانوادگی و نام نویسنده (نویسندگان). عنوان کتاب. نام و نام خانوادگی مترجم / مترجمان. شماره چاپ یا ویرایش. شهر محل نشر: ناشر؛ سال انتشار. ص شماره صفحه.

مک کینزی بریان. سنجش و ارزیابی عملکرد جسمانی. مترجمان: هنری حبیب، رجبی رضا. چاپ اول. تهران: انتشارات پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی؛ ۱۳۹۱. ص ۴۳-۲۱.

کتاب تالیف

نام خانوادگی و نام نویسنده (نویسندگان). عنوان کتاب. شماره چاپ. شهر محل چاپ: ناشر؛ سال انتشار. ص شماره صفحه.

طالب پور مهدی، کشتی دار محمد، بهزاد نیا بهزاد. علوم کاربردی در تیراندازی با کمان. چاپ اول. تهران: انتشارات پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی؛ ۱۳۹۱. ص ۶۵-۲۵.

کتاب انگلیسی

Schmidt RA, Lee TD. Motor control and learning (4thed). Champaign, IL: Human Kinetic; 2005. p. 21-5.

توضیح این که در کتاب هایی که از چند بخش کتاب استفاده شده است می توان شماره صفحات بخش های مختلف را به شکل زیر وارد نمود:

ص ۲۳۱، ۲۰۹، ۲۰-۱۵

در اینگونه موارد در متن مقاله نیز می توان در هر بار استفاده از این منبع شماره صفحه را به این شکل مشخص نمود: نمازی زاده (ص ۲۳۱، ۴) و این پرائتز به این مفهوم است که مطلب متعلق به صفحه ۲۳۱ منبع شماره ۴ (که متعلق به دکتر نمازی زاده است) می باشد.

۳- مقاله از شبکه اینترنت یا اطلاعات موجود در لوح های فشرده

نام خانوادگی و نام نویسنده (نویسندگان). عنوان مطلب. محل انتشار: نام منتشر کننده یا ناشر؛ تاریخ دریافت. نشانی اینترنتی یا نام لوح فشرده.

۴- پایان نامه، رساله و طرح های پژوهشی

نام خانوادگی و نام مجری (مجریان). عنوان پایان نامه، رساله یا پژوهش (ذکر واژه پایان نامه کارشناسی ارشد، رساله دکتری یا طرح پژوهشی). محل انتشار: دانشگاه یا سازمان حامی؛ سال انتشار.

۵- مجموعه مقالات کنفرانس ها یا همایش های علمی
نام خانوادگی و نام نویسنده (نویسندگان). عنوان مقاله. عنوان همایش؛ زمان همایش؛ مکان همایش؛ نام ناشر؛ زمان انتشار. ص شماره صفحه.

علاوه بر نکات فوق، مقاله بر اساس شرایط زیر بررسی می‌شود

- در صورتی که نویسنده مسئول، تغییرات درخواست شده از سوی داوران و کارشناسان مجله را ظرف مدت ۳۰ روز انجام و از طریق سامانه ارسال نکند، مقاله از فرآیند بررسی و داوری حذف می‌شود.
 - لازم به ذکر است در صورت پذیرش مقاله به شرط انجام اصلاحات محقق می‌بایست توضیحات لازم در خصوص کلیه سوالات را در قالب یک نامه در ابتدای مقاله ارائه نموده و اصلاحات انجام گرفته را نیز با رنگی متمایز (برای هر داور با یک رنگ مشخص) مشخص نماید. بهتر است این اعمال در نسخه ای از مقاله انجام شود که داور توضیحات را در آن ارائه نموده و این توضیحات حذف نشوند تا داور با یک نظر بتواند تغییرات لازم را بررسی نماید.
 - مسوولیت محتوای علمی مقاله، با نویسنده یا نویسندگان آن است.
 - هیئت تحریریه نشریه در قبول یا رد و یا ویرایش مقاله (با تأیید مؤلف) آزاد است.
 - مقالات منتشر شده نباید قبلاً در هیچ نشریه داخلی و یا خارجی چاپ شده باشد. در صورت مشاهده این موضوع مقاله از فرآیند داوری این نشریه حذف خواهد شد و ضمن انعکاس عدم تعهد نویسنده به سایر نشریات علمی کشور، مدیریت نشریه، مقالات دیگر آن نویسنده را مورد بررسی قرار نخواهد داد.
 - ارائه‌دهنده مقاله تعهد کند تا زمانی که جواب نهایی (پذیرش یا رد) مقاله خود را دریافت نکرده باشد، مقالات خود را به نشریات داخلی و خارجی دیگر ارسال نکند.
 - استفاده از مندرجات نشریه با ذکر کامل مأخذ آزاد است.
 - در پایان، از نویسنده محترم درخواست می‌شود ضمن مطالعه مندرجات این راهنما مقاله خود را تنظیم، و در پرونده مقاله ثبت نماید.
- در پایان، از نویسنده محترم درخواست می‌شود ضمن مطالعه مندرجات این راهنما و مشاهده نمونه مقالات چاپ شده در جدیدترین شماره نشریه، مقاله خود را تنظیم، و به دفتر نشریه ارسال کند.

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان استاد نجات الهی، کوچه هواپیمایی، پژوهشگاه تربیت بدنی

تلفن و دورنگار: ۰۲۱-۸۸۹۱۹۸۷۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵	• طراحی مدل بازاریابی ورزشی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران ... رسول طریقی، مهرزاد حمیدی، حسین رجبی
۳۱	• مطالعه دیدگاه دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به آینده شغلی محمد رضا برومند، اعظم فضلی درزی، عادلہ عظیمی دلارستانی
۴۹	• ارتباط عوامل موثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی با رضایتمندی دانشجویان در دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران سیده فریده هادوی
۶۵	• رابطه رفتارهای مریگری و انسجام گروهی تیم‌های موفق هندبال و بسکتبال دانشجویان پسر دانشگاه‌ها از دیدگاه دانشجویان ورزشکار محمد مازیاری، سیدمحمد کاشف
۸۱	• تحلیل عوامل انگیزشی مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه صدیقه سادات امامی، صدیقه حیدری‌نژاد، پروانه شفیع‌نیا
۹۷	• شناسایی و اولویت بندی موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی نغمه سادات نعمت‌الهی، کوروش قهرمان تبریزی، اسماعیل شریفیان
۱۱۷	• طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور مهدی گودرزی، ابوالفضل فراهانی، محمود گودرزی
۱۳۵	• قابلیت‌های یادگیری سازمانی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران علیرضا ال‌هی، عیسی اسکندری، وحید ساعت‌چیان

طراحی مدل بازاریابی ورزشی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران

رسول طریقی^۱، مهرزاد حمیدی^۲، حسین رجبی^۳

۱- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی پردیس کیش دانشگاه تهران*

۲- دانشیار دانشگاه تهران

۳- استادیار پردیس کیش دانشگاه تهران

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۱/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۲/۲۱

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، طراحی مدل بازاریابی ورزشی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران بود. پژوهش حاضر، از نوع همبستگی و به لحاظ هدف کاربردی است. پرسش‌نامه‌ای محقق‌ساخته طراحی و روایی آن توسط متخصصان و استادان دانشگاه تأیید و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ به دست آمد. از میان ۲۳۰ پرسشنامه‌ایی که توزیع شد، ۲۰۲ پرسشنامه تکمیل و عودت داده شد. جامعه آماری متشکل از هیئت رئیسه سابق و فعلی، روسای هیئت‌های استانی و کارشناسان و کارکنان فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی و مدیران و کارشناسان ادارات کل تربیت‌بدنی و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشور بوده است. با توجه به محدود بودن جامعه آماری، تعداد نمونه آماری با جامعه آماری برابر و روش نمونه‌گیری به صورت کل‌شمار در نظر گرفته شد. در این پژوهش از آمار توصیفی برای توصیف وضعیت جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان و همچنین پاسخ‌های آنان به سوالات تحقیق و در بخش آمار استنباطی از آزمون‌های تحلیل عاملی تاییدی و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد مدل بازاریابی ورزشی طراحی شده برای فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران از برازش لازم برخوردار است ($GFI=0/90$ ، $RMSEA=0/045$ ، $p=0/000$). در این مدل، ابعاد شش‌گانه بازاریابی، پیش‌بینی‌کننده قابلیت‌های بازاریابی است و قابلیت‌های بازاریابی نیز بر عملکرد بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی اثر مثبت و معنادار دارد.

کلیدواژگان: بازاریابی ورزشی، فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی، مدل‌سازی، تحلیل - عاملی.

مقدمه

افزایش تقاضای شرکت در فعالیتهای جسمانی و ورزشی باعث رشد و گسترش این فعالیتها در سطح جهان شده، به نحوی که برای پاسخ‌گویی به این تقاضا و نیاز، جنبش‌ها، سازمان‌ها و نهادهای مختلفی به وجود آمده است. این امر نشان از اهمیت ورزش در جوامع امروزی، برای بهبود و ارتقاء سطح سلامتی و نشاط عمومی و کسب موفقیت‌های بین‌المللی دارد. ضمن این که برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی به دلیل ماهیت آزاد فعالیتها، عدم ثبات ورزش و رویدادهای ورزشی و نامشخص بودن نتایج مسابقات نمی‌توانند آن را پیش‌بینی کنند (۱). امروزه، سازمان‌های ورزشی همانند سازمان‌های غیر ورزشی در معرض تغییر و تحولات محیطی و جهانی قرار دارند و با مسایل ویژه خود دست به گریبان هستند (۲). مدیران سازمان‌های ورزشی حرفه‌ای و دانشگاهی، برای زنده ماندن در فضای کسب و کار ورزشی، باید بتوانند چالش‌هایی نظیر هزینه‌های سرسام‌آور، بازار به شدت رقابتی، گسترش نارضایتی هواداران و قطع رابطه آن‌ها و رشد انفجاری فناوری‌های جدید را به شکل اثرگذاری مدیریت کنند (۳). علاوه بر این، حرکت رو به رشد بازاریابی ورزشی، اثرات ویژه‌ای در توسعه ورزش جهان داشته و توانسته گردش پولی عظیم، پتانسیل فوق‌العاده برای جذب شاغلین متعدد، جذب منابع مالی خارجی، جنبه‌های تبلیغاتی بسیار و فواید سیاسی، فرهنگی و اجتماعی گسترده‌ای را برای افراد ذینفع این صنعت فراهم آورد (۴). در حالی که در سال‌های اخیر در سازمان‌های ورزشی درآمد-ها افزایش قابل توجهی داشته است، در مقابل هزینه‌های جاری این بخش‌ها رشد سریع‌تری داشته است. در لیگ حرفه‌ای بسکتبال آمریکا^۱، متوسط حقوق و دستمزد بیش از ۴ میلیون دلار در سال است (۵). هم‌چنین تاسیس یک استادیوم جدید برای برخی از تیم‌های حاضر در لیگ فوتبال آمریکایی^۲ بیش از ۱ میلیارد دلار هزینه در بر دارد (۶).

هم‌اکنون یکی از قابلیت‌های لازم برای موفقیت در عرصه‌های رقابت، برخورداری از دانش و مهارت بازاریابی در موسسه‌های اقتصادی است. در این میان موسسه‌های ورزشی را نیز می‌توان به عنوان بخش مهم و جدایی‌ناپذیری از بدنه اقتصادی کشور در نظر گرفت که در راستای توسعه ورزش عمومی، تخصصی و قهرمانی در سطح داخلی و بین‌المللی به دنبال دستیابی به اهداف اقتصادی هستند (۷). در تایید موارد ذکر شده، هر ساله در مراکز آموزش عالی سراسر دنیا دانشجویان بیشتری برای مطالعه علمی و آکادمیک صنعت ورزش و متعاقب آن بازاریابی ورزشی مشغول به تحصیل می‌شوند (۸). هم‌چنین، در حال حاضر گردش مالی صنعت ورزش جهان با رشدی فوق-

-
1. NBA
 2. NFL

العاده در طول یک دهه و اشتغال هزاران نفر به طور مستقیم و غیرمستقیم به عنوان یکی از صنایع برتر به سرعت در حال رشد است (۹). کاتلر و آرمسترانگ^۱ در تعریفی از بازاریابی، آن را نوعی فرایند اجتماعی مدیریتی بیان می‌کنند که بدان وسیله، افراد و گروه‌ها می‌توانند از طریق تولید، ایجاد و مبادله محصولات و ارزش‌ها با دیگران، نیازها و خواسته‌های خود را برآورده سازند. آن‌ها معتقدند سازمان‌هایی که برنامه بازاریابی را تجربه کرده‌اند و یا خواهند کرد، صرف‌نظر از میزان و نوع تغییرات محیطی در مقایسه با آن‌هایی که چنین رویه‌ای را رسمی، سیستماتیک و عقلانی تجربه نمی‌کنند، موفق‌تر هستند (۱۰). با توجه به این موارد سازمان‌های ورزشی به دنبال توسعه فعالیت‌های بازاریابی خود هستند. ورزش دانشگاهی نیز از جمله بخش‌های صنعت ورزش است که به برنامه‌های بازاریابی توجه ویژه‌ای دارد. گاندوگان^۲ (۱۹۹۶) در پژوهشی در خصوص بازاریابی ورزشی مسابقات بسکتبال دانشگاهی به افزایش اهمیت بازاریابی ورزشی در سطح ورزش بازاریابی تیم‌ها، برنامه‌ریزی در بخش بازاریابی و بودجه‌های بسیار زیاد بخش بازاریابی ورزشی اشاره می‌کند. علاوه بر این، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که برنامه‌ی بازاریابی به سازمان اجازه می‌دهد تا به طور صحیح نیازهای بودجه‌ی بازاریابی خود را ارزیابی کرده و تشخیص دهد که از طریق بازاریابی ورزشی چه مقدار درآمد را می‌تواند ایجاد کند (۱۱). هم‌چنین انسور^۳ (۱۹۹۸) بیان کرد که یک طرح بازاریابی استراتژیک، درآمد و پتانسیل بخش‌های مختلف ورزشی را در جهت برنامه‌های ورزشی بین دانشکده‌ای افزایش می‌دهد (۱۱).

علاوه بر این، پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهند که بازاریابی در بخش ورزش‌های دانشگاهی رشد چشمگیری داشته است. برانولد و بوئرز^۴ (۱۹۹۲) در بررسی استفاده از فعالیت‌های ترویجی بر بیسبال دانشگاهی نشان دادند که استفاده از برنامه‌های ترویجی در بخش دانشگاهی، بر افزایش تماشاگر و درآمد تأثیر فراوانی دارد (۱۲). درآمد حمایت ورزشی در لیگ دسته یک انجمن ملی ورزش‌های دانشگاهی آمریکا از سال ۱۹۹۷ تا سال ۲۰۰۱ افزایش ۷۹ درصدی داشته است و از ۷۶۰ هزار دلار به ۱/۳۸ میلیون دلار برای هر مؤسسه رسیده است (۱۳). به علاوه حانسن و گادیر^۵ (۱۹۹۲) دریافتند که سازمان‌های مختلف ورزشی از قبیل ان

-
1. Kolter & Armstrong
 2. Gundogan
 3. Ensor
 4. Branwold & Bowers
 5. Hansen & Gauthier

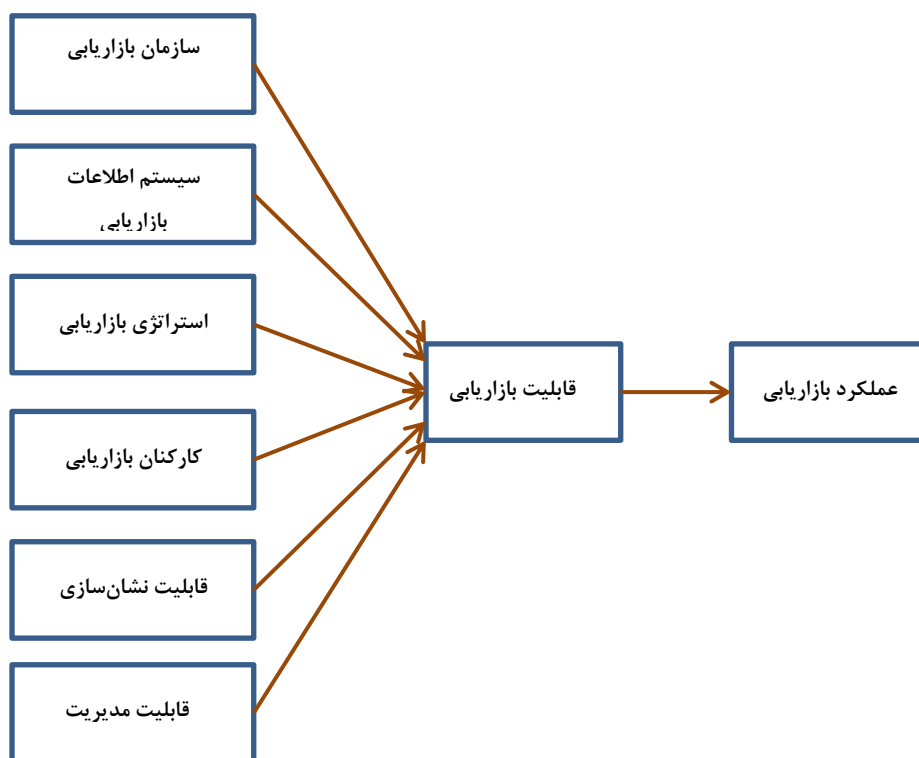
سی ای ای^۱، تیم‌های حرفه‌ای و اتحادیه ورزشکاران بین دانشگاهی کانادا، اهداف بازاریابی مختلفی را بسته به شرایط خاص دنبال می‌کنند. آن‌ها توضیح دادند که تیم‌های حرفه‌ای در میان چندین عامل، روی ارزش سرگرمی برای رفع استرس و جهت‌گیری اجتماعی تیمی تأکید داشتند، در حالی که ان سی ای ای روی بازاریابی تیمی تأکید داشت. همچنین اتحادیه‌ی ورزشکاران بین دانشگاهی کانادا^۲، مکان‌های ورزشی مناسب برای بازیکنان و کیفیت تیمی را عوامل مهم در رسیدن به اهداف بازاریابی‌شان معرفی کردند (۱۱). در پژوهشی پین^۳ (۲۰۱۰) به این نتیجه رسید که دانشگاهها به جای دادن کمک هزینه به دانشجویان، باید به سرمایه‌گذاری در لغو شهریه‌ی تحصیلی برای دانشجویان ورزشکار به عنوان تنها حامی مالی سازمانی واحد ورزشکاران توجه ویژه‌ای نمایند. با انجام این قبیل کارها دانشگاهها و موسسات آموزش عالی، ورزشکاران را بهتر تصدیق خواهند کرد و حال آن که به ترویج فرهنگ مثبت در فضای دانشگاه پیرامون ورزشکاران کمک می‌کنند (۱۴). با رشد و توسعه ورزش در کشور، شاهد رشد در ورزش دانشگاهی نیز بوده‌ایم. به طوری که فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی در ۱۵ تیر ماه ۱۳۸۴ تأسیس و فعالیت خود را به طور رسمی آغاز نمود. این فدراسیون با برگزاری المپیادهای ملی ورزش دانشگاهی، مشارکت تیم‌های بخش‌های کلان وزارت علوم و آموزش عالی کشور، اعزام تیم‌های ملی ورزش دانشگاهی کشور به رقابت‌های قاره‌ای و بین‌المللی و نیز تشکیل هیئت‌های استانی در سطح کشور، توسعه ورزش دانشگاهی را از سطح ملی به سطح استانی تسریع نمود. آنچه آشکار است توسعه روزافزون و گسترش برنامه‌ها و فعالیت‌های این فدراسیون در کلیه‌ی بخش‌های ورزش دانشگاهی کشور است. اما نکته‌ی قابل‌ملاحظه، این است که این فدراسیون نیز همانند بیشتر سازمان‌های ورزشی کشور، بخش عمده بودجه خود را از منابع دولتی تأمین می‌نماید. این در حالی است که برنامه‌ها و فعالیت‌های بازاریابی در سطح کشور کمتر مورد توجه واقع شده است. در این خصوص رجبی (۱۳۹۱) اشاره می‌کند که کمیته ملی المپیک بیشتر بودجه و منابع مالی خود را از طریق دولت تأمین می‌کند و هیچ‌گونه برنامه بازاریابی مدونی ندارد. همچنین فعالیت‌های بازاریابی انجام شده در این سازمان بسیار ناچیز و به طور پراکنده صورت گرفته است (۱۵). از آن جا که در اساس‌نامه فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی، انجام فعالیت‌های بازاریابی ورزشی و جذب حامیان مالی به منظور تقویت بنیه مالی فدراسیون به عنوان یکی از وظایف اصلی فدراسیون مطرح شده است و همچنین

1. NCAA
2. CCAA
3. Pine

حمیدی (۱۳۹۰) در تدوین استراتژی‌های این فدراسیون، ظرفیت‌سازی و تنوع بخشی به بنیاد-های مالی، بازاریابی و درآمدزایی فدراسیون را استراتژی با اوایت دوم در این فدراسیون معرفی نموده است (۱۶)؛ و با توجه به اهمیت انکارناپذیر فعالیت‌های بازاریابی در سازمان‌های ورزشی، در این پژوهش به طراحی مدل بازاریابی ورزشی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی پرداخته شده است.

مدل مفهومی تحقیق

مدل مفهومی این پژوهش بر اساس بررسی‌های انجام گرفته در ادبیات و پیشینه پژوهش شکل گرفته است. در این مدل متغیرهای سازمان بازاریابی، سیستم اطلاعات بازاریابی، استراتژی بازاریابی، کارکنان بازاریابی، قابلیت نشان‌سازی و قابلیت مدیریت به عنوان متغیرهای پیش‌بین (مستقل) و قابلیت بازاریابی و عملکرد بازاریابی به عنوان متغیر ملاک (وابسته) مطرح گردید.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع همبستگی و به لحاظ هدف کاربردی به شمار می‌آید. جامعه‌ی آماری تحقیق حاضر متشکل از پنج گروه (۲۳۰ نفر) بوده است. این گروه‌ها شامل هیئت رئیسه سابق و فعلی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی (۱۴ نفر)، روسای هیات‌های استانی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی ایران (۳۱ نفر)، کارشناسان و کارکنان فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی (۵ نفر)، مدیران و کارشناسان ادارات کل تربیت‌بدنی بخش‌های آموزش عالی کشور (۱۶۰ نفر) و اعضای هیئت علمی رشته مدیریت ورزشی و مطلع به امور فدراسیون (۲۰ نفر) بوده است. با توجه به محدود بودن جامعه آماری پژوهش حاضر، نمونه با جامعه برابر و روش نمونه‌گیری به صورت کل‌شمار است. نحوه جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش حاضر میدانی بود. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق‌ساخته بوده است که روایی آن توسط ده تن از اساتید مدیریت ورزشی بدست آمده و پایایی آن هم از طریق آزمون آلفای کرونباخ تعیین شد و در جدول (۱) قابل مشاهده است. ابزار مذکور مستخرج از گویه‌های پژوهش‌های قبلی صورت گرفته در زمینه بازاریابی است و شامل ۴۰ سوال بوده و بر اساس مقیاس ۵ گزینه‌ای لیکرت طراحی شده است. میزان ضریب آلفای کرونباخ که بر روی ۳۰ پرسشنامه در مطالعه مقدماتی صورت گرفته است برای هر یک از عوامل پرسشنامه به شرح زیر است:

جدول ۱. نتایج آزمون ضریب آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی پرسش‌نامه تحقیق

ردیف	عوامل	تعداد مؤلفه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
۱	سازمان بازاریابی	۴	۰/۹۳۵
۲	سیستم اطلاعات بازاریابی	۴	۰/۸۶۱
۳	استراتژی بازاریابی	۵	۰/۸۷۰
۴	کارکنان بازاریابی	۶	۰/۸۷۴
۵	قابلیت نشان‌سازی	۶	۰/۸۹۷
۶	قابلیت مدیریت	۵	۰/۹۳۴
۷	قابلیت بازاریابی	۴	۰/۸۷۹
۸	عملکرد بازاریابی	۶	۰/۸۹۷
	کل پرسشنامه	۴۰	۰/۹۸۱

همان‌طور که در جدول (۱) مشخص است ضریب آلفای کرونباخ تمامی ابعاد پرسشنامه بالاتر از ۰/۸ بود و ضریب آلفای کل پرسشنامه نیز ۰/۹۸ است که نشانگر پایایی مناسب پرسشنامه است. به منظور تجزیه و تحلیل آماری این پژوهش در بخش آمار توصیفی از جدول فراوانی،

میانگین، انحراف استاندارد و در بخش آمار استنباطی از آلفای کرونباخ استفاده شده است. همچنین برای انجام این آزمون‌ها از نرم افزار SPSS 20 استفاده گردید. ضمن این که برای انجام تحلیل عاملی تأییدی و همچنین مدل سازی از نرم افزار لیزرل استفاده شد.

نتایج

در جدول (۲) میانگین و انحراف استاندارد سن پاسخ‌دهندگان ذکر شده است.

جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد سن پاسخ‌دهندگان

گروه سنی	فراوانی	درصد فراوانی
زیر ۳۰ سال	۳۴	۱۶/۸
۳۱-۴۰ سال	۹۴	۴۶/۵
۴۱-۵۰ سال	۶۵	۳۲/۲
بالای ۵۱ سال	۹	۴/۵

در جدول (۳) میانگین و انحراف استاندارد سابقه کار پاسخ‌دهندگان ذکر شده است.

جدول ۳. میانگین و انحراف استاندارد سابقه کار پاسخ‌دهندگان

سابقه کار	فراوانی	درصد فراوانی
زیر ۵ سال	۴۶	۲۲/۸
۶-۱۰ سال	۵۵	۲۷/۲
۱۱-۱۵ سال	۴۹	۲۴/۳
۱۶-۲۰ سال	۳۴	۱۶/۸
۲۱-۲۵ سال	۱۵	۷/۴
بالای ۲۵ سال	۳	۱/۵

در جدول (۴) تعداد و درصد فراوانی جنسیت پاسخ‌دهندگان ذکر شده است.

جدول ۴. تعداد و درصد فراوانی جنسیت پاسخ‌دهندگان

جنسیت	تعداد	درصد فراوانی
مرد	۱۶۶	۸۲/۲
زن	۳۶	۱۷/۸

بر اساس نتایج به دست آمده از روش‌های آماری استنباطی مقادیر T حاصل از تمامی روابط مدل مفهومی تحقیق، بزرگ‌تر از ۲ است. لذا می‌توان نتیجه گرفت تمامی روابط مدل مفهومی از نظر آماری، معنادار هستند. همچنین نتایج استنباطی نشان می‌دهد مولفه‌های سازمان

بازاریابی، سیستم اطلاعات بازاریابی، استراتژی بازاریابی، کارکنان بازاریابی، قابلیت نشان سازی و قابلیت مدیریت فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر مثبت و معنادار دارند. به علاوه نتایج استنباطی تحقیق نشان داده است که قابلیت بازاریابی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر عملکرد بازاریابی آن اثر مثبت و معنادار دارد. جدول (۵) ماتریس ضریب هم بستگی بین متغیرهای تحقیق را نشان می دهد.

جدول ۵. ماتریس ضریب هم بستگی بین عوامل تحقیق

عملکرد بازاریابی	سازمان بازاریابی	سیستم اطلاعات بازاریابی	استراتژی بازاریابی	کارکنان بازاریابی	قابلیت نشان سازی	توانایی مدیریت	قابلیت بازاریابی	عملکرد بازاریابی
								سازمان بازاریابی
								سیستم اطلاعات بازاریابی
	۰/۲۹۶**							بازاریابی
		۰/۶۶۸**						استراتژی بازاریابی
	۰/۴۴۷**	۰/۴۹۱**						کارکنان بازاریابی
	۰/۵۱۵**	۰/۶۴۲**	۰/۵۰۹**					قابلیت نشان سازی
	۰/۳۵۹**	۰/۶۲۱**	۰/۶۴۲**	۰/۵۴۴**				قابلیت مدیریت
	۰/۴۸۱**	۰/۵۵۷**	۰/۶۰۳**	۰/۵۹۰**	۰/۶۰۲**			قابلیت بازاریابی
	۰/۶۳۸**	۰/۳۴۴**	۰/۳۹۷**	۰/۵۵۲**	۰/۴۳۰**	۰/۵۵۳**		عملکرد بازاریابی
	۰/۵۳۷**	۰/۵۰۵**	۰/۵۵۲**	۰/۶۶۶**	۰/۵۱۷**	۰/۶۸۵**	۰/۶۴۹**	

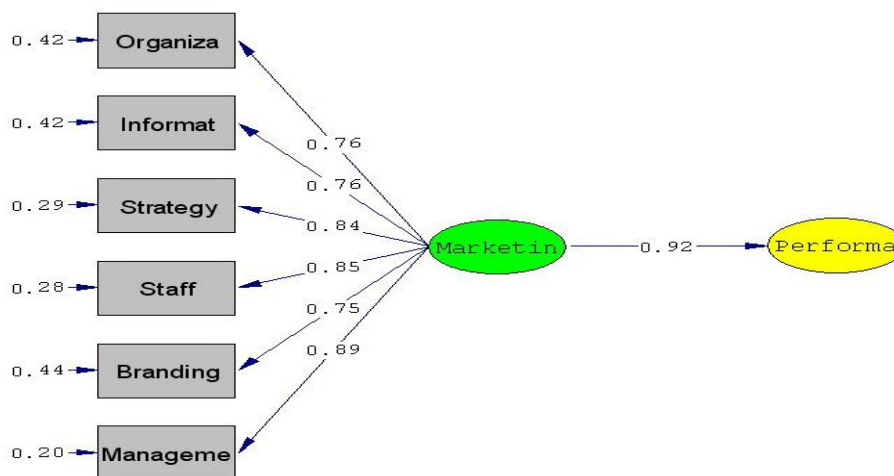
** ارتباط بین عوامل در سطح $\alpha=0/01$ معنی دار است.

جدول ۶. خلاصه نتایج به دست آمده از آزمون برازش مدل معادلات ساختاری در مورد فرضیه های تحقیق

ردیف	فرضیه های پژوهش	مقدار T به دست آمده	نتیجه آزمون
۱	عامل سازمان بازاریابی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر دارد.	۱۲/۵۶	رد فرض صفر
۲	عامل سیستم اطلاعات بازاریابی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر دارد.	۱۲/۵۷	رد فرض صفر
۳	عامل استراتژی بازاریابی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر دارد.	۱۴/۵۷	رد فرض صفر
۴	عامل کارکنان بازاریابی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر دارد.	۱۴/۸۱	رد فرض صفر
۵	عامل قابلیت نشان سازی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر دارد.	۱۲/۱۷	رد فرض صفر
۶	عامل قابلیت مدیریت فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر قابلیت بازاریابی آن اثر دارد.	۱۶/۰۶	رد فرض صفر
۷	عامل قابلیت بازاریابی فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی بر عملکرد بازاریابی آن اثر دارد.	۱۱/۱۰	رد فرض صفر

همان طور که در جدول (۶) مشاهده می‌شود، در مورد تمامی فرضیه‌های تحقیق، فرض صفر رد می‌شود. به عبارت دیگر طبق مدل پیش فرض، عوامل فوق‌الذکر بر یکدیگر اثر دارند.

نتایج آزمون برازش مدل تحقیق توسط نرم افزار لیزرل به صورت شکل (۲) است.

Chi-Square=129.08, df=53, P-value=0.00000, RMSEA=0.

شکل ۲. ضرایب استاندارد موجود بین متغیرهای تحقیق

شاخص‌های برازش بدست آمده برای مدل تحقیق در جدول (۷) ذکر شده‌اند.

نام شاخص	مدل تحقیق	نتیجه
RMSEA	۰/۰۴۵	برازش مطلوب مدل
χ^2 / df	۲/۴۴	برازش مطلوب مدل
GFI	۰/۹۰	برازش مطلوب مدل
AGFI	۰/۸۶	-
RMR	۰/۰۱۸	برازش مطلوب مدل
NFI	۰/۹۷	برازش مطلوب مدل
CFI	۰/۹۸	برازش مطلوب مدل

با توجه به نتایج جدول می‌توان نتیجه گرفت که مدل مفهومی تحقیق حاضر از برازش مطلوبی برخوردار است. با استفاده از ضرایب استاندارد هر یک از متغیرهای موجود در شکل می‌توان معادلات ساختاری آن‌ها را استخراج نمود.

معادله ساختاری متغیر قابلیت بازاریابی به شرح زیر است:

$$\text{استراتژی بازاریابی} \times 0.84 + \text{سیستم اطلاعات بازاریابی} \times 0.76 + \text{سازمان بازاریابی} \times 0.76 = \text{قابلیت بازاریابی} \\ + \text{قابلیت مدیریت بازاریابی} \times 0.89 + \text{قابلیت نشان سازی} \times 0.75 + \text{کارکنان بازاریابی} \times 0.85$$

همچنین معادله ساختاری متغیر عملکرد بازاریابی به شرح زیر است:

$$\text{قابلیت بازاریابی} \times 0.92 = \text{عملکرد بازاریابی}$$

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام پژوهش حاضر طراحی مدل بازاریابی ورزشی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران بوده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد مقدار T بدست آمده برای رابطه اثر تمامی روابط مدل مفهومی تحقیق، بزرگ‌تر از ۲ است. لذا می‌توان نتیجه گرفت تمامی روابط مدل مفهومی از نظر آماری، معنادار هستند. در واقع تمامی متغیرهای مدل مفهومی تحقیق شامل سازمان بازاریابی، سیستم اطلاعات بازاریابی، استراتژی بازاریابی، کارکنان بازاریابی، قابلیت برندسازی و قابلیت مدیریت ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران داشته و همه‌ی آن‌ها عواملی هستند که موجب توسعه قابلیت بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران و در نتیجه توسعه و بهبود عملکرد فدراسیون مذکور می‌شوند. همچنین قابلیت بازاریابی بر عملکرد بازاریابی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی تاثیر مثبت و معناداری داشت.

در مورد عامل سازمان بازاریابی نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که سازمان بازاریابی دارای ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی است. در همین راستا یون و کانگ^۱ (۲۰۰۵) در پژوهشی تحت عنوان تصدیق مدل عملکرد بازاریابی برای صنایع خدماتی در کره به این نتیجه رسیدند که سازمان بازاریابی، جهت‌دهی مشتری، اطلاعات بازاریابی، استراتژی بازاریابی و پرسنل بازاریابی از جمله فاکتورهای قابل توجه در توسعه قابلیت بازاریابی موسسه‌های خدماتی بوده‌اند (۱۷). در مورد عامل سیستم اطلاعات بازاریابی نتایج

1. Yoon & Kang

نشان می‌دهد که سیستم اطلاعات بازاریابی دارای ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی است. در همین راستا یون و کانگ (۲۰۰۵) سیستم اطلاعات بازاریابی را به عنوان یکی از عوامل مهم در توسعه عملکرد بازاریابی در شرکت‌های خدماتی کره جنوبی مطرح کردند (۱۷). همچنین آسیخسا^۱ (۲۰۱۰) در پژوهش دیگری نقش سیستم اطلاعات بازاریابی در بالا بردن قابلیت بازاریابی در شرکت‌های با اندازه متوسط در نیجریه را مهم بیان کرده است (۱۸). رهیمما و همکاران^۲ (۲۰۱۴) نیز در پژوهشی دریافتند که بهترین راه حل برای از بین بردن مشکلات شرکت‌های اندازه کوچک و متوسط جاوا شرقی در اندونزی، طراحی یک سیستم اطلاعات بازاریابی مناسب برای آن شرکت‌ها است (۱۹). علاوه بر پژوهش‌های مذکور محرم‌زاده (۱۳۸۵) نیز عنوان می‌کند که سیستم اطلاعات بازاریابی به عنوان یک عامل موثر در توسعه قابلیت و عملکرد بازاریابی در سازمان‌های ورزشی است (۲۰). عامل استراتژی بازاریابی از عوامل دیگری است که بر روی قابلیت بازاریابی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی اثر دارد. در این خصوص یون و کانگ (۲۰۰۵) عامل استراتژی بازاریابی را یکی از عوامل مهم در توسعه عملکرد بازاریابی در شرکت‌های خدماتی در کره جنوبی می‌دانند (۱۶). به علاوه حسینی (۱۳۸۷) در تحقیقی با عنوان تعیین الگوی بازاریابی لیگ برتر فوتبال ایران دریافت که پنج مولفه مطرح شده در تحقیق شامل قابلیت مدیریت، استراتژی بازاریابی، عوامل محیطی، بخش بندی بازار هدف و آمیخته بازاریابی ورزشی به عنوان عوامل تاثیرگذار بر بازاریابی لیگ برتر فوتبال ایران هستند (۲۱).

در ارتباط با عامل کارکنان بازاریابی نتایج نشان می‌دهد که عامل کارکنان بازاریابی دارای ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی است. هم‌راستا با نتایج پژوهش حاضر، یون و کانگ (۲۰۰۵) نیز نقش کارکنان بازاریابی را در توسعه عملکرد بازاریابی شرکت‌های خدماتی در کره جنوبی را یکی از عوامل با اهمیت معرفی کرده‌اند (۱۶). یکی دیگر از عواملی که دارای ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی است، عامل قابلیت نشان‌سازی است. در همین راستا مریلس و همکاران^۳ (۲۰۱۱) در پژوهشی تحت عنوان قابلیت بازاریابی به این نتیجه رسیدند که دو مولفه کلیدی در توسعه قابلیت بازاریابی، نشان‌سازی و نوآوری هستند (۲۲). معماری (۱۳۸۶) تحقیقی را تحت عنوان تحلیل آمیخته بازاریابی صنعت ورزش کشور با رویکرد تصمیم‌محور به انجام رسانید و دریافت

1. Asikhia

2. Rahimah & et al

3. Merrilees & et al

که مدیریت نشان به عنوان یکی از دو متغیرهای اصلی پاسخ مدل طراحی شده بوده است (۲۳). وونگ و مریلس^۱ (۲۰۰۸) نیز در پژوهشی با عنوان مزیت‌های عملکرد نشان جهت‌دار به این نتیجه رسیدند که ارتباط مثبت و قوی بین جهت‌دهی نشان و عملکرد نشان وجود دارد (۲۴). همچنین در تحقیقی دیگر سید جوادین و شمس (۱۳۸۶) بیان می‌کنند که شرکت‌های جهانی بیش از نیمی از موفقیت‌های فروش خود را به خصوص در بین مصرف‌کنندگان کشورهای درحال توسعه، مدیون نام و نشان جهانی خود هستند (۲۵). لیونگ و میخایل^۲ (۲۰۱۲) در پژوهشی در ارتباط با برند به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه برند، رضایت مشتری و وفاداری مشتری ارتباط معناداری وجود دارد (۲۶). علاوه بر آن حیدرزاده و همکاران (۱۳۸۸) وجود رابطه مثبت بین تصویر ذهنی از برند و آگاهی از آن را با میزان خرید فعلی و آینده مشتریان تایید کردند (۲۷). همچنین فلک و همکاران^۳ (۲۰۱۴) دریافتند، زمانی که پیام نشان در ذهن مصرف‌کننده ایجاد شک کند، مصرف‌کننده اعتماد خود را به شرکت و نشانش از دست می‌دهد (۲۸). از طرف دیگر کازیباویا و همکاران^۴ (۲۰۱۴) در پژوهشی بیان می‌کنند که تصویر نشان، کیفیت ارتباط با مشتریان، افزایش تعداد مشتریان وفادار و افزایش درجه وفاداری مشتریان، فقط از طریق افزایش تساوای نشان به دست می‌آید (۲۹).

با توجه به نتایج به دست آمده عامل قابلیت مدیریت هم دارای ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی است. در همین راستا پیتس و استاتلر^۵ (۲۰۰۷) در پژوهشی قابلیت مدیریت را به عنوان یکی از عوامل با اهمیت در رشد قابلیت بازاریابی در سازمان‌های ورزشی مطرح کرده‌اند. آن‌ها در خصوص مدیریت بازاریابی ورزشی اذعان می‌کنند که تجارت ورزشی باید یک سیستم برای مدیریت فرایند بازاریابی ورزشی داشته باشد که این سیستم شامل پیاده‌سازی، مدیریت و ارزیابی همه‌ی اجزاء بازاریابی ورزشی است (۳۰). آقازاده (۱۳۸۷) موانع مدیریت را به عنوان یکی از مهم‌ترین موانع بر بازاریابی موسسات ورزشی ایران برشمرد. وی برای بهبود توسعه بازاریابی موسسات ورزشی توسعه‌ی تفکر و بهبود عملکرد مدیریت ورزشی را پیشنهاد نمود (۷). همچنین مریلس و همکاران (۲۰۱۱) عنوان کردند که عامل‌های جهت‌دهی بازار و توانایی مدیریت، مکانیزم‌های توانا برای ساخت و توسعه‌ی قابلیت‌های بازاریابی می‌باشند (۲۱). در پژوهشی دیگر آسیخیا (۲۰۱۰) نیز نقش شایان

-
1. Wong & Merrilees
 2. Leong & Michael
 3. Fleck & et al
 4. Kazybayeva & et al
 5. Pits & Stotlar

توجه قابلیت مدیریت در توسعه قابلیت بازاریابی در شرکت‌های با اندازه متوسط را بیان نموده است (۱۷). در مورد عامل قابلیت بازاریابی نتایج نشان می‌دهد که قابلیت بازاریابی دارای ارتباط معناداری با عملکرد بازاریابی در فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی است. در همین راستا یون و کانگ (۲۰۰۵) در پژوهشی قابلیت بازاریابی را به عنوان یک مولفه اثرگذار بر عملکرد بازاریابی معرفی کرده‌اند. همچنین مقایسه‌ی امتیازهای میانگین برای اثربخشی بازاریابی، قابلیت بازاریابی و رضایت‌مندی مشتری مشخص می‌کند که موسسات خدماتی نسبت به موسسات تولیدی، در پرسنل بازاریابی، قابلیت بازاریابی، و رضایت‌مندی مشتری، برتر و ممتاز بودند (۱۷). به‌علاوه ویجانده و همکاران^۱ (۲۰۱۲) نیز قابلیت بازاریابی را یک عامل موثر بر توسعه عملکرد بازاریابی مطرح کردند. همچنین آن‌ها بیان کردند که قابلیت بازاریابی تاثیر مثبت و معناداری بر روی رضایت‌مندی و وفاداری مشتریان دارد که در نهایت منجر به عملکرد سازمانی بهتر در زمینه فروش، سودآوری و سهم بازار می‌شود (۳۱).

با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر می‌توان این‌طور نتیجه‌گیری کرد که همه‌ی متغیرهای مستقل پژوهش حاضر شامل سازمان بازاریابی، سیستم اطلاعات بازاریابی، استراتژی بازاریابی، کارکنان بازاریابی، قابلیت نشان‌سازی و قابلیت مدیریت ارتباط معناداری با قابلیت بازاریابی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی داشتند و عواملی هستند که در توسعه بازاریابی ورزشی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی نقش بسزایی دارند. لذا عدم توجه لازم به این عوامل موجب می‌شود که فدراسیون ورزش‌های دانشگاهی در فعالیت‌های مربوط به بازاریابی شامل جذب حامیان مالی، تبلیغات، درآمدزایی، ارضای نیازهای مشتریان و غیره عملکرد مطلوبی نداشته باشد. همچنین با توجه به نتایج و این‌که قابلیت بازاریابی بر عملکرد بازاریابی فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی، تاثیر مثبت و معناداری داشته است این‌طور به نظر می‌رسد که فدراسیون باید از متغیرهای اثرگذار مذکور بر قابلیت بازاریابی به نحو مطلوبی بهره‌برد تا عملکرد خود را بهبود بخشد و در رسیدن به اهداف درآمدزایی و ارضای نیازهای مشتریان فدراسیون (دانشجویان، داشگاهیان و حامیان) عملکرد مناسبی را نشان دهد.

منابع

1. Brown M, Nagel M. The Size of the Sport Industry in the United States: Understanding European Sport Management Congress: future of Sport Management Proceeding Firenze: Italy: E A S. 2002; 10.

۲. خدایی مجید. توصیف و مقایسه دیدگاه مدیران، مربیان و قهرمانان تیم‌های ملی در مورد عوامل موثر در توسعه و ارتقاء ورزش قهرمانی در کشور. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید بهشتی تهران. ۱۳۸۶.
3. Gladden J M, Sutton W A. Marketing principles applied to sport management. Sudbury, Jones and Bartlett Publishers. 2009: 42-59.
۴. محمد کاظمی رضا، تندنویس فریدون، خیبری محمد. بررسی عنصر قیمت از عناصر آمیخته بازاریابی ورزشی در لیگ حرفه‌ای فوتبال ایران و مقایسه وضعیت موجود با لیگ-های کره جنوبی و ژاپن. نشریه علوم حرکتی و ورزش، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی. دانشگاه تربیت معلم. سال ششم، ۱۳۸۷؛ ۲(۱۲): ۱۳۲-۱۲۱.
5. Dupree D. USA Today salary data base. Retrieved January 30, from <http://content.usatoday.com/sports/basketball/NBA/salaries/default.aspx>. 2008.
6. Riper T V, Here come the super-stadiums. Forbes. Retrieved January, 30, 2009, from http://www.forbes.com/2008/03/31/sports-stadiums-yankees-bizsports_cx_tvr_0331_stadiums.html. 2008, March.
۷. آقازاده هاشم، استیری مهرداد، محمدی علی. بررسی موانع درون‌سازمانی بازاریابی موسسه-های ورزشی ایران. نشریه حرکت. ۱۳۸۷؛ ۳(۳۶): ۱۵۰-۱۲۹.
8. Pitts. Teaching Sport Marketing: Notes from the Trenches, Sport Marketing Quarterly. 2002;11 (4): 255-260.
9. . Shibury H M D. A Conceptual Model for Sport Services Marketing .International Journal of Sport Marketing and Sponsorship. 2003; 5 (I).
۱۰. کاتلر فیلیپ، آرمسترانگ گری. مدیریت بازاریابی. ترجمه‌ی بهمن فروزنده. چاپ پنجم. تهران. نشر آموخته. ۱۳۸۸؛ ۱۲۶.
11. Gundogan, Marketing Effectiveness and Promotional Strategies in National Collegiate Athletic Association Division I Basketball programs, The Temple University Graduate Board, in Partial Fulfillment of the Requirements for The Degree Doctor of Education, 1996; 41-46.
12. Branwold S E, Bowers R. The use of promotions in college baseball. Sport

- Marketing Quarterly 1992; 1(1):19-24.
13. Tomasini N, Frye C, Stotlar D. National Collegiate Athletic Association Corporate Sponsor Objectives: Are There Differences between Divisions I-A, I-AA, and I-AAA? PP. 216-226. West Virginia University. 2004; 13: 216-226.
14. Pine N. The Role of Athletics in the Academy: An Alternative Approach to Financial Investment. Journal of Sport and Social Issues, 2010; 34(4): 475– 480.
۱۵. رجبی حسین. طراحی مدل بازاریابی ورزشی کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران. رساله‌ی دکتری. دانشکده‌ی تربیت بدنی و علوم ورزشی. دانشگاه تهران. ۱۳۹۱.
۱۶. حمیدی محسن. طراحی برنامه استراتژیک فدراسیون ملی ورزش‌های دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، پردیس کیش، دانشگاه تهران. ۱۳۹۰.
17. Yoon Y, Kang W. Validation of Marketing Performance Model for Service Industries in Korea. 2005;4: 57-76.
18. Asikhia O. Customer Orientation and Firm Performance among Nigerian Small and Medium Scale Businesses. 2010; 2(1): 197-212.
19. Rahimah A, Astuti E S, Djamhur H. Analysis and Design Marketing Information System to Improve Competitive Advantage in East Java SMEs. Information and Knowledge Management. 2014; 4(1): 1-6.
۲۰. محرم‌زاده مهرداد. مقایسه شیوه‌های بازاریابی ورزش دانشگاهی کشورهای ایران و ترکیه. فصل‌نامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی. ۱۳۸۵؛ (۴۱): ۹۴-۱۰۸.
۲۱. حسینی عماد، تعیین الگوی بازاریابی لیگ برتر فوتبال جمهوری اسلامی ایران. رساله‌ی دکتری. تهران. دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی. دانشگاه تربیت مدرس. ۱۳۸۷.
22. Merrilees B, Rundle S, Lye A. Marketing Capabilities: Antecedents and Implications for B2B SME Performance. Elsevier. Industrial Marketing Management. 2011;(40): 368-375.
۲۳. معماری ژاله، خبیری محمد، حمیدی مهرزاد، کاظم‌نژاد انوشیروان، یداللهی جهانگیر. مدل-سازي آميخته بازاریابی صنعت ورزش کشور. نشریه حرکت. ۱۳۸۷؛ ۳۵: ۴۷-۶۷.
24. Wong H, Merrilees B. The performance benefits of being brand-orientated. Journal of Product & Brand Management. 2008; 17(6): 372–383.

۲۵. جوادین رضا، شمس راحیل. عوامل تعیین کننده ارزش ویژه برند کفش ورزشی. پژوهشنامه علوم انسانی و اجتماعی. ۱۳۸۶؛ ۷(۲۵): ۹۶-۷۳.

26. Leong R, Michael E. A Study of the Influence of Customer Loyalty on Sportswear Buying Behaviour of Malaysian Male Consumers". European Journal of Social Sciences, 2012; 28(1): 50-63.

۲۷. حیدرزاده کامبیز، اسدالهی امین. بررسی تاثیر شناخت نام و نشان تجاری و روابط نام و نشان تجاری بر رفتار خرید مشتریان. مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی برند. ۱۳۸۸. ۱۴۳.

28. Fleck N, Geraldine M, Zeitoun V. Brand Personification through the Use of Spokespeople: An Exploratory Study of Ordinary Employees, CEOs, and Celebrities Featured in Advertising. Psychology and Marketing. 2014; 31(1): 84-92.

29. Kazybayeva A M, Satkaliyeva T S, Nurgalieva K O. Forming strategy and long-term marketing program of brand management. Life Science Journal. 2014; 11(1): 32-37.

30. Pits B G, Stotlar D K. Fundamentals of Sport Marketing. Fitness Information Technology. Morgantown. 2007; (1): 8-33

31. Vijande L S, Perez M J S, Gutierrez T J A, Rodriguez N G. Marketing Capabilities Development in Small and Medium Enterprises: Implications for Performance. 2012; 5(1): 24-42.

مطالعه دیدگاه دانشجویان و دانش آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی نسبت به آینده شغلی

محمد رضا برومند^۱، اعظم فضلی درزی^۲، عادلۀ عظیمی دلارستانی^۳

۱- استادیار دانشگاه شهید بهشتی*

۲- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

۳- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه شمال آمل

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۹/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۳/۱۰

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت اشتغال دانش آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران انجام شده است. این پژوهش توصیفی و از نوع زمینه‌یابی است که جمع‌آوری اطلاعات آن به صورت میدانی بوده است. ۲۷۵ نفر به عنوان نمونه‌های تحقیق به صورت تصادفی از میان دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی سراسر کشور انتخاب شدند. جهت گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. به منظور سنجش روایی پرسشنامه از روش اعتبار محتوا و قابلیت پایایی پرسشنامه، از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید که با بهره‌گیری از نظرات اساتید مدیریت ورزشی و انجام یک مطالعه پایایی پرسشنامه تأیید گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد بیش از ۶۰ درصد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی سراسر کشور علاقمند به ادامه تحصیل هستند تا ورود به بازار کار. همچنین حدود ۴۱ درصد از دانشجویان و فارغ‌التحصیلان از وضعیت اشتغال آتی خود بلافاصله پس از فارغ‌التحصیل شدن آگاهی و امیدواری روشنی نداشتند و ۴۱/۸ درصد از دانشجویان و فارغ‌التحصیلان اعتقاد داشتند کمتر از یک سال بعد از فارغ‌التحصیل شدن وارد بازار کار می‌شوند. همچنین بیش از ۵۰ درصد از نمونه‌های تحقیق دانش و مهارت‌های کسب شده را برای پاسخگویی به نیازهای آینده شغلی خود مناسب ارزیابی کرده‌اند. با عنایت به اهمیت آموزش‌های صحیح عملی و علمی و با توجه به نیاز بخش ورزش کشور به نیروی کار توانمند، دانشجویان و فارغ‌التحصیلان بایستی در طول دوران تحصیل جهت احراز مشاغل مناسب آماده شوند.

کلید واژگان: آینده شغلی، دانش آموختگان، رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی.

مقدمه

نظام آموزش عالی به عنوان سیستمی پویا و هدفمند نقشی حساس در فرآیند توسعه کشور دارد. به طوری که کلیدی ترین عامل توسعه، یعنی سرمایه انسانی در این سیستم رشد می یابد و قابلیت های لازم را بدست می آورد (۱). امروزه سیر شتابنده تغییر و تحولات دانش بشری، ما را بیش از پیش نیازمند آموزش ساخته است و در صورت عدم توجه به این امر بسیار مهم، فرجامی جز سکون نخواهیم داشت. یافته های دو دهه اخیر ثابت کرده است که ارتباط مثبتی بین سطح کیفیت آموزشی فرد و توانمندی های وی برای ورود به بازار کار یا قدرت حل مسائل و تصمیم گیری صحیح وجود دارد (۲). اما در سال های اخیر کارکرد نظام آموزشی کشور در ایفای نقش محرک بودن برای فارغ التحصیلان در راستای استفاده هر چه بیشتر از استعدادهایشان در بازار کار، به دلیل آن که بیکاری و کم کاری به میزان نگران کننده ای رسیده است و تحصیلکردگان به نحو فزاینده ای بر صفوف بیکاران می پیوندند قابل تردید است (۳). نظام آموزش عالی ایران در دو دهه اخیر گسترش سریعی داشته است. افزایش ظرفیت های آموزش عالی، موجب افزایش قابل ملاحظه فارغ التحصیلان دانشگاه ها شده است. عدم هماهنگی بین فرصت های شغلی موجود در بخش های مختلف اقتصادی و به عبارتی کمبود تقاضا، باعث بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی شده است (۴). شغل مرتبط با توانایی ها و استعدادهای ذاتی هر فرد، امری است که هر شخص لزوماً با آن در زندگی روزمره اش مواجه خواهد شد؛ حال این شغل می تواند مورد پسند و علاقه فرد واقع گردد یا چیزی خارج از انتظارات او باشد. در برخی از افراد نیز حتی دستیابی به این شغل، خارج از علاقه هم میسر نمی گردد و به او لفظ بیکار تعلق می گیرد (۵). بیکاری یکی از پدیده های نامطلوبی است که پیامدهای منفی اقتصادی- اجتماعی فراوانی به دنبال دارد. این معضل در دهه های اخیر، هر دو گروه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه را به خود مشغول داشته است. در حال حاضر، کشور ما نیز درگیر این پدیده است و نظر به تاثیرات بسیار منفی آن، لزوم انجام اقدامات موثر و سریع جهت از میان بردن این پدیده باید همواره مورد تاکید و توجه مسئولین کشور قرار گیرد (۶). در این میان بیکاری دانش آموختگان آموزش عالی کشور که مهم ترین بخش سرمایه انسانی به شمار می آیند، طبعاً دارای آثار و پیامدهای پیچیده تر و زیان باری در حیات اجتماعی کشور است. نخست، به دلیل آن که سهم قابل توجهی از منابع انسانی و مادی محدود کشور، صرف تربیت این گروه می شوند و دوم این که، طی دهه های اخیر به نحو فزاینده سطح پیشرفت و توسعه کشور تحت تاثیر نحو استفاده از سرمایه انسانی قرار گرفته است و دانش آموختگان آموزش عالی، مظهر و نمونه اعلا ی سرمایه های انسانی جامعه محسوب می شوند

(۷). امروزه در ایران مساله اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی و مهارت‌های آنان از دغدغه‌های اصلی دولت، مراکز آموزشی و صنعتی، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران، خانواده‌ها و دانشجویان شده است (۸). به طوری که تعداد کل دانشجویان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در سال ۱۳۵۷ حدود ۱۷۵ هزار و ۶۷۵ نفر بود و هم‌اکنون قریب به چهار میلیون دانشجو در کشور مشغول به تحصیل هستند (۹). گرچه این رشد در نگاه اول خوشحال‌کننده است، اما در حال حاضر بین نظام آموزشی و بازار کار کشور به لحاظ کیفی و کمی ارتباط منطقی وجود ندارد (۱۰). نرخ رسمی بیکاری از ۹/۱ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۱۱/۵ درصد در سه ماهه اول سال ۱۳۹۰ رسیده است. این در حالی است که نرخ بیکاری در بین دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها دو برابر نرخ بیکاری عمومی است (۱۱). به طور کلی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی عهده‌دار رسالت‌هایی چون تولید دانش، تربیت نیروی متخصص مورد نیاز جامعه، گسترش فناوری، نوآوری و خلاقیت هستند. بنابراین برای قرار گرفتن در جاده توسعه و جلوگیری از عقب‌ماندگی باید شرایطی فراهم شود که دانشگاه‌ها بتوانند دانشجویان را برای به‌کارگیری فناوری جدید و پذیرش مسئولیت‌های مختلف در سطح سازمان و جامعه پرورش دهند (۱۲). در همین راستا، یکی از رشته‌های دانشگاهی که علی‌رغم داشتن پتانسیل فراوان جهت ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان دانشگاه و جذب نیروهای متخصص از این مشکل رنج می‌برد رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی است (۱۳). ورزش و تربیت بدنی به صورت کنونی آن، اگرچه بسیار جوان و نوپاست، ولی در عین حال از سابقه بسیار طولانی و دیرپا برخوردار است و هر جامعه با توجه به توانایی‌های خود در جهت بسط، توسعه و تکامل آن و در نتیجه بالا بردن سطح زندگی، سلامت و توانایی جسمی و فکری افراد جامعه خویش کوشیده است (۱۴). ورزش در کشورهای توسعه‌یافته به عنوان یک صنعت مهم و عاملی اثرگذار در رشد اقتصاد ملی بسیار مورد توجه است و یکی از بزرگ‌ترین و درآمدزاترین صنایع در قرن حاضر به شمار می‌رود. این صنعت عملاً با همه جنبه‌های اقتصادی درهم تنیده است و می‌تواند با تاثیرات اقتصادی مستقیم و غیر مستقیم مانند اشتغال، درآمدزایی، جذب گردشگر و کاهش هزینه‌های درمان بر اقتصاد ملی کشورها اثرگذار باشد (۱۵). از این رو، اگر میزان بازدهی دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و جذب آن‌ها در مشاغل وابسته به این رشته، محتوای دروس و آموخته‌های آن‌ها با نیاز جامعه و بازار کار همخوانی داشته باشد، می‌توان به کارایی و بهره‌وری رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در جامعه امیدوار بود (۱۴). متأسفانه در ایران هیچ‌گونه آمار رسمی و مشخصی از شاغلین بخش تربیت بدنی و ورزش وجود ندارد تا به استناد آن مدیران و تصمیم‌گیرندگان ارشد کشور، سیاست‌های کلان خود را نیز تدوین نمایند. هدف از بررسی وضعیت

اشتغال دانش آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، اطلاع از چگونگی آموزش، جذب، کارایی، میزان علاقه مندی و رضایت، انگیزه های آن ها برای انتقال آموخته ها و همچنین شناخت مسائل و مشکلات آن هاست تا از این طریق به بهره وری هر چه بیشتر این رشته از طریق بالا بردن کیفیت کاری نیروهای متخصص تربیت بدنی و ورزش کمک کرد (۱۴). اگر چه در مورد وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی در سایر حوزه ها تحقیقات و پژوهش های مختلف و متعددی صورت گرفته، اما در مورد وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهی در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی تحقیقات اندکی صورت گرفته است. علیزاده (۱۳۸۰) در تحقیقی به بررسی مشکلات شغلی دانش آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی پرداخته و نشان داد دانش آموختگان دانشگاه های کشور از لحاظ میزان علاقه مندی به رشته تربیت بدنی و نیز خودباوری و ایمان به توانایی خود در سطح بسیار خوبی هستند. همچنین ارتباط وظایف آموزش را با آموخته های خویش و نیز کارایی این رشته را در جامعه خوب می دانند. همچنین نتایج این تحقیق نشان می دهد از جمله دلایلی که موجب کارایی نامطلوب و نارضایتی دانش آموختگان شده کمبود بودجه و امکانات کافی، عدم بهره مندی از مزایای شغلی یکسان با دیگر مشاغل، ناکافی بودن شناخت مردم و جامعه از توانایی های این رشته، درآمد کم، توجه ناکافی مسئولان در روزآمد کردن دانسته های آن ها، حمایت نکردن از کارشناسان، کمبود شدید وسایل و اماکن و فضاهای ورزشی و بهره نرفتن از آن ها در تصمیم گیری ها است. از سوی دیگر، ارتباط محدود دانش آموختگان تربیت بدنی و علوم ورزشی با افراد جامعه، عدم وجود اعتماد کافی میان مسئولان و شاغلین این حوزه، ناهماهنگی میان مراکز تصمیم گیری، نامتناسب بودن دروس کارشناسی با نیاز جامعه و نیازهای شغلی فارغ التحصیلان، موانع و مشکلات اداری و نامناسب بودن شیوه های ارزشیابی از دلایل دیگری است که دانش آموختگان همگی بر وجود این مشکلات اذعان دارند (۱۴). صراف و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود تحت عنوان "بررسی سطوح ادراکی و عوامل موفقیت انتخاب شغل دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه های مشهد" اشاره داشتند که ۷۰/۲ درصد از دانشجویان، نسبت به آینده شغلی خود نگران هستند و تنها ۴۵/۵ درصد از دانشجویان، استادان خود را در مشاوره شغلی مؤثر می دانند (۱۶). هرندی (۱۳۸۶) در تحقیقی به این نتیجه رسید که عدم تعامل بین موسسات آموزشی و بازار کار، نبود فرصت های شغلی کافی و نابرابری فرصت های شغلی برای زنان و مردان، ضعف برنامه های حمایت از خوداشتغالی، سازمان یافته نبودن بازار کار کشور و کم رنگ بودن نقش موسسات کارایی و موسسات آموزشی از جمله مهم ترین موانع جوانان در امر اشتغال است (۱۷). هدایتی (۱۳۹۱) در تحقیقی به بررسی دیدگاه دانشجویان رشته

دندانپزشکی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی شان پرداخته است. نتایج حاکی از علاقمندی دانشجویان به رشته تحصیلی شان بود در حالی که این دانشجویان دیدگاه مثبتی نسبت به آینده شغلی شان نداشتند که بیانگر نگرانی در مورد آینده شغلی شان نسبت به این رشته است (۱۸). محمد زاده و همکاران، به تحقیقی تحت عنوان "وضعیت اشتغال، توانمندی شغلی و موفقیت شغلی دانش‌آموختگان آموزش های عالی علمی- کاربردی در بخش کشاورزی" پرداخته است. تجزیه و تحلیل روابط بین عوامل آموزشی و توانمندی شغلی دانش‌آموختگان سهمیه آزاد نشان می‌دهد که بین امکانات و تجهیزات زیر بنایی و آموزشی مراکز، توانایی تدریس و شیوه آموزش استادان، روش های تدریس واحدهای نظری و عملی، محتوای آموزشی در سطح دانش و محتوای آموزشی در سطح نگرش با توانمندی شغلی دانش‌آموختگان رابطه معناداری وجود دارد. تجزیه و تحلیل عوامل آموزشی و موفقیت شغلی دانش‌آموختگان سهمیه شاغل نشان می‌دهد که بین توانایی علمی و تخصصی استادان، محتوای آموزشی در سطح دانش، محتوای آموزشی در سطح نگرش و محتوای آموزشی در سطح مهارت با موفقیت شغلی دانش‌آموختگان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (۲). برای برنامه ریزی و اقدام منطقی جهت ساماندهی اشتغال قشر تحصیل کرده جامعه، به ارزیابی دانشجویان و دانش‌آموختگان و آگاهی از کارایی آموزش های ارائه شده، مهارت های مورد نیاز بازار کار و برنامه های آموزشی و پژوهشی نیازمندیم (۸). در این راستا دانشجویان و دانش‌آموختگان خود اولین گروهی هستند که به خوبی می‌توانند در خصوص آموزش و مهارت های خود اظهار نظر کنند. لذا این تحقیق به بررسی وضعیت آینده شغلی دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران از دیدگاه دانشجویان و فارغ التحصیلان این رشته دانشگاهی پرداخته است.

روش پژوهش

هدف کلی این تحقیق بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران اسن. تحقیق از نوع تحقیقات کاربردی بوده که به لحاظ ویژگی در نحوه جمع آوری اطلاعات از نوع توصیفی- پیمایشی است و به صورت نظرخواهی و به شکل میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان و دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی سراسر کشور بود و تعداد ۲۷۵ نفر از ۲۳ استان به عنوان نمونه تحقیق از بین دانشجویان و فارغ التحصیلان رشته مورد نظر به طور تصادفی انتخاب شدند.

در دو بخش به جمع آوری اطلاعات اقدام گردید. در مرحله اول در زمینه جمع آوری اطلاعات تئوریک و پیشینه تحقیق از منابع کتابخانه ای، اینترنت و مقالات مرتبط با موضوع و در مرحله

بعد از، پرسشنامه ای محقق ساخته که در دو بخش طراحی شده بود استفاده گردید. بخش اول مربوط به سوالات مشخصات فردی و بخش دوم آن شامل ۱۲ سوال در مورد آینده شغلی دانشجویان و دانش آموختگان بود. پرسشنامه مذکور قبل از توزیع از نظر روایی صوری و محتوا توسط متخصصین و پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/68$) تایید گردید.

پس از استخراج و دسته بندی اطلاعات جمع آوری شده، از نرم افزار SPSS (ver.20) برای توصیف داده ها استفاده شد و بر حسب نیاز سوالات تحقیق، از شاخص های فراوانی، میانگین و درصد و آزمون های آماری خی دو جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد.

نتایج

در جدول زیر ویژگی های فردی نمونه های تحقیق ارائه شده است.

جدول ۱. ویژگی های دموگرافیک نمونه های تحقیق

استان	مدرک تحصیلی	میانگین سن (سال)	جنسیت	فراوانی	
کرمانشاه/ اصفهان	۱	دکتری	۲۳/۶۳±۴/۸۸	۱۲۸	مرد
تهران/ مرکزی	۵۵	فوق لیسانس			
مازندران/ لرستان	۱۴۳	لیسانس	۲۲/۹۳±۲/۲۵	۹۴	زن
سمنان/ گلستان	۲۳	فوق دیپلم			
اردبیل/ بوشهر	۸	فوق لیسانس	۳۰/۰۰±۶/۲	۱۰	مرد
آذربایجان شرقی و غربی	۳۳	لیسانس			
خراسان رضوی، جنوبی و شمالی					
گیلان/ خوزستان				۵۲	
فارس/ قزوین			۲۶/۳۳±۲/۰۶	۴۲	زن
زنجان/ کرمان	۱۱	فوق دیپلم			
کردستان/ قم					
۲۳ استان	۲۷۴		۲۴/۰۴±۴/۱۶	۲۷۴	کل

جدول ۲. بررسی نظرات دانشجویان و فارغ التحصیلان در خصوص اولویت ادامه تحصیل

یا اشتغال برای آینده

اولویت	فراوانی	درصد
ادامه تحصیل	۱۶۷	۶۰,۷٪
شاغل شدن	۱۰۸	۳۹,۳٪

جدول شماره (۲) نشان دهنده بررسی نظرات دانشجویان و فارغ التحصیلان در خصوص اولویت انتخاب آن ها بین ادامه تحصیل و یا شاغل شدن در آینده است. این جدول نشان می دهد که

از مجموع ۲۷۵ آزمودنی، ۱۶۷ نفر معادل ۶۰,۷٪ افراد علاقمند به ادامه تحصیل و ۱۰۸ نفر برابر با ۳۹,۳٪ مایل به ورود به بازار کار و اشتغال بودند.

جدول ۳. بررسی تفاوت بین الویت ادامه تحصیل و اشتغال

sig	df	Chi-square	تفاوت بین الویت ادامه تحصیل و اشتغال
۰/۰۰۱	۱	۱۲/۶۵	

همچنین جهت بررسی تفاوت بین اولویت ادامه تحصیل و اشتغال برای آینده از آزمون خی دو استفاده گردید که مطابق با جدول شماره (۳) نتایج آماری نشان می دهد که بین ادامه تحصیل و اشتغال در آینده تفاوت معناداری ($\alpha \leq ۰/۰۵$ و $\text{sig} = ۰/۰۰۱$) وجود دارد و بیشتر دانشجویان و فارغ التحصیلان علاقمند به ادامه تحصیل هستند.

جدول ۴. بررسی میزان امیدواری دانشجویان و دانش‌آموختگان به اشتغال بلافاصله بعد از

فارغ التحصیل شدن

کم	متوسط	زیاد	میزان امیدواری به اشتغال بلافاصله بعد از فارغ التحصیل شدن
۵۰ نفر	۱۱۳ نفر	۱۱۲ نفر	
٪۱۸/۲	٪۴۱/۱	٪۴۰/۷	

مطابق با جدول شماره (۴) در پاسخ به این سوال که چقدر امیدوار هستید بلافاصله بعد از فارغ التحصیل شدن شاغل شوید، حدود ۴۰ درصد از دانشجویان و فارغ التحصیلان به یافتن شغل مناسب بلافاصله بعد از فارغ التحصیل شدن امیدوار هستند و ۱۸ درصد آنان اطمینان بسیار اندکی به یافتن شغل مناسب بلافاصله بعد از فارغ التحصیل شدن دارند. حدود ۴۱ درصد از دانشجویان و فارغ التحصیلان از وضعیت اشتغال آتی خود بلافاصله پس از فارغ التحصیل شدن آگاهی و امیدواری شفاف ندارند. اما به طور کلی طبق نتایج بدست آمده از جدول (۵) مشخص گردید که میزان امیدواری به اشتغال بعد از فارغ التحصیل شدن به طور معناداری ($\alpha \leq ۰/۰۰۱$ و $\text{sig} = ۰/۰۰۱$) در سطح متوسط است.

جدول ۵. بررسی تفاوت میزان امیدواری به اشتغال بلافاصله بعد از فارغ التحصیل شدن

sig	df	Chi-square	تفاوت میزان امیدواری به اشتغال بلافاصله بعد از فارغ التحصیل شدن
۰/۰۰۱	۲	۲۸/۴۱۵	

مطابق با جدول (۶) همچنین با توجه به نتایج بدست آمده در پاسخ به این سوال که فکر می

کنید حداقل چند سال بعد از فارغ التحصیل شدن در حیطه تربیت بدنی و ورزش مشغول به کار شوید، نتایج آماری نشان می دهد که ۴۱/۸ درصد از نمونه ها اعتقاد داشتند کم تر از یک سال بعد از فارغ التحصیل شدن وارد بازار کار می شوند، ۳۲ درصد از آن ها بین ۲ تا ۳ سال و ۲۶/۲ درصد از دانشجویان و فارغ التحصیلان اعتقاد داشتند بیشتر از سه سال بعد از فارغ التحصیل شدن وارد بازار کار می شوند.

جدول ۶. بررسی میزان انتظار برای اشتغال پس از فارغ التحصیل شدن

بیشتر از ۳ سال	۲ تا ۳ سال	کمتر از یک سال	میزان انتظار برای اشتغال پس از فارغ التحصیل شدن
۷۲ نفر	۸۸ نفر	۱۱۵ نفر	
۲۶/۲٪	۳۲/۰٪	۴۱/۸٪	

جدول ۷. بررسی تفاوت میزان انتظار برای اشتغال پس از فارغ التحصیل شدن

sig	df	Chi-square	تفاوت میزان انتظار برای اشتغال پس از فارغ التحصیل شدن
۰/۰۰۶	۲	۱۰/۳	

همچنین مطابق با جدول شماره ۷ نتایج آماری نشان می دهد که بین میزان انتظار نمونه ها برای اشتغال پس از فارغ التحصیل شدن تفاوت معناداری وجود دارد.

مطابق جدول شماره (۸) برای بررسی این موضوع که دانش و مهارت های کسب شده در طول دوران تحصیل تا چه میزان نیازهای آینده شغلی را تامین می کند، نتایج نشان می دهند ۵۴/۹ درصد از نمونه های تحقیق دانش و مهارت های کسب شده را برای پاسخگویی به نیازهای آینده شغلی خود مناسب ارزیابی کرده و ۳۵/۶ درصد از آنان دانش و مهارت های کسب شده را برای پاسخگویی به نیازهای آینده شغلی خود را در حد متوسط ارزیابی نموده و ۹/۵ درصد دانش و مهارت های کسب شده را کم تاثیر بیان داشته اند.

جدول ۸. بررسی میزان تامین نیازهای آینده شغلی از طریق دانش و مهارت های کسب شده در طول

دوران تحصیل

طیف	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بسیار زیاد	۵۳	۱۹,۳	۱۹,۳
زیاد	۹۸	۳۵,۶	۵۴,۹
متوسط	۹۸	۳۵,۶	۹۰,۵
کم	۱۷	۶,۲	۹۶,۷
بسیار کم	۹	۳,۳	۱۰۰,۰

جدول ۹. بررسی میزان ترجیح دانشجویان نسبت به راه اندازی یک کسب و کار مستقل در مقابل استخدام شدن در یک سازمان دولتی یا شرکت خصوصی

متغیر	استخدام شدن						
	خود اشتغالی						
	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
فراوانی (نفر)	۱۳۷	۲۹	۴۹	۱۶	۱۲	۶	۷
درصد	٪۴۹/۸	٪۱۰/۵	٪۱۷/۸	٪۵/۸	٪۴/۴	٪۲/۳	٪۹/۵
درصد تراکمی	٪۴۹/۸	٪۶۰/۴	٪۷۸/۲	٪۸۴	٪۸۸/۴	٪۹۰/۵	٪۱۰۰

مطابق جدول شماره (۹) جهت ارزیابی این سوال که دانشجویان در یک طیف راه اندازی کسب و کار مستقل (خود اشتغالی) و اشتغال در یک سازمان دولتی (اشتغال دولتی) کدام یک را ترجیح می دهند، نتایج نشان می دهند حدوداً نیمی از نمونه های تحقیق ٪۴۹/۸ به طور مطلق استخدام شدن در یک سازمان دولتی یا شرکت خصوصی را به راه اندازی کسب و کار مستقل ترجیح می دهند و تنها ۱۶ درصد به طور نسبی گرایش به راه اندازی کسب و کار مستقل را بیان داشته اند.

جدول ۱۰. بررسی میزان پذیرفتن مخاطرات معقول یک کسب و کار مستقل

متغیر	پذیرفتن مخاطرات معقول یک فعالیت (کسب و کار مستقل)						
	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
فراوانی (نفر)	۸۱	۴۱	۶۶	۲۸	۱۸	۷	۳۴
درصد	٪۲۹/۵	٪۱۴/۹	٪۲۴	٪۱۰/۲	٪۶/۵	٪۲/۵	٪۱۲/۴
درصد تراکمی	٪۲۹/۵	٪۴۴/۴	٪۶۸/۴	٪۷۸/۵	٪۸۵/۱	٪۸۷/۶	٪۱۰۰

مطابق جدول شماره (۱۰) جهت ارزیابی این که دانشجویان تا چه اندازه دوست دارند مخاطرات معقول یک فعالیت را پذیرفته و خودشان یک کسب و کار مستقل را راه اندازی نمایند، نتایج نشان می دهند حدود ۳۰ درصد افراد به طور مطلق علاقمند پذیرفتن مخاطرات معقول کسب و کار مستقل نیستند و تنها ۲۱ درصد به طور نسبی علاقمند پذیرفتن مخاطرات معقول کسب و کار مستقل می باشند.

جدول ۱۱. بررسی میزان کفایت دانش، مهارت و تلاش فعلی جهت احراز یک شغل مناسب

طیف	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بسیار زیاد	۳۷	۱۳,۵	۱۳,۵
زیاد	۹۲	۳۳,۵	۴۶,۹
متوسط	۱۲۲	۴۴,۴	۹۱,۳
کم	۱۷	۶,۲	۹۷,۵
بسیار کم	۷	۲,۵	۱۰۰,۰

مطابق جدول شماره (۱۱) جهت ارزیابی این که به چه میزان دانش، مهارت و تلاش فعلی افراد برای احراز یک شغل مناسب کافی است نتایج نشان می دهند که ۴۷ درصد آن را کافی می دانند و تنها ۸/۷٪ آن را کافی نمی دانند و ۴۴/۴٪ آن ها را در حد متوسط ارزیابی می نمایند.

جدول ۱۲. بررسی میزان مشاوره و راهنمایی اساتید دانشگاه در خصوص چگونگی احراز شغل مناسب

طیف	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بسیار زیاد	۱۰	۳,۶	۳,۶
زیاد	۳۸	۱۳,۸	۱۷,۵
متوسط	۱۰۶	۳۸,۵	۵۶,۰
کم	۷۹	۲۸,۷	۸۴,۷
بسیار کم	۴۲	۱۵,۳	۱۰۰,۰

مطابق جدول شماره (۱۲) جهت ارزیابی این که اساتید دانشگاه به چه میزان در خصوص چگونگی احراز شغل مناسب به دانشجویان مشاوره داده و راهنمایی می کنند، نتایج نشان می دهند که تنها ۱۷/۵٪ از دانشجویان و فارغ التحصیلان میزان مشاوره و راهنمایی اساتید دانشگاه را در سطح مناسب ارزیابی نمودند و ۴۴٪ آن ها این مسئله را در سطحی پایین گزارش کرده اند.

جدول ۱۳. بررسی امکان سرمایه گذاری شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب

طیف	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بلی	۶۹	۲۵,۱	۲۵,۱
خیر	۲۰۶	۷۴,۹	۱۰۰,۰

مطابق جدول شماره (۱۳) جهت ارزیابی این که آیا امکان سرمایه گذاری شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب برای شما فراهم است یا خیر، نتایج نشان می دهند که حدود ۷۴ درصد امکان سرمایه گذاری مناسب برای خود را ندارند و تنها ۲۵ درصد این شرایط را برای خود مهیا می دانند.

جدول ۱۴. نتایج آزمون خی دو برای بررسی امکان سرمایه گذاری شخصی برای شروع

یک کسب و کار مناسب

sig	df	Chi-square	تفاوت بین امکان یا عدم امکان سرمایه گذاری شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب
۰,۰۰۱	۱	۶۸,۲۵	

مطابق با جدول شماره (۱۴) جهت بررسی تفاوت بین امکان و عدم امکان سرمایه گذاری

شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب از آزمون خبی دو استفاده گردید. نتایج آماری نشان می‌دهد بین امکان و عدم امکان سرمایه‌گذاری شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب تفاوت معناداری وجود دارد و بیشتر دانشجویان و فارغ‌التحصیلان امکان سرمایه‌گذاری شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب را ندارند.

مطابق جدول شماره (۱۵) جهت ارزیابی این سوال که آیا پس از فارغ‌التحصیل شدن ایده و طرحی برای داشتن یک کسب و کار مستقل و جدید دارید یا خیر، نتایج نشان می‌دهند حدود ۵۸ درصد دارای ایده و طرح و ۴۱ درصد فاقد آن هستند.

جدول ۱۵. بررسی داشتن ایده و طرحی برای یک کسب و کار مستقل و جدید پس از فارغ‌التحصیل شدن

طیف	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بلی	۱۶۲	۵۸,۹	۵۸,۹
خیر	۱۱۳	۴۱,۱	۱۰۰,۰

همچنین جهت بررسی تفاوت بین دارا بودن و یا نبودن ایده و طرحی برای یک کسب و کار مستقل و جدید از آزمون خبی دو استفاده گردید. مطابق با جدول شماره (۱۶) نتایج آماری نشان می‌دهد که بین داشتن یا نداشتن ایده و طرحی برای یک کسب و کار مستقل و جدید تفاوت معناداری وجود دارد و بیشتر دانشجویان و فارغ‌التحصیلان در این زمینه فاقد طرح و ایده هستند.

جدول ۱۶. نتایج آزمون خبی دو برای بررسی تفاوت‌دارا بودن یا نبودن ایده و طرحی برای یک کسب و کار مستقل و جدید

sig	df	Chi-square	تفاوت بین داشتن یا نداشتن ایده و طرحی برای یک کسب و کار مستقل و جدید
.۰۰۳	۱	۸.۷۳	

مطابق جدول شماره ۱۷، جهت بررسی این پرسش که به نظر شما با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی در شرایط فعلی، فارغ‌التحصیلان در کدام یک از حیطه‌ها و گرایش‌های موجود در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در شغل خود موفق‌تر خواهند بود، نتایج نشان می‌دهند که بهترین وضعیت با فراوانی ۱۰۴ نفر معادل ۳۷/۸ درصد متعلق به گرایش مدیریت ورزشی بوده و ضعیف‌ترین وضعیت با فراوانی ۸ نفر معادل ۲/۹ درصد مربوط به گرایش بیومکانیک است.

جدول ۱۷. بررسی میزان موفقیت شغلی در هر یک از گرایش ها با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی

گرایش ها	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
فیزیولوژی ورزشی	۶۴	۲۳/۳	۲۳/۳
بیومکانیک ورزشی	۸	۲/۹	۲۶/۲
رفتار حرکتی	۲۲	۸	۳۴/۲
حرکات اصلاحی و آسیب شناسی	۷۷	۲۸	۶۲/۲
مدیریت ورزشی	۱۰۴	۳۷/۸	۱۰۰

جدول ۱۸. نتایج آزمون خی دو برای بررسی تفاوت گرایش های تحصیلی تربیت بدنی

df	Chi-square	sig
۴	۱۱۳.۸۹	.۰۰۱

تفاوت بین موفقیت شغلی در هر یک از گرایش های تحصیلی تربیت بدنی با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی

همچنین جهت بررسی تفاوت بین موفقیت شغلی در هر یک از گرایش های تربیت بدنی و علوم ورزشی با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی از آزمون خی دو استفاده گردید. مطابق با جدول شماره ۱۸ نتایج آماری نشان می دهد که بین موفقیت شغلی در هر یک از گرایش های تربیت بدنی و علوم ورزشی با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی تفاوت معناداری وجود دارد؛ به طوری که بیشتر دانشجویان و فارغ التحصیلان موفقیت شغلی گرایش مدیریت ورزشی را با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی بیشتر می دانند.

جدول ۱۹. بررسی میزان موقعیت های شغلی در هر یک از گرایش ها در شرایط فعلی

گرایش ها	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
فیزیولوژی ورزشی	۴۵	۱۶/۴	۱۶/۴
بیومکانیک ورزشی	۱۳	۴/۷	۲۱/۱
رفتار حرکتی	۱۰	۳/۶	۲۴/۷
حرکات اصلاحی و آسیب شناسی	۷۰	۲۵/۵	۵۰/۲
مدیریت ورزشی	۱۳۷	۴۹/۸	۱۰۰

مطابق جدول شماره (۱۹) جهت بررسی این پرسش که به نظر شما در شرایط فعلی در کدام یک از حیطه های تربیت بدنی و علوم ورزشی موقعیت های شغلی بیشتری وجود دارد، نتایج نشان می دهند که تقریباً نیمی از دانشجویان و فارغ التحصیلان (۴۹/۸٪) در این زمینه معتقدند که گرایش مدیریت ورزشی در شرایط فعلی موقعیت های شغلی بیشتری نسبت به سایر گرایش ها دارد و بعد از آن حرکات اصلاحی و آسیب شناسی با فراوانی ۷۰ نفر معادل

۲۵/۵ درصد در مقاوم دوم است و رفتار حرکتی و بیومکانیک ورزشی با اختلاف کم نسبت به یکدیگر از دیدگاه آزمودنی‌ها ضعیف‌ترین وضعیت را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق حاضر مشخص گردید که بیش از نیمی از دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در سراسر کشور علاقمند به ادامه تحصیل و ارتقاء مقطع تحصیلی بودند. این در حالی است که نتایج بدست آمده از کشورهای مختلف از جمله تحقیقات آدامز (۱۹۹۷)، آندرسون (۱۹۹۸)، ماکسول (۳) و همکاران (۲۰۰۰)، نولند (۲۰۰۱) و کانتون (۲۰۰۱) نشان می‌دهد که انگیزه شغلی مهم‌ترین انگیزه جوانان برای ورود به دانشگاه است (۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳). نظام آموزشی کشور در تمام مقاطع تحصیلی بدون توجه به افزایش ضریب توانایی‌های مهارتی و تخصصی کاربردی افراد متاسفانه برای جواب‌گویی سطحی، به افرادی که رویای ورود به دانشگاه را در سر می‌پروراند تنها با افزایش ظرفیت پذیرش هر ساله آمار قبولی‌ها را افزایش می‌دهد. شاید امروزه افزایش مدرک‌گرایی در میان افراد جامعه به شکل کاذب و در قالب تاسیس مراکز آموزشی مختلف به جای پاسخگویی به ایجاد تناسب میان بازار کار و مهارت، سبب ارتقای پایه تحصیلی بیکاران شده است. از سوی دیگر هر چه ظرفیت پذیرش دانشگاه‌ها افزایش یابد به همان میزان آمار بیکاران یا کسانی که مجبورند مدرک تحصیلی‌شان را نادیده بگیرند و در مشاغل پایین‌تر مشغول به کار شوند نیز بیشتر می‌شود. در بخش دیگر نتایج تحقیق حاضر آمده است حدود ۴۰ درصد از دانشجویان و فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی در سراسر کشور به میزان بسیار زیادی امیدوار هستند بلافاصله بعد از فارغ‌التحصیل شدن شاغل شوند. البته همین درصد نیز میزان انتظار خود جهت ورود به بازار کار را در کم‌تر از یک سال پیش بینی کرده‌اند. شاید این مسئله به دلیل وجود موقعیت‌های شغلی گوناگون موجود در این رشته از جمله تدریس در مدارس و دانشگاه‌ها، مربیگری و داوری انواع رشته‌های ورزشی، باشگاه‌داری، خبرنگاری ورزشی و... باشد که موقعیت این رشته را نسبت به سایر رشته‌های تحصیلی به لحاظ امیدواری و مدت زمان کوتاه جهت ورود به بازار کار افزایش داده است. فروغی پور و همکاران، هفت زمینه‌ی اصلی برای کار آفرینی در ورزش ایران معرفی کردند. این هفت زمینه به ترتیب اولویت عبارتند

1. Adams
2. Anderson
3. Maxwell
4. Noland
5. Canton

از کارآفرینی در حوزه‌های آموزش و پژوهش در ورزش، مدیریت و برنامه ریزی ورزشی، خدمات ورزشی، تبلیغات ورزشی، ورزش همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای، ساخت و تولید تجهیزات ورزشی و امور فرهنگی ورزش (۲۴). همچنین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بیش از نیمی از نمونه های تحقیق، دانش و مهارت های کسب شده را برای پاسخگویی به نیازهای آینده شغلی خود مناسب ارزیابی کرده اند و ۴۷ درصد از نمونه های تحقیق، دانش، مهارت و تلاش فعلی خود را برای احراز یک شغل مناسب کافی می‌دانند. به نظر می‌رسد این مسئله به دلیل حجم نسبتاً بالای دروس عملی ارائه شده در مقطع کارشناسی این رشته است که میزان توانایی دانشجویان و فارغ التحصیلان را در بخش بازار کار افزایش داده است. در حال حاضر در دانشگاه ها لازم است توسعه مهارت های عملی افراد مورد تاکید قرار گیرد تا با افزایش اینگونه مهارت ها بتوانند در بازار کار به گونه ای موفق با سایرین رقابت کنند. آن ها بدون برخورداری از چنین توانایی هایی شاید نتوانند به شغل مطلوب خود دست یابند؛ چرا که بازار کار امروزی به فارغ التحصیلانی نیاز دارد که صرفاً به تئوری مسلط نباشند بلکه بدانند که آن تئوری را در عمل چگونه به کار گیرند. فلاح شهیدی (۱۳۸۶) و صبوحی (۱۳۸۱) در تحقیقاتشان دریافتند که کسب تجربه کاری با کیفیت در دانشگاه در موفقیت تحصیلی آنان اثرگذار است و از اولویت‌های نیازهای شغلی دانشجویان برای داشتن آینده شغلی موفق محسوب می‌شود.

در بخش دیگری از نتایج این تحقیق آمده است حدوداً نیمی از نمونه های تحقیق ۴۹/۸٪ به طور مطلق استخدام شدن در یک سازمان دولتی یا شرکت خصوصی را به راه اندازی یک کسب و کار مستقل ترجیح می‌دهند و حدود ۳۰ درصد از آن ها به طور مطلق علاقمند پذیرفتن مخاطرات معقول یک کسب و کار مستقل نیستند. متأسفانه به نظر می‌رسد تعریف جوانان از شغل مناسب دچار یک پارادوکس شده است و با وجود فرصت های مناسب شغلی بسیاری از جوانان به علت همین تعریف و فرهنگ اشتباه هنوز بیکار هستند. دیدگاه جوانان امروز ایرانی در خصوص کار مناسب، محدود به مشاغل دولتی شده و این دیدگاه کاملاً اشتباه تبدیل به یک فرهنگ شده است. جوان امروز در حین و پس از اتمام تحصیل خود را در یک جایگاه و شغل دولتی تصور می‌کند و این موضوع را به عنوان یکی از اهداف و ملاک های اصلی خود برای ورود به دانشگاه قرار می‌دهد. با حاکم شدن این تصور اگر حتی دولت در ایجاد فرصت های اشتغال به چندین برابر تعهد خود نیز برسد با وجود تعاریف اشتباه از شغل مناسب باز هم جوانان بیکار بسیاری را خواهیم داشت. همچنین نتایج حاصل از تحقیق حاضر نشان می‌دهد که تنها ۱۷/۴٪ از دانشجویان و فارغ التحصیلان میزان مشاوره و راهنمایی اساتید دانشگاه در خصوص چگونگی احراز شغل مناسب را در سطح مطلوب ارزیابی نمودند و ۴۴٪ نمونه ها این

مسئله را در سطحی پایین گزارش کردند. مشاوره و راهنمایی اساتید دانشگاه‌ها در خصوص چگونگی احراز شغل مناسب می‌تواند به عنوان راهکاری موثر در هدایت هدفمند نیروی انسانی به بازار کار و ابزاری مهم در توسعه فرایند ایجاد اشتغال در کشور به شمار آید. اساتید دانشگاه‌ها می‌توانند به عنوان یک عامل حمایتی در دانشگاه با رابطه سالم، مثبت و توأم با احترام با دانشجو، به او کمک کنند تا توانایی‌ها و استعدادهای شغلی خود را در زمینه‌های مختلف بشناسد و مسیر شغلی آینده خود را بیش از پیش روشن سازد. در ژاپن اساتید معمولاً با شناختی که از دانشجویان دارند تلاش می‌کنند آن‌ها را در انتخاب شغل مناسب راهنمایی کنند و با ارتباطاتی که با مراکز دولتی و خصوصی دارند شغلی را برای دانشجویانشان بیابند یا سمینارهای کاربردی در ارتباط با شناخت بازار کار برای دانشجویان فراهم می‌آورند (۲۵). نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد بیش از نیمی از دانشجویان و فارغ‌التحصیلان تربیت بدنی سراسر کشور ایده و طرحی برای ایجاد یک کسب و کار مستقل و جدید در ذهن خود دارند اما حدود ۷۴ درصد آنان امکان سرمایه‌گذاری شخصی برای شروع یک کسب و کار مناسب برای خود را ندارند. بنابراین باید تلاش گردد تا زمینه‌های تحصیل سرمایه‌جهت فعال‌سازی ایده‌ها برای نیروی کار فراهم گردد که در این زمینه هم دولت و هم بخش خصوصی می‌توانند نقش مهم و ارزشمندی را در جهت ورود جوانان به بازار کار ایفا نمایند (۲۶). در انتها نیز نتایج نشان می‌دهند که از میان تمامی گرایش‌های موجود در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی گرایش مدیریت ورزشی هم به لحاظ موفقیت شغلی با توجه به محتوای آموزشی دروس کارشناسی با ۳۷/۸ درصد و هم به لحاظ موقعیت‌های بیشتر شغلی با ۴۹/۸ درصد در جایگاه ایده آل تری به نسبت سایر گرایش‌های این رشته از دیدگاه دانشجویان و فارغ‌التحصیلان قرار دارد. به طور کلی در سال‌های اخیر ایران با رشد روزافزون نیروی انسانی تحصیل کرده مواجه بوده است. برخی از این تحصیل‌کردگان وارد بازار کار گردیده و مشغول به کار شده و برخی دیگر نیز در جمعیت غیرفعال باقی مانده‌اند و به خیل بیکاران جویای کار پیوسته‌اند. در این راستا بررسی دیدگاه‌های دانشجویان و دانش‌آموختگان آموزش عالی در ارتباط با آینده شغلی‌شان ضروری به نظر می‌رسد تا بتوان از یک سو عملکرد آموزش نیروی انسانی را ارزیابی کرد و از سوی دیگر جهت رفع مسائل مربوط به نیروی انسانی تحصیل کرده برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام داد. بنابراین با توجه به آن چه اشاره شد برنامه‌ریزان و تصمیم‌سازان در هیأت دولت، نظام آموزش عالی، وزارت ورزش و جوانان و بخش‌های اقتصادی لازم است تا ضمن بازنگری سیاست‌های بخش آموزش عالی و همین‌طور سیاست‌های اشتغال‌زایی در کشور جلوی هدر رفتن سرمایه‌های ملی و بروز مشکلات اجتماعی ناشی از بیکاری قشر تحصیل‌کرده را بگیرند.

منابع

۱. حاجی احمدی امیر. الگوی پیشنهادی برنامه ریزی راهبردی در نظام آموزش های علمی- کاربردی. دو ماهنامه علمی- پژوهشی دانشور. دانشگاه شاهد. ۱۳۸۰؛ ۹(۳۶): ۴۵-۶۲.
۲. محمدزاده نصرآبادی مهناز، پزشکی راد غلامرضا، چیدری محمد. وضعیت اشتغال، توانمندی شغلی و موفقیت شغلی دانش آموختگان آموزش های عالی علمی- کاربردی در بخش کشاورزی. پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی. ۱۳۸۵؛ ۴(۳۹): ۹۸-۷۹.
۳. صبوحی نسرين. بررسی و تحلیل علل بیکاری دانش آموختگان (دیدگاه های مدیران بنگاه ها، دانشگاه ها و دانش آموختگان). گزارش طرح نیازسنجی نیروی انسانی متخصص. موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی. تهران؛ ۱۳۸۰.
۴. اسلامی سعید. نیروی انسانی شاغل در ایران و جایگاه فارغ التحصیلان نظام آموزش عالی. سیمای اقتصادی. ۱۳۸۶؛ ۲۵۹-۲۴۴.
۵. سایت بازار کار (<http://www.bazarekar.ir>) ۱۳۸۵/۰۶/۲۱
۶. بختیاری صادق، یحیی آبادی ابوالفضل. تحلیل تجربی نقش بخش های مختلف در تغییر نرخ بیکاری در ایران. مجله تحقیقات اقتصادی. ۱۳۸۱؛ ۷(۶۰): ۷۸-۵۹.
۷. صنعت خواه علیرضا. بررسی عوامل موثر بر بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاه ها. ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، علمی، فرهنگی کار و جامعه. ۱۳۸۸؛ ۱۲(۱۰۹): ۷۵-۵۸.
۸. مهرعلی زاده یدالله، آرمن سید عزیز. بررسی بازارکار دانش آموختگان مقطع کارشناسی در دانشگاه های دولتی ایران. دو ماهنامه علمی-پژوهشی دانشور رفتار. دانشگاه شاهد. ۱۳۸۶؛ ۱۴(۲۶): ۸۷-۷۳.
۹. بامبرگر پیتر، لی مشولم. استراتژی منابع انسانی. مترجمان: پارسائیان علی، اعرابی محمد. چاپ اول. تهران: موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی(دفتر پژوهش های فرهنگی)؛ ۱۳۸۱. ص ۱۵-۲۳.
۱۰. ارفعی شیلا، بحران بزرگ، بیکاری تحصیل کرده ها. دو هفته نامه خانواده سبز. شماره ۲۶، ۱۳۸۶.
۱۱. www.titinews.com (تاریخ ورود به سایت: ۱۳۹۲/۲/۱۱)

۱۲. نظری کتولی علی. چالش‌های اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها. سازمان مدیریت صنعتی. ماهنامه تدبیر. ۱۳۸۷؛ (۱۵۳): ۱-۵.
۱۳. برومند محمدرضا، همتی نژاد مهرعلی، رضانی نژاد رحیم، رضوی سید محمد حسین، ملک اخلاق اسماعیل. تحلیل وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران و تعیین جایگاه آن بر اساس ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک (SPACEM). دو فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش. ۱۳۹۲؛ (۲): ۱-۱۹.
۱۴. علیزاده محمد حسین، نصیری خسرو. بررسی مشکلات شغلی دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی. فصلنامه حرکت. ۱۳۸۰؛ (۷): ۷۷-۸۹.
۱۵. برومند محمدرضا، همتی نژاد مهرعلی، رضانی نژاد رحیم، رضوی سید محمد حسین، ملک اخلاق اسماعیل. بررسی موانع اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران. پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. ۱۳۹۰؛ (۱۴): ۵۱-۷۲.
۱۶. جوادیان صراف نصرالله، طباطبائیان فخرالسادات، شجیع رضا. بررسی سطوح ادراکی و عوامل موفقیت انتخاب شغل دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد. نشریه پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۸۸؛ (۲۴): ۶۱-۷۶.
۱۷. هرندی فاطمه، فلاح محسن خانی زهره. اشتغال جوانان و چالش‌های آن. فصلنامه علمی-پژوهشی رفاه اجتماعی. ۱۳۸۶؛ (۲۵): ۱۳۳-۱۴۶.
۱۸. هدایتی زهره، سیفی نسیم، حکمت فر سمیه، بدخش سمانه. دیدگاه دانشجویان رشته دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۹۱؛ (۳): ۱۷۶-۱۸۳.
19. Adams John E. A Study to Determine the Impact of a Precollege Intervention on Early Adolescent Aspiration and Motivation for College in West Virginia. Blacksburg. Virginia; 1997. P.98-110.
20. Anderson P. Choice, Can we Choose it?. Gender and Choice in Education and Occupation. Routledge. London; 1998. P.57-67.
21. Maxwell G. How People Choose Vocational Education and Training Programs. NCVET Publ. Australia; 2000. P.225-246.
22. Noland D. Tennessee Higher Education Commission Higher School Student. Opinion Survey; 2001. P.166-180.

23. Canton E, Venniker R. Higher Education Reform :Getting The Incentives Right; CHEPS. Netherland; 2001. P.122-134.

۲۴. فروغی پور حمید و همکاران. ارزیابی و معرفی مهم‌ترین اولویت‌های کارآفرینی در ورزش از دیدگاه دست اندرکاران ورزش کشور. پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۸۶؛ ۷(۱۶): ۸-۱.

۲۵. خداداد حسینی سید حمید، بهاری فر علی. نظام آموزش عالی و اشتغال (چالشها، رویکردها و دیدگاهها). چاپ اول. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی؛ ۱۳۸۴. ص ۲۷-۲۲.

۲۶. فلاح شهیدی عطیه. بررسی نیازهای دانشجویان جهت اشتغال موفق. دفتر طرح و توسعه سازمان همیاری اشتغال. ۱۳۸۶.

ارتباط عوامل موثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی با رضایتمندی دانشجویان در دانشگاه‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران

سیده فریده هادوی^۱

۱- دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر

تاریخ دریافت: ۹۱/۱۲/۱۳

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۳/۰۴

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، مطالعه ارتباط عوامل موثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی با رضایتمندی دانشجویان در دانشگاه‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران است. این پژوهش یک مطالعه توصیفی-همبستگی است که به شیوه میدانی اجرا شده است. در این پژوهش اطلاعات مورد نظر با استفاده از پرسشنامه‌های تجاری و علیزاده، ۱۳۸۰ (بهره‌وری اماکن ورزشی) و رضایت‌مندی از اماکن ورزشی، چین لیو (۲۰۰۸) جمع‌آوری شد. جامعه آماری این تحقیق تمامی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران بودند که طبق وب‌سایت رسمی دانشگاه آزاد اسلامی تعداد ۱۶۴۲۴۵ نفر و از دانشگاه‌های اسلامشهر، تهران مرکز، علوم پزشکی و تهران شمال هستند. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی و از نوع خوشه‌ای بود تا از تمامی دانشجویان با تحصیلات و جنسیت مختلف در دانشگاه‌های مذکور نمونه‌گیری کاملی انتخاب گردد. نمونه آماری پس از برآورد بر اساس جدول مورگان ۳۸۴ نفر تعیین شده بود که به علت بازگشت بالاتر و پرسشنامه‌های معتبر و قابل استفاده تعداد ۶۰۰ پرسشنامه در بین جامعه آماری توزیع گردید که تعداد ۵۴۲ پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت. نتایج نشان داد عوامل نیروی انسانی و کالبدی به عنوان اولین و دومین اولویت بهره‌وری اماکن ورزشی بودند. در حیطه رضایتمندی نیز پس از عامل پرسنل، عامل تسهیلات در اولویت بعدی رضایتمندی قرار داشت. بین تمامی ابعاد بهره‌وری با رضایت‌مندی رابطه معنادار بدست آمد و عامل مدیریت و برنامه‌ریزی در پیش‌بینی رضایتمندی دانشجویان نقش داشت.

کلیدواژگان: دانشگاه آزاد، اماکن ورزشی، بهره‌وری، رضایتمندی، دانشجویان.

Email: fa.hadavi@gmail.com

نویسنده مسئول:

مقدمه

دانشگاه های کشور و از آن جمله دانشگاه آزاد با گستره وسیع و فراگیر در سراسر ایران با هدف نهادینه کردن تعلیم و تربیت دانشجویان در کنار سایر اهداف مرتبط با آن، همچون فعالیت های بدنی و ورزش، ایجاد روحیه نشاط و شادابی و ثمربخش کردن اوقات فراغت اقشار مختلف جامعه تاسیس شده اند. کارگر در سال ۱۳۸۸ بیان می کند، بدیهی است که پوشش اکثر افراد جامعه در بخش فعالیت های ورزشی نیز در راستای تحقق اهداف مذکور، مستلزم برنامه ریزی در دانشگاه ها است (۱). طبق نظر جعفری در سال ۱۳۷۷، از طرفی، بی تردید اهمیت بهره وری در افزایش رفاه ملی به طور عام پذیرفته شده است و تمام فعالیت های انسانی به نوعی از بهبود بهره وری منتفع می شوند (۲). همچنین علیزاده در سال ۱۳۸۵ و کارگر در سال ۱۳۸۸ بیان نمودند که بهره وری و ارتقای آن، یکی از اهداف های عمده هر سازمان فعال و زنده محسوب می شود. به ویژه آن که این هدف در نهادهایی چون دانشگاه که با اقشار مختلف دانشجویان ارتباط دارد، نقش تعیین کننده ای ایفا می کند. اولین گام در یک نظام متحول و پیشرو، کوشش برای شناخت بهره وری و متعاقب آن تلاش برای تعیین عوامل موثر در افزایش بهره وری است که از شرایط لازم و ضروری برای تحقق رشد و توسعه به شمار می آید (۳ و ۱). بهره وری را استفاده مطلوب از منابع تعریف کرده اند و فرهنگ بهره وری به تفکر هوشمندانه در همه امور برای استفاده بهتر از زمان، طول عمر، مواد، انرژی و سرمایه اطلاق می شود (۳).

سازمان ملی بهره وری ایران در سال ۱۳۷۹ اعلام نمود که از آن جایی که فعالیت های مدیران غالباً بایستی معطوف به افزایش بهره وری در قالب دو مفهوم کارایی و اثر بخشی باشد، از دیرباز اندازه گیری مفاهیم مزبور مورد توجه اندیشمندان در حوزه های مختلف علوم بوده است. پیتر دراکر^۱ در زمینه نقش مدیران در خصوص بهبود بهره وری تاکید داشته و معتقد است بهره وری ساختن منابع در اختیار سازمان به عنوان یک مدیر، یک وظیفه متمایز از سایر وظایف مدیران شامل کارآفرینی و اداره امور موسسه است (۴).

علیزاده در سال ۱۳۸۵ و ندری در سال ۱۳۸۸ عنوان نمودند که بنا بر اهمیت بهره وری توجه به تعریف سازمان بین المللی کار ضروریست. این سازمان بهره وری را نسبت ستاده به یکی از عوامل تولید (زمین، سرمایه، نیروی کار و مدیریت) تعریف کرده است. در سال ۱۹۵۸ آژانس بهره وری اروپا، بهره وری را درجه و شدت استفاده موثر از هر یک از عوامل تولید تعریف کرد. همچنین این سازمان اعلام داشت که «بهره وری» نوعی تفکر و دیدگاهی است که بر اساس آن هر فرد می تواند کارها و وظایفش را روز به روز بهتر انجام دهد (۳ و ۵).

نتایج تحقیقات نشان داده است که استفاده از ظرفیت های سازمان در واحد زمان، میزان بهره‌وری را افزایش می‌دهد و بخش‌های خصوصی از جمله دانشگاه‌های آزاد که به دنبال استفاده صحیح از منابع جهت کسب درآمد بیشتر هستند، در تقسیم خود ناچارند در راستای حفظ، پایداری و ارتقای خود، بهره‌وری را در واحدهای مختلف خود افزایش دهند و از منابع و ظرفیت، استفاده بهینه و کارآمدی داشته باشند. از آن جا که یکی از ابعاد بهره‌وری دانشگاه‌های آزاد، بهره‌وری اماکن ورزشی مورد استفاده دانشجویان است، نتایج تحقیقات مربوطه اعم از اماکن کل کشور، دانشگاه‌ها و حتی آموزش و پرورش اهمیت بسیاری دارد. نتایج مطالعات پورکیانی در سال ۱۳۷۹، کریمیان در سال ۱۳۸۲، جعفری در سال ۱۳۷۷ و رضانی در سال ۱۳۸۳ به ترتیب در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، وزارت آموزش و پرورش و سازمان تربیت بدنی نشان می‌دهد که سرانه فضای ورزشی در کشور پاسخگوی اقشار مختلف جامعه به ویژه نسل جوان نبوده و در قیاس با کشورهای توسعه یافته که سرانه ای بالغ بر ۳ متر مربع دارند، بسیار محدود است (۶،۷،۲). همچنین نتایج مطالعات پورکیانی در سال ۱۳۷۹ نشان می‌دهد که در کنار سرانه فضای ورزشی بسیار کم، میانگین حداکثر ساعات استفاده از فضاهای ورزشی نیز کم بوده است (۶).

همچنین مستندات مربوط به تحلیل عملیات عمرانی بخش تربیت بدنی و ورزش طی ده سال ۱۳۶۷-۱۳۷۶ در بررسی پورکیانی در سال ۱۳۷۹ نشان می‌دهد که ۱۰۴ درصد بیش از اعتبارات مصوب‌های برنامه‌های پنج‌ساله اول و دوم در اختیار این بخش قرار داده شده است (۶). این امر نشان‌دهنده توجه بیشتر به ایجاد و توسعه اماکن و تاسیسات ورزشی است. در حالی که همین مستندات به پایین بودن میزان استفاده از تاسیسات ورزشی در مقایسه با ظرفیت‌های بهره‌برداری و میزان استفاده از تاسیسات ورزشی در مقایسه با ظرفیت‌های موجود بنا به دلایل مختلف از جمله فقدان اطلاعات و آمار صحیح و دقیق ساعات بهره‌برداری و استفاده از تاسیسات ورزشی موجود در نوبت‌های کاری مختلف در کلیه روزهای هفته و ماه‌های سال، عدم وجود نظام مناسب مالی و کمبود نیروی انسانی متخصص تاکید شده است. بنابراین در کنار ساخت، تجهیز، نگهداری و تعمیر فضاهای ورزشی برای دستیابی به حداقل سرانه ورزشی مناسب، بهره‌وری نیز در فضاهای ورزشی با توجه به کثرت جمعیت کشور و منابع محدود اعتباری و مالی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چرخه بهره‌وری در فضاهای ورزشی شامل اندازه‌گیری بهره‌وری، تحلیل بهره‌وری، برنامه‌ریزی بهبود بهره‌وری و اجرای برنامه‌های بهبود بهره‌وری است. مطالعه زیر بنای نظری بهره‌وری نشان می‌دهد که بخش اندازه‌گیری بهره‌وری خود شامل مراحل طراحی نظام اندازه‌گیری بهره‌وری در فضاهای

ورزشی، تدوین بیانیه ماموریت در بخش فضاهای ورزشی، شناسایی انتظارات، شناسایی عوامل موثر در بهره‌وری، انتخاب داده‌ها و نهادهای کلیدی و تعیین شاخص‌های بهره‌وری است. در مطالعه علیزاده و تجاری (۱۳۸۵) شاخص‌های بهره‌وری تاسیسات ورزشی از دیدگاه کارشناسان سازمان تربیت بدنی مورد بررسی قرار گرفته است. این شاخص‌ها در پنج حیطه، کالبدی، نیروی انسانی، منابع مالی، کاربران و مدیریت و برنامه‌ریزی قرار گرفتند (۳).

از طرفی دیگر صاحب‌نظران معتقدند که یکی از راه‌های افزایش بهره‌وری سازمان، بهبود کیفیت خدمات و منظور از آن، تأمین نیازها و انتظارات مشتریان است. دمینگ یکی از پیشگامان نهضت (مدیریت کیفیت جامع) کیفیت را با رضایت مشتری مترادف می‌داند. کیلورو همکاران^۱ در سال ۲۰۰۴، کیفیت خدمات را «توجه مستمر سازمان به برآورده ساختن نیازها و خواسته‌های مشتریان» تعریف می‌کند. چبات و اسوزارسی در سال ۲۰۰۵ به نقل از شومپیتز^۲ رضایتمندی را «ارزیابی مشتریان از تجربه خرید، استفاده از محصول و ارتباط با محصول یا خدمت در طول زمان» تعریف می‌کند (۸).

بنابراین، خیاط زاده، ۱۳۸۲ در سال بیان نمود، با افزایش کیفیت خدمات، رضایت مشتریان بالا می‌رود و بدین طریق بهره‌وری ارتقاء می‌یابد. به همین دلیل می‌توان یکی از شاخص‌های بهره‌وری سازمان را رضایت مشتری دانست (۹). لذا طبق گفته گری و دانکن^۳ در سال ۲۰۰۲، به منظور دستیابی هر سازمان به اهداف خود ضروری است که سازمان‌ها خدمات ارائه شده خود را با بالاترین کیفیت به مشتریان که اصلی‌ترین سرمایه‌های سازمان هستند ارائه کنند که این خود منجر به رضایتمندی مشتریان و ایجاد نگرش وفاداری مثبت به آن سازمان از طرف مشتریان می‌شود (۱۰).

مطالعات پژوهشگران در حیطه رضایتمندی از اماکن ورزشی، زوایا و ابعاد مختلف این امر را مشخص ساخته است. در این راستا سهرابی، کاشف، جوادی پور و حسینی در سال ۱۳۹۰ با ارزیابی اماکن ورزشی ارومیه با شاخص‌های مورد نظر عنوان نمودند که مجموعه‌های ورزشی این شهرستان از لحاظ مکان‌یابی و همجواری در حد متوسط بوده و از لحاظ دسترسی وضعیت ضعیفی دارند (۱۱). همچنین از لحاظ زیباشناختی، ایمنی و وضعیت بهداشتی وضعیت ضعیفی داشتند. عظیم زاده و گوهررستمی در سال ۱۳۹۰ نتیجه گرفتند که انتظارات مخاطبان ایستگاه‌های تندرستی مستقر در پارک‌های تهران به ترتیب اهمیت شامل محیط فیزیکی، برنامه‌های

-
1. Keillor et al
 2. Shompetz
 3. Duncan & Gary

تمرینی، کیفیت مربی، نقش مدیریت و هویت ایستگاه است (۱۲). همچنین رجبی، غفوری و شهلائی در سال ۱۳۹۱ در مطالعه خود به این نتایج دست یافتند که مدیران باشگاه برای افزایش مشتریان زن باید توجه ویژه‌ای به چهار عامل رفتار کارکنان، قابلیت اطمینان کارکنان، برنامه‌های تمرینی و قیمت داشته باشند. همچنین نقش کیفیت خدمات در رضایتمندی مشتریان و ارائه آموزش‌های لازم به کارکنان باشگاه به ویژه مربیان بسیار مؤثر خواهد بود (۱۳). در نهایت بر اساس نتایج تحقیق سلامت، فراهانی و گودرزی در سال ۱۳۹۱ بین رضایت از تجهیزات و محیط فیزیکی، کیفیت کارکنان، خدمات جانبی (دسترسی، بوفه، شهریه باشگاه) باشگاه‌های بدنسازی رابطه معناداری وجود داشت. دانشگاه آزاد نیز به عنوان یک سازمان علمی که بخش اعظمی از خدمات خود را با رضایت دانشجویان خود ارزیابی می‌کند. از این قاعده مستثنی نیست (۱۴). در این راستا با توجه به این که نقش ورزش در دانشگاه‌ها می‌تواند از جهت اجتماعی و بازسازی نسل‌های آینده بسیار مؤثر باشد، جذب حداکثری دانشجویان به سوی ورزش و اماکن ورزشی با جلب رضایت آن‌ها از اهداف کلان دانشگاه آزاد است. منطقه ۸ دانشگاه آزاد اسلامی در منطقه بندی دانشگاه‌های آزاد سراسر کشور، در سال ۱۳۶۶ تشکیل شد. در تاریخ ۱۳۸۹/۷/۳ با توجه به مصوبه مورخ ۱۳۸۹/۶/۳ هیأت مؤسس دانشگاه، کلیه واحدهای استان تهران در اختیار منطقه ۸ قرار گرفت و واحدهای تحت پوشش این منطقه از ۱۱ واحد به ۲۳ واحد و مرکز آموزشی افزایش یافت. منطقه ۸ با در اختیار داشتن ۵ واحد جامع دارای بیشترین تعداد واحدهای جامع در بین کلیه مناطق دانشگاهی بوده و از لحاظ درجه بندی از نوع مناطق درجه ۱ است.

با توجه به موارد عنوان شده، سئوالی که مطرح می‌شود این است که میزان بهره‌وری اماکن ورزشی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران و رضایت مندی دانشجویان از این اماکن با داشتن بیشترین تعداد دانشجو و هیات علمی چگونه است و ارتباط بین عوامل مؤثر بر بهره‌وری و رضایت مندی دانشجویان دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران به چه صورت است؟

روش پژوهش

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-همبستگی است که به شیوه میدانی اجرا شده است. در این پژوهش اطلاعات مورد نظر با استفاده از پرسشنامه‌های تجاری و علیزاده، ۱۳۸۰ (بهره‌وری اماکن ورزشی) و رضایت مندی از اماکن ورزشی، چین لیو (۲۰۰۸) جمع‌آوری شد. جهت تعیین روایی محتوایی پرسشنامه از ۱۰ تن از اساتید مدیریت ورزشی در این زمینه نظر خواهی شد و سپس جهت تعیین پایایی پرسشنامه، یک مطالعه مقدماتی (با تکمیل پرسشنامه توسط ۳۰ نفر) انجام گرفت و ضریب پایایی پرسشنامه بسیار بالا و $\alpha = 0.97$ و $\alpha = 0.93$ بدست آمد.

با توجه به هدف پژوهش، جامعه آماری مورد نظر این تحقیق را تمامی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران بودند که طبق وب سایت رسمی دانشگاه آزاد اسلامی تعداد ۱۶۴۲۴۵ نفر و از دانشگاه های اسلامشهر، تهران مرکز، علوم پزشکی و تهران شمال بودند. روش نمونه گیری به صورت تصادفی و خوشه ای بود به طوری که سعی شد که با توجه به مساوی بودن تقریبی تعداد دانشجویان در هر یک از مراکز، نمونه ها از هر دانشگاه و هر جنسیت به تعداد مساوی اخذ گردد. اما از آن جا که دانشجویان کارشناسی ۷۵٪ و کاردانی ۲۵٪ مشتریان اماکن ورزشی بودند، همین نسبت در نمونه اعمال گردید. نمونه آماری پس از برآورد بر اساس جدول مورگان ۳۸۴ نفر تعیین شده بود که به علت بازگشت بالاتر و پرسشنامه های معتبر و قابل استفاده تعداد ۶۰۰ پرسشنامه در بین جامعه آماری توزیع گردید و تعداد ۵۴۲ پرسشنامه مورد استفاده قرار گرفت.

نتایج

یافته های جمعیت شناختی تحقیق بدین ترتیب به دست آمد:

جدول ۱. توزیع ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه تحت بررسی

متغیرها	جنس	سن			مقطع تحصیلی		رشته
		۱۸ تا ۲۲ سال	۲۳ تا ۲۷ سال	بالای ۲۸ سال	کاردانی	کارشناسی	
گروه ها	♀	۲۵۰	۱۹۸	۹۴	۱۲۶	۴۱۶	۲۹۸
فراوانی	♂	۲۵۶	۳۶/۵	۱۷/۵	۲۳/۲	۷۶/۸	۲۴۴
درصد		۴۷/۲	۴۶	۵۲/۸	۴۵	۵۵	

پیش از انجام آزمون‌های آماری و به دلیل پیش فرضی جهت استفاده یا عدم استفاده از آزمون‌های پارامتریک از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده گردید. بر این اساس مولفه‌های مورد بررسی در این پژوهش مورد تحلیل قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۲ قابل مشاهده است.

جدول ۲. آماره های آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت طبیعی بودن توزیع داده‌ها

توزیع	آماره ها P	Z	متغیرهای پژوهش	
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۱/۹۷۴	عوامل کالبدی	
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۷۵۸	عوامل مالی	
طبیعی	۰/۰۵۱	۱/۳۵۵	عوامل مرتبط با کاربران	عوامل مؤثر بر بهره‌وری
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۷۹۹	عوامل مرتبط با نیروی انسانی	
طبیعی	۰/۱۱۶	۱/۱۹۴	عوامل مدیریت و برنامه ریزی	
غیرطبیعی	۰/۰۱۳	۱/۵۸۴	عوامل مؤثر بر بهره‌وری	
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۰۹۹	ظاهر باشگاه	
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۳۸۶	پرسنل	
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۱۰۷	تسهیلات	رضایمتندی مشتریان
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۸۳۱	ترویج	
غیرطبیعی	۰/۰۰۱	۲/۶۵۴	تجهیزات	
طبیعی	۰/۰۵۱	۱/۳۵۳	رضایت مندی مشتریان	

با توجه به غیر طبیعی بودن توزیع با توجه به جدول ۲ از آزمون های غیر پارامتریک استفاده گردید. لذا برای تعیین اولویت بندی عوامل از آزمون فریدمن استفاده شد.

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن جهت اولویت بندی عوامل مؤثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸

اولویت معیارها	عوامل پنجگانه مؤثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین رتبه
۱	عوامل مرتبط با نیروی انسانی	۳/۳۴	۱/۱۹	۳/۳۱
۲	عوامل کالبدی	۳/۲۲	۱/۰۵	۲/۹۹
۳	عوامل مدیریت و برنامه ریزی	۳/۲۳	۱/۰۵	۲/۹۸
۴	عوامل مرتبط با کاربران	۳/۱۹	۰/۹۴۱	۲/۹۶
۵	عوامل مالی	۳/۱۳	۱/۱۳	۲/۷۵

از دیدگاه مشتریان اماکن ورزشی دانشگاه آزاد، تمامی عوامل مورد نظر این تحقیق در بهره‌وری اماکن ورزشی دارای اهمیت بودند. با این حال عوامل مرتبط با نیروی انسانی بالاترین اولویت و پس از آن به ترتیب عوامل کالبدی، مدیریت و برنامه ریزی، عوامل مرتبط با کاربران و عوامل مالی قرار گرفت.

جدول ۴. نتایج آزمون فریدمن جهت اولویت‌بندی رضایت‌مندی دانشجویان از اماکن ورزشی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸

اولویت معیارها	عوامل پنجگانه رضایت‌مندی دانشجویان از اماکن ورزشی	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین رتبه
۱	پرسنل	۳/۲۵	۰/۸۴۳	۴/۰۴
۲	تسهیلات	۲/۶۴	۱/۰۲	۳/۰۵
۳	ظاهر باشگاه	۲/۶۲	۰/۹۹۱	۳/۰۱
۴	ترویج	۲/۴۴	۰/۹۳۷	۲/۶۱
۵	تجهیزات	۲/۳۱	۱/۰۹	۲/۲۹

از دیدگاه دانشجویان دانشکده‌های تربیت‌بدنی دانشگاه‌های آزاد منطقه ۸ تهران، اختلاف معناداری بین عوامل پنج‌گانه رضایت‌مندی بر بهره‌وری اماکن ورزشی (ظاهر باشگاه، پرسنل، تسهیلات، ترویج، تجهیزات) مشاهده شد. از دیدگاه جامعه مذکور، عوامل مرتبط با پرسنل با میانگین رتبه ۴/۰۴ بالاترین اولویت را با کای اسکوار ۴۰۵/۱۱۵ و درجه آزادی ۴ در سطح معناداری $p < 0/01$ به خود اختصاص داد. به منظور بررسی رابطه بین متغیرها، به دلیل غیر طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون اسپیرمن استفاده گردید.

جدول ۵. آماره‌های آزمون اسپیرمن مبنی بر ارتباط ابعاد بهره‌وری اماکن ورزشی با ابعاد رضایت‌مندی دانشجویان

مؤلفه‌ها	ظاهر باشگاه	پرسنل	تسهیلات	ترویج	تجهیزات	رضایت‌مندی
عوامل کالبدی	۰/۲۲۹**	۰/۲۹۶**	۰/۲۷۴**	۰/۲۷۸**	۰/۱۸۸**	۰/۲۹۸**
عوامل مالی	۰/۲۱۹**	۰/۲۵۴**	۰/۲۷۷**	۰/۲۷۹**	۰/۲۱**	۰/۲۸۹**
عوامل مرتبط با کاربران	۰/۲۳۸**	۰/۲۶۱**	۰/۲۸۸**	۰/۲۹۸**	۰/۲۰۴**	۰/۳۱**
عوامل مرتبط با نیروی انسانی	۰/۲۲۹**	۰/۳۵**	۰/۲۴۱**	۰/۲۱۸**	۰/۱۴**	۰/۲۷۶**
عوامل مدیریت و برنامه ریزی	۰/۲۷۲**	۰/۳۵۳**	۰/۳۱۸**	۰/۳۱۹**	۰/۲۳۸**	۰/۳۵۸**
بهره‌وری اماکن	۰/۲۶۴**	۰/۳۲۹**	۰/۳۱۷**	۰/۳۰۸**	۰/۲۱۸**	۰/۳۴**

* = معنی داری در سطح $p < 0/05$

** = معنی داری در سطح $p < 0/01$

بر این اساس، رابطه مثبت و معناداری در سطح $p < 0/01$ دوطرفه یافته شد. بر اساس داده‌های

مندرج در جدول ۵ بین بهره‌وری اماکن ورزشی با رضایت‌مندی همبستگی معناداری وجود دارد. همچنین بالاترین همبستگی بین عوامل مدیریت و برنامه‌ریزی ($r = 0/188, p = 0/01$) و رضایت‌مندی و پایین‌ترین همبستگی بین عوامل کالبدی و تجهیزات ($r = 0/358, p = 0/01$) وجود دارد.

برای تحلیل رگرسیون بین ابعاد (عوامل مؤثر) بهره‌وری اماکن ورزشی به عنوان متغیرهای مستقل (پیشین) و رضایت‌مندی به عنوان متغیر وابسته (ملاک) با روش همزمان استفاده شد. نتایج ضریب همبستگی چند گانه (جدول ۵) نشان می‌دهد که بین ابعاد (عوامل مؤثر) بهره‌وری اماکن ورزشی و رضایت‌مندی رابطه مثبت معناداری ($r = 0/39, p < 0/01$) وجود دارد. همچنین ضریب تعیین R^2 که بیانگر درصد تغییرات تعیین شده از تغییرات متغیر وابسته (ملاک) توسط متغیر مستقل (پیشین) است، نشان می‌دهد که تنها ۱۵/۲ درصد از واریانس رضایت‌مندی مربوط به ابعاد (عوامل مؤثر) بهره‌وری اماکن ورزشی و ۸۴/۸ درصد به عواملی خارج از مدل مذکور مربوط می‌شود.

جدول ۶. نتایج همبستگی چندگانه بین ابعاد (عوامل مؤثر) بهره‌وری اماکن ورزشی و رضایت‌مندی

مدل رگرسیون	N	R	R ²	P
همزمان	۵۴۲	۰/۳۹	۰/۱۵۲	۰/۰۱

نتایج رگرسیون چند متغیره (جدول ۷) نشان می‌دهد که تنها عوامل مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی ($t = 3/607, p < 0/01$) واجد شرایط پیش‌بینی رضایت‌مندی هستند. همچنین نتایج مربوط به شیب خط رگرسیون (B) در مورد متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهد که میزان آن در این متغیر ($B = 0/208$) است.

جدول ۷. نتایج تحلیل رگرسیون بین ابعاد (عوامل مؤثر) بهره‌وری اماکن ورزشی و رضایت‌مندی

سطح معنی داری P	مقدار T	ضرایب			رگرسیون همزمان
		ضرایب استاندارد	ضرایب غیراستاندارد	B	
		Beta	Sd.Er	B	
۰/۰۰۱	۱۳/۵۲۱	-	۰/۱۲۱	۱/۶۳۹	عرض از مبدأ
۰/۴۱۳	۰/۸۱۹	۰/۰۶۵	۰/۰۶۱	۰/۰۵	عوامل کالبدی
۰/۷۶۲	۰/۳۰۴	۰/۰۲۵	۰/۰۵۹	۰/۰۱	عوامل مالی
۰/۷۹	۰/۲۶۶	۰/۰۲	۰/۰۶۳	۰/۰۱۷	عوامل مرتبط با کاربران
۰/۴۴۶	۰/۷۶۳	۰/۰۴۵	۰/۰۴	۰/۰۳	عوامل مرتبط با نیروی انسانی
۰/۰۰۱	۳/۶۰۷	۰/۰۲۶۹	۰/۰۵۸	۰/۲۰۸	عوامل مدیریت و برنامه‌ریزی

بنابراین معادله رگرسیون رضایت‌مندی دانشجویان با توجه به متغیرهای پیش‌بین (بین ابعاد عوامل موثر بهره‌وری اماکن ورزشی) بر اساس داده‌های جدول ۷ به شرح زیر است.

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2$$

$$Y = ۱/۶۳۹ + ۰/۲۰۸ (x_1)$$

x_1 = عوامل مدیریت و برنامه‌ریزی

بر اساس رابطه فوق مقدار رضایت‌مندی دانشجویان (Y) به ازای تغییرات بین ابعاد (عوامل موثر) بهره‌وری اماکن ورزشی (x_1) تغییر خواهد کرد. به بیان بهتر، بخشی از میزان رضایت‌مندی دانشجویان را عوامل مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی تعیین می‌کنند. بر مبنای رابطه فوق به ازای هر واحد از عوامل مرتبط با مدیریت و برنامه‌ریزی میزان ۰/۲۰۸ به رضایت‌مندی دانشجویان افزوده خواهد شد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این تحقیق، اولویت بندی ابعاد بهره‌وری اماکن ورزشی و همچنین ابعاد رضایت‌مندی دانشجویان دانشکده‌های تربیت بدنی منطقه ۸ دانشگاه آزاد از اماکن ورزشی این دانشگاه و تعیین ارتباط بین آن‌ها بود. از این رو پرسشنامه‌های بهره‌وری اماکن ورزشی (تجاری و علیزاده، ۱۳۸۰) و رضایت‌مندی از اماکن ورزشی (چین لیو، ۲۰۰۸) مورد استفاده قرار گرفت.

از دیدگاه مشتریان اماکن ورزشی دانشگاه آزاد، تمامی عوامل مورد نظر این تحقیق در بهره‌وری اماکن ورزشی دارای اهمیت بودند. این عوامل را کارگر و همکاران (۱۳۸۳)، علیزاده و تجاری (۱۳۸۵) نیز در تحقیق خود اشاره نموده‌اند. همچنین کارگر و همکاران (۱۳۸۳)، ندی و همکاران (۱۳۸۸) نیز عوامل مرتبط با نیروی انسانی را دارای بیشترین تاثیر در بهره‌وری اماکن ورزشی دانستند. تمامی افراد یک سازمان در بهبود بهره‌وری نقش دارند؛ به طوری که در نگرش جدید به افراد از آن‌ها به عنوان یک منبع استراتژیک و ارزنده‌ترین دارایی‌های یک سازمان یاد شده است. تاکید بر جنبه بهبود بهره‌وری نیروی انسانی و خصوصاً روحیه و انگیزه او (به عنوان عامل اصلی رفتار تمامی انسان‌ها) بهترین تاثیر را در افزایش بهره‌وری خواهد داشت. لذا، بدون توجه به این عامل یعنی بهره‌وری نیروی انسانی، بهره‌وری مورد انتظار از سرمایه یا انرژی نیز به دست نخواهد آمد. با توجه به سوالات مرتبط با بخش نیروی انسانی، تعداد افراد شاغل در اماکن ورزشی از مربی و کارشناس گرفته تا نگهبان و مسئولین نگهداری سالن دارای اهمیت هستند. بدین معنا افزایش تعداد مربیان، امکان استفاده صحیح، مناسب و

عادلانه از اماکن ورزشی را برای دانشجویان فراهم می‌آورد. این امر از یک طرف منجر به نگهداری مطلوب و آسیب کمتر وسایل و تجهیزات شده و از طرف دیگر با گسترده تر کردن سطح آموزش و فرصت یادگیری دانشجویان کارایی کلاس را بالاتر می‌برد. همچنین این عامل منجر به افزایش سطح ایمنی فعالیت‌ها شده و امکان آسیب دیدن دانشجویان را در حین حرکات ورزشی کمتر می‌کند. از دیگر عوامل مرتبط با نیروی انسانی، میزان آموزش افراد می‌باشد. هر چه افراد شاغل و متخصصین حاضر در یک مجموعه ورزشی سطح آموزش بالاتری داشته باشند، به شکل مطلوب تری می‌توانند به وظایف خود عمل کرده و در نتیجه بهره‌وری کار بالاتر می‌رود.

همچنین عوامل کالبدی به عنوان دومین اولویت بهره‌وری اماکن ورزشی به دست آمد. در این بخش سهولت دسترسی به اماکن ورزشی، توسعه پذیری، وضعیت ایمنی، انطباق پذیری، قدمت و مجزا بودن امکانات ورزشی قهرمانی و همگانی مورد تاکید قرار گرفته‌اند که با نتایج علیزاده و تجاری (۱۳۸۵) و کارگر و همکاران (۱۳۸۸)، وبر و میارمان (۲۰۰۹) در یک راستا است. از این رو فضاهای ورزشی بایستی همگام با تغییر و تحول تدریجی توسعه یابند. همین عامل در سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی کشور در بخش نقاط ضعف تحت عنوان پایین بودن استاندارد های امکانات و زیر ساخت های ورزشی نیز مورد توجه قرار گرفته است. دانشگاه های آزاد باید با توجه به میزان دانشجویان جذب شده خود، فضاهای کافی ورزشی و تفریحی ایجاد نمایند و این فضاها از لحاظ دسترسی و موقعیت مناسبی داشته باشد. به خصوص برای دسترسی به خوابگاه و یا محیط های کلاسی در صورت دور بودن وسایل ایاب و ذهاب تدارک دیده شود.

سومین عامل مؤثر بر بهره‌وری اماکن ورزشی عامل مدیریت و برنامه ریزی بود. نداری و همکاران (۱۳۸۸)، اسمیت (۲۰۰۳) و جاگودا (۲۰۰۸) نیز به اهمیت این موضوع اشاره نمودند. برای در اختیار داشتن یک مجموعه ورزشی بهره‌ور، قبل از هر چیز باید سیستم برنامه ریز و همچنین ارزیابی و نظارت مناسب برای آن طراحی نمود و به مدیران متفکر و با اندیشه بهره‌روی اتکا کرد.

همان طور که عنوان شد خرده مقیاس پرسنل در میان متغیرهای بهره‌وری و رضایت مندی از اولویت های مشتریان است. زیرا از دید مشتریان کارکنان باشگاه ورزشی در مواجهه با دانشجویان دارای برخوردی مودبانه، تمایل زیاد در کمک به دانشجویان، دارا بودن تخصص و دانش لازم از جمله مهمترین عوامل رضایت است. زیرا همان طور که فینک و پاستوره (۲۰۰۲) در بررسی تأثیر سطح تسهیلات ورزشی بر رضایت مندی تماشاگران لیگ هاکی به این نتیجه رسید که

کیفیت خدمات مطلوب از سوی پرسنل نیز تأثیر بیشتری بر رضایت مندی مشتریان دارد و عامل نیروی انسانی که در بیشتر سازمان‌ها جزو مهم ترین منابع و دارایی یک سازمان محسوب می‌شوند می‌توانند در سود آوری و یا زیان سازمان خود نقش عمده‌ای را ایفا کنند. زیرا کیم (۲۰۰۰) عنوان می‌کند برای دستیابی به رضایت‌مندی مشتریان باید تمرکز بر روی مشتری و بازار، تقویت پرسنل خط مقدم و ایجاد انگیزه و آموزش مناسب در پرسنل اقدام نمود. همچنین فرایر (۲۰۰۴) استفاده از نیروهای متخصص و کارآمد را در بهبود عملکرد باشگاه‌ها و رضایت‌مندی مشتریان موثر می‌داند. رحمتی اصل و همکاران (۱۳۹۰) نیز پرسنل را مهم ترین عامل در رضایت‌مندی عنوان نمودند. همان طور که گفته شد بالا بودن توان تخصصی مربیان و پرسنل منجر به افزایش یادگیری مهارت های ورزشی و تسریع در بهبود عملکرد ورزشکار شده و احساس رضایت‌مندی را در وی ایجاد می نماید. این عامل را عظیم زاده و همکاران (۱۳۹۰) و سلامت و همکاران (۱۳۹۱) نیز تأکید نمودند.

همان طور که مشاهده می شود به غیر از میانگین عامل پرسنل که بالای حد میانگین قرار دارد، بقیه موارد زیر میانگین هستند و دانشجویان در ارتباط با تسهیلات، ظاهر باشگاه، ترویج و تجهیزات رضایت‌مندی ندارند. سهرابی و همکاران (۱۳۹۰) نیز نتیجه مشابهی را در اماکن ورزشی ارومیه گزارش نمودند. پس از عامل پرسنل، عامل تسهیلات در اولویت بعدی رضایت‌مندی قرار داشت. گرنویل، فینک و پاستوره (۲۰۰۲) نیز سطح تسهیلات را یک پیش‌بین قوی برای رضایت‌مندی مشتریان ورزشی عنوان نمود. همچنین عظیم زاده و همکاران (۱۳۹۰) و سلامت و همکاران (۱۳۹۱) نیز این موضوع را عنوان نمودند. با این حال دانشجویان دانشگاه آزاد از تسهیلات اماکن ورزشی دانشگاه های خود رضایت کافی ندارند. بدین معنی که اماکن ورزشی مورد نظر از لحاظ دسترسی راحت نیست، زمانبندی برنامه ها نیز مناسب نیستند و یا این که ظرفیت باشگاه با توجه به افراد استفاده کننده از آن کم است. همان طور که در طراحی و ساخت اماکن ورزشی نیز بر این نکته تأکید ویژه ای می شود، اماکن باید از لحاظ در دسترس بودن در مکان مناسبی قرار گیرند؛ به خصوص بعد از تمرینات دانشجو که در حالت خستگی فیزیکی قرار دارد برای دستیابی به سایر بخش های دانشگاه و یا وسایل نقلیه نباید با دشواری مواجه شود تا انگیزه ورزش کردن و انجام فعالیت های بدنی در وی کاسته نشود. وضعیت ظاهری سالن نیز عامل بعدی موثر در رضایت مندی دانشجویان است که یکی از فاکتورهای آن وضعیت بهداشتی است. این عامل اهمیت ویژه ای دارد زیرا علاوه بر این که در جذب دانشجویان به حضور مجدد در اماکن ورزشی و انجام فعالیت بدنی موثر است، از طرف دیگر به طور مستقیم بر سلامت آن ها تأثیر گذار است. به طوری که در صورت رعایت نشدن بهداشت،

بیماری های مختلف پوستی و تنفسی گریبان‌گیر دانشجویان خواهد شد. علاوه بر نظافت، نظم و مرتب بودن باشگاه به صورت روانی در نظر مشتریان تاثیر گذار است. چوان (۲۰۰۸) نیز محیط باشگاه را در رضایتمندی دخیل می‌داند. با توجه به این که مبحث ورزش و انجام فعالیت های ورزشی علاوه بر واحد درسی بخشی از اهداف معاونت دانشجویی دانشگاه ها است و این موضوع در سند ۱۴۰۴، سند چشم انداز چهارم و پنجم توسعه و سند جامع سلامت کشور مورد تاکید قرار گرفته است. وظیفه مدیریت تربیت بدنی دانشگاه ها است که با روش های تبلیغی و ترویجی مختلف دانشجویها را به شرکت در برنامه های ورزشی و تفریحی دانشگاه جذب نمایند. ببودت (۲۰۰۶) با صحنه گذاشتن بر تاثیر کارکنان بر عامل ترویج برای افزایش رضایت مشتریان ورزشی تاکید می‌کند. در نهایت بر اساس نتایج تحقیق، دانشجویان دانشگاه آزاد در منطقه ۸ از تجهیزات اماکن ورزشی این دانشگاه رضایت ندارند. بدین معنی که تجهیزات باشگاه از لحاظ کیفی در وضعیت مناسبی نیستند و استاندارد های لازم را ندارد. این موضوع خود می‌تواند به کاهش ایمنی تجهیزات و افزایش صدمه به دانشجویان منجر شود. پدراگوسا و کوریا (۲۰۰۹) معتقدند تجهیزات باشگاه بر رضایتمندی مشتریان موثر است. سید بهلکه و همکاران (۱۳۸۷)، حسینی و همکاران (۱۳۸۹) و هنری (۱۳۸۹) نیز بر تمامی عوامل فوق صحنه می‌گذارند.

مطابق نتایج به دست آمده بین تمامی ابعاد بهره‌وری با ابعاد رضایتمندی رابطه وجود دارد و عامل بهره‌وری با رضایتمندی مشتریان ۰,۳۴ همبستگی دارند. بدین معنی که با تقویت هر یک از ابعاد بهره‌وری اماکن ورزشی می‌توان منجر به افزایش رضایت مندی در دانشجویان استفاده کننده از این اماکن شد. در این بین بیشترین میزان همبستگی مربوط به عوامل مدیریت و برنامه ریزی و رضایت مندی است. هاشمی و همکاران (۱۳۸۸) بیان می‌کنند که مجموعه های ورزشی خصوصی به علت دارا بودن مدیران کارآمد و متخصص، رضایت مندی بیشتری را برای مشتریان خود به ارمغان می‌آورند که با نتایج تحقیق حاضر همسو است. سهرابی و همکاران (۱۳۹۰) نیز به این موضوع اشاره نمودند. مجموعه های خصوصی به دنبال درآمدزایی و افزایش منافع مالی خود می‌باشند و از آن جا که هزینه های بیشتری را نسبت به بخش های دولتی متقبل می‌شوند برای درآمدزایی نیاز به برنامه ریزی دقیق و تخصصی و همچنین سیستم های ارزشیابی مطلوب دارند تا ضعف ها را شناسایی نموده و از ضرر های مالی و حقوقی جلوگیری نماید. لذا برای دستیابی به این مهم به مدیران کارآزموده نیاز دارند. از این رو دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان یک سازمان غیر دولتی برای دستیابی به افزایش رضایت دانشجویان خود باید در بخش های مختلف و بالاخص امور مرتبط با ورزش و سلامتی

دانشجویان از مدیران و پرسنل خبره استفاده نماید.

در نهایت می توان عنوان نمود که عامل مدیریت و برنامه ریزی تنها توانایی پیشگویی رضایتمندی دانشجویان را در استفاده از اماکن ورزشی دارا است. بر مبنای این رابطه، به ازای هر واحد از عوامل مرتبط با مدیریت و برنامه ریزی میزان ۰/۲۰۸ به رضایتمندی دانشجویان افزوده خواهد شد. یافته های مطالعه حاضر می تواند دست اندر کاران و مسئولین مربوطه را در جهت برنامه ریزی برای بهبود بهره وری اماکن و توجه به رضایتمندی دانشجویان از اماکن ورزشی دانشگاه های آزاد منطقه ۸ تهران یاری دهد.

این نتایج می تواند خطوط راهنما و راهکارهای مناسب را برای مدیران تربیت بدنی دانشگاه ها مشخص نماید. نظر به این که اماکن و تاسیسات ورزشی یکی از ابزارهای مهم در هر چه بهتر برگزار کردن فعالیت های برنامه ورزشی در دانشگاه هاست، به نظر می رسد این اماکن در دانشکده و دانشگاه ها باید به نحوی طراحی و احداث شوند و یا توسعه یابند که مورد استفاده همه قرار گیرند. علاوه بر این، کلیه افراد و مشتریان اماکن ورزشی باید رضایت کافی از اماکن و تجهیزات مورد استفاده را داشته باشند تا علاقه و امکان حضور آن ها در مجموعه بیشتر گردد. لذا جهت تامین رضایت مشتریان مجموعه های ورزشی توجه خاصی به عوامل موثر بر بهره وری آن ها شده است و نتایج تحقیق حاضر نیز به آن اشاره می کند. از این رو توجه خاص به عوامل موثر در بهره وری اماکن ورزشی دانشگاه ها مانند نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده، که مهمترین عامل از دید دانشجویان بود، عوامل کالبدی، مدیریتی، عوامل مرتبط با کاربران و عوامل مالی در ارتقا عملکرد و بازدهی این اماکن راهگشا خواهد بود. از سوی دیگر دانشجویان استفاده کننده از اماکن ورزشی دانشگاه از وضعیت این اماکن رضایت نداشتند. به خصوص این که این عدم رضایت در بخش تجهیزات و ترویج نمود ویژه ای داشت. بدین معنی که تجهیزات ورزشی موجود در مجموعه های ورزشی دانشگاه از کیفیت مناسب برخوردار نیستند. این موضوع علاوه بر تاثیر در یادگیری بر سلامت دانشجویان نیز اثرگذار است. لذا توجه هر چه بیشتر مدیران تربیت بدنی و مسئولان اماکن ورزشی دانشگاه های آزاد به عوامل ذکر شده در بخش بهره وری و رضایت مندی دانشجویان توصیه می گردد.

منابع

۱. کارگر غلامعلی، ندری امیر، هنری حبیب. شناسایی عوامل مرتبط (کالبدی و مشتری مداری) با بهره وری اماکن ورزشی استان لرستان. هفتمین همایش بین المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی؛ ۱۳۸۸؛ تهران.

۲. جعفری محمد. بررسی رابطه بین رضایتمندی کارکنان و بیمه شدگان با بهره‌وری در سازمان تامین اجتماعی استان کرمانشاه. پایان نامه کارشناسی ارشد. مرکز آموزش مدیریت دولتی؛ ۱۳۷۷.
۳. علیزاده، محمد حسین و تجاری، فرشاد. بررسی شیوه‌های افزایش بهره‌وری اماکن، تاسیسات و تجهیزات ورزشی. پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۸۵؛ ۱۱: ۲۹-۴۳.
۴. سازمان ملی بهره‌وری ملی ایران. راهنمای اندازه‌گیری شاخص‌های بهره‌وری. تهران؛ ۱۳۷۹.
۵. ندیری امیر، کارگر غلامعلی، هنری حبیب، گوهری پور محمد صادق. شناسایی عوامل مرتبط (نیروی انسانی و نظارت و ارزیابی) با بهره‌وری اماکن ورزشی استان لرستان. هفتمین همایش بین‌المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی؛ تهران؛ ۱۳۸۸.
۶. پورکیانی محمد. بررسی وضعیت موجود فضاهای ورزشی دانشگاه‌های سراسر کشور و میزان بهره‌وری از آن‌ها. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران؛ ۱۳۷۸.
۷. کریمیان، جهانگیر. توصیف برنامه‌ها، تشکیلات، نیروی انسانی، بودجه و امکانات فوق برنامه ورزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از دیدگاه مدیران و ارائه راه‌کارهای اجرایی. اداره کل تربیت بدنی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ ۱۳۸۲.
8. Chebat, J, Slusarczyk W. How Emotions Mediate the Effects Of perceived Justice on Loyalty in Service Recovery Situations: An Empirical study. Journal of Business Research. 2005; 58 (5): 664-673.
۹. خیاط زاده ماهانی اکرم. رضایت مشتری. تدبیر. شماره ۱۴۱؛ بهمن: 1382.
10. Duncan M, Gary H. The relationship among service quality, value, satisfaction, and future intentions of customers at an Australian sports and leisure center. Sport Management Review. 2002; 5: 25-43.
۱۱. سهرابی پوریا، کاشف میرمحمد، جوادی پور محمد، حسینی فاطمه سادات. بررسی وضعیت دسترسی، هم‌جواری و ساخت اماکن و فضاهای ورزشی شهرستان ارومیه با توجه به استانداردها. پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۹۰؛ شماره ۱۱: صص ۱۳۳-۱۴۶.
۱۲. عظیم زاده سید مرتضی، گوهررستمی حمیدرضا. تعیین انتظارات مخاطبان ایستگاه‌های تندرستی مستقر در پارک‌های شهرداری تهران: مطالعه موردی منطقه ۶. نشریه پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۹۰؛ شماره ۱۱: صص ۴۵-۵۶.

۱۳. رجیبی مجتبی، غفوری فرزاد، شهلائی باقری جواد. مقایسه کیفیت خدمات با رضایتمندی مشتریان مرد وزن باشگاه های بدنسازی خصوصی شهرستان شاهرود. *مطالعات مدیریت ورزشی* ۱۳۹۱؛ شماره ۱۴: صص ۱۲۵-۱۳۶.
۱۴. سلامت ندا، فراهانی ابوالفضل، گودرزی محمود. بررسی رضایتمندی مشتریان باشگاه های بدنسازی خصوصی و دولتی شهر گرگان. *مطالعات مدیریت ورزشی*. ۱۳۹۱؛ شماره ۱۶.
15. Jacoby J, Chestnut R. Brand Loyalty: Measurement and Management. New York: John Wiley & Sons; 1978.
16. Kim D, Kim S Y. QUESC: An instrument for assessing the service Quality of sport centers in Korea. *Journal of Sport Management*. 1995; 9: 208-220.
17. Frier.M. Woman sport marketing, business. Computer. 2004.
۱۸. رحمتی اصل نایب علی، کشاورز محمد حسن، محمودی احمد، گودرزی محمود. بررسی ارتباط بین رضایتمندی با وفاداری مشتریان مدارس فوتبال شهر تهران. همایش مدیریت و برنامه ریزی در فوتبال پایه، آکادمی ملی فوتبال ایران؛ تهران: ۱۳۹۰.
19. Chuan-Jao, Lin. Service Quality of the Ocean Sports Clubs and Its Impact on Customer Satisfaction and Customer Loyalty. An applied dissertation project; UNITED STATES SPORTS ACADEMY: 2008.
۲۰. بهلکه طاهر، حمیدی مهرزاد، گودرزی محمود. بررسی عوامل مرتبط با رضایتمندی مشتریان استخرهای سر پوشیده خصوصی. *نشریه حرکت*. ۱۳۸۷؛ شماره ۳۷: صص ۴۹-۵۸.
۲۱. هنری حبیب. بررسی رضایت، نیازها و مشکلات کاربران باشگاه های آمادگی جسمانی و ایروبیک. چکیده مقالات اولین همایش علمی بین المللی آمادگی جسمانی و ایروبیک؛ تهران؛ ۱۳۸۹. ص ۱۲۰.
۲۲. هاشمی سیده اعظم، رضوی محمد حسین، حسینی عماد، ساعتچیان وحید. مقایسه تاثیر نقش خصوصی سازی بر بهره وری استخرهای خصوصی، دولتی و خصوصی شده شهر مشهد. هفتمین همایش بین المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی؛ ۱۳۸۸؛ تهران.

رابطه رفتارهای مربیگری و انسجام گروهی تیم‌های موفق هندبال و بسکتبال دانشجویان پسر دانشگاه‌ها از دیدگاه دانشجویان ورزشکار

محمد مازیاری^۱، سیدمحمد کاشف^۲

۱- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه ارومیه*

۲- دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه ارومیه.

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۷/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۱/۲۷

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی رابطه رفتارهای مربیگری و انسجام گروهی تیم‌های موفق هندبال و بسکتبال دانشجویان پسر در یازدهمین المپیاد ورزشی (تابستان ۹۱) می‌باشد. ۸۷ نفر از بازیکنان هندبال و بسکتبال چهار تیم راه یافته به مرحله پایانی رقابت‌ها، پرسشنامه رفتارهای مربیگری (CBQ) مارتین و بارنز (۱۹۹۹) و پرسشنامه محیط گروهی (GEQ) کارون، ویدمایر و براولی (۱۹۸۵) را پاسخ دادند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس یکراهه انجام شد. نتایج نشان داد بین انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی با تقویت ($r = 0/389$ ، $r = 0/222$)، تشویق وابسته به اشتباه ($r = 0/516$ ، $r = 0/279$)، آموزش فنی وابسته به اشتباه ($r = 0/509$ ، $r = 0/274$)، آموزش فنی عمومی ($r = 0/369$ ، $r = 0/265$) و تشویق عمومی ($r = 0/376$ ، $r = 0/219$) رابطه مثبت و معنی‌دار؛ و با عدم تقویت ($r = -0/295$ ، $r = -0/496$)، تنبیه ($r = -0/411$ ، $r = -0/455$)، آموزش فنی تنبیهی ($r = -0/215$ ، $r = -0/393$) و چشم پوشی از اشتباه ($r = -0/295$ ، $r = -0/405$) رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین انسجام تکلیف با حفظ کنترل ($r = 0/345$)، سازماندهی ($r = 0/476$) و روابط عمومی ($r = 0/346$) رابطه مثبت و معنادار وجود دارد در حالی که انسجام اجتماعی با این مؤلفه‌ها رابطه معنادار نداشت. مقایسه رفتارهای مربیگری نشان داد که مربیان بیشتر از تقویت ($3/73 =$ میانگین) و کمتر از چشم پوشی از اشتباه ($2/49 =$ میانگین) استفاده می‌کردند. بنابراین، به نظر می‌رسد که ادراک ورزشکاران از رفتارهای مربیان‌شان با انسجام گروهی (انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی) در ارتباط می‌باشد و رفتار مربیان یکی از عوامل مهم و اثرگذار بر انسجام گروهی است.

کلیدواژگان: رفتارهای مربیگری، انسجام اجتماعی، انسجام تکلیف

مقدمه

در حوزه رهبری ورزش تحقیقات تحت این فرض کلی که نوع رفتار رهبری به نمایش گذاشته شده توسط مربیان تاثیر قابل توجهی بر روی ورزشکاران و تیم هایشان می‌گذارد، انجام شده است. تقریباً همه تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است به منظور شناسایی رفتارهای خاص و یا سبک رهبری است که موثرتر باشد (۱). در حالی که تحقیقات اولیه در رهبری بر روی صفات و یا توانایی‌های رهبران بزرگ متمرکز شده بود، اما بعد از آن، تحقیقات رهبری با بررسی رفتار رهبران در وضعیت‌های خاص رهبری تکامل یافته است (۲). صرف نظر از نوع ورزش یا سطح رقابت، مربیان موفق اغلب به راحتی شناسایی شده اما به ندرت درک می‌شوند. چرا برخی از مربیان همواره موفق هستند؟ چه عواملی به مربیان در پرورش ورزشکاران و تیم‌های موفق کمک می‌نمایند؟

اسمول و اسمیت^۱ یک مدل رفتار رهبری در ورزش را مطرح ساخته‌اند که در آن رفتار مربیگری^۲ شامل موارد زیر است: ۱- تقویت (واکنش مثبت، پاداش شفاهی یا غیر شفاهی به یک بازی خوب و یا تلاش خوب)، ۲- عدم تقویت (عدم پاسخ به عملکرد خوب)، ۳- تشویق وابسته به اشتباه (تشویق ورزشکار به دنبال یک اشتباه)، ۴- آموزش فنی وابسته به اشتباه (آموزش ورزشکار و نمایش حرکت برای او به قصد رفع اشتباه)، ۵- تنبیه (واکنش منفی شفاهی یا غیر شفاهی پس از اشتباه ورزشکار)، ۶- آموزش فنی تنبیهی (آموزش فنی پس از اشتباه ورزشکار به شیوه‌ای تنبیهی یا خصمانه)، ۷- چشم پوشی از اشتباه (عدم پاسخ به اشتباه ورزشکار)، ۸- حفظ کنترل (واکنش به منظور بازگرداندن و حفظ نظم در میان اعضای تیم)، ۹- آموزش فنی عمومی (آموزش تکنیک‌ها و تاکتیک‌های ورزشی به صورت خودانگیخته - پس از اشتباه ورزشکار نیست)، ۱۰- تشویق عمومی (تشویقی خودانگیخته که پس از اشتباه ورزشکار انجام نشده است)، ۱۱- سازماندهی (رفتاری مدیریتی که شرایط را برای بازی با تخصیص وظایف و یا مسئولیت‌ها آماده می‌کند) و ۱۲- روابط عمومی (تعامل با بازیکنان بی‌ارتباط با بازی) (۳). پس مربیان می‌توانند طیف گسترده‌ای از رفتارها را در تعامل با ورزشکاران از خود نشان دهند. به عنوان مثال، تعاملات ممکن است شامل رفتارهای آموزشی از قبیل ارائه آموزش و سازماندهی فعالیت‌ها و رفتارهای بین فردی مانند ارائه بازخورد، ستایش و یا تنبیه باشند (۴).

بیشتر توجه به جای صدها ساعت تمرین و فرآیندهای قبل از موفقیت، به سمت بازی و نتیجه آن است. اگر چه بسیاری از رفتارهای مربیان در روز بازی، رفتارهایی است که در طی تمرین اتفاق می‌-

1. Smoll, and Smith
2. coaching behavior

افتد، اما ممکن است موفقیت ورزشکار و تیم را پیش بینی کند (۵). باور^۱ (۲۰۰۹) نشان داد که از رفتارهای دوازده‌گانه مربیان، عدم تقویت، آموزش فنی وابسته به اشتباه و سازماندهی در زمان تمرین و مسابقه با هم تفاوت معنادار دارند (۶). از آنجا که رفتارهای مربیگری در طول تمرین به طور مستقیم مربوط به کیفیت تمرین است، این منطقی است که فرض کنیم که رفتارهای مربی در تمرین نیز به طور مستقیم بر کیفیت عملکرد ورزشکار در مسابقه تاثیر می‌گذارد (۵). با این حال، به رغم اهمیت و مسئولیت نقش مربیگری، تحقیقات کمی برای شناسایی رفتارهای مربیگری مطلوب و عواملی که بر اثربخشی رفتارهای خاص تاثیر می‌گذارند، وجود دارد. همچنین، برخی از مربیان به خاطر توانایی منحصر به فردشان در رسیدن به موفقیت شناخته شده هستند. بنابراین، بررسی رفتار و تجربه مربیان موفق که ممکن است با رفتارهایشان بر استراتژی‌های خود تاثیر گذاشته و منجر به موفقیت شوند، ضروری است. لیسلی و دارست^۲ (۱۹۸۵) بیان می‌کنند که درک بیشتر استراتژی‌های به کار گرفته شده توسط مربیان مفید به نظر می‌رسد زیرا؛ رفتارهای مربیگری می‌تواند با برنده و بازنده بودن تیم در ارتباط باشد (۷).

تحقیقاتی که در زمینه رفتارهای مربیان و سبک رهبری آنان انجام شده حاکی از آن است که مربیان بیشتر از تقویت مثبت، آموزش و تمرین استفاده می‌کنند. بوچر^۳ (۲۰۰۳) به بررسی سبک‌های رهبری مربیان تیم‌های هاکی دختران دانشجو پرداخت. نتایج نشان داد مربیان موفق بیشتر از تقویت مثبت و حمایت اجتماعی استفاده کرده‌اند (۸). نتیجه تحقیقی که مسکویتا و همکارانش^۴ (۲۰۰۸) بر روی مربیان آماتور والیبال انجام دادند، نشان داد مربیان آماتور بیشتر از رفتارهای آموزشی و تقویت مثبت استفاده می‌کنند البته در مقایسه با مربیان حرفه‌ای در سطح نخبگان از رفتارهای آموزشی و ستایش کمتری استفاده کرده بودند (۹). زیوماکس و همکاران^۵ (۲۰۰۹) نشان دادند مربیان بسکتبال و هندبال جوانان بیشتر از آموزش فنی وابسته به اشتباه، تقویت و تشویق استفاده می‌کنند (۱۰). زیتو و همکاران^۶ (۲۰۱۱) نیز به بررسی رفتارهای مربیگری ۱۲ مربی والیبال لیگ یونان پرداختند و نشان دادند مربیان رفتارهای آموزش تاکتیکی، آموزش عمومی، آموزش تکنیکی و تشویق را بیشتر به نمایش گذاشته‌اند (۱۱).

-
1. Bauer
 2. Lacy and Darst
 3. Butcher
 4. Mesquita et al
 5. Tzioumakis et al
 6. Zetou et al

توروس و همکاران^۱ (۲۰۱۳) رفتارهای رهبری مربیان را در آغاز، وسط و پایان فصل بررسی کردند. نتایج نشان داد که در رفتارهای دموکراتیک، حمایت اجتماعی و آموزش و تمرین تفاوت معنی دار وجود داشت (۱۲). بارنز^۲ (۲۰۰۳) نشان داد که دانشجویان ورزشکار رشته‌های گلف، بسکتبال و دو میدانی ترجیح می‌دهند مربیانشان بیشتر از رفتارهای آموزش فنی وابسته به اشتباه، تقویت، حفظ کنترل و آموزش فنی عمومی استفاده کنند (۱۳).

از طرف دیگر انجام موفقیت آمیز هر کار گروهی مستلزم وجود همبستگی در بین اعضای گروه است. در ورزش شرط لازم برای تحقق هدف مشترک، داشتن وحدت و ارتباط گروهی است که بی‌تردید نقش مربی به عنوان رهبر تیم که وظیفه هدایت بازیکنان را بر عهده دارد در این زمینه نقشی کلیدی است (۱۴) در هر تیم ورزشی و یا گروه، پیوندی وجود دارد که این گروه را برای رسیدن به اهداف خاص با هم نگه می‌دارد. قدرت و صلابت این پیوند تعیین کننده سطح انسجام گروه^۳ است. شبیه به هر واژه روانشناختی، انسجام به طریق مختلف تعریف شده است. در زمینه‌ی ورزش، انسجام تیم یا گروه توسط کارون^۴ و همکاران (۱۹۹۸) به عنوان یک فرایند پویا که تمایل گروه را برای باهمدیگر و متحد ماندن در دستیابی به اهداف و مقاصد و یا ارضای نیازهای عاطفی اعضا منعکس می‌کند، تعریف شده است (۱۵). با توجه به این تعریف، انسجام در ورزش متشکل از دو بخش اصلی انسجام تکلیف و اجتماعی^۵ است. انسجام تکلیف نشان دهنده میزان سازماندهی و تعهد فردی اعضای گروه به اهداف و وظایف مشترک می‌باشد. انسجام تکلیف بالا معمولاً در میان اعضای گروهی که برای رسیدن به یک هدف مشترک متحد شده و بر روی عملکرد و یا بهره‌وری گروه تمرکز کرده‌اند، دیده می‌شود. در مقابل، انسجام اجتماعی بیانگر جذابیت گروه و یا جنبه‌هایی است که گروه را برای غیر خودی‌ها جذاب می‌سازد. انسجام اجتماعی بالا در میان گروه‌هایی یافت می‌شود که در کنار هم و با یکدیگر، جدا از هدف و یا وظیفه اصلی گروه به سر می‌برند. همچنین نشان داده شده زمانی که دوستی و روابط بین اعضای تیم توسعه می‌یابد صرفاً بر اساس کار در حال انجام نیست. بنابراین، هر تیم ورزشی می‌تواند در هر دو جنبه انسجام بالا (به عنوان مثال، همه اعضا متعهد به اهداف عمومی و مشترک بوده و تمامی اعضای گروه شبیه به یکدیگرند)، در هر دو جنبه انسجام پایین یا در یک جنبه انسجام بالا و در جنبه‌ی دیگر، انسجام پایین داشته باشد (۱۶).

-
1. Toros et al
 2. Barnes
 3. group cohesion
 4. Carron
 5. task cohesion and social cohesion

بر اساس مدل کارون و هاوسنبلاس^۱ (۱۹۹۸) انسجام در زمینه ورزش ماهیتی چند بعدی، پویا، ابزاری و عاطفی دارد و عوامل محیطی، فردی، رهبری و تیم با انسجام گروهی رابطه دارند و یا می‌توانند آن را پیش بینی کنند. عوامل رهبری شامل رفتارهای رهبری، سبک تصمیم‌گیری رهبری، رابطه‌ی شخصی مربی و ورزشکار و ارتباط مربی و تیم می‌شود. عامل رهبری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا این امکان وجود دارد که رفتارهای مربیگری انسجام در تیم‌های ورزشی را پیش بینی نمایند و بر آن تاثیر بگذارد. ویژگی‌های مربیان عبارتند از: انواع و تعداد بازخورد، تمرین و آموزش، حمایت اجتماعی، نوع رهبری (استبدادی یا دموکراتیک) و واکنش به شرایط بازی و فشار (۱۶).

تحقیقات زیادی در رابطه با رفتار و سبک‌های رهبری مربیان و انسجام گروهی انجام شده است. طالبی و عبدالهی (۱۳۹۱) رابطه معنی‌دار بین سبک‌های رهبری آموزشی، دموکراتیک و حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت و آمرانه با انسجام گروهی را در تیم‌های والیبال لیگ برتر زنان نشان دادند (۱۷). رویانن^۲ (۲۰۰۴) نشان داد که رفتار دموکراتیک، تمرین و آموزش، حمایت اجتماعی، بازخورد مثبت و بازخورد اطلاعاتی مربیان با انسجام تیمی رابطه مثبت و معنادار دارند. و رفتارهای آمرانه، بازخورد تنبیهی، عدم تقویت و نادیده گرفتن اشتباه با انسجام تیمی رابطه منفی و معنادار دارند (۱۶). رضانی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیقی که بر روی تیم‌های والیبال دانشجویان دختر انجام دادند، نشان دادند که انسجام گروهی با سبک‌های رهبری آموزش و تمرین، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت، رابطه مثبت و معنی‌دار دارد و با سبک‌های آمرانه و دموکراتیک رابطه معنی‌دار ندارد (۱۸). شمسایی و همکاران (۱۳۸۸) رابطه منفی و معنادار را بین سبک‌های رهبری آمرانه و دموکراتیک با انسجام گروهی در تیم‌های لیگ برتر فوتبال نوجوانان گزارش کردند (۱۹). وحدانی و همکاران (۱۳۹۱) نیز در تحقیقی که بر روی تیم‌های منتخب دانش‌آموزی انجام دادند رابطه مثبت و معنی‌دار را بین سبک‌های رهبری حمایت اجتماعی و آموزش و تمرین و بازخورد مثبت و رابطه منفی و معنی‌دار بین سبک رهبری آمرانه با انسجام اجتماعی و انسجام تکلیف را نشان دادند (۲۰). با توجه به اینکه ورزش دانشجویی نقش مهمی در پرکردن اوقات فراغت دانشجویان دارد و هر سال مسابقات متعددی در این سطح برگزار می‌گردد، می‌تواند استعدادها را نهفته را شناسایی و به ورزش کشور معرفی نماید و از طرف دیگر، رفتارهای مربیگری در تمرین و بازی تاثیرات زیادی بر روی بازیکنان گذاشته و می‌تواند عملکرد و ادامه مشارکت ورزشکاران را تحت تاثیر قرار دهد و اینکه بیشتر تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده فقط پنج بعد سبک رهبری را با انسجام گروهی

1. Carron and Hausenblas

2. Ronayne

سنجیده و عوامل روانشناسی را کمتر مورد توجه قرار داده‌اند لذا هدف از این تحقیق بررسی رابطه ابعاد دوازده گانه رفتارهای مربیگری و انسجام گروهی تیم‌های موفق هندبال و بسکتبال دانشجویان پسر می‌باشد.

روش پژوهش

روش تحقیق از نوع توصیفی - همبستگی می باشد. جامعه و نمونه آماری در این تحقیق شامل بازیکنان چهار تیم هندبال و چهار تیم بسکتبال راه یافته به مرحله پایانی رقابت‌های یازدهمین المپید دانشجویی (تابستان ۹۱) بودند (N=n= ۱۰۴). که تعداد ۸۷ پرسشنامه برگشت داده شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای جمع آوری داده‌ها از دو پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه رفتار مربیگری (CBQ)^۱ مارتین و بارنز^۲ (۱۹۹۹) که دوازده بعد از رفتارهای مربیگری (تقویت، عدم تقویت، تشویق وابسته به اشتباه، آموزش فنی وابسته به اشتباه، تنبیه، آموزش فنی تنبیهی، چشم پوشی از اشتباه، حفظ کنترل، آموزش فنی عمومی، تشویق عمومی، سازماندهی، روابط عمومی) را مورد سنجش قرار می‌دهد. این پرسشنامه دارای ۴۸ سوال است و براساس مقیاس پنج ارزشی لیکرت (۱ = کاملاً مخالف تا ۵ = کاملاً موافق) نمره‌گذاری می‌شود. پایایی این پرسشنامه توسط سازندگان اصلی ۰/۸۳ گزارش شده است (۲۱). و پرسشنامه محیط گروهی (GEQ)^۳ کارون، براولی و ویدمایر^۴ (۱۹۸۵) که دارای ۱۸ سوال می‌باشد و انسجام گروهی را در دو بعد انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی می‌سنجد و بر اساس مقیاس نه ارزشی لیکرت (۱ = کاملاً مخالفم تا ۹ = کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌شود (۱۵). با وجود اینکه روایی و پایایی این پرسشنامه‌ها در تحقیقات زیادی تایید شده است (۶،۱۳،۱۸،۲۰)، روایی صوری پرسشنامه توسط اساتید مدیریت ورزشی تایید شد و در این تحقیق پایایی پرسشنامه‌ها به روش آلفای کرونباخ برای پرسشنامه رفتار مربیگری ۰/۷۷ و برای پرسشنامه محیط گروهی ۰/۸۰ به دست آمد. در بخش آمار توصیفی از شاخص‌های پراکندگی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی نیز با توجه به نتیجه آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و نرمال بودن توزیع داده‌ها و همچنین، بررسی خطی بودن روابط بین متغیرها از طریق رسم نمودار پراکنش داده‌ها، از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل واریانس یکراهه استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار Sps.19 استفاده شد. کلیه فرضیه‌های تحقیق در سطح (p ≤ ۰/۰۵) تجزیه و تحلیل شدند.

-
1. Coaching Behavior Questionnaire
 2. Martin and Barnes
 3. Group Environment Questionnaire
 4. Carron, Brawley and Widmeyer

نتایج

جدول ۱ مشخصات آزمودنی‌ها را نشان می‌دهد، همانطور که مشاهده می‌شود میانگین سنی آنها ۲۱/۹۸ سال می‌باشد و ۷۶ نفر (۸۷/۴ درصد) در مقطع لیسانس، ۱۰ نفر (۱۱/۵ درصد) در مقطع فوق لیسانس و ۱ نفر (۱/۱ درصد) در مقطع دکتری تحصیل می‌نمودند. ۳۰ نفر (۳۴/۵ درصد) کمتر از ۵ سال، ۴۴ نفر (۵۰/۶ درصد) ۵ تا ۱۰ سال و ۱۳ نفر (۱۴/۹ درصد) بیش از ۱۰ سال سابقه ورزشی داشتند.

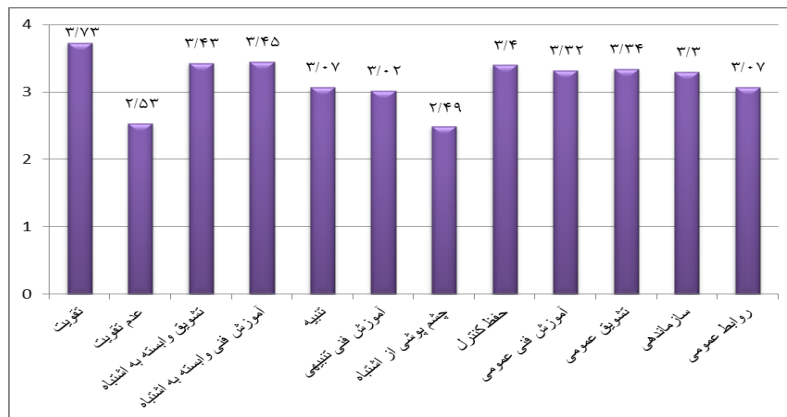
جدول ۱. ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها

سن	مقطع تحصیلی	فراوانی	سابقه ورزشی	فراوانی	رشته ورزشی	فراوانی
M ± SD	لیسانس	۷۶	کمتر از ۵ سال	۳۰	هندبال	۴۴
۲۱/۹۸ ± ۲/۰۰۱	فوق لیسانس	۱۰	۵ تا ۱۰ سال	۴۴	بسکتبال	۴۳
	دکتری	۱	بیشتر از ۱۰ سال	۱۳		

جدول ۲ میانگین و انحراف معیار ابعاد دوازده‌گانه رفتارهای مربیگری و نتیجه آزمون تحلیل واریانس یکراهه را نشان می‌دهد. با توجه به مقدار p (۰/۰۰۰) مشاهده می‌شود که بین رفتارهای مربیگری مربیان تفاوت معنادار وجود دارد و مربیان بیشتر از رفتار تقویت و کمتر از رفتار چشم پوشی از اشتباه استفاده کرده‌اند (جدول ۲ و شکل ۱).

جدول ۲. آزمون تحلیل واریانس یکراهه برای مقایسه رفتارهای مربیگری مربیان

P	F	میانگین مجذورات	df	مجموع مجذورات	منبع تغییر (رفتارهای مربیگری)	M±SD	رفتارهای مربیگری
						۳/۷۳ ± ۰/۷۵۶	تقویت
						۲/۵۳ ± ۰/۷۹۶	عدم تقویت
						۳/۴۳ ± ۰/۷۵۶	تشویق وابسته به اشتباه
						۳/۴۵ ± ۰/۸۱۳	آموزش فنی وابسته به اشتباه
۰/۰۰۰	۱۹/۸۸	۱۱/۸۴۰	۱۱	۱۳۰/۲۳۹	بین گروهی	۳/۰۷ ± ۰/۸۰۵	تنبیه
		۰/۵۹۶	۱۰۳۲	۶۱۴/۶۶۴	درون گروهی	۳/۰۲ ± ۰/۷۲۷	آموزش فنی تنبیهی
			۱۰۴۳	۷۴۴/۹۰۳	مجموع	۲/۴۹ ± ۰/۸۳۶	چشم پوشی از اشتباه
						۳/۴۰ ± ۰/۷۵۱	حفظ کنترل
						۳/۳۲ ± ۰/۷۹۰	آموزش فنی عمومی
						۳/۳۴ ± ۰/۶۸۶	تشویق عمومی
						۳/۳۰ ± ۰/۸۵۳	سازماندهی
						۳/۰۷ ± ۰/۶۹۴	روابط عمومی

شکل ۱. مقایسه رفتارهای مربیگری مربیان

جدول ۳ نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون را بین انسجام تکلیف و ابعاد رفتارهای مربیگری نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود بین انسجام تکلیف و تقویت ($r=0/389$)، تشویق وابسته به اشتباه ($r=0/516$)، آموزش فنی وابسته به اشتباه ($r=0/509$)، حفظ کنترل ($r=0/354$)، آموزش فنی عمومی ($r=0/369$)، تشویق عمومی ($r=0/476$) و روابط عمومی ($r=0/346$) رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد ($p<0/01$). و بین انسجام تکلیف و عدم تقویت ($r=-0/295$)، تنبیه ($r=-0/411$) در سطح $0/01$ و با آموزش فنی تنبیهی ($r=-0/215$) و چشم پوشی از اشتباه ($r=-0/259$) در سطح $0/05$ رابطه‌ی منفی و معنی‌داری وجود دارد. لازم به ذکر است که تشویق وابسته به اشتباه بیشترین همبستگی را با انسجام تکلیف دارد.

جدول ۳. نتایج ضریب همبستگی بین انسجام تکلیف با مؤلفه‌های رفتارهای مربیگری

انسجام تکلیف		متغیرها
P	ضریب همبستگی (r)	
۰/۰۰۰	۰/۳۸۹**	تقویت
۰/۰۰۶	-۰/۲۹۵**	عدم تقویت
۰/۰۰۰	۰/۵۱۶**	تشویق وابسته به اشتباه
۰/۰۰۰	۰/۵۰۹**	آموزش فنی وابسته به اشتباه
۰/۰۰۰	-۰/۴۱۱**	تنبیه
۰/۰۴۶	-۰/۲۱۵*	آموزش فنی تنبیهی
۰/۰۱۶	-۰/۲۵۹*	چشم پوشی از اشتباه
۰/۰۰۱	۰/۳۵۴**	حفظ کنترل
۰/۰۰۰	۰/۳۶۹**	آموزش فنی عمومی
۰/۰۰۰	۰/۳۷۶**	تشویق عمومی
۰/۰۰۰	۰/۴۷۶**	سازماندهی
۰/۰۰۱	۰/۳۴۶**	روابط عمومی

* $p<0/05$ ، ** $p<0/01$

همچنین جدول ۴ نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون را بین انسجام اجتماعی و ابعاد رفتارهای مربیگری نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که بین انسجام اجتماعی و تقویت ($r=0/222$)، آموزش فنی وابسته به اشتباه ($r=0/274$)، آموزش فنی عمومی ($r=0/265$) و تشویق عمومی ($r=0/219$) در سطح $0/05$ و با تشویق وابسته به اشتباه ($r=0/279$) در سطح $0/01$ رابطه‌ی مثبت و معنادار وجود دارد و بین انسجام اجتماعی و عدم تقویت ($r=-0/496$)، تنبیه ($r=-0/455$)، آموزش فنی تنبیهی ($r=-0/393$) و چشم پوشی از اشتباه ($r=-0/405$) رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد ($p<0/01$)، درحالی که بین انسجام اجتماعی و حفظ کنترل، سازماندهی و روابط عمومی رابطه‌ی معنی‌دار مشاهده نشد. در بین مؤلفه‌های رفتارهای مربیگری عدم تقویت بیشترین همبستگی را (به طور معکوس) با انسجام اجتماعی دارد.

جدول ۴. نتایج ضریب همبستگی بین انسجام اجتماعی با مؤلفه‌های رفتارهای مربیگری

انسجام اجتماعی		متغیرها
P	ضریب همبستگی (r)	
0/039	0/222*	تقویت
0/000	-0/496**	عدم تقویت
0/009	0/279**	تشویق وابسته به اشتباه
0/010	0/274*	آموزش فنی وابسته به اشتباه
0/000	-0/455**	تنبیه
0/000	-0/393**	آموزش فنی تنبیهی
0/000	-0/405**	چشم پوشی از اشتباه
0/114	0/171	حفظ کنترل
0/013	0/265*	آموزش فنی عمومی
0/042	0/219*	تشویق عمومی
0/118	0/169	سازماندهی
0/057	0/205	روابط عمومی

$p<0/05^*$ ، $p<0/01^{**}$

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این تحقیق بررسی رابطه رفتارهای مربیگری و انسجام گروهی تیم‌های هندبال و بسکتبال دانشجویان در یازدهمین المپιάد ورزشی دانشجویان پسر می‌باشد. نتایج نشان داد مربیان بیشتر از رفتار تقویت و آموزش فنی وابسته به اشتباه و کمتر از رفتار چشم پوشی از اشتباه و عدم تقویت استفاده می‌کنند. که با تحقیقات بوچر (۲۰۰۳)، بارنز (۲۰۰۳)، رویانن (۲۰۰۴)، ماسکویتا و همکاران (۲۰۰۸) و زیوماکیس و همکاران (۲۰۰۹) همخوانی دارد (۸،۹،۱۰،۱۳،۱۶). البته وحدانی و

همکاران (۱۳۹۱) در تیم‌های منتخب دانش‌آموزی؛ شمسایی و همکاران (۱۳۸۸) در تیم‌های فوتبال نوجوانان؛ رضانی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) در تیم‌های والیبال دانشجویان دختر؛ زیتو (۲۰۱۱) در مربیان والیبال لیگ یونان، نیز نشان دادند که مربیان بیشتر از آموزش و تمرین استفاده می‌کنند (۱۱،۲۰،۱۹،۱۸). این نتایج نشان می‌دهد که مربیان در تیم‌های دانشجویی بیشتر به مؤلفه‌های روانی توجه نموده و سعی در افزایش روحیه بازیکنان با تشویق کلامی و غیر کلامی داشته‌اند و چون ممکن است تیم‌های دانشجویی به بلوغ تکنیکی نرسیده باشند و در سطح متوسطی قرار داشته باشند، مربیان بیشتر اقدام به آموزش مهارت‌ها نموده و پس از اشتباه بازیکنان، مهارت را برای آنها به نمایش گذاشته و بازخورد مناسب را فراهم کرده‌اند. سلبی^۱ (۲۰۰۹) بیان می‌کند مربیگری یک تیم ورزشی در هر سطحی اغلب آموزش تجربه در نظر گرفته می‌شود. مربیان، مقدار قابل توجهی از زمان را با چالش انتقال دانش از طریق آموزش استراتژی و مهارت‌های جسمی، ایجاد انگیزه تلاش، تصحیح اشتباهات و افزایش اعتماد به نفس صرف می‌کنند. در واقع مهم‌ترین جنبه از نقش یک مربی، آموزش می‌باشد (۲۲). در نتیجه مربیان می‌توانند تجارب مثبت ورزشی ورزشکاران‌شان را بیش‌تر با استفاده از تقویت مثبت و آموزش فنی نسبت به تنبیه، آموزش فنی تنبیهی و یا نادیده گرفتن اشتباهات افزایش دهند. پس مربیان برای تعامل بهتر با ورزشکاران بهتر است پس از آموزش مهارت‌ها، بازخورد مناسب را نیز پس از اشتباه بازیکن فراهم نمایند. زیرا باعث می‌شود ورزشکاران اصلاحات لازم را انجام داده و مهارت را بهتر فراگیرند. چنانچه بلاک و ویسس^۲ (۱۹۹۲) بیان می‌کنند به احتمال زیاد زمانی ورزشکاران احساس موفقیت و شایستگی می‌کنند که تشویق و آموزش داده می‌شوند، نسبت به زمانی که آنها بارها و بارها مورد انتقاد قرار گیرند (۲۳). بنابراین، ورزشکاران جوان ترجیح می‌دهند مربیان‌شان به اشتباهاتشان با استفاده از تشویق و آموزش فنی واکنش نشان دهند.

نتایج تحقیق نشان داد که بین انسجام تکلیف با تقویت، تشویق وابسته به اشتباه، آموزش فنی وابسته به اشتباه، حفظ کنترل، آموزش فنی عمومی، تشویق عمومی، سازماندهی و روابط عمومی رابطه مثبت و معنی‌دار و بین انسجام تکلیف با عدم تقویت، تنبیه، آموزش فنی تنبیهی و چشم پوشی از اشتباه رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین انسجام اجتماعی با تقویت، آموزش فنی وابسته به اشتباه، آموزش فنی عمومی، تشویق عمومی و تشویق وابسته به اشتباه رابطه مثبت و معنادار و بین انسجام اجتماعی با عدم تقویت، تنبیه، آموزش فنی تنبیهی و چشم پوشی از اشتباه رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. که با تحقیق رویانن (۲۰۰۴)

1. Selby

2. Black and Weiss

همخوانی دارد (۱۶) و با توجه به اینکه رفتارهای آموزشی، تقویت و تشویق مربیان می‌تواند با سبک های رهبری آموزش و تمرین، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت و رفتارهای عدم تقویت و تنبیه با سبک آمرانه مشابه باشند می‌توان گفت که با نتایج تحقیقات وحدانی و همکاران (۱۳۹۱)، شمسایی و همکاران (۱۳۸۸)، رضانی نژاد و همکاران (۱۳۸۹) و طالبی و عبدالهی (۱۳۹۱) همسو می‌باشد (۱۷،۱۸،۱۹،۲۰).

از طرف دیگر، بین انسجام اجتماعی با حفظ کنترل، سازماندهی و روابط عمومی رابطه‌ی معنی‌دار مشاهده نشد. این نتیجه شاید به این دلیل باشد که حفظ کنترل و سازماندهی، بیشتر به مسئولیت‌ها و وظایف بازیکنان در بازی و در نتیجه با انسجام تکلیف در ارتباط می‌باشد. همچنین اعضای تیم‌های دانشجویی غیر از زمان بازی و تمرین، زمان بیشتری را در خوابگاه و در طول تحصیل در کنار هم می‌گذرانند، امکان دارد با توجه به جلسات و مدت زمان تمرین و حضور مربی در این تیم‌ها، مربیان نتوانسته باشند به لحاظ عاطفی اینقدر به بازیکنان نزدیک شده باشند که بتوانند بر انسجام اجتماعی که ناشی از در کنار هم بودن است، تاثیرگذار باشند. به طوری که وانگ^۱ و همکاران (۲۰۱۱) تفاوت معنی‌دار را در انسجام تیمی با توجه به مدت زمان تمرین و آموزش در تیم‌های تنیس روی میز دانشجویان گزارش کردند (۲۴).

پس با توجه به نتیجه این تحقیق و سایر تحقیقات می‌توان اظهار داشت ادراک ورزشکاران از رفتارهای مربیان‌شان با انسجام گروهی (انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی) در ارتباط می‌باشد و چنین به نظر می‌رسد که سبک رهبری و رفتار مربیان یکی از عوامل مهم و اثرگذار بر انسجام گروهی است. همچنین، رفتار حمایت اجتماعی، آموزش و تمرین، دموکراسی، بازخورد مثبت و اطلاعاتی، تشویق و روابط عمومی مربیان باعث افزایش سطوح انسجام گروهی می‌شود و رفتار آمرانه، بازخورد تنبیهی، عدم تقویت و نادیده گرفتن اشتباه نیز به مقدار زیادی باعث کاهش سطوح انسجام گروهی می‌گردد. عملکرد یک تیم در طول مسابقه بستگی به عوامل بسیاری دارد، که یکی از آنها توانایی اعضای تیم در کار کردن باهم می‌باشد و مربی این توانایی را دارد که با رفتارهای مناسب خود، اعضای تیم را در کار گروهی یاری دهد و انسجام گروهی تیم را بالا ببرد. چنانچه بخششی و همکاران (۱۳۹۱) در تحقیقی که بر روی تیم‌های والیبال لیگ برتر ایران انجام دادند، نشان دادند ابعاد کارآمدی مربیگری می‌تواند انسجام گروهی را پیش بینی کند (۲۵).

نتیجه این تحقیق از مدل انسجام گروهی در تیم‌های ورزشی حمایت می‌کند زیرا نشان داد که رفتارهای مربیگری تاثیر زیادی بر انسجام گروهی دارد. همچنین نشان می‌دهد رفتار مربیان بر جو

حاکم بر تیم تاثیرگذار است. همانطور که نتایج نشان داد ورزشکارانی که مربیان خود را با رفتارهای تقویت، آموزش فنی وابسته به اشتباه، آموزش فنی عمومی، تشویق عمومی و تشویق وابسته به اشتباه درک کرده‌اند انسجام تیمی را نیز بیشتر گزارش کرده‌اند. بنابراین پیشنهاد می‌گردد مربیان جو تیمی بسازند که در آن بر یادگیری مهارت‌ها، تقویت و تشویق تاکید شود. زیرا مشارکت هر یک از اعضای تیم ارزشمند است و این به دلیل اعتقاد به انسجام تیم و کارآیی جمعی است.

از طرف دیگر، ورزشکارانی که رفتارهای عدم تقویت، تنبیه، آموزش فنی تنبیهی و چشم پوشی از اشتباه را از مربیان‌شان مشاهده نمایند، انسجام تیمی را کمتر درک می‌کنند. از آنجا که این رفتارها بر انسجام تیمی اثر منفی می‌گذارد، ممکن است جو تیمی خصومت آمیز را به وجود آورد. در چنین تیم‌هایی تمرکز عمدتاً بر روی بردن بازی‌ها و اجرای دستورات جهت تایید مربی است. با توجه به اینکه در این تیم‌ها تشویق و تقویت وجود ندارد، ورزشکاران به جای پیشرفت، روی اجتناب از تنبیه و عدم اشتباه تمرکز می‌کنند. علاوه بر این کل تیم مورد تشویق قرار نمی‌گیرد و فقط ورزشکار به صورت فردی تشویق می‌شود و بیشتر روی اشتباه و کمبود مهارت ورزشکار تمرکز می‌شود در نتیجه افرادی که سرزنش شده و مورد انتقاد قرار می‌گیرند به سمت ایجاد گروهک در تیم تلاش کرده و انسجام گروهی و عملکرد تیمی را کاهش می‌دهند. به طوری که نتیجه تحقیق تورمن^۱ (۲۰۰۳) که به بررسی تاثیر رفتارهای مربیگری بر انسجام تیم‌های فوتبال پرداخت، نشان داد که مربیان از دو طریق اصلی بی‌عدالتی و تمسخر کردن مانع از انسجام تیمی می‌شوند. بی‌عدالتی که عمدتاً به شکل تبعیض در بین ورزشکاران خاص شرح داده شده است در حالی که تمسخر با رفتارهای تنبیهی مانند؛ فریاد و یا تنبیه ورزشکاران برای اشتباهات، مشخص شده بود. این رفتارها توسط ورزشکاران به عنوان عواملی که اثر منفی بر انسجام تیمی داشت، توصیف شده بود زیرا این رفتارهای مربیگری جو خصمانه‌ای در تیم ایجاد کرده بود و ورزشکاران تمایل داشتند از همدیگر فاصله بگیرند (۲۶).

با توجه به ضریب همبستگی بالا و مثبت بین رفتار تشویق وابسته به اشتباه و آموزش فنی پس از اشتباه با مؤلفه‌های انسجام گروهی (انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی)، همچنین ضریب همبستگی بالا و منفی بین رفتار عدم تقویت، تنبیه و چشم پوشی از اشتباه با مؤلفه‌های انسجام گروهی (انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی)، مربیان می‌توانند با تشویق و دادن نکات آموزشی به بازیکنانی که مرتکب اشتباه می‌شوند و بهبود روابط خود با بازیکنان، ایجاد جو مثبت و تبعیض قائل نشدن بین بازیکنان، حل و فصل اختلافات بین بازیکنان تیم، روحیه تیمی و انسجام گروهی را بالا ببرند.

با توجه به اینکه در ورزش‌های تعاملی مانند بسکتبال و هندبال بالا بودن انسجام گروهی بین

بازیکنان اهمیت حیاتی دارد و بر عملکرد تیم‌ها تاثیرگذار است (۱۶)؛ موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

۱- مربیان به عوامل روانی توجه بیشتری نمایند. ۲- در استفاده از رفتارهای تنبیهی احتیاط بیشتری به خرج دهند، زیرا استفاده نابه جا از تنبیه می‌تواند ترس از شکست را در ورزشکار تحریک کرده و منجر به کاهش عملکرد شود و با ایجاد جو تیمی خصمانه و توهین آمیز، انسجام گروهی را کاهش دهد. ۳- نسبت به اشتباهات بازیکنان واکنش مناسب نشان دهند زیرا بی تفاوتی نسبت به اشتباهات بازیکنان، در عملکرد سایر بازیکنان نیز تاثیر داشته و انسجام تیمی را کاهش می‌دهد. ۴- از عدم تقویت کمتر استفاده نمایند زیرا عدم ارائه بازخورد به یک ورزشکار می‌تواند مانع بهبود عملکرد ورزشکار شود و احتمالا باعث کاهش اعتماد به نفس او خواهد شد. ۵- در طول تمرین یا رقابت از بازخوردهای گوناگون استفاده نمایند. همه ورزشکاران یکسان نیستند و مربیان باید با توجه به تفاوت‌های فردی از بازخورد مناسب استفاده نمایند و سعی در شخصی سازی رفتارشان با بازیکنان نمایند. هر چند شخصی سازی رفتارها کار آسانی نیست اما با تعیین رفتارهای مربیگری مناسب برای هر ورزشکار، می‌توان بیشترین تاثیر را بر عملکرد ورزشکاران گذاشت.

با توجه به اینکه رفتارهای مربی ممکن است تحت تاثیر جنسیت بازیکنان، رشته ورزشی و مدت زمانی که مربی در یک تیم حضور دارد قرار گیرد، لازم است تحقیقات بیشتری در این زمینه صورت پذیرد.

منابع:

1. Amorose, A. J., Horn, T. S. (2001). Pre- to post-season changes in intrinsic motivation of the first year college athletes: Relationships with coaching behavior and scholarship status. *Journal of Applied Sport Psychology*, 13: 355-73.
2. Williams, J.M. (1998). *Applied Sport Psychology: Personal growth to peak performance*. California, U.S.A. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company. pp: 345-363.
3. Smoll, F. L., Smith, R. E. (2001). Conducting sport psychology training programs for coaches: Cognitive-behavioral principles and techniques. In J. M. Williams (Ed.) (4th ed.), *applied sport psychology: Personal growth to peak performance*. Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company. pp: 378-393.
4. Smith, R. E., Smoll, F. L. (2007). Social-cognitive approach to coaching behaviors. In S. Jowett, D. Lavallee (Eds). *Social psychology in sport*. Champaign IL: Human Kinetics. pp: 75-90.
5. Cratty, Bryant. (1989). *Psychology in contemporary sport*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, pp: 197-218.
6. Bauer, J.C. (2009). The effects of coaching behaviors on motivation in handball

- players. Master's degree. Universiteit Maastricht.
7. Lacy, A.C., Darst, P.W. (1985). Systematic observation of behaviors of winning high school head football coaches. *Journal of Teaching in Physical Education*, 4:256-70.
 8. Butcher, J.P. (2003). Leadership styles of female collegiate field hockey coaches. Master's thesis, Ball State University.
 9. Mesquita, I., Sobrinho, A., Rosado, A., Pereira, F., Milistetd, M. (2008). A systematic observation of youth amateur volleyball coaches behaviors. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 20(2): 37-58.
 10. Tzioumakis, J., Michalopoulou, M., Aggelousis, N., Papaioannou, A., Christodoulidis, T.(2009). Youth coaches behavior assessment through systematic observation. *Inquiries in Sport & Physical Education*, 7(3):344-54.
 11. Zetou, E., Amprasi, E., Michalopoulou, M., Aggelousis, N. (2011). Volleyball coaches behavior assessment through systematic observation. *Journal of human sport & exercise*, 6(4): 585-93.
 12. Toros, T., Salman, M., Sarı, İ. (2013). The comparison of sports coaches' pre-season, in-season and post-season leadership behaviours in terms of sport psychology. *International Journal of Human Sciences*, (10)1: 237-45.
 13. Barnes, K. A.(2003). NCAA division I athletes preferences for coaching behaviors. Master of Science. University of North Texas.
۱۴. لاری، ام لیث، (۱۳۸۰). «مدیریت ورزشی». ترجمه هاشم کوزه‌چیان، چاپ اول، تهران، انتشارات دانش افروز.
15. Carron, A., Brawley, L., Widmeyer, W. (1985). The Development of an Instrument to Assess Cohesion in Sport Teams: The Group Environment Questionnaire. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 7(3):244-66.
 16. Ronayne L.S. (2004). Effects of Coaching Behaviors on Team Dynamics: How Coaching Behaviors, Influence Team Cohesion and Collective Efficacy over the Course of a Season. Master of Science. Miami University.
۱۷. طالبی، ناهید، عبدالهی، فاطمه، (۱۳۹۱)، ارتباط بین رفتار رهبری مربی، انسجام گروهی و عملکرد تیم‌های والیبال لیگ برتر زنان ایران، مطالعات مدیریت ورزشی (۱۶): ۶۳-۷۸.
۱۸. رضانی نژاد، رحیم، حسینی کشتان، میثاق، بنار، نوشین، محدث، فاطمه، (۱۳۸۹)، رابطه سبک‌های مربیگری با انسجام گروهی و موفقیت تیم‌های والیبال دانشجویان دختر دانشگاه-های آزاد اسلامی، مدیریت ورزشی (۶): ۲۹-۴۶.

۱۹. شمسایی، نبی، نادرخانی، یوسفی، بهرام، (۱۳۸۸)، رابطه بین ابعاد رفتاری رهبری با انسجام گروهی و عملکرد تیم‌های حاضر در مسابقات لیگ برتر فوتبال نوجوانان ایران، پژوهش در علوم ورزش (۲۲): ۱۵۱-۱۳۱.

۲۰. وحدانی، محسن، محرم زاده، مهرداد، آقایی، محمود، حسین پور، اسکندر، (۱۳۹۱)، رابطه سبک‌های رهبری مربیان و انسجام گروهی تیم‌های منتخب دانش‌آموزی شهر ارومیه، مدیریت ورزشی (۱۴): ۶۴-۴۹.

21. Martin, S.B., Barnes, K. (1999). Coaching Behavior Questionnaire. Unpublished manual. University of North Texas, Denton.

22. Selby, E. (2009). A qualitative examination of the philosophies of successful NCAA division I coaches. Master's thesis, California State University, Fullerton.

23. Black, J.S., Weiss, M.R. (1992). The relationship among perceived coaching behaviors, perceptions of ability, and motivation in competitive age-group swimmers. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14: 309-25.

24. Wang, S.C., Huang, C.C., Chang, S.C. (2011). Team support and team cohesion of college table tennis players in Taiwan. The 12th ITTF Sports Science Congress. May 5-7, Rotterdam, the Netherlands.

۲۵. بخششی، مهدی، جلالی فراهانی، مجید، پورحسن، ساجد، (۱۳۹۱)، رابطه کارآمدی مربیگری و انسجام گروهی در تیم‌های والیبال لیگ برتر ایران، مطالعات مدیریت ورزشی (۱۶): ۱۸۸-۱۷۵.

26. Turman, P. (2003). Coaches and Cohesion: The impact of coaching techniques on Team cohesion in the small group sport setting. *Journal of Sport Behavior*, 26 (1): 86-101.

تحلیل عوامل انگیزشی مشارکت دانشجویان در فعالیتهای فوق برنامه ورزشی دانشگاه

صدیقه سادات امامی^۱، صدیقه حیدری نژاد^۲، پروانه شفیع نیا^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز

۲- دانشیار گروه مدیریت ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز*

۳- دانشیار گروه رفتار حرکتی دانشگاه شهید چمران اهواز

تاریخ دریافت: ۹۲/۰۵/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۲۴

چکیده

انگیزه مشارکت در فعالیتهای ورزشی به تفاوت‌های فردی و ماهیت رشته‌های مختلف ورزشی بر می‌گردد. هدف این تحقیق تحلیل عوامل انگیزشی مشارکت دانشجویان در فعالیتهای فوق برنامه ورزشی دانشگاه بود. این تحقیق توصیفی تحلیلی و به شکل میدانی انجام شده است. جامعه آماری کلیه دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ بودند (N=۱۱۲۹۰) و نمونه آماری از طریق جدول کرجسی مورگان، به روش تصادفی- طبقه‌ای تعیین شد (n=۳۷۵). ابزار اندازه‌گیری شامل پرسشنامه مشخصات فردی و پرسشنامه محقق ساخته انگیزه مشارکت ورزشی شامل ۲۲ سوال که با مقیاس پنج ارزشی لیکرت تنظیم شد، بود. روایی صوری و محتوایی پرسشنامه توسط ۱۲ نفر از اساتید دانشکده تربیت بدنی بررسی و تأیید شد. روایی سازه به روش تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی، کفایت نمونه‌گیری (KMO=۰/۸۹)، و پایایی به روش آلفا کرونباخ ۰/۸۰ محاسبه شد. از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، آزمون رتبه بندی فریدمن) استفاده شد. نتایج نشان داد پنج اولویت دانشجویان برای مشارکت در فعالیتهای فوق برنامه ورزشی به ترتیب انگیزه‌های کسب سلامتی، تعامل و شناخت اجتماعی، رقابت ورزشی، نشاط و شادابی، و پیشرفت مهارت بودند. با توجه به یافته‌های تحقیق توصیه می‌شود مدیران فوق برنامه ورزشی در دانشگاه بر اساس علایق، نیازها و انگیزه‌های دانشجویان فرصت‌هایی را فراهم سازند تا آنان بتوانند علاوه بر تحصیل از مزایا و فواید جسمانی روانی و اجتماعی فعالیتهای ورزشی تفریحی در دانشگاه نیز بهره‌مند شوند.

کلیدواژگان: عوامل انگیزشی، فوق برنامه ورزشی دانشگاه، دانشجویان.

مقدمه

ورزش به عنوان یکی از مظاهر فردی و اجتماعی، ضمن حفظ و بقای سلامت روحی و جسمی آحاد جامعه از جهت ایفای صحیح نقش‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی نیز حائز اهمیت است (۱). لذت بردن از تجربه های ورزشی می تواند ارزش و کرامت انسانی را ارتقا بخشد، به بدن و ذهن انسان شکل دهد و پیشرفت کلی فرد را در پی داشته باشد (۲). در همین راستا سلامت دانشجویان و دانش آموزان به عنوان فرهیختگان علم و چهار چوب اصلی پیکره جامعه جوان حائز اهمیت بوده و انجام فعالیت های بدنی در کنار علم اندوزی می تواند در یادگیری آنان تاثیر قابل توجهی داشته باشد (۳). برنامه ریزی در زمینه تربیت بدنی و ورزش به منظور ایجاد انگیزه، علاقه، شادابی و طراوت در جوانان به ویژه دانش آموزان و دانشجویان ضرورتی خاص دارد (۴). حضور مدام چند میلیون جوان فکور، پر انرژی و مستعد یادگیری در پهنه آموزشگاه ها و دانشگاه ها سرمایه بسیار ارزنده و گران بهایی است که در اختیار وزارت آموزش و پرورش و وزارت فرهنگ و آموزش عالی است (۵).

امروزه فعالیت های ورزشی در دانشگاه های ایران به شکل ارائه دو واحد درس تربیت بدنی (یک و دو) که برای دانشجویان سایر رشته ها اجباری است. همچنین فعالیت های ورزشی فوق برنامه دانشگاه شامل سه بخش رقابتی (برگزاری مسابقات درون دانشگاهی و بین دانشگاهی)، بخش آموزشی (یادگیری مهارت های ورزشی) و بخش تفریحی همگانی (بهینه سازی اوقات فراغت دانشجویان) می شود. فعالیت های ورزشی فوق برنامه را می توان بر روی یک پیوستار ترسیم کرد که در یک انتهای آن فعالیت های تفریحی، همگانی، سرگرم کننده و فاقد سازماندهی قوی (مانند فعالیت های ورزشی تفریحی و فعالیت های بدون هدف قهرمانی) قرار دارند و فعالیت های ورزشی نیازمند برنامه ریزی و رعایت قوانین و مقررات که حتماً باید توسط افراد حرفه ای، تجهیزات مناسب و داوران با تجربه هدایت شوند در انتهای دیگر پیوستار قرار می گیرند (۶). اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یکی از ادارات کل معاونت دانشجویی است که اجرا، سیاستگزاری، برنامه ریزی، سازماندهی و نهایتاً نظارت بر فعالیتهای ورزش دانشگاهها و موسسات آموزش عالی سراسر کشور را عهده دار است و جهت تحقق اهداف فوق بر اساس چارت پیشنهادی از سه معاونت طرح و توسعه، معاونت فنی و مسابقات قهرمانی، و معاونت بانوان تشکیل گردیده است. یکی از مهمترین اهداف و ماموریت های اداره کل تربیت بدنی تعیین راهبردهایی جهت فراگیری و توسعه فعالیت های ورزشی در دانشگاه ها به منظور توسعه ورزش همگانی بین دانشجویان است که در سال های اخیر مورد تاکید فراوان قرار گرفته است (۷). هدف اصلی فوق برنامه ورزشی دانشگاه ها، افزایش توانایی دانشجویان جهت ارتقای

حس مسؤولیت پذیری و مشارکت مؤثر در فعالیت های اجتماعی به عنوان یک شهروند است. این امر می تواند نقش مهمی در تربیت عمومی و تقویت ابعاد جسمانی، روانی حرکتی، عاطفی، عقلانی، اخلاقی و اجتماعی دانشجویان از طریق پرداختن به فعالیت های مفرح و سلامت بخش به صورت آزاد و داوطلبانه ایفا نماید (۸). به طور کلی شرکت در فعالیت های ورزشی فوق برنامه دانشگاهی باعث بهره مندی دانشجویان از مزایای برنامه ها و خدمات ورزشی تفریحی می شود. این ورزش ها که در زمان فراغت دانشجویان و فارغ از هدف های مادی فقط جهت تفنن، استراحت و ارضای خاطر خود فرد صورت می گیرد، در ایجاد حس مشارکت اجتماعی نقش عمده ای دارد و ابزار نیرومندی برای تعامل دانشجویان با یکدیگر و محیط دانشگاه بوده است. بررسی ها نشان می دهد دانشجویانی که از امکانات این ورزش ها استفاده می کنند، در مقایسه با افرادی که از این خدمات بهره نمی برند، از اعتماد به نفس و خود اتمادی بالاتری برخوردارند. همچنین ورزش های تفریحی فواید متعددی از جمله کاهش استرس، خودباوری، پیشرفت دانشجو و سهولت و یکپارچگی اجتماعی را دارد (۹،۲).

با توجه به برنامه ریزی، امکانات و فضاهای ورزشی اختصاص یافته در دانشگاه ها جهت فعالیت های ورزشی، میزان مشارکت دانشجویان در فعالیت های فوق برنامه ورزشی در دانشگاه های مختلف متفاوت است. دانشگاه بریستول جهت افزایش سلامت جسمانی، روانی و کسب آمادگی جسمانی در محیط خوابگاه و دانشگاه برای دانشجویان و پرسنل برنامه های متنوع ورزشی تفریحی ارائه می کند. دانشگاه استون^۱ مرکز ورزش های همگانی و تفریحی را در خوابگاه در تمام ایام هفته با تمام امکانات فراهم نموده که دانشجویان از طریق ۳۰ باشگاه ورزشی به فعالیت های ورزش همگانی می پردازند (۱۰). در دانشگاه صوفیه در محیط خوابگاه امکانات ورزش همگانی از طریق باشگاه های ورزشی برای دانشجویان مهیا است (۹). دانشگاه بیرمنگام^۲ برای دانشجویان کلاس های ورزش همگانی و باشگاه های ورزشی را در تمامی رشته ها دایر نموده است (۱۱). دانشگاه لیون^۳ خدمات امکانات و برنامه های ورزش همگانی را با هدف ارتقای سطح آمادگی جسمانی، روانی و بهداشتی دانشجویان فراهم نموده است (۱۲). بخش ورزش دانشگاه کنت^۴، سیاست ورزش را برای همه دانشجویان سرلوحه اهداف و برنامه های ورزشی خود قرار داده است و برای تشویق دانشجویان جهت شرکت در فعالیت های ورزشی و

-
1. Bristol university
 - 2 . Birmingham university
 3. Lyon university
 4. kent

دستیابی به سلامت جسمانی و روانی، برنامه های متنوع جالب و تفریحی تدارک دیده است (۱۳). در آفریقای جنوبی ۸۰ درصد از دانشجویان در فعالیت های ورزشی داخل دانشگاه شرکت می کنند و در دانشگاه پکن ساعت ۵ تا ۶ بعد از ظهر دانشجویان به طور داوطلبانه در ورزش همگانی دانشگاه شرکت می کنند (۱۴). بررسی تحقیقات داخل کشور نشان می دهد تنها ۲۹/۳ درصد فعالیت های ورزش دانشگاه ها به فعالیت ورزش همگانی و تفریحی اختصاص دارد. این در حالی است که دانشجویان به ترتیب اولویت برنامه های ورزش همگانی و تفریحی (۴۵/۴ درصد)، آموزش و یادگیری مهارت های ورزشی (۳۲ درصد) و مسابقات ورزشی (۲۶/۶ درصد) را در خواسته هایشان مطرح کردند (۱۵).

انگیزه مشارکت در فعالیت های ورزشی به تفاوت های فردی بر می گردد. زیرا با توجه به تفاوت های فردی و تنوع رشته های ورزشی، نوع انگیزش افراد در دستیابی به اهداف ورزشی اهمیت خاصی دارد. انشل^۱ (۱۹۹۳) انگیزش را عاملی برای انتخاب و جهت دادن به رفتار و پایداری تا رسیدن به هدف تعریف می کند. انگیزش از دو منبع انگیزه درونی و بیرونی سرچشمه می گیرد که هر دو منبع در ورزش دارای اهمیت اند و برای بهبود عملکرد توسط روان شناسان ورزشی به کار گرفته می شوند (۱۶). وروم^۲ (۱۹۶۴) انگیزش درونی را پرداختن به یک فعالیت به خاطر خود فعالیت می داند. انگیزش درونی در ورزش شامل تهییج، تفریح، علاقه به عمل، فرصتی برای اثبات توانایی های خود، بهبود مهارت و لذت بردن از ورزش است (۱۷). تحقیقات متعدد نشان می دهند انگیزه های مختلف (تعامل اجتماعی، لذت و نشاط، پیشگیری و درمان، کاهش فشارهای روانی، کنترل وزن، روابط شغلی و زندگی، سلامتی و آمادگی جسمانی و ...) باعث گرایش به امر ورزش می شود (۲۰-۱۸). انگیزش بیرونی در جریان تقویت های مثبت و منفی که فرد از منابع بیرونی دریافت می کند، شکل می گیرد و تمایل به ورزش ناشی از انگیزه درونی است که با انگیزه بیرونی تقویت می شود (۲۱). در شناسایی ارتباط بین عوامل انگیزشی موثر بر مشارکت در برنامه های ورزشی، گووا و همکاران^۳ (۲۰۰۸) و نیشیدا^۴ (۲۰۰۷) تاکید دارند بین تمامی متغیرهای انگیزشی دانشجویان و شرکت آنان در فعالیت های ورزشی ارتباط مثبت معناداری وجود دارد (۲۲، ۲۳). لیندر و همکاران^۵ (۲۰۰۱) نشان دادند شرکت دانش آموزان و دانشجویان هنگ کنگی در فعالیت های بدنی و ورزشی

-
1. Enshel
 2. Veroom
 3. Goa et al
 4. Nishida
 5. Lindner et al

تحت تاثیر عوامل انگیزشی، موقعیتی و درون فردی است (۲۴). جعفری و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که دانشجویان دختر و پسر با انگیزه های مشابهی نظیر حفظ سلامتی، تناسب اندام، علاقه مندی به ورزش، تعامل اجتماعی، به فعالیت های ورزشی می پرداختند (۲۰). کاماردین^۱ و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهشی نشان دادند لذت بردن از تمرین و کاهش استرس و فشار، اصلی ترین دلایل مشارکت دانشجویان دختر و پسر در فعالیت های حرکتی و ورزشی محسوب می شوند (۲۵). کیلپاتریک و همکاران^۲ (۲۰۰۵) انگیزه های دانشجویان دانشگاه های جنوب شرقی آمریکا را در مشارکت ورزشی و فعالیت بدنی، مسابقه، لذت بردن، با دوستان سپری کردن، رقابت طلبی، جذاب بودن، توصیه پزشک به ورزش کردن، پیشگیری از بیماری ها، چابکی، داشتن بدنی سالم، نشان دادن خود به دیگران، شناخت اجتماعی، قدرت و استقامت، کنترل وزن و کنترل استرس بیان کردند. همچنین نتایج تحقیقشان نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر در پنج انگیزه، مسابقه، رقابت طلبی، شناخت اجتماعی، قدرت و استقامت و کنترل وزن تفاوت معناداری وجود دارد. پسران در این پنج انگیزه، نمرات بالاتری را نسبت به دختران به خود اختصاص داده بودند. بین انگیزه سلامتی و کنترل وزن با میزان مشارکت ورزشی در هر دو جنس رابطه مثبتی یافت شد (۱۹). مطالعه اونگولوس^۳ و همکاران (۲۰۰۹) در یکی از دانشگاه های یونان، بین جنسیت و نگرش به فعالیت های ورزشی دانشجویان رابطه معناداری نشان نداد (۲۶). رودریگوز و همکاران^۴ (۲۰۰۲) دریافتند میان گرایش به فعالیت بدنی منظم با انگیزه سلامتی جسمانی و ظاهر افراد ارتباط معناداری وجود دارد و دانشجویان دختر به طور قابل ملاحظه بیشتر از پسران، به حفظ وضعیت ایده آل و شکل ظاهری خود علاقه مند هستند (۲۷). سیراد و همکاران^۵ (۲۰۰۶) در تحقیق خود ۳ دسته عوامل موثر برای مشارکت هر دو جنس در برنامه های ورزشی شناسایی کردند که شامل رقابت، تناسب اندام و مزیت های اجتماعی برای پسران و مزیت های مهارتی، اجتماعی، رقابت و تناسب اندام برای دختران بود (۱۸). نتایج تحقیق قدرت نما و حیدری نژاد (۱۳۹۲) نشان داد کسب سلامتی، نشاط و تعامل اجتماعی با میزان فعالیت بدنی دانشجویان رابطه مثبت معنادار دارد (۲۸). قره و همکاران (۱۳۸۸) نشان دادند تداوم مشارکت ورزشی تحت شرایط مختلف با هر سطحی از مهارت، با برخی از عوامل انگیزشی مشارکت ورزشی دانشجویان

-
- 1 . Kamarudin et al
 2. Kilpatrick
 - 3 . Evangelos et al
 - 4 . Rodriguez et al
 5. Sirard. et al

به ویژه عوامل انگیزش درونی مرتبط است (۲۹). در تحقیق نوربخش و مزارعی (۱۳۸۵) یکی از انگیزه های مهم دانشجویان جهت مشارکت در برنامه های ورزشی، پیوند جویی و کار گروهی ذکر شده است.

علی رغم این که دانشجویان بخش وسیعی از افراد جامعه را تشکیل می دهند و سلامت جسمی و روانی آنان از اهمیت ویژه ای برخوردار است، اما ورزش و فعالیت بدنی در اوقات فراغت دانشجویان امروزی بسیار کم رنگ شده است. زیرا اکثر دانشجویان بیشتر وقت خود را صرف مطالعات درسی کرده و در اوقات فراغت خود زمان کمتری را به فعالیت بدنی اختصاص می دهند (۲۸). این امر در دراز مدت مشکلات جسمی و روانی بی شماری را برای آنان به بار خواهد آورد. در سال های اخیر توسعه ورزش همگانی و تفریحی و مشارکت بیشتر دانشجویان در فوق برنامه ورزشی دانشگاه ها به عنوان یکی از مسائل مهم جامعه علمی ورزش کشور در دستور کار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار گرفته است. در این راستا هدف تحقیق حاضر تحلیل عوامل انگیزش درونی موثر بر مشارکت دانشجویان در فعالیت های فوق برنامه ورزشی دانشگاه شهید چمران اهواز است. محقق امیدوار است نتایج این تحقیق به مدیران فوق برنامه ورزشی دانشگاه ها و مسئولین اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم کمک کند تا از طریق ارائه برنامه های ورزشی مورد علاقه دانشجویان به ارتقاء سلامت جسمانی و روانی این آینده سازان میهن اسلامی کمک نمایند.

روش پژوهش

این تحقیق از نظر روش تحلیلی پیمایشی و از نظر هدف کاربردی و به شکل میدانی انجام شده است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز (۶۸۸۶ دختر و ۴۴۰۴ پسر) در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲ بودند (N=۱۱۲۹۰). نمونه آماری بر اساس جدول کرجسی و مورگان شامل (۲۱۸ دختر و ۱۵۷ پسر) به روش تصادفی - طبقه ای برای هر گروه آموزشی تعیین شد (n=۳۷۵). ابزار جمع آوری داده ها شامل پرسشنامه ویژگی های فردی (سن، جنسیت، وضعیت تاهل، گروه آموزشی، سابقه ورزشی) و پرسشنامه محقق ساخته در پنج دسته عوامل انگیزشی (نشاط و شادابی، تعامل و شناخت اجتماعی، کسب سلامتی، پیشرفت در مهارت و رقابت ورزشی) بود. لازم به ذکر است پرسشنامه اولیه شامل ۳۳ سوال بود. روان سنجی پرسشنامه از طریق سه روش تحلیل سوال^۱، تعیین اعتبار^۲، و تعیین پایایی^۱ بررسی شد. در مرحله تحلیل سوالات با استفاده از درجه

1. Item analysis
2. Validity

دشواری^۲، ضریب تمیز^۳ و روش لوپ^۴ در نهایت ۲۲ سوال در قالب ۵ خرده مقیاس (نشاط و شادابی^{۱،۳،۵})، خرده مقیاس (تعامل اجتماعی^{۴،۱۰،۱۱،۱۲،۱۳،۱۴،۱۶})، خرده مقیاس (کسب سلامتی^{۸،۹،۱۵،۱۷،۲۰})، خرده مقیاس (پیشرفت مهارت^{۶،۷،۱۸}) و خرده مقیاس (رقابت ورزشی^{۱۹،۲۰،۲۱،۲۲}) قرار گرفتند. روایی محتوایی و صوری پرسشنامه توسط دوازده تن از اساتید دانشکده تربیت بدنی دانشگاه چمران اهواز بررسی شد. روایی سازه به روش تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی بررسی و کفایت نمونه گیری ($KMO=0/۸۹$) محاسبه شد. پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ $0/۸۰$ محاسبه شد. جدول ۱ نتایج همبستگی درونی عوامل انگیزشی پرسشنامه را نشان می‌دهد.

جدول ۱. نتایج ضریب همبستگی پیرسون برای همبستگی درونی عوامل انگیزشی پرسشنامه

عامل	۱	۲	۳	۴	۵
نشاط و شادابی	۱				
تعامل و شناخت اجتماعی	$0/۵۵^{**}$	۱			
کسب سلامتی	$0/۵۱^{**}$	$0/۷۱^{**}$	۱		
پیشرفت در مهارت	$0/۵۳^{**}$	$0/۶۷^{**}$	$0/۵۷^{**}$	۱	
رقابت ورزشی	$0/۱۹^{**}$	$0/۳۷^{**}$	$0/۳۵^{**}$	$0/۵۰^{**}$	۱

بر اساس نتایج جدول (۱) دامنه ضرایب همبستگی بین $0/۱۹$ (انگیزه رقابت ورزشی) تا $0/۷۱$ (انگیزه کسب سلامتی) متغیر است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، آزمون رتبه بندی فریدمن برای اولویت بندی عوامل انگیزشی و خرده مقیاس های عوامل پنجگانه) استفاده شد.

نتایج

یافته های تحقیق در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه می شود. همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می شود اکثریت دانشجویان در رده سنی ۲۱-۲۳ سال و در گروه آموزشی علوم انسانی قرار دارند. هم چنین، تنها $۱۴/۴$ درصد دانشجویان در تیم های دانشگاه عضویت دارند. اولویت بندی عوامل درونی انگیزش موثر بر مشارکت در فعالیتهای فوق برنامه ورزشی در جدول ۳ ارائه شده است.

1. Reliability
2. Difficulty index
3. Discriminative index
4. Loop method

جدول ۲. توصیف مهمترین ویژگی های فردی آزمودنی ها

سن	درصد	جنسیت	درصد	ناهل	درصد	گروه آموزشی	درصد	سابقه ورزشی	درصد
۱۸-۲۰ سال	۳۴/۴	دختر	۵۸/۱	مجرد	۹۰/۹	علوم انسانی	۴۵/۳	عضویت در تیم دانشگاه	۱۴/۴
۲۱-۲۳ سال	۶۰/۵	پسر	۴۱/۹	متاهل	۸/۵	علوم پایه	۲۳/۵	عدم عضویت در تیم دانشگاه	۸۵/۱
۲۳-۲۶ سال	۵/۱	-	-	-	-	فنی و مهندسی	۱۴/۴	-	-
-	-	-	-	-	-	کشاورزی	۱۱/۲	-	-
-	-	-	-	-	-	دامپزشکی	۵/۳	-	-

همان گونه که در جدول ۳ مشاهده می شود انگیزه "کسب سلامتی با میانگین ۴/۹۹" و انگیزه "پیشرفت مهارت با میانگین ۱/۶۴" به ترتیب بیشترین و کمترین رتبه را به خود اختصاص می دهند. برای مشخص شدن تفاوت بین خرده مقیاس های عوامل انگیزش درونی از آزمون فریدمن استفاده شد که در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی عوامل انگیزش درونی مؤثر بر مشارکت در فوق برنامه ورزشی

عوامل	میانگین	رتبه ها	خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری
کسب سلامتی	۴/۹۹	۱	۹۱۴/۵۲	۴	۰/۰۰۱
تعامل و شناخت اجتماعی	۳/۳۲	۲			
رقابت ورزشی	۲/۶۹	۳			
نشاط و شادابی	۲/۳۶	۴			
پیشرفت در مهارت	۱/۶۴	۵			

بر اساس نتایج جدول ۴ در عامل کسب سلامتی، خرده مقیاس های "تندرستی با میانگین ۴/۷۵" و "توصیه پزشک با میانگین ۱/۹۷" به ترتیب بیشترین و کمترین رتبه را به خود اختصاص دادند. در عامل تعامل و شناخت اجتماعی، خرده مقیاس های "کسب آرامش روحی و روانی با میانگین ۳/۸۰" و "یافتن دوستان جدید با میانگین ۲/۰۸" به ترتیب بیشترین و

کمترین رتبه را به خود اختصاص دادند. در عامل رقابت ورزشی، خرده مقیاس‌های "مقام گرایی با میانگین ۲/۸۸" و "رقابت طلبی با میانگین ۲/۱۴" به ترتیب بیشترین و کمترین رتبه را به خود اختصاص دادند. در عامل نشاط و شادابی، خرده مقیاس‌های "کسب لذت و نشاط با میانگین ۲/۰۷" و "علاقه مندی به ورزش با میانگین ۱/۹۵" به ترتیب بیشترین و کمترین رتبه را به خود اختصاص دادند. در عامل پیشرفت در مهارت، خرده مقیاس‌های "پیشرفت مهارت ورزشی با میانگین ۲/۱۸" و "پیشرفت در امور درسی با میانگین ۱/۶۵" به ترتیب بیشترین و کمترین رتبه را به خود اختصاص دادند.

جدول ۴. نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی مولفه های عوامل درونی انگیزش

سوال	میانگین رتبه ای	مولفه ها	
۹	۴/۷۵	تندرستی	عامل کسب سلامتی
۸	۴/۵۸	کنترل وزن	
۲	۴/۳۱	تناسب اندام	
۱۷	۲/۳۴	برطرف کردن ناهنجاری ها	
۱۵	۱/۹۷	توصیه پزشک	
۱۱	۳/۸۰	کسب آرامش روحی و روانی	عامل تعامل و شناخت اجتماعی
۱۰	۳/۵۷	افزایش اعتماد بنفس	
۱۳	۳/۴۰	احساس رضایتمندی	
۱۴	۳/۰۸	رهایی از کسالت و تنهایی	
۱۲	۲/۷۶	کنترل خشم و پرخاشگری	
۴	۲/۶۱	تعامل اجتماعی	عامل رقابت ورزشی
۱۶	۲/۰۸	یافتن دوستان جدید	
۲۰	۲/۸۸	مقام گرایی	
۲۱	۲/۸۵	گرایش به یک رشته ورزشی	
۲۲	۲/۱۴	عضویت در تیم دانشگاه	
۱۹	۲/۱۴	رقابت طلبی	عامل نشاط و شادابی
۱	۲/۰۷	کسب لذت و نشاط	
۳	۱/۹۷	تفریح و بازی	
۵	۱/۹۵	علاقه مندی به ورزش	
۷	۲/۱۸	پیشرفت مهارت ورزشی	
۶	۲/۱۷	یادگیری مهارت ورزشی جدید	عامل پیشرفت در مهارت
۱۸	۱/۶۵	پیشرفت در امور درسی	

بحث و نتیجه گیری

دانشگاه شهید چمران اهواز یکی از دانشگاه های جامع و بزرگ در منطقه جنوب غربی کشور است و هر ساله پذیرای دانشجویان بی شماری از سراسر کشور در مقاطع و رشته های مختلف تحصیلی است. بسیاری از این دانشجویان از محیط گرم خانه دور بوده و به دلیل سکونت در خوابگاه ها، علاوه بر مشکلات تحصیلی در معرض فشارها و استرس های روحی روانی زیادی قرار دارند. برای کاهش این فشار و ایجاد محیطی که دانشجو احساس آرامش و آسایش داشته باشد، وجود فعالیت های فوق برنامه ورزشی در دانشگاه ضروری به نظر می رسد. دانشجویان با شرکت در این فعالیت های ورزشی تفریحی هم از سلامت جسمی و روانی لازم برخوردار می شوند و در نهایت نیز به دلیل گرایش به ورزش و فعالیت بدنی زندگی آینده فعالی برای خود داشته باشند.

در ابتدای بحث ذکر این نکته ضروری است که در اکثر تحقیقات مرور شده، انگیزه های مشارکت ورزشی به طور کلی بررسی و اولویت بندی شده بود. بنابراین اولین یافته تحقیق حاضر با یافته های سایر تحقیقات مقایسه و بحث می شود. لیکن نقطه قوت تحقیق حاضر این است که خرده مقیاس های هر یک از انگیزه های ۵ گانه موثر بر مشارکت ورزشی دانشجویان نیز بررسی و اولویت بندی شده است که در ادامه با توجه به مبانی نظری توجیه و تفسیر می شوند.

اولین یافته تحقیق حاضر نشان داد از دیدگاه دانشجویان به ترتیب انگیزه های کسب سلامتی، تعامل و شناخت اجتماعی، رقابت ورزشی، نشاط و شادابی و پیشرفت در مهارت، نقش موثری در مشارکت آنان در فعالیت های فوق برنامه ورزشی دانشگاه دارد. این یافته با نتایج قدرت نما و همکاران (۱۳۹۰)، جعفری و همکاران (۲۰۱۰)، گرابس و کارتر (۲۰۰۲) همخوان است. زیرا این محققین هم بر انگیزه کسب سلامتی و حفظ آمادگی جسمانی در گرایش افراد به فعالیت بدنی منظم تاکید نموده اند. در توجیه منطقی این یافته و بر اساس مبانی نظری می توان گفت امروزه تاثیر مثبت فعالیت های بدنی بر سلامت جسمانی و روانی افراد امر مسلم و اثبات شده ای است تا به آن جا که اتخاذ سبک زندگی فعال به عنوان یک نیاز در جامعه ماشینی و صنعتی محسوب می شود. قشر دانشجو (به خصوص دانشجویان دختر) مانند سایر اقشار جامعه و هم چنین به دلیل حضور در کلاس های درس و انجام مطالعه و تحصیل، از فقر حرکتی رنج می برد. لذا طبیعی است مهمترین انگیزه آنان در مشارکت ورزشی حفظ سلامتی و کسب آمادگی جسمانی باشد. این یافته با نتایج جعفری (۱۳۸۹)، لی یو و همکاران (۲۰۱۱)، کاماردین و همکاران (۲۰۰۷)، کیلیپاتریک و همکاران (۲۰۰۵)، ناهمخوان است. زیرا آنان انگیزه

های دیگر مثل کسب نشاط و احساس لذت، رقابت طلبی، دوست یابی، کسب هیجان و تخلیه انرژی را به عنوان مهمترین انگیزه در مشارکت ورزشی شناسایی کردند، از دلایل احتمالی ناهمخوانی می توان به تفاوت های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و همچنین سن آزمودنی ها اشاره نمود.

از دیدگاه دانشجویان در بین خرده مقیاس های عامل کسب سلامتی، به ترتیب انگیزه های کسب سلامتی و تندرستی، کنترل وزن، تناسب اندام، برطرف کردن ناهنجاری ها و توصیه پزشک به ترتیب اهمیت قرار دارند. این نتایج با یافته های تحقیق قدرت نما و همکاران (۱۳۹۰)، جعفری و همکاران (۲۰۱۰)، کیلیپاتریک و همکاران (۲۰۰۵) همخوان است. در تمام این تحقیقات کسب سلامتی، تناسب اندام، پیشگیری از بیماری ها، چابکی، داشتن بدنی سالم، کنترل وزن، توصیه پزشک تاکید شده است. به علاوه، پژوهش رودریگوز و همکاران (۲۰۰۹) نشان داد دانشجویان دختر بیشتر از پسران و به طور قابل ملاحظه ای علاقه مند به حفظ وضعیت ایده آل و شکل ظاهری خود هستند. به طور کلی در سه دهه اخیر شعار ورزش برای همه، به صورت اصل بنیادی در اولویت برنامه های ورزشی اغلب کشورهای جهان پذیرفته شده است و تحقق آن به افزایش کیفیت شیوه های زندگی، میزان تفریح، شادابی و ارتقاء بهداشت و سلامتی افراد منجر خواه شد، لذا این بخش از یافته ها منطقی به نظر می رسد.

از دیدگاه دانشجویان در بین خرده مقیاس های عامل تعامل و شناخت اجتماعی، به ترتیب انگیزه های کسب آرامش روحی و روانی، افزایش اعتماد به نفس، احساس رضایتمندی، رهایی از کسالت و تنهایی، کنترل خشم و پرخاشگری، تعامل اجتماعی و یافتن دوستان جدید به ترتیب اهمیت قرار دارند. این یافته ها با نتایج تجاری و همکاران (۱۳۹۰)، قدرت نما و همکاران (۱۳۹۰)، قره و همکاران (۱۳۸۸)، نوربخش و مزارعی (۱۳۸۵)، جعفری و همکاران (۲۰۱۰) همخوان است. در تحقیقات مورد اشاره رهایی از کسالت و تنهایی، دوست یابی، پیوند جویی، تعامل اجتماعی و همراهی با گروه به عنوان انگیزه های درونی افراد جهت مشارکت در فعالیت های ورزشی تاکید شده است. در توجیه این یافته می توان گفت انگیزش درونی از خود فرد سرچشمه می گیرد. انگیزش درونی در ورزش شامل، تهییج، تفریح، علاقه به همراهی با گروه، فرصتی برای اثبات توانایی های خود، بهبود مهارت و لذت بردن از ورزش است

از دیدگاه دانشجویان در بین خرده مقیاس های عامل رقابت ورزشی، به ترتیب مقام گرایی، گرایش به یک رشته ورزشی، عضویت در تیم دانشگاه و رقابت طلبی به عنوان مهمترین انگیزه های درونی بیان شد. این یافته ها با نتایج قره و همکاران (۱۳۸۸)، جعفری و همکاران (۲۰۱۰)، نوربخش و مزارعی (۱۳۸۵)، کیلیپاتریک و همکاران (۲۰۰۵) همخوان است. تحقیقات

ذکر شده همگی رقابت طلبی و کسب مقام را به عنوان عاملی انگیزاننده برای شرکت در فعالیت های ورزشی اعلام کردند. لازم به ذکر است انگیزه افرادی که در ورزش های رقابتی شرکت می کنند، با انگیزه شرکت کنندگان در ورزش ها و فعالیت های تفریحی متفاوت است. افراد شرکت کننده در ورزش های رقابتی، روی منابع انگیزش بیرونی تمرکز دارند، در حالی که افراد شرکت کننده در فعالیت های تفریحی بیشتر روی انگیزه های درونی (سرگرمی، علاقه مندی و توسعه مهارت) متمرکز بودند

از دیدگاه دانشجویان در بین خرده مقیاس های عامل نشاط و شادابی، به ترتیب کسب لذت و نشاط، تفریح و بازی، علاقه مندی به ورزش به عنوان مهمترین انگیزه های درونی بیان شد. این یافته ها با نتایج قدرت نما و همکاران (۱۳۹۰)، قره و همکاران (۱۳۸۸)، جعفری و همکاران (۲۰۱۰)، رودرگوئیز و همکاران (۲۰۰۹)، کاماردین و همکاران (۲۰۰۷)، کیلیپاتریک و همکاران (۲۰۰۵) همخوان است. این تحقیقات کسب لذت و شادابی، تفریح، سرگرمی، علاقه مندی به ورزش را از انگیزه های مهم افراد جهت مشارکت در فعالیت های ورزشی ذکر نموده اند. یافته های اخیر حاکی از آن است که آثار ورزش بر سیستم هورمونی، پیامبرهای عصبی و سیستم شیمیایی خون، باعث تعدیل پاسخ بدن به تنش های خارجی می شود. در اثر ورزش منظم، مواد شبه مخدر مهمی در مغز و سیستم عصبی ساخته می شود که باعث ایجاد نشاط و سرزندگی و خوشحالی می گردد

از دیدگاه دانشجویان در بین خرده مقیاس های عامل پیشرفت مهارت، به ترتیب انگیزه های پیشرفت در مهارت ورزشی، یادگیری مهارت ورزشی جدید، پیشرفت در امور درسی از طرف دانشجویان به عنوان مهمترین انگیزه برای شرکت در فعالیت های فوق برنامه ذکر شده است. این یافته با نتایج تجاری و همکاران (۱۳۹۰)، قره و همکاران (۱۳۸۸) همخوان است، در این تحقیقات نیز کسب مهارت، توسعه و بهبود مهارت، حتی پیشرفت تحصیلی دانشجویان از انگیزه های مهم مشارکت در ورزش های تفریحی ذکر شده است.

در پایان می توان گفت دانشجویان به عنوان اصلی ترین سرمایه ی ملی و منبع جوشان رشد و توسعه ی اجتماعی و اقتصادی مخاطبان اصلی دانشگاه ها را تشکیل می دهند. جوانانی که باید نیازهای جسمی و روحی آنان را شناخت و راه های رشد و شکوفایی استعداد های آنان را هموار ساخت. در دانشگاه های بزرگ و معتبر جهان فعالیت های ورزش تفریحی جزئی از برنامه زندگی روزانه دانشجویان است و ورزش دانشگاهی مکمل زندگی اجتماعی و فرهنگی آنان به حساب می آید. نتایج تحقیق حاضر نشان داد اگر چه درصد کمی (۱۴/۴٪) از دانشجویان دانشگاه شهید چمران در فعالیت های فوق برنامه ورزشی دانشگاه مشارکت دارند، ولی انگیزه

های درونی مثل کسب سلامتی، تعامل و شناخت اجتماعی، رقابت ورزشی، نشاط و شادابی و پیشرفت در مهارت در میزان مشارکت آنان موثر است. در این جا توجه به این نکته ضروری است که از یک طرف، برای مشارکت در فعالیت های ورزشی هر دو منبع انگیزه های درونی و بیرونی دارای اهمیت هستند، ولی در نهایت این انگیزه ی درونی است که باعث تداوم و استمرار عادت ها و رفتارهای ورزشی می شود و انگیزه درونی زمانی به بیشترین حد خود می رسد که فرد احساس شایستگی کند و نسبت به محیط خود دارای خود مختاری باشد، از طرف دیگر با توجه به این که در سال های اخیر توجه به توسعه ورزش همگانی تفریحی در دانشگاه ها از طرف وزارت علوم بیشتر شده است، مدیران فوق برنامه ورزشی در دانشگاه باید برای جذب اعتبارات بیشتر در این زمینه تلاش نمایند و فضاها، امکانات و تجهیزات ورزشی به همراه برنامه ریزی مناسب را فراهم نمایند تا از طریق تقویت عوامل انگیزشی بیرونی، دانشجویان با توجه به علائق، نیازها و انگیزه هایشان بتوانند از مزایا و فواید جسمانی روانی اجتماعی فعالیت های ورزشی فوق برنامه دانشگاه بهره مند شوند. پیام نهایی تحقیق حاضر این که سلامت دانشجویان به عنوان فرهیختگان علمی و چار چوب اصلی پیکره جامعه جوان جهت ایفای نقش های فردی، علمی و اجتماعی حائز اهمیت است و انجام فعالیت های ورزشی تفریحی در کنار علم اندوزی می تواند در یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنان تاثیر قابل توجهی داشته باشد. بنابراین توجه خاص مدیران عالی به ویژه مدیران ورزش دانشگاهی را می طلبد.

منابع

۱. رحمانی فیروزجاه علی، شارع پور محمود، رضایی پاشا صدیقه. سنجش تمایز سرمایه اجتماعی جوانان با محوریت مشارکت ورزشی مطالعه موردی: دانشجویان ورزشکار و غیر ورزشکار دانشگاه مازندران. فصلنامه جامعه شناسی مطالعات جوانان. ۱۳۹۰؛ ۲(۲): ۶۲-۳۷.
2. Chen, Jun. International Conference on Physics Science and Technology: Physics Procedia (22). (2011). PP: 610 – 615.
۳. فتحی سروش. تبیین جامعه شناختی مشارکت ورزشی دانشجویان. پژوهش نامه علوم اجتماعی. ۱۳۸۸؛ ۳(۴): ۱۴۵-۱۷۳.
۴. کیانی خسرو. بررسی دیدگاه و علائق دانشجویان دانشگاه تهران در خصوص ورزش همگانی. پایان نامه کارشناسی ارشد: دانشگاه تهران؛ ۱۳۸۸. ص ۴۲.
۵. خداداد کاشی حمید. تعیین اثر بخشی فعالیت های ورزشی فوق برنامه دانشگاه های تهران

- و ارائه الگوی اثربخش. رساله دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی: دانشگاه تربیت مدرس؛ ۱۳۸۴. ص ۹۴.
۶. مقصودی ایمن حمید رضا، هادوی فریده، ابراهیمی مهدی، اسماعیلی محمد. تحلیل وضعیت هزینه کرد بودجه در برنامه های فوق برنامه ی ورزشی دانشگاه های ایران. پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. ۱۳۹۰؛ ۷(۴): ۵۰-۳۱.
۷. سایت وزارت علوم تحقیقات و فناوری، www.msrt.ir
۸. تجاری فرشاد، اسماعیلی غلامرضا، حجت خواه الهه. مزایای اجتماعی ورزشهای فوق برنامه. همایش ملی دستاوردهای جدید علمی در توسعه ورزش و تربیت بدنی؛ ۱۳۹۰؛ دانشگاه گیلان.
9. Dimtror, L. National sport academy vassillevski: Students Kingaurd, Sofia. Bulgarian. 2007: 35-42.
۱۰. سایت دانشگاه بریستول، www.gly.bristol.ac.uk.
۱۱. سایت دانشگاه بیرمنگام، www.birmingham.ac.uk
12. Donlud, wig. Lyon university center of recreational sport. 2007: 18-24.
۱۳. سایت دانشگاه کنت، www.kent.ac.uk/sport
۱۴. نوریخش پریوش، مزارعی ابراهیم. مقایسه انگیزش شرکت دانش آموزان و دانشجویان پسر ورزشکار در فعالیت های ورزشی و رابطه آن با هدف گرایی ورزشی آنان. فصلنامه المپیک. ۱۳۸۵؛ ۲(۳۴): ۴۲-۳۱.
۱۵. عزیزی بیستون، جلالی فراهانی مجید، خبیری محمد. بررسی نگرش دانشجویان ساکن در خوابگاههای دانشگاه تهران به ورزش همگانی. مدیریت ورزشی. ۱۳۹۰؛ ۸(۸): ۷۵-۹.
۱۶. جارویس مت. روانشناسی ورزشی. ترجمه: علی خواجهوند. تهران، انتشارات کوثر؛ ۱۳۷۹.
17. Verroom, N. Psychosocial aspects of physical education (Basic Stuff Series I) : Journal of Sport Science. 1964. Vol7 :19-25.
18. Sirard J R, Karin A. Pfeiffer, R P. Motivational factors associated with sports program participation in middle school students: Journal of Adolescent Health. 2006. Vol3 :696-703.

19. Kilpatrick, M; Hebert, E; Bartholomew, J: College Students' Motivation for Physical Activity: Differentiating Men's and Women's Motives for Sport Participation and Exercise. *Journal of American College Health*. 2005; vol (54). No (2) :87-94.
20. Jafari Siavashani, F; Ghadimi, B; Behaeen, B; Jafari , F; Same, H: Study of Student Motivation for Doing Physical Activities (Health-Related Factors Against Physical Appearance Related Factors). *World Applied Sciences Journal*. 201; vol (10).No (2): 322-326.
۲۱. ریو جان مارشال. انگیزش و هیجان. ترجمه: یحیی سید محمدی. تهران، انتشارات ویرایش: ۱۹۸۷.
22. Goa, Z. Xiang, P. Lee, A. M. & Harrison, L: Self-efficacy and outcome expectancy in beginning weight training class: their relations to student's behavioral intention and actual behavior. *Research quarterly for exercise and sport*. 2008; Vol(79).No(1). :92-100.
23. Nishida, T: Relations of participation motives with number of golf round and will to continue playing golf. *Psychological reports*. 2007; Vol (101). No (2): 525-526.
24. Lindner, K, J. Kerr, J .H: Meta Motivational orientation in sport participations and non-participants. *personality and individual difference*. 2001;30(5): 759-773.
25. Kamarudin, K. Fauzee, M. S: Attitudes Toward physical among college students. *Pakistan. journal of psychological research*, summer: 22, academic research library. 2007: 43-58.
26. Evangelos, B. Panagiotis, A: Gender differences on attitudes, computer use and physical activity among Greek university students. *Journal of educational Technology-Tojet*. 2009; Vol (8), No (2): 74-89.
27. Rodriguez, R.G. Boned-Pascual, C. Garrido-Munoz. M: Reasons for and Barriers to exercising and sport participation in Madrid. *Pan American Journal of Public Health*. 2009; Vol (26). No (3): 171-188.

۲۸. قدرت نما اکبر، حیدری نژاد صدیقه. رابطه انگیزه مشارکت ورزشی با فعالیت بدنی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. نشریه مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۳۹۲؛(۱۸): ۱۸۹-۲۰۲.

۲۹. قره محمد علی، توکلی محمد حسن، محمدی جعفر، عرب نرمی زهرا. مقایسه عوامل انگیزشی مشارکت منظم دانشجویان در فعالیت های بدنی (به تفکیک جنسیت و خودکارآمدی). پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۸۸؛(۲۵): ۱۶۲-۱۵۱.

شناسایی و اولویت بندی موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه ای فدراسیون پزشکی ورزشی

نغمه سادات نعمت الهی^۱، کوروش قهرمان تبریزی^۲، اسماعیل شریفیان^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، شهید باهنر کرمان*

۲ و ۳- استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۴/۰۴

تاریخ دریافت: ۹۲/۱۱/۱۴

چکیده

هدف از پژوهش حاضر شناسایی و اولویت بندی موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه ای فدراسیون پزشکی ورزشی بود. روش تحقیق مورد استفاده از نوع پیمایشی و از نظر هدف کاربردی بود. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان تربیت بدنی دانشکده های تربیت بدنی کشور، (N=۵۵۳۸) بود و تعداد ۴۲۶ نفر با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. داده های مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شدند. روایی صوری پرسشنامه بر اساس نظر ۱۰ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی و بیمه تایید و روایی محتوایی بر اساس مدل لاوشی (CVI=۰/۹۰) محاسبه گردید. به منظور شناسایی عوامل و بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. پایایی درونی کلی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ (α=۰/۸۲) بدست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون t تک نمونه ای، آنالیز واریانس مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی نشان داد، ۵۱٪ از کل واریانس ها مربوط به شش عامل بود. نتایج تی تک نمونه ای نشان داد بین همه موانع گرایش به بیمه ورزشی به جز فرایند بیمه با نمره ملاک اختلاف معناداری وجود داشت. همچنین نتایج رتبه بندی موانع نشان داد عامل نحوه ارائه خدمات مهمترین عامل مانع شونده و عامل فرایند بیمه کمترین مانع استفاده از بیمه ورزشی توسط دانشجویان تربیت بدنی گزارش گردید. بنابراین جهت بهبود گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه ای فدراسیون پزشکی ورزشی باید در خصوص رفع موانع موجود با توجه به اولویت آن ها اقدامات لازم انجام شود.

کلیدواژگان: دانشجویان تربیت بدنی، خدمات بیمه، فدراسیون پزشکی ورزشی

مقدمه

خطر پیشینه ای به قدمت تاریخ بشر دارد و حاصل کارش جز ویرانی و ضرر و زیان نیست، از بدو خلقت انسان پیوسته همراه او بوده و موجب دل مشغولی اش گشته است (۱). بنابراین ورزش نیز از این قاعده مستثنی نبوده و در کنار تمام مزایا و محسناتی که برای ورزش متصور است، حتی در امن‌ترین برنامه‌های ورزشی نیز احتمال حادثه و جراحت یعنی آسیب‌های ورزشی وجود دارد. بر همین اساس آسیب‌های ورزشی جز لاینفک رقابت‌های ورزشی بوده و در صورت حادثه می‌تواند موجب عدم توانایی تحرک و به خطر افتادن سلامت جسمانی و روانی شود و مسئله‌ی بسیار مهم افزایش هزینه‌های درمانی و در صورت عدم بیمه‌گذاری متعاقباً کاهش انگیزه ورزشکاران به همراه دارد (۲ و ۳). بنابراین با توجه به ماهیت خطر، با روش‌های متعددی می‌توان با آن برخورد کرد که مهمترین و موثرترین شیوه، استفاده از بیمه یا انتقال ریسک به بیمه‌گر است که نوعی تعاون و همیاری اجتماعی به منظور سرشکن کردن زیان فرد و یا افراد معدود بین همه افراد گروه یا جامعه است (۴). در حقیقت صنعت بیمه می‌تواند همانند یک سپر حفاظتی در برابر شوک‌ها قرار گیرد و مانع بروز نوسانات شدید در بخش‌های حقیقی اقتصاد گردد (۵). در این صورت می‌توان با بکارگیری ابزار مناسب میزان هزینه‌های آسیب‌وارده را کاهش داد و جبران این هزینه‌های هنگفت را که از توان ورزشکاران خارج است به ابزار دیگری منتقل کرد. نهادی چون بیمه ورزشی می‌تواند نقش مهمی ایفا کند و از آن‌جا که رسالت یا فلسفه‌ی وجود بیمه ورزشی، ارضای نیاز امنیت خاطر نسبت به ریسک و نااطمینانی است، ارضای این نیاز تنها از طریق جبران خسارت‌های احتمالی صورت می‌گیرد.

در حالی‌که در اروپا و کشور های پیشرفته بیمه دارای سابقه چند صدساله است، سابقه فعالیت‌های بیمه‌ای در ایران به بیش از یک قرن نمی‌رسد ولی بیمه به شکل نوین آن با پیشینه‌ای نه‌چندان طولانی توانسته است جایگاهی ویژه در بین جوامع و مردم بدست آورد. بیمه به دلیل مفید بودن و توسعه آن یکی از پایه‌های تمدن امروز است که امید زندگی، مایه دلگرمی بشر و در کشور های مرفعی اولین سنگ بنای هر اقدام اجتماعی، تجاری، ورزشی، صنعتی و کشاورزی است (۶). در واقع بیمه از ابزارهای مهم و اساسی در دنیای متمدن امروزی است که نقش بسزایی در کاهش ریسک و تامین امنیت مالی و ذهنی دارد (۷). بر اساس قانون بیمه (۱۳۱۶) بیمه عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می‌کند در ازاء پرداخت وجه یا وجوهی از طرف دیگر در صورت وقوع یا بروز حادثه، خسارت وارده بر او را جبران نموده یا وجه معینی بپردازد. متعهد را بیمه‌گر، طرف تعهد را بیمه‌گذار، وجهی را که بیمه‌گذار به بیمه‌گر می‌پردازد حق بیمه و آن چه را بیمه می‌شود موضوع بیمه می‌نامند (۶). بیمه حوادث ورزشی نیز مکلف به جبران خسارت ناشی از حوادث و صدمات ایجاد شده برای شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی در حین ورزش است، که با دارا بودن زمان

و مکان خاص و شرایط مورد قبول صورت می‌پذیرد.

پول^۱ (۲۰۰۶) بیان کرد به طور کلی در حوزه ورزش موضوع بیمه در دو سطح کاربرد دارد: یکی سازمان‌ها، موسسات و باشگاه‌های ورزشی و دوم افراد مختلف اعم از ورزشکاران، مربیان، مدیران و دیگر افراد درگیر در این حوزه^۸ (۸). کاندامپولی و منگوک^۲ (۲۰۰۴) بیان کردند که در دنیای امروز صنایع خدماتی و به طور اخص صنعت بیمه متوجه این موضوع شده اند که به منظور حفظ مشتریان یکی از موضوعات مهم و کلیدی که همواره باید مد نظر قرار دهند، بهبود ارائه خدمات است^۹ (۹). ریترسما^۳ و همکاران (۲۰۱۱) عقیده دارند شرکت‌های بیمه بایستی رویکرد بیمه ای خود را نسبت به ارائه خدمات تغییر دهند و از سیستم‌های جدیدی برای ارائه مناسب خدمات بهره جویند^{۱۰} (۱۰). بیمه حوادث ورزشی نیز از این قاعده مستثنی نیست. در کشور ما متولی امر بیمه حوادث ورزشی و خدمات آن فدراسیون پزشکی ورزشی محسوب می‌شود. فدراسیون پزشکی ورزشی ایران در سال ۱۳۲۶ همزمان با ظهور تشکیلات نوین در سیستم ورزش کشور تاسیس گردید. امروزه فعالیت‌های گسترده این فدراسیون در عرصه ورزش کشور، موجبات توسعه حوزه پزشکی ورزشی را در ابعاد قهرمانی و ورزش همگانی فراهم کرده است. در جهت گسترش روز افزون پوشش تامین خدمات درمانی ورزشکاران، برنامه ریزی و هدایت خدمات درمانی به نحوی که کلیه افراد تحت پوشش از خدمات به موقع و بهینه‌ی درمانی و تشخیصی استفاده نمایند، تلاش‌هایی انجام گرفته است^{۱۱} (۱۱). در این راستا پژوهشی توسط سیفعلی (۱۳۸۷) تحت عنوان بررسی رضایت‌مندی مدیران تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور از نحوه ارائه خدمات فدراسیون پزشکی ورزشی به ورزشکاران آسیب دیده انجام گرفت و به این نتیجه رسید که بین رضایت مدیران تربیت بدنی و متغیرهای پرداخت گرامت، نحوه ارتباط کارکنان، سرعت ارائه خدمات، تناسب پوشش‌های بیمه و پوشش‌های کامل بیمه رابطه معناداری وجود دارد^{۱۱} (۱۱). پینگ و وانگ^۴ (۲۰۰۳) در پژوهش خود بر روی بیمه ورزشی ورزشکاران حرفه‌ای بیان کردند وجود خطرها در ورزش‌های قهرمانی و عدم توسعه مطلوب بیمه ورزشی یکی از بزرگترین موانع در فعالیت‌های سالم و توسعه سلامت در سیستم ورزش چین شده است^{۱۲} (۱۲). جیکوبسن و جنیفر^۵ (۲۰۰۶) بیان داشتند بیمه ورزشی به عنوان تضمین کننده تداوم فعالیت‌های ورزشی، نقش مهمی در جامعه امروز دارد. از دیدگاه نظری، بیمه ورزشی جبران مالی آسیب‌های وارد شده به ورزشکاران را در صورت وقوع حادثه تامین می‌کند

-
1. pual
 2. Kandampully and Menguc
 3. Reitsmaa
 4. Ping and wang
 5. Jacobson and Jennifer

و موجب حفظ و تداوم فعالیت های آن ها می شود (۱۳). بنابراین رسیدگی و تسویه غرامت نه تنها باعث جبران آسیب های بیمه‌گذاران و حفظ و تداوم فعالیت‌های آن ها می‌گردد بلکه باعث تعمیم و ترویج اعتقاد و فرهنگ بیمه می‌گردد (۱۴). جونز و مک کیب^۱ (۱۹۹۱)، مالکونتنتی^۲ (۱۹۹۸) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که پوشش‌های بیمه ای برای ورزشکاران تا اندازه‌ای ناکافی است و رضایت بخش نیست و ورزش‌های دارای بیمه ورزشی اجباری لزوماً ورزش‌های با ریسک بالا نیستند. از این رو بیمه ورزشی کمک می‌کند تا افراد بتوانند به صورت انفرادی ورزش کنند. بنابراین یکی از دلایل اهمیت بیمه ورزشی، توسعه ورزش است (۱۵ و ۱۶). غفلت از مشتریان و عدم توجه خاص به آن چه که آن ها می‌خواهند موجب بدبینی و کاهش انگیزش مشتریان فدراسیون خواهد شد که تبعات چنین عواملی آسیب‌پذیری بدنه ی ورزش کشور و ایجاد فضایی غیر مطمئن از لحاظ فعالیت ورزشی برای جامعه ی ورزش کشور خواهد بود (۱۷). جونگ^۳ (۲۰۰۶) و چنگ وو^۴ (۲۰۱۱) در پژوهش‌های خود دریافتند که وضع موجود بیمه ورزشی در کشور چین نامناسب است (۱۸ و ۱۹) و گانگ^۵ (۲۰۰۹) نیز در پژوهشی تحت عنوان هم‌فکری متقابل در مورد تکمیل سیستم بیمه ورزشی بیان کرد بیمه ورزشی یک صنعت نوشکופا در ورزش چین است و خصوصاً برای ورزش‌های رقابتی با خطر زیاد جهت سالم بودن محیط‌های ورزشی برای مقابله با خطرات، لازم و ضروری است (۲۰). در این صورت موانع متعددی در عدم بیمه‌گذاری نقش دارند که پناهی (۱۳۹۰) این موانع را عدم اطلاع رسانی درباره انواع رشته‌های بیمه‌ای، پایین بودن فرهنگ استفاده از بیمه در ایران، ابهام آمیز بودن قوانین بیمه‌ای، ارائه ناکافی خدمات توسط شرکت‌های بیمه می‌داند (۲۱). همچنین کاظمی و همکاران (۱۳۸۷) موانع بیمه‌گذاری در صنعت بیمه ایران را مدیریتی، انسانی، فرهنگی، سازمانی، تکنولوژیکی و محیطی عنوان کرده اند (۲۲). با توجه به پراکندگی این عوامل جنیفر^۶ و همکاران (۲۰۰۷) سه مانع عمده ارائه ضعیف خدمات، تبلیغات ناکافی، پوشش ناکافی بیمه را دلایل عدم بیمه‌گذاری بیان کردند (۲۳). همچنین گانگ (۲۰۰۹) روشن نبودن قوانین و مقررات و مناسب نبودن آن‌ها، پوشش کم بیمه ورزشی و آگاهی ضعیف از آن، کمبود کارکنان آموزش دیده و ارائه نامناسب خدمات سبب گردیده تا استفاده از این بیمه نامه در چین کم باشد (۲۰). این در حالی است که فرهنگ حاکم بر مردم متأثر از عوامل مختلف اجتماعی است

-
1. Jones and mcabe
 2. Malcontenti
 3. Jung
 4. Cheng Wu
 5. Gang
 6. Jenifer

و این عوامل می‌توانند باورها، نگرش‌ها و عملکردها را تحت تاثیر قرار دهند (۲۴) و در کشور ما متأسفانه به دلایل مختلف، فرهنگ بیمه چنان که باید و شاید گسترش نیافته است، به عبارتی سطح فرهنگ و آگاهی بیمه‌ای ایران از ارتقاء بایسته‌ای برخوردار نیست (۲۶ و ۲۵). بنابراین یکی از دلایل عمده‌ی عدم استفاده از بیمه ورزشی پایین بودن فرهنگ بیمه‌ای ورزشکاران است (۲۷). در همین راستا باید به توسعه بیمه ورزشی ورزشکاران بها داده شود تا نگرش و فرهنگ ورزشکاران نسبت به بیمه ورزشی بهبود یابد. از سوی گانگ (۲۰۰۹)، چنگ‌وو (۲۰۱۱) و کوئسنل^۱ و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که تبلیغات ناکافی و کمبود اطلاع‌رسانی از موانع بیمه‌گذاری است (۲۸، ۲۰، ۱۹). در حالی که سینها^۲ (۲۰۰۵) دریافت مهم‌ترین مانع در عدم گرایش به بیمه، مانع قانونی-مدیریتی است (۲۹). در نتیجه تحقیقات نشان می‌دهد که مروری جامع بر موانع استفاده از بیمه حوادث ورزشی انجام نگرفته است و معدود تحقیقات انجام شده تعداد کمی از موانع را مشخص کرده‌اند و این در حالی است که هنوز مقدار تاثیر هر مانع در گرایش به بیمه ورزشی نامشخص است. بنابراین با وجود بیمه حوادث ورزشی و اهمیت ویژه آن، به نظر می‌رسد که دانشجویان تربیت بدنی به این بیمه نامه گرایش چندانی ندارند و در این راستا با مشکلات عدیده‌ای رو به‌رو می‌شوند. این در حالی است که براساس قانون مصوب اداره ورزش و جوانان همه افراد فعال در مجموعه‌های ورزشی باید تحت پوشش بیمه ورزشی قرار گیرند؛ چراکه داشتن بیمه ورزشی می‌تواند برای مراحل درمانی و بازگشت به عرصه‌های ورزشی کمک شایانی به ورزشکاران کند. بنابراین ارائه راهکارها و راه‌حل‌های علمی و عملی مناسب که بتواند در جهت رفع این معضل گام برداشته و موجب توسعه هر چه بیشتر بیمه ورزشی در جامعه ورزش گردد ضروری به نظر می‌رسد. نظر به نقش بیمه و اهمیت روزافزون آن در تمام بخش‌های زندگی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بشر، ضرورت دارد پژوهشی در زمینه دلایل عدم گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از بیمه ورزشی انجام پذیرد. بنابراین یکی از انگیزه‌های اصلی انتخاب این موضوع و انجام این تحقیق شناخت اهمیت، جایگاه و نقش بیمه ورزشکاران و همچنین توسعه و شکوفایی بیمه‌ی ورزشی در صنعت بیمه کشور است. در همین راستا محقق بر آن است تا موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی و میزان تاثیر هر یک از این موانع را مورد بررسی قرار دهد و امید است نتایج آن منجر به اتخاذ سیاست‌هایی برای ترغیب و تشویق دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از این بیمه نامه گردد.

1. Quesnel

2. Sinha

روش پژوهش

با توجه به ماهیت پژوهش، روش تحقیق از نوع پیمایشی و از نظر هدف کاربردی بود. اطلاعات آن به روش میدانی با استفاده از پرسشنامه جمع آوری شد. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان تربیت بدنی دانشکده های تربیت بدنی سراسر ($N=5538$) بود که تعداد ۴۲۶ نفر با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شدند. در حال حاضر رشته تربیت بدنی در دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد در ۴۸ دانشگاه کشور ارائه می گردد، و از نظر ساختاری ۱۵ دانشکده تربیت بدنی وجود دارد که به دلیل یکنواختی و همگن شدن ساختاری فقط دانشکده های تربیت بدنی (دانشگاه های تهران، الزهرا، شهید بهشتی، شهید رجایی، خوارزمی، ارومیه، فردوسی مشهد، گیلان، صنعتی شاهرود، اصفهان، شهید باهنر کرمان، رازی کرمانشاه، شهید چمران اهواز، بیرجند و مازندران) در این تحقیق مد نظر قرار گرفته شدند تا از نظر جغرافیایی، فرهنگی و رتبه علمی دانشگاهی، تمامی پراکندگی موجود در جامعه رعایت شود. ابتدا اسامی دانشجویان هر دانشکده تهیه شد و دانشجویان به طور تصادفی و به صورت طبقه ای به نسبت (دختر و پسر) در هر دانشکده انتخاب شدند. همچنین جمع آوری داده های این تحقیق در بازه زمانی سه ماه اول ۱۳۹۲ صورت گرفت. داده های مورد نیاز پژوهش حاضر با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شد. روایی صوری پرسشنامه بر اساس نظر ۱۰ نفر از متخصصان مدیریت ورزشی تایید گردید و روایی محتوایی بر اساس مدل لاوشی ($CVI=0/90$) محاسبه گردید. دامنه پایایی عوامل این پرسشنامه از حداقل ۰/۷۹ تا حداکثر ۰/۸۶ بود. بنابراین پایایی درونی کلی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ از میانگین عوامل ($\alpha=0/82$) بدست آمد. به منظور حیطة بندی پرسشنامه (تعیین و مشخص شدن موانع گرایش به بیمه ورزشی) از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. از آمار توصیفی برای طبقه بندی نمره های خام، طراحی جدول، توزیع فراوانی و محاسبه شاخص های پراکندگی مانند میانگین، انحراف استاندارد و ... استفاده شد. برای آزمون فرضیه های پژوهش نیز از آزمون t تک نمونه ای و آنالیز واریانس مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در سطح معناداری $p < 0/05$ با استفاده از نرم افزار آماری $spss_{20}$ داده ها مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

نتایج

یافته های پژوهش نشان داد که میانگین سنی و انحراف استاندارد دانشجویان تربیت بدنی به ترتیب $(22/83 \pm 2/45)$ بود. ۵۶/۷٪ از دانشجویان دختر و ۴۳/۳٪ را پسر تشکیل دادند و ۵۱٪ دانشجویان تربیت بدنی فاقد پوشش بیمه ورزشی بودند. جهت شناسایی عوامل و گویه های مربوطه از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. به

منظور پی بردن به کفایت نمونه برداری در تحلیل عاملی از آزمون کیزر- می-یر- الکین استفاده شد. همان طور که نتایج جدول پایین نشان می‌دهد شاخص آزمون کیزر- می-یر- الکین^۱ برابر ۰/۸۴ است. با توجه به این که هر اندازه مقدار این شاخص نزدیک به یک باشد نشان دهنده مناسب بودن نمونه گیری است، نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که داده‌های مورد نظر برای تحلیل عاملی مناسب است. همچنین به منظور پی بردن به همبستگی گویه‌های مورد مطالعه از آزمون بارتلت^۲ استفاده شد.

جدول ۱. نتایج آزمون کیزر- می-یر- الکین و آزمون بارتلت

آزمون کیزر- می-یر- الکین	
شاخص KMO	۰/۸۴
آزمون بارتلت	
تقریبی از آماره کای دو	۴۲۲۸/۲۷
درجه آزادی	۵۲۸
سطح معناداری	۰/۰۰۱

همان طور که نتایج آزمون بارتلت نشان می‌دهد با توجه به کوچک بودن سطح معناداری از ۰/۰۵ بنابراین فرض شناخته بودن ماتریس همبستگی رد می‌شود (جدول شماره ۱). با این توضیح مشخص شد که کاملاً انجام تحلیل عاملی اکتشافی برای داده‌های این تحقیق مناسب است. مرحله بعد نوبت به استخراج عوامل از بین سوالات تحقیق رسید. به منظور تشخیص بهتر از چرخش دایرکت اوبلیمین^۳ استفاده گردید (جدول شماره ۲).

جدول ۲. نتایج واریانس‌های تشریح شده

ردیف	ویژه مقدار		مقادیر ویژه استخراجی قبل از چرخش		مقادیر ویژه استخراجی پس از چرخش	
	ارزش ویژه	درصدی از واریانس	درصدی از واریانس	درصدی از واریانس	ارزش ویژه	درصدی از واریانس
۱	۷/۶۸	۲۵/۶۰	۲۳/۲۸	۲۳/۲۸	۷/۱۶	۲۳/۲۸
۲	۴/۲۹	۱۴/۳۲	۱۳/۱۷	۱۳/۱۷	۶/۲۱	۳۶/۴۵
۳	۱/۷۰	۵/۶۹	۴/۶۰	۴/۶۰	۳/۲۵	۴۱/۰۵
۴	۱/۵۷	۵/۲۵	۳/۶۳	۳/۶۳	۲/۵۲	۴۴/۶۸
۵	۱/۳۶	۵/۲۱	۳/۷۵	۳/۷۵	۲/۶۶	۴۸/۴۳
۶	۱/۱۸	۳/۹۳	۲/۲۷	۲/۲۷	۱/۷۹	۵۰/۷۰

همان طور که نتایج (جدول ۲) نشان می‌دهد در کل شش عامل ۵۰/۷۰ درصد از کل واریانس

1. Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy
2. Bartlett's Test of Sphericity
3. Direct Oblimin

ها را شامل می شود.

جدول ۳. بارهای عاملی گویه های هر عامل

عوامل						گویه ها
عامل ۶	عامل ۵	عامل ۴	عامل ۳	عامل ۲	عامل ۱	
					۰/۴۷	۱
					۰/۱۸۵	۲
					۰/۱۵۳	۳
					۰/۱۶۰	۴
					۰/۷۱	۵
					۰/۴۹	۶
					۰/۴۸	۷
					۰/۴۵	۸
				۰/۱۵۶		۹
				۰/۱۸۳		۱۰
				۰/۶۱		۱۱
				۰/۴۴		۱۲
				۰/۷۰		۱۳
				۰/۸۱		۱۴
			۰/۱۵۷			۱۵
			۰/۱۸۹			۱۶
			۰/۶۵			۱۷
		۰/۱۸۰				۱۸
		۰/۷۸				۱۹
		۰/۱۵۲				۲۰
	۰/۴۶					۲۱
	۰/۱۵۴					۲۲
	۰/۶۶					۲۳
۰/۱۸۳						۲۴
۰/۱۵۵						۲۵

با توجه به نتایج (جدول شماره ۳) تمامی گویه ها در شش عامل طبقه بندی شدند. با توجه به عناوین گویه های شماره ۱، این عامل، عامل قانونی- مدیریتی، نامگذاری گردید. همچنین عامل شماره ۲، ۳، ۴ و ۵ و ۶ به ترتیب عوامل تبلیغات، ارائه خدمات، اقتصادی، فرهنگی و فرایند بیمه نامگذاری شدند.

جدول ۴. نتایج مربوط به آزمون t تک نمونه‌ای فرضیه‌های تحقیق

عدد شاخص = ۳				
سطح معناداری	تی	اختلاف میانگین	تعداد	موانع بیمه
۰/۰۱	۲۸/۰۴	۱/۱۰	۴۲۶	عامل ارائه خدمات
۰/۰۱	۱۷/۵۹	۰/۶۸	۴۲۶	عامل تبلیغات
۰/۰۱	۱۷/۲۵	۰/۶۷	۴۲۶	عامل اقتصادی
۰/۰۱	۲۰/۲۵	۰/۶۳	۴۲۶	عامل قانونی-مدیریتی
۰/۰۱	۶/۱۹	۰/۲۵	۴۲۶	عامل فرهنگی
۰/۰۷	-۳/۰۳	-۰/۱۴	۴۲۶	عامل فرایند بیمه

نتایج (جدول ۴) بیانگر این مطلب است که بین میانگین همه عوامل غیر از عامل فرایند بیمه شدن با نمره شاخص اختلاف معناداری در سطح $p < ۰/۰۵$ وجود دارد. به منظور بررسی اختلاف بین موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه-ای فدراسیون پزشکی ورزشی از آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر استفاده شد (جدول ۵).

جدول ۵. نتایج آزمون Mauchly's W

Sig	Df	Approx, Chi-square	Mauchly's W	اثرات درون حیطه‌ها
۰/۰۱	۱۴	۱۹۰/۰۰	۰/۶۳	موانع بیمه ورزشی

همان‌گونه که اطلاعات حاصل از (جدول ۵) نشان می‌دهد، فرض برابری واریانس‌ها رعایت نشده است. بنابراین سطح معناداری در خروجی آزمون Repeated Mesurse Anova خط Greenhouse- Geisser گزارش می‌شود.

جدول ۶. نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر

سطح معناداری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	آماره	موانع بیمه ورزشی
۰/۰۱	۱۴۵/۲۲	۹۱/۸۲	۴/۳۰	۳۹۵/۱۴	Greenhouse-Geisser	

با توجه به نتایج جدول (F= ۴/۳۰ و P=۰/۰۰۱) بنابراین فرض صفر رد می‌شود. بدین معنی که بین موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی اختلاف معناداری وجود دارد.

با توجه به این که بین موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی اختلاف وجود دارد با استفاده از آزمون تعقیبی (Bonferroni) تفاوت موجود بین موانع نیز مشخص شد (جدول، ۷).

جدول ۷. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی در مورد مشخص کردن محل اختلاف ها

Sig	اختلاف میانگین	موانع بیمه ورزشی	موانع بیمه ورزشی
* /۰۱	-۰/۸۲	مانع اقتصادی	فرایند بیمه
* /۰۱	-۱/۲۵	ارائه خدمات	
* /۰۱	-۰/۸۳	تبلیغات	
* /۰۱	-۰/۷۸	قانونی - مدیریتی	
* /۰۱	-۰/۴۰	فرهنگی	
* /۰۱	-۰/۴۳	ارائه خدمات	اقتصادی
۱/۰۰	-۰/۰۱	تبلیغات	
۱/۰۰	۰/۰۴	قانونی - مدیریتی	
* /۰۱	۰/۴۲	فرهنگی	
* /۰۱	۰/۴۲	تبلیغات	
* /۰۱	۰/۴۷	قانونی - مدیریتی	ارائه خدمات
* /۰۱	۰/۸۵	فرهنگی	تبلیغات
۱/۰۰	۰/۰۵	قانونی - مدیریتی	
* /۰۱	۰/۴۳	فرهنگی	
* /۰۱	۰/۳۷	فرهنگی	
* /۰۱	۰/۳۷	فرهنگی	

*سطح (p ≤ ۰/۰۵) تفاوت معنادار است.

با توجه به اطلاعات (جدول ۷) همان طور که ملاحظه می گردد عوامل ارائه خدمات، فرهنگی و فرایند بیمه با همه عوامل در سطح (p ≤ ۰/۰۵) اختلاف معنادار داشتند و عامل اقتصادی، تبلیغات و قانونی - مدیریتی با عوامل ارائه خدمات، فرهنگی و فرایند بیمه اختلاف معنادار داشتند.

جدول ۸. نتایج مربوط به رتبه بندی موانع

رتبه بندی	انحراف استاندارد	میانگین	موانع
۱	۰/۸۱	۴/۱۰	مانع ارائه خدمات
۲	۰/۸۰	۳/۶۸	مانع تبلیغات
۳	۰/۸۰	۳/۶۷	مانع اقتصادی
۴	۰/۶۴	۳/۶۳	مانع قانونی - مدیریتی
۵	۰/۸۳	۳/۲۵	مانع فرهنگی
۶	۱/۰۱	۲/۸۵	مانع فرایند بیمه

نتایج (جدول ۸) بیانگر این مطلب است که مانع ارائه خدمات با میانگین ۴/۱۰ اولویت اول و مانع فرایند بیمه با میانگین ۲/۸۵ اولویت آخر را در بین موانع بدست آورد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی در کل شامل شش دسته مانع با نام‌های ارائه خدمات، تبلیغات، اقتصادی، قانونی-مدیریتی، فرهنگی و فرایند بیمه است. بررسی نتایج حاکی از آن است که ارائه خدمات یکی از موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از بیمه ورزشی است که این یافته با پژوهش‌های سیفعلی (۱۳۸۷)، دستی‌گردی (۱۳۸۷)، شادکام (۱۳۸۸)، پناهی (۱۳۹۰)، جونگ (۲۰۰۶)، جنیفر و همکاران (۲۰۰۷)، گانگ (۲۰۰۹) همسو است که بیان داشتند دسترسی ضعیف به خدمات از موانع گرایش به بیمه است و رضایت بیمه‌گذاران تا حد زیادی به شالوده خدمت، ارائه و کیفیت خدمات بیمه‌گر بستگی دارد. بدین وسیله فدراسیون پزشکی ورزشی به منظور ارائه خدمات مناسب به مشتریان بایستی ارتباط نزدیکی با خریداران این بیمه‌نامه یعنی ورزشکاران و شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی داشته باشد. بر همین اساس با توجه به اهمیت بیمه در دنیای امروز، آن عامل اساسی که امروزه از بیمه برای گیرنده خدمات بیمه موثر قلمداد می‌شود، نحوه خدمات‌دهی بیمه و کیفیت خدمات آن است. محدودیت‌ها و نحوه ارائه خدمات درمانی فدراسیون پزشکی ورزشی موجب شده است تا برخی دانشجویان از خدمات این فدراسیون ناراضی باشند. از آن جمله می‌توان به طولانی بودن فرایند پرداخت خسارت، عدم سرعت لازم در ارائه خدمات و پیچیدگی ارائه خدمات اشاره نمود که سبب کاهش انگیزه دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی شده است. به طور کلی در تبیین این یافته می‌توان گفت کیفیت خدمات یک اهرم استراتژیک و سودآور برای فدراسیون پزشکی ورزشی به حساب می‌آید. ه بویژه این فدراسیون باید مشتریان خود یعنی شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی را با کیفیت بالای خدمات خود حفظ کند. بدیهی است که فدراسیون پزشکی ورزشی برای حفظ و تداوم حیات خود باید اقدام به پرداخت خسارت نماید و تمامی خسارت‌ها باید با سرعت زیاد و به طور کاملاً منصفانه پرداخت شوند. به طور معمول در زمان وقوع حادثه برای ورزشکار ارائه سریع خدمات ضمن تاثیر در بهبود سریع ورزشکار، در ایجاد آرامش روانی او نیز موثر خواهد بود. همچنین در صورت وقوع حادثه هر چقدر فاصله زمانی بین اعلام وقوع حادثه و دریافت غرامت (پیچیدگی ارائه خدمات) کوتاه‌تر گردد میزان رضایت دانشجویان ورزشکار از خدمات فدراسیون پزشکی ورزشی بیشتر می‌گردد.

یافته دیگر این پژوهش نشان داد که عامل تبلیغات نیز مانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی است. این یافته با پژوهش‌های موسایی (۱۳۸۶)، شادکام (۱۳۸۸)، پناهی (۱۳۹۰)، گانگ (۲۰۰۹)، چنگ و و (۲۰۱۱) همسو است. همگی آن‌ها بیان داشتند تبلیغات ناکافی و کمبود اطلاع رسانی از موانع بیمه گذاری است. در واقع آگاهی در اذهان عمومی جهت استفاده از بیمه در ابعاد گوناگون به اندازه کافی صورت نگرفته است و یکی از دلایل عدم استفاده از بیمه می‌تواند به ضعف اطلاع رسانی و عدم تبلیغات کافی و صحیح در این زمینه برگردد. اما با پژوهش سیفعلی (۱۳۸۷) که طی آن مدیران بیان داشتند دانشجویان ورزشکار آسیب دیده از بیمه ورزشی اطلاع کافی دارند، ناهمسو است. احتمالاً یکی از دلایل ناهمسویی، جامعه آماری متفاوت این پژوهش با پژوهش سیفعلی است. از آن جایی که اکثر دانشجویان ورزشکار آسیب دیده در تیم‌های ورزشی دانشگاه عضویت داشته و دارند، در هنگام شرکت در مسابقات ورزشی بایستی به صورت اجباری دارای پوشش بیمه حوادث ورزشی باشند. بنابراین از این بیمه نامه اطلاع دارند. به نظر می‌رسد به دلیل عدم آگاهی و اطلاع دانشجویان از اهداف و مزایای بیمه ورزشی، شناخت آنان از این نوع بیمه‌نامه و فواید آن ناکافی بوده است. این مسئله موجب شده است جایگاه بیمه ورزشی در عقاید، افکار، اندیشه‌ها و باور آنان در سطح نازل و پایینی قرار گیرد. زمانی فعالیت‌های تبلیغاتی و اطلاع رسانی می‌تواند بیشترین تاثیر را در جامعه داشته باشد که از خدمات بیمه‌ای با مشخصات جذاب و با کیفیت بالا، مسئولیت پذیری و رفع مشکلات مشتریان، تنوع پوشش‌های بیمه‌ای سازگار با واقعیت‌های موجود در جامعه همراه با عملکرد مناسب، سخن به میان آورد. به همین منظور اطلاع رسانی در خصوص بیمه ورزشی، اهداف و مزایای آن از طریق رسانه‌های عمومی، رادیو، تلویزیون، مجلات و نشریات و استفاده از کارشناسان متخصص و مجرب در امر بیمه جهت آموزش افراد از جمله عواملی است که باعث بالابردن میزان آگاهی از حقوق خود و افزایش شناخت دانشجویان از بیمه ورزشی می‌گردد.

از یافته‌های دیگر این پژوهش این بود که عامل اقتصادی نیز مانع گرایش دانشجویان ورزشکار به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی می‌شود و با پژوهش حسن زاده (۱۳۷۷)، سیفعلی (۱۳۸۷)، دستی‌گردی (۱۳۸۷)، کاظمی (۱۳۸۷)، شادکام (۱۳۸۸)، جونز و مک کیب (۱۹۹۱)، مالکونتنتی (۱۹۹۸)، جونگ (۲۰۰۶)، جیکوبسون و جنیفر (۲۰۰۶)، جنیفر و همکاران (۲۰۰۷)، گانگ (۲۰۰۹) همسو است. جیکوبسون و جنیفر (۲۰۰۶) در تحقیق خود بیان کردند بیمه ورزشی بایستی به سبک کردن هزینه‌های مالی ناشی از آسیب کمک کند، زیرا ورزشکاران آسیب دیده اغلب با صورت حساب‌های نجومی مواجه هستند و برای

دانشجویانی که پوشش کافی ندارند، هزینه پارگی رباط می‌تواند خیلی زیان‌آور باشد، بخصوص برای ورزشکاران کم‌درآمد و ورزش‌های با ریسک بالا مثل فوتبال و بسکتبال. بنابراین این یافته حاکی از آن است که میانگین نمره " کمبود پوشش خدمات ارائه شده " بیشتر از سایر گویه‌هاست. به صورت کلی کارکرد اساسی سیستم بیمه توزیع ریسک است که از ذخیره پولی مشترک ایجاد شده بین گروه کثیری از بیمه‌گذاران، خسارت‌های وارده به تعداد اندکی از آن‌ها را جبران می‌کند. به نظر می‌رسد تشویق‌های مالی برای ورزشکاران و همچنین پوشش‌های بیمه‌ای که بتواند در شرایط نامطلوب اقتصادی مرهمی بر مشکلات روحی و جسمی ورزشکاران باشد و وی را از دریافت خدمت بیمه راضی و خشنود گرداند و در نهایت او را متقاعد و معتقد به اخذ همیشگی پوشش بیمه نماید، ضروری است. از یافته‌های دیگر این پژوهش این بود که عامل قانونی-مدیریتی نیز مانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی است و این یافته با پژوهش‌های موسایی (۱۳۸۶)، کاظمی (۱۳۸۷)، پناهی (۱۳۹۰)، سینها (۲۰۰۵)، گانگ (۲۰۰۹)، جون (۲۰۰۹)، همسو است. آن‌ها نشان دادند موانع قانونی و مدیریتی از سوی شرکت‌های بیمه در عدم گرایش به بیمه‌گذاری موثر است. سینها (۲۰۰۵) در پژوهش خود در بین زنان جامعه هند نشان داد که برخی از موانع و مشکلات بیمه‌گذاری ریشه در عوامل خارج از کنترل، از جمله بی‌سوادی و فقر مالی افراد دارد اما دیگر موانع مربوط به طراحی و مدیریت طرح بیمه است. این موارد مربوط به قوانین و عدم شفافیت آن‌ها توسط اجراکنندگان طرح بیمه است. بنابراین این یافته نیز نشان داد که یکی از دلایلی که دانشجویان تربیت بدنی گرایش چندانی به استفاده از خدمات بیمه ورزشی ندارند، عامل قانونی مدیریتی است. عدم ضمانت اجرایی قوانین، بالاترین اولویت را در بین موانع قانونی مدیریتی دارا است. بنابراین در حالی که تمامی شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های ورزشی بایستی به صورت اجباری تحت پوشش خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی باشند بعضاً ملاحظه می‌شود که باشگاه‌های سطح شهرها این مسئله را جدی نگرفته و مشکلات بزرگی گریبان‌گیر ورزشکار و باشگاه می‌شود. همچنین در بعضی از دانشگاه‌ها نیز الزام قانونی برای استفاده از بیمه ورزشی توسط دانشجویان استفاده‌کننده از اماکن ورزشی وجود ندارد. در حالی که طبق قانون همه استفاده‌کنندگان از اماکن ورزشی بایستی از پوشش بیمه ورزشی استفاده نمایند. بنابراین تدوین قوانین و مقررات جهت استفاده از این بیمه‌نامه و استفاده اطلاعاتیه‌ها برای اجبار پوشش بیمه ورزشی بایستی در اولویت برنامه‌های فدراسیون پزشکی ورزشی قرار گیرد. همچنین یکی از مشکلات نظام بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی ضعف‌های مدیریتی و عمل نکردن به تعهدات بیمه‌ای است. چرا که عمل نکردن فدراسیون به تعهدات

بیمه ای سبب از دست رفتن مشتریان این فدراسیون در کوتاه مدت می‌گردد. بنابراین بی- توجهی به این مسئله، سبب آسیب پذیری بدنه ورزش کشور و ایجاد فضایی غیر مطمئن و بدون حاشیه از لحاظ فعالیت ورزشی برای جامعه ورزش کشور خواهد بود. رفع این کمبودها بی شک به زمان نیاز دارد و فدراسیون پزشکی ورزشی بایستی با فراهم نمودن تسهیلات لازم و عمل کردن به تعهدات بیمه‌ای، در جهت توسعه و تامین خدمات بیمه ورزشی شرایطی ایجاد کند تا هیچ‌کدام از ورزشکاران دغدغه‌های درمانی پس از آسیب‌دیدگی نداشته باشند و پس از درمان به صحنه‌ی ورزش بازگردند.

از یافته‌های دیگر پژوهش حاضر این بود که عامل فرهنگی نیز مانع گرایش دانشجویان ورزشکار به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی است و این یافته با پژوهش‌های آسوده (۱۳۸۳)، کاظمی (۱۳۸۷)، شادکام (۱۳۸۸)، پناهی (۱۳۹۰)، جونگ (۲۰۰۶)، جون (۲۰۰۹)، همسو است. آن‌ها نشان دادند فرهنگ بیمه، همچنین بیمه ورزشی به دلایل مختلفی در سطح نازل و پایینی قرار دارد. در رابطه با این یافته می‌توان گفت در کشور ما متأسفانه به دلایل مختلف فرهنگ بیمه چنان که باید و شاید گسترش نیافته است. به عبارتی سطح فرهنگ و آگاهی بیمه‌ای ایران از ارتقاء بایسته‌ای برخوردار نیست. به نظر می‌رسد دانشجویان تربیت‌بدنی هم هنوز بیمه ورزشی را برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی به عنوان یک ضرورت نپذیرفته‌اند. از مشکلات موجود در این زمینه پیشینه منفی شباهت پرداخت خسارت از سوی شرکت‌های بیمه در ذهن مردم است. متأسفانه مردم ما بیمه را از بیمه اتومبیل می‌شناسند. از آن‌جا که بیمه شخص ثالث در کشور ما زیان دیده است و در پرداخت خسارت نیز با مشکلاتی مواجه هستند، اکثر اوقات مشتریان به دلیل اختلاف برآورد هزینه خسارت توسط شرکت‌های بیمه، نسبت به بیمه‌گران بدبین شده‌اند. علاوه بر عدم پرداخت خسارت، وجود دیوان‌سالاری طولانی در دریافت خسارت نیز از دلایل بی‌اعتمادی افراد نسبت به بیمه است. این مسئله را می‌توان یکی از دلایل اصلی عدم وجود باور جدی مردم به بیمه دانست و بیمه ورزشی نیز از این قاعده مستثنی نیست. از دلایل دیگر در این زمینه نیز می‌توان به اعتقاد به قضا و قدر و عدم آینده‌نگری در رابطه با حوادث ورزشی اشاره نمود. دانشجویان ورزشکار بایستی نسبت به موضوع قضا و قدر آگاهی کافی داشته باشند و بدانند که موضوع فوق به معنای تسلیم بودن و پذیرفتن هر آنچه پیش می‌آید نیست؛ بلکه باید علاوه بر رعایت هر چه بیشتر ایمنی نسبت به خرید بیمه ورزشی نیز اقدام کرد. بنابراین اقداماتی در جهت بالا بردن سطح آگاهی جامعه ورزش، می‌تواند تا حدی در ایجاد و گسترش فرهنگ بیمه در بین دانشجویان تربیت‌بدنی موثر باشد.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین فرایند بیمه شدن و نمره ملاک اختلاف معناداری وجود نداشت. بنابراین فرایند بیمه شدن از موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه ای فدراسیون پزشکی ورزشی محسوب نمی‌گردد. این یافته با پژوهش دستی گردی (۱۳۸۷) همسو است. وی بیان داشت ارتقا و بهبود در این عامل تاثیری در میزان رضایت مشتریان فدراسیون پزشکی ورزشی نخواهد داشت. از دلایل همسویی می‌توان به این مطلب اشاره نمود که با مراجعه فرد به مراکز صدور کارت بیمه حوادث ورزشی و پرداخت هزینه این بیمه نامه (رسید بانکی)، در همان روز کارت بیمه ورزشی صادر می‌شود. بنابراین صدور کارت بیمه ورزشی فرایند طولانی مدتی ندارد. همچنین این یافته با پژوهش شادکام (۱۳۸۸) که بیان داشت فرایند طولانی مدت بیمه شدن و عدم ارائه ی اطلاعات در مورد نحوه ی پر کردن فرم ها از دلایل ناراضیتی و عدم گرایش به استفاده از بیمه است، ناهمسو است. از دلایل ناهمسویی می‌توان به این موضوع اشاره کرد که در بیمه‌های گوناگون به غیر از بیمه ورزشی فرایند صدور بیمه نامه طولانی است و این خود دلیلی بر ناراضیتی مشتریان است.

همچنین نتایج نشان داد بین موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه- ای فدراسیون پزشکی ورزشی تفاوت وجود دارد. نظر به این که بین موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی تفاوت وجود دارد با استفاده از آزمون تعقیبی بونفرونی تفاوت‌های موجود در بین موانع نیز مشخص شد. نتایج حاصل نشان داد موانع ارائه خدمات، فرهنگی و فرایند بیمه با همه موانع اختلاف معناداری داشتند و موانع اقتصادی، تبلیغات و قانونی- مدیریتی با سه مانع ارائه خدمات و فرهنگی و فرایند بیمه اختلاف معناداری داشتند. با توجه به این یافته ها می‌توان چنین گفت که دلایل عدم بیمه گذاری برای دانشجویان تربیت بدنی متفاوت است. نتایج این یافته با پژوهش دستی گردی (۱۳۸۷)، جنیفر و همکاران (۲۰۰۷) و گانگ (۲۰۰۹) همسو است. بر همین اساس گانگ (۲۰۰۹) نیز بیان کرد دلایل عدم استفاده شرکت کنندگان در فعالیت های ورزشی و ورزشکاران از بیمه ورزشی به ترتیب ارائه نامناسب خدمات، عدم آگاهی کافی از آن، پوشش کم بیمه ورزشی، روشن نبودن قوانین و مقررات و مناسب نبودن آن‌ها و کمبود کارکنان آموزش دیده است. همچنین نتایج این یافته با پژوهش سیفعلی (۱۳۸۷)، کاظمی (۱۳۸۶) ناهمسو است. سیفعلی (۱۳۸۷) عوامل رضایتمندی مدیران از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی را نسبت به دانشجویان ورزشکار آسیب دیده به ترتیب متغیر پرداخت غرامت، ارائه پوشش‌های کامل بیمه، سرعت ارائه خدمات، تناسب پوشش‌های بیمه با نوع حادثه و نحوه ارتباط کارکنان بیان نمود، که یکی از دلایل ناهمسویی این یافته با پژوهش حاضر در اولویت

بندی جامعه آماری متفاوت دو پژوهش است. در این پژوهش رضایت مدیران نسبت به عوامل یاد شده پایین است. چرا که پرداخت کامل غرامت به ورزشکاران آسیب دیده است که آن‌ها را از خدمت بیمه راضی نگه می‌دارد، اما در پژوهش حاضر دانشجویان تربیت‌بدنی همه آسیب دیده نیستند. بنابراین اولویت‌بندی به شکل دیگری است. از دلایل دیگر ناهمسویی با پژوهش حاضر این است که در هیچ یک از پژوهش‌های انجام گرفته برای دسته بندی عوامل و تعیین بار عاملی گویه‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده نشده است.

در مجموع با استناد به نتایج تحقیق، پیشنهاد می‌گردد که فدراسیون پزشکی ورزشی با ارزیابی مستمر به شناسایی و ارزیابی نقاط ضعف و قوت خدماتی که ارائه می‌دهد، پرداخته و توجه ویژه ای جهت استقرار برنامه‌های مختلف کیفیت خدمات نماید. همچنین پیشنهاد می‌گردد تبلیغات صحیح و اصولی در زمینه آشنایی دانشجویان تربیت‌بدنی با بیمه ورزشی با تکیه بر فرهنگ و اعتقادات جامعه انجام پذیرد. در آخر با توجه به این یافته که عامل اقتصادی نیز از موانع استفاده از خدمات فدراسیون پزشکی ورزشی محسوب می‌گردد، امید است این فدراسیون از طریق انجام پژوهش‌های بازاریابی، پوشش‌های بیمه ای مورد نیاز بیمه‌گذاران را شناسایی نماید و با کارشناسی مجدد هزینه‌های درمانی با توجه به افزایش نرخ این هزینه‌ها و بالا بردن سقف غرامت‌های پرداختی به دانشجویان تربیت بدنی آسیب دیده سعی نماید پوشش مورد نیاز ورزشکاران را ارائه نماید. بدین منظور لازم است که به تناسب پوشش بیمه با نوع حوادث و ارائه پوشش‌های کامل بیمه ای توجه ویژه‌ای مبذول فرماید.

در زمینه بیمه حوادث ورزشی نیز تحقیقاتی در زمینه رضایت ورزشکاران آسیب دیده و رضایت مدیران از خدمات فدراسیون پزشکی ورزشی انجام گرفته است. اگر چه محققان بر اهمیت استفاده از بیمه ورزشی برای شرکت کنندگان در فعالیت‌های ورزشی تاکید داشته اند اما پژوهشی جهت شناسایی موانع انجام نگرفته بود. در واقع با شناسایی موانع گرایش دانشجویان تربیت بدنی به استفاده از خدمات بیمه‌ای فدراسیون پزشکی ورزشی در این پژوهش امید است نتایج حاصله تا حد زیادی در تشویق و ترغیب دانشجویان به استفاده از بیمه حوادث ورزشی موثر باشد. همچنین امید است نتایج این تحقیق مورد توجه مسئولان فدراسیون پزشکی ورزشی قرار گیرد و با برنامه‌ریزی‌های مناسب شاهد ارتقا خدمات و به دنبال آن افزایش مشتریان این فدراسیون باشیم.

منابع

۱. شادکام شهرام، قلی زاده آذر، دایی کریم زاده سعید. بررسی عوامل موثر بر عدم توسعه فرهنگ بیمه در شهرستان اصفهان در سال ۱۳۸۸-۱۳۸۷. همایش بین المللی صنعت بیمه چالش ها و فرصت ها، دانشکده علوم اقتصادی. ۱۳۸۸.
2. Appenzeller, h. Risk management in sport issues and strategies .2005.
۳. نیکرو حسین، عطارزاده حسینی سید رضا. تعیین فراوانی و سبب‌شناسی آسیب های ورزشی پسران ژیمناست نخبه در سطح لیگ برتر و دسته یک باشگاه‌های ایران. ۱۳۹۱؛ ۱. ۴ (۱۱): ۹۵-۱۰۸.
۴. موسایی میثم، براتی سعید. موانع رشد بیمه ی زلزله. فصلنامه ی علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی. ۱۳۸۶؛ سال نهم، شماره ۳۳. ۲۱۵-۲۰۱.
۵. دهقانی علی، عباسقلی بیک الهام. محاسبه هزینه های مبادلاتی در صنعت بیمه و نقش بیمه الکترونیکی در کاهش این هزینه‌ها. پژوهشنامه بیمه ۱۳۹۱؛ ۱. ۱۴۹-۱۲۳.
۶. حسن زاده کریم آباد حمید رضا. بررسی عوامل موثر بر رضایت خاطر بیمه گذاران با تاکید بر بیمه های حوادث و درمان. پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی گرایش بیمه . دانشکده ی علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران. ۱۳۷۷.
۷. عباسی، ابراهیم. درخشیده، سمانه. عوامل موثر بر تقاضای بیمه عمر در ایران. ۱۳۹۱؛ سال بیست و هفتم، (۴): ۲۴-۱.
8. pual, Sigh. insurance matters in sport. journal of sport management. 2006؛ 1. 1-7.
9. Kandampully, J., Menguc, B. managerial practices to sustain service quality: an empirical investigation of new zeland service firm. Journal of marketing practice. 2004؛ 18(4): 263-279.
10. Reitsma ,Margreet - Rooijen ,Van, Judith D De Jong And Mieke Rijken. Regulated Competition in health care: switching and barriers to switching in the dutch health insurance system. health services research. 2011؛ 1186/1472-6963:11-95.
۱۱. سیفعلی مینو. بررسی رضایت مندی مدیران تربیت بدنی دانشگاه های کشور از نحوه ی ارائه خدمات فدراسیون پزشکی ورزشی به دانشجویان ورزشکار آسیب دیده. پایان نامه

- کارشناسی ارشد مدیریت و برنامه ریزی ورزشی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران. ۱۳۸۷.
12. ping Ling , Qing wang. Discussion on Risks in athletic sports and sport insurance. journal of Beijing university of physical Education. 2003; 38(5):112-120.
13. Jacobson Jennifer. College Athletes need and extra layer of coverage. chronicle of higher education. 2006; volume 52:Issue 46.
14. Sharku Gentiana, Bajrami etleva. The impact of insurance culture in development of the insurance market in emwrnging economies- case of Albania. 2008; 40 (7):77-90.
15. L jones and M mcabe., sport insurance and national governing bodies, British journal of sports Medicine.1991; volume 25: Issue 121-123.
16. M and Malcontenti. insurance of athletes in relation to occupational risks , canale, R.Rivivita Italiana di medicina legale. 1998; pages 169-179.
۱۷. دستی گردی مهدی، تعیین عوامل موثر بر رضایت‌مندی ورزشکاران آسیب دیده از خدمات بیمه ای فدراسیون پزشکی ورزشی بر اساس مدل کانو . پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت و برنامه ریزی ورزشی دانشکده ی تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران. ۱۳۸۷.
18. Yong-jung Huang. The sports colleges and universities (department) open the sports insurance curriculum the necessity. Journal of Hunan University of Science and Engineering. 2006;39 (4): 449-456.
19. Yong Cheng Wu. Research on school sports insurance in china. Advanced Materials Research. 2011; 271-27 ,1049-1052
20. Gang,Liu. Countermeasure Thinking about Perfecting Sport Insurance System . Journal of Harbin Institute of Physical Education. 2009.pages:23-25.
۲۱. پناهی اسفرجانی مهدی. موانع و مشکلات پیش روی صنعت بیمه و ارائه چند راهکار پیشنهادی . چهارمین کنفرانس کسب و کار بیمه. جشنواره برتر بازاریابی و فروش حرفه ای

بیمه. ۱۳۹۰.

۲۲. کاظمی مصطفی، فیاضی مرجان، میرزاده ملیحه. بررسی موانع استفاده بهینه از فناوری اطلاعات در صنعت بیمه ایران. مجله دانش و توسعه. ۱۳۸۷؛ سال پانزدهم، شماره ۲۳: ۹۰-۷۳.

23. Jennifer E Devoe, Alia Baez, B Heather Angier, Lisa Krois, Christine Edlund, Patricia A Carney. Insurance +access \neq health care :typology of barriers to health care ,access for low-income families. annals of family medicine. 2007.

۲۴. هنری حبیب، احمدی سید عبدالحمید، مرادی مهدی. بررسی نقش چهارگانه رسانه های ورزشی در توسعه فرهنگ ورزش قهرمانی. مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۳۹۰؛ شماره ۱۵، صص ۱۴۵-۱۵۸.

۲۵. آسوده محمد. روش‌های ارتقا فرهنگ بیمه در جامعه. فصلنامه صنعت بیمه. ۱۳۸۳؛ سال نوزدهم، شماره ۱، صص ۶۱-۷۵.

۲۶. گودرزی حجت الله. تاثیر تبلیغات تجاری بر بیمه‌های زندگی در ایران. پژوهشنامه بیمه. ۱۳۷۷؛ شماره ۵۰، صص ۷۶-۸۱.

27. Yong-jung Huang. The sports colleges and universities (department) open the sports insurance curriculum the necessity. Journal of Human University of Science and Engineering. 2006; 6: 183-190.

28. Quesnel, Amélie -Vallée, Renahy, Emilie, Tania Jenkins And Helen Cerigo. Assessing barriers to health insurance and threats to equity in comparative perspective: the health insurance access database. health service research. 2012. 40 (12): 112-140

29. Sinha Tara, M kent ranson, mirai chatterjee, akash acharyaand, anne j mills. Barriers to accessing benefits in a community-based insurance scheme: lessons learnt from SEWA Insurance, Gujarat Advance Access publication. 2005. 35(5): 132-142.

طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور**مهدی گودرزی^۱، ابوالفضل فراهانی^۲، محمود گودرزی^۳**

۱- دانشجوی دکتری دانشگاه تهران*

۲- استاد دانشگاه پیام نور

۳- استاد دانشگاه تهران

تاریخ پذیرش: ۹۱/۰۹/۲۸

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۶/۱۵

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور بود. نمونه آماری این پژوهش را ۲۳ نفر از مدیران کل اسبق و کنونی اداره کل تربیت بدنی، کارشناسان، اعضای هیات علمی و دانشجویان مقطع دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور که در زمینه فعالیتها و مشاغل ورزشی دانشگاه نقش و تجربه کافی داشته‌اند تشکیل می‌دهند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته ای بود که روایی آن توسط چند تن از اساتید صاحب نظر و پایایی آن از روش آلفای کرونباخ ($\alpha=0/91$) تأیید شده بود. داده‌های پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و آزمون مقایسه میانگین‌ها و آزمون فریدمن، تجزیه و تحلیل شد. یافته‌های پژوهش نشان داد در دانشگاه پیام نور با جمعیت دانشجویی ۱,۰۴۰,۰۰۰ نفری، کمتر از ۱٪ دانشجویان در ورزش دانشجویی، مشارکت دارند. با این حال داشتن مراکز آموزشی متعدد رشته تربیت بدنی، جمعیت کثیر دانشجویی در دامنه‌های سنی متفاوت، بالاترین گستره پوششی مراکز دانشگاهی در سراسر کشور، و نیز بیشترین بودجه خارج از شمول، باعث شده است، جایگاه ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور در موقعیت SO قرار گیرد که در همین راستا، می‌توان با استفاده از راهبردهای توسعه ورزش دانشجویی تدوین شده بر پایه تحلیل اطلاعات بدست آمده، به مسئولان و مدیران ورزش دانشگاه پیام نور کمک نمود، تا ضعف‌ها را رفع نموده و از قوت‌ها در جهت به حداکثر رساندن فرصت‌ها استفاده نمایند.

کلیدواژه‌گان: راهبرد توسعه، ورزش دانشجویی، دانشگاه پیام نور.

مقدمه

موسسات آموزش عالی در طول دههء گذشته با تغییرات بی شماری در محیط درونی و بیرونی خود همچون پدیدهء جهانی شدن، تاثیر اینترنت، فناوری (به خصوص یادگیری از طریق شبکه های اطلاعاتی)، اصلاح دانش و اطلاعات، دسترسی و کسب بودجهء دولتی، انعطاف پذیری و مادام العمر شدن یادگیری، و پاسخگویی به مسائلی مختلفی همچون کاهش حمایت های مالی، پیشرفت های سریع فناوریانه، تغییرات جمعیت شناختی و برنامه های آموزشی منسوخ شده، روبرو شده اند (۱)

سازمان ها ناگزیر اند به طور دائم بر رویدادهای داخلی و خارجی نظارت کنند تا بتوانند در زمان مناسب و بر حسب ضرورت خود را با تغییرات وفق دهند. سازمان ها بایستی به شیوه ای اصولی این تغییرات را شناسایی کنند و خود را با آنها وفق دهند. در دنیای کنونی که با سرعت سرسام آور در حال تغییر است و با تغییرات شگفت آوری که سازمانها را احاطه کرده است، دیگر نمی توان از تصمیم گیری های یک باره و مبتنی بر قضاوت های شهودی و تجربی استفاده کرد. (۲) مدیران به فراست دریافته اند که با تعیین و تبیین اهداف و مأموریت های سازمان در بلند مدت بهتر می توانند برنامه های خود را به ثمر رسانده و ترتیبی فراهم آورند که سازمان بهتر کار کند و نسبت به محیط خود واکنش نشان دهد. از این رو استفاده از برنامه های راهبردی و جامع به عنوان یک ضرورت در سازمانها مطرح گردیده است چرا که، برنامه ریزی راهبردی با تحلیل وضع موجود می گوید که سازمان ها در حال حاضر در کجا ایستاده اند و با تحلیل وضع مطلوب می گوید که قصد رسیدن به کجا را دارند و به کمک این نوع برنامه ریزی، مدیریت قادر می شود جهت گیری های خود را در آینده معین ساخته و سازمان را در مقابل تغییرات و تحولات آتی مجهز سازد. بنابراین همه سازمان ها ناگزیرند که عهده دار مدیریت راهبردی شوند و سازمان هایی موفق خواهند بود که بتوانند از علم و مدیریت راهبردی استفاده کنند. (۳)

سازمان های ورزشی همانند سازمان های غیر ورزشی در معرض تغییر و تحولات محیطی و جهانی قرار دارند و با مسائل ویژه خود دست به گریبانند. در این رابطه تیبیا ولت و اسلک (۱۹۹۴) در تحقیق خود گزارش کرده اند که سازمان های ورزشی بر حسب شرایط محیط درونی و بیرونی خود با استفاده از فرایند برنامه ریزی راهبردی به میزان مختلف از راهبردهای نو آورانه، توسعه ای و مکتشف و تقویتی مطابق با جذابیت برنامه ها و وضعیت رقابتی برای رویارویی با تحولات و دستیابی به اهداف خود استفاده کرده اند (۴).

بررسی عملکرد برخی از سازمان های ورزشی نشان می دهد که آن سازمان هایی که برای

انجام ماموریت و دستیابی به اهداف خود از مدیریتی قوی و مبتنی بر برنامه ریزی راهبردی استفاده کرده اند توانستند در فعالیت های مختلف مانند ورزش قهرمانی و همگانی و تامین منابع مورد نیاز به موفقیت های چشم گیری دست یابند. به طوری که، کشور چین از رتبه چهارم المپیک ۱۹۹۶ اتلانتا به رتبه سوم در المپیک ۲۰۰۰ سیدنی و رتبه دوم در المپیک ۲۰۰۴ آتن دست یافته است. (۵) تدوین استراتژی توسعه در ورزش فواید بیشماری دارد که از جمله می توان موارد زیر را نام برد:

ارتقا سلامت عمومی، همبستگی اجتماعی، نوسازی، بازپروری و یادگیری مادام العمر. نشان دادن اهداف بلند مدت از ورزش پاسخجویی کارا و موثر به نیازهای ورزشی جامعه. کمک به افزایش مشارکت افراد در ورزش و خلق راهی برای توسعه مهارتهای افراد. کمک به ایجاد بهترین ارزشها (۴).

از طرفی تربیت بدنی و ورزش با تاکیدى که بر پرورش جسمی، ذهنی، عاطفی و اجتماعی دارد، به عنوان شاخصه ای برای توسعه دانشگاه ها محسوب می شود و در صورت کاربرد صحیح و اصولی نقش شایان توجهی در فرآیند تعلیم و تربیت در آموزش عالی ایفا خواهد کرد. (۶) برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در ماده ۱۱۷ مقوله ورزش را مورد ملاحظه قرار داده است و در آن تکالیفی را برای سازمان های دولتی تعیین نموده است. در بند ۳ بخش الف ماده مذکور ((وزارتخانه های آموزش و پرورش، علوم تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف شده اند که برنامه جامع ارتقای ورزش مدارس، هماهنگی و انسجام و رشد و ارتقای ورزش دانشجویی، توسعه اماکن و فضاهای ورزش سرپوشیده (با اولویت دختران) و روباز، افزایش ساعات درس تربیت بدنی، ایجاد باشگاه های ورزشی و تربیت نیروهای انسانی مورد نیاز بخش تربیت بدنی را تنظیم نمایند (۷). همچنین نظام جامع تربیت بدنی و ورزش کشور نیز در مولفه ورزش تعلیم و تربیتی توسعه ورزش دانشجویی را مدنظر قرار داده است. (۸)

در همین راستا به تازگی پژوهش هایی در داخل کشور صورت پذیرفته است که مبین ضرورت و فواید کاربرد برنامه های جامع و راهبردی و شناسایی عوامل درونی و بیرونی برای سازمان های متولی ورزش دانشجویی است که از آنها می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

حمیدی (۱۳۹۱) در طراحی برنامه استراتژیک فدراسیون ملی ورزش های دانشگاهی، موقعیت استراتژیک فدراسیون را در وضعیت محافظه کارانه شناسایی نمود. (۹)

جوادی پور (۱۳۹۱) در تبیین نظرگاه ها و رویکردهای مناسب برای تدوین برنامه ریزی

استراتژیک در ورزش دانشجویی، رویکردهای کلان ورزش دانشجویی را دستیابی به جامعه سالم، بهبود وضعیت فرهنگی و اخلاقی کشور و بهبود وضعیت نیروی کار جهت افزایش بهره‌وری و تولید اعلام کرد و اصلی‌ترین رویکردش را افزایش سطح سلامتی دانست. (۹)

افروزه (۱۳۹۰) در تبیین استراتژی تربیت بدنی دانشگاه علوم پزشکی جهرم اعلام داشت تربیت بدنی دانشگاه دارای بودجه بالا و فقدان برنامه استراتژیک می‌باشد و وجود واحدهای تربیت بدنی عمومی از فرصت‌ها و عدم رشته‌های مرتبط با ورزش از تهدیدهای این حوزه می‌باشد همچنین با استفاده از ماتریس (IE) استراتژی تهاجمی را برای تربیت بدنی دانشگاه توصیه نمودند و تشکیل کمیته ورزش دانشگاهی شهرستان و استان و تمرکز روی فوق برنامه‌های ورزشی از جمله راهبردهای تعیین شده، اعلام داشتند در نهایت تشکیل کمیته ورزش دانشگاهی شهرستان را فرصتی برای ارتقای تربیت بدنی دانشگاه و استراتژی ترویج ورزش‌های مفرح را گام مهمی در توسعه ورزش همگانی در دانشگاه دانستند. (۱۰)

حسینی (۱۳۹۰) در تدوین برنامه عملیاتی ورزش دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی، جایگاه استراتژیک ورزش دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی را در منطقه محافظه کارانه (WO) اعلام داشت. (۱۰)

یافته‌های حمیدی و همکارانش (۱۳۸۸) حاکی از آن است که اداره کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از لحاظ موقعیت استراتژیک در منطقه SO قرار دارد؛ به عبارت دیگر می‌تواند به خوبی از قوت‌ها و فرصت‌ها استفاده نماید و برای برطرف نمودن نقاط ضعف و کاهش اثرات تهدیدها از آنها بهره بگیرد. (۱۱)

رشد و بالندگی ورزش دانشجویی هر کشور به وجود ادارات تربیت بدنی اثر بخش در هر یک از دانشگاه‌ها است. رویدادها و فعالیت‌های ورزشی بین دانشگاهی از کیفیت فعالیت‌های ورزشی در درون دانشگاه‌ها نشأت می‌گیرد. که این امر توسط ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها صورت می‌پذیرد و محقق نمودن این مهم و نیز انجام اثر بخش مسئولیت‌ها و وظایف محوله این ادارات بدون داشتن برنامه راهبردی و هدفمند غیر اصولی و نا کارآمد می‌باشد. (۱۲)

دانشگاه پیام نور با جمعیت دانشجویی ۱,۰۴۰,۰۰۰ نفری و ۵۲۰ مرکز مجری دانشگاهی، تنها ۴۱۰۰ دانشجوی مرد و ۲۵۰۰ دانشجوی زن فعال شرکت کننده در برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان یافته ورزشی دانشگاه، دارد، که این تعداد کمتر از ۱٪ از جمعیت دانشجویی را شامل می‌شود، که نشان دهنده ضعف اساسی در برنامه‌ها و اجرای آن است بنابراین با توجه به مشکلات و موانع زیادی که در سر راه تحقق اهداف اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور وجود دارد، همچنین مزایا و دستاوردهایی که استفاده از برنامه راهبردی برای سازمان‌های

مربوطه در پی داشته است، آیا مسئله اصلی برای عدم توفیق در جذب دانشجویان برای حضور در فعالیت های ورزشی دانشگاه پیام نور را نداشتن برنامه راهبردی برای این اداره کل نمی توان دانست؟

به منظور انجام مسئولیت های خطیر و مهم اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور، (با توجه به مطالعات تطبیقی و بررسی سازمانهای ورزشی موفق همتراز در بکارگیری از برنامه ریزی راهبردی)، استفاده از برنامه ریزی راهبردی برای آن ضرورت دارد. از این رو تحقیق حاضر در تلاش است با استفاده از شیوه های علمی به طراحی و تدوین برنامه راهبردی ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور بپردازد و گام کوچکی در راستای رشد و توسعه ورزش کشور بردارد.

روش پژوهش

این تحقیق از نظر نتایج، از نوع تحقیقات کاربردی است، و از نوع مطالعات راهبردی بوده که قصد داشته است با تدوین برنامه راهبردی از طریق روش های علمی به بهبود عملکرد اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور در بلند مدت کمک نماید، روش تحقیق حاضر توصیفی- تحلیلی است و از روش مطالعات توصیفی استفاده شده است، همچنین با بهره گیری از روش های کیفی و شیوه تحلیل مطالعات راهبردی، داده های تحقیق جمع آوری و تحلیل شدند.

برای انتخاب افراد جامعه آماری، داشتن مدارک کارشناسی ارشد و دکتری مدیریت ورزشی تعیین گردید، همچنین برای اظهار نظر در مورد نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدید های اداره کل تربیت بدنی نیاز به افراد آگاه و آشنا به ورزش دانشگاه پیام نور و عوامل درونی و بیرونی اداره کل تربیت بدنی بود که به همین منظور اشخاصی در نظر گرفته شدند که در مشاغل کلیدی تربیت بدنی دانشگاه پیام نور و ورزش دانشجویی آن فعالیت داشته اند بنابراین از مجموعه گروه های زیر افرادی که هر دو شرط را دارا بودند انتخاب شدند.

جدول ۱. تعداد نمونه های پژوهش

ردیف	جامعه آماری	تعداد نمونه
۱	مدیرکل، معاونین و کارشناسان ارشد اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور	۶ نفر
۲	مدیران کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور در طی سالهای گذشته	۴ نفر
۳	مدیران تربیت بدنی استانهای دانشگاه پیام نور	۲ نفر
۴	اعضای هیئت علمی رشته تربیت بدنی دانشگاه	۴ نفر
۵	دانشجویان مقطع دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور	۷ نفر

تعداد این افراد که جامعه تحقیق را تشکیل می دادند برابر با ۲۳ نفر بود که به لحاظ محدودیت تعداد نفرات، نمونه برابر با جامعه آماری و به صورت تمام شمار انتخاب گردید.

نتایج

نتایج و یافته ها نشان دهنده این است که از یک میلیون و چهل هزار دانشجوی دانشگاه پیام نور، تعداد ورزشکاران مذکر دانشگاه حدود ۴۱۰۰ نفر می باشند که در ۱۷ رشته ورزشی، فعالیت سازمان یافته داشته اند، که بیشترین سهم حضور مربوط به ورزشهای انفرادیست که مهمترین آنها رشته های تکواندو و کاراته می باشد و تعداد ورزشکاران مونث دانشگاه حدود ۲۵۰۰ نفر می باشند که در ۱۳ رشته ورزشی سازمان یافته اند، که بیشترین سهم مربوط به ورزشهای تیمی، و مهمترین آنها رشته والیبال است.

همچنین در خصوص کمیت مربیان و داوران دانشگاه پیام نور نتایج یافته ها نشان دهنده این است که آمار سازمان یافته ای از تعداد داوران و مربیان شاغل در دانشگاه پیام نور موجود نیست و در اکثر مواقع به صورت موقت و پروژه ای از خارج دانشگاه جهت انجام امور مورد نیاز دعوت به همکاری می شوند.

جدول ۲. فهرست نقاط قوت اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

ردیف	قوت ها	میانگین میزان اهمیت
۱	وجود مراکز آموزشی متعدد رشته تربیت بدنی	۶/۶۶
۲	بالاترین گستره پوششی در سطح کشور بدلیل تعدد مراکز مجری دانشگاه پیام نور در سراسر کشور و حضور این دانشگاه حتی در دور افتاده ترین نقاط کشور	۶/۸۹
۳	بالاترین تنوع قومی و استعدادهای ژنتیکی برای رشته های خاص ورزشی	۶/۶۶
۴	امکان ادامه تحصیل برای افراد شاغل و دانشجویان بومی خصوصاً خانم ها که تنها در محل سکونتشان قادر به این امر می باشند	۷/۱۲
۵	وجود اداره کل تربیت بدنی در ساختار دانشگاه پیام نور	۷/۱۲
۶	برگزاری منظم مسابقات ، جشنواره ها و المپیادهای درون دانشگاهی و بین دانشگاهی	۶/۸۸
۷	داشتن بودجه مشخص و مرتبط با سرانه ورزشی دانشجویان در اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور	۶/۷۵

جدول ۳. فهرست نقاط ضعف اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

ردیف	ضعف ها	میانگین میزان اهمیت
۱	نمودار سازمانی و ساختار نامناسب تربیت بدنی در دانشگاه پیام نور	۷/۱۲
۲	حذف یا ادغام ردیف های بودجه ورزش دانشجویی در دانشگاه پیام نور	۷/۲۳
۳	فقدان سیستم نظام مند اطلاع رسانی و شناسایی دانشجویان ورزشکار جهت مسابقات	۷
۴	کمبود امکانات ورزشی در دانشگاه پیام نور و فقر امکانات مراکز آموزشی	۷/۲۳
۵	نبودن یا چند مسئولیتی بودن مدیران تربیت بدنی مراکز آموزشی دانشگاه پیام نور	۸
۶	عدم ارتباط و همکاری کافی و مناسب بین بخش های مختلف دانشگاه پیام نور	۷
	از جمله مدیریت اداری، امور مالی، امور دانشجویی و امور فرهنگی با مدیریت تربیت بدنی	
۷	فقدان انجمن های فعال ورزش دانشجویی	۷/۱۲

جدول ۴. فهرست فرصتهای موجود در اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

ردیف	فرصت ها	میانگین میزان اهمیت
۱	در اختیار داشتن بیشترین بودجه خارج از شمول و در نتیجه امکان هزینه کرد آن بنا بر صلاح دید مسئولین ذی ربط	۶/۷۵
۲	وجود مقطع تحصیلی دکتری رشته تربیت بدنی در دانشگاه پیام نور	۶/۴۵
۳	وجود دروس تربیت بدنی عمومی ۱ و ۲ برای تمامی رشته های تحصیلی	۶/۶۶
۴	در اختیار داشتن جمعیت کثیر دانشجویی در دامنه های سنی متفاوت	۶/۴۵
۵	مصوبه های وزارت علوم مبنی بر مساعدت و همکاری اساتید سایر دانشگاه ها با دانشگاه پیام نور	۶
۶	امکان دسترسی و استفاده از تمامی تنوع آب، هوایی و اقلیمی سراسر کشور	۶/۳۴
۷	وجود امکانات ، پایگاه ها ، ارتباطات و حامیان رسمی و مردمی در تمامی استانهای کشور جهت پیشبرد اهداف دانشگاه	۶/۷۲

جدول ۵. فهرست تهدیدهای اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

ردیف	تهدیدها	میانگین میزان اهمیت
۱	یکپارچه نبودن ورزش دانشجویی در تمام مراکز مجری دانشگاه پیام نور و فعال بودن تعداد محدودی از دانشجویان و مراکز آموزشی	۷
۲	عدم الزام دولت و دانشگاه در ارائه خدمات فوق برنامه ورزشی در محیط دانشگاه پیام نور	۶/۸۹
۳	عدم تناسب بین میزان جذب دانشجو با پرسنل و امکانات زیر بنایی دانشگاه	۷/۷۵
۴	کمبود حمایت و توجه مدیران ارشد دانشگاه به فعالیت های ورزشی	۶/۳۴
۵	مدت زمان محدود حضور دانشجویان در دانشگاه	۶/۷۸
۶	نداشتن مالکیت و استیجاری بودن بیشتر اماکن دانشگاه خصوصاً در مورد فضا های ورزشی	۷/۲۳
۷	مشکلات معیشتی، تحصیلی و مشغله بیش از حد دانشجویان دانشگاه	۶/۵۶

ماتریس عوامل درونی و بیرونی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

برای ارزیابی عوامل درونی از ماتریس ارزیابی عوامل درونی استفاده شد. در این ماتریس، قوت ها و ضعف های شناسایی شده در یک ستون ماتریس قرار گرفته و با استفاده از ضرایب و رتبه های خاصی امتیاز بندی شدند تا مشخص شود که اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور در مجموع به لحاظ عوامل داخلی دارای قوت است یا ضعف. در این ماتریس، عوامل راهبردی یا اولویت دار داخلی در ستون اول و در قالب قوت ها و ضعف ها فهرست و سپس، در ستون دوم با توجه به میزان اهمیت و حساسیت هر عامل، با مقایسه این عوامل با یکدیگر ضریب اهمیتی بین صفر تا یک با آن تعلق می گیرد؛ تخصیص این ضرایب باید به گونه ای باشد که جمع ضرایب تمام عوامل داخلی بیش از یک نباشد. در ستون سوم با توجه به کلیدی بودن یا عادی بودن قوت ها و ضعف ها به ترتیب رتبه ۴ یا ۳ به قوت ها و رتبه ۲ یا ۱ به ضعف ها اختصاص می یابد. تخصیص رتبه ها به بدین صورت است که اگر قوت ها در حد عالی باشند رتبه ۴، و چنانچه معمولی باشند رتبه ۳ می گیرند؛ و اگر ضعف ها در حد معمولی باشند رتبه ۲ و چنانچه بحرانی باشند رتبه ۱ دریافت می کنند. بنابراین، روند رتبه دهی به گونه ایست که هر قدر از قوت عالی به سمت ضعف بحرانی پیش می رویم، میزان رتبه کمتر شده و از ۴ به ۱ می رسد. در ستون چهارم، ضرایب ستون دوم و رتبه های ستون سوم برای هر عامل در هم ضرب شده تا امتیاز آن عامل (قوت یا ضعف) مشخص شود. در انتهای این ستون از جمع امتیازات به دست آمده امتیاز نهایی کمیته به لحاظ برخورداری از قوت یا ضعف تعیین می شود. (۱۳)

چنانچه جمع کل امتیاز نهایی کمیته در این ماتریس بیش از ۲/۵ باشد، بدین معنی است که طبق پیش بینی های به عمل آمده، قوت های پیش روی کمیته بر ضعف های آن غلبه خواهد داشت؛ و اگر این امتیاز کمتر از ۲/۵ باشد نشان دهنده غلبه ضعف ها بر قوت های آن است.

جدول ۶. ماتریس عوامل درونی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

نمره	شدت عامل	ضریب اهمیت (وزن)	عوامل	کد	عوامل درونی
۰/۳۴۸	۴	۰/۰۸۷	وجود مراکز آموزشی متعدد رشته تربیت بدنی	S1	قوت ها
۰/۳۹۲	۴	۰/۰۹۸	بالاترین گستره پوششی در سطح کشور بدلیل تعدد مراکز مجری دانشگاه پیام نور در سراسر کشور و حضور این دانشگاه حتی در دور افتاده ترین نقاط کشور	S2	
۰/۱۷۱	۳	۰/۰۵۷	بالاترین تنوع قومی و استعدادهای ژنتیکی برای رشته های خاص ورزشی	S3	
۰/۱۵۶	۳	۰/۰۶۵	امکان ادامه تحصیل برای افراد شاغل و دانشجویان بومی خصوصاً خانم ها که تنها در محل سکونتشان قادر به این امر می باشند	S4	
۰/۱۸۹	۳	۰/۰۶۳	وجود اداره کل تربیت بدنی در ساختار دانشگاه پیام نور	S5	
۰/۳۲۸	۴	۰/۰۸۲	برگزاری منظم مسابقات ، جشنواره ها و المپیادهای درون دانشگاهی و بین دانشگاهی	S6	
۰/۱۷۴	۳	۰/۰۵۸	داشتن بودجه مشخص و مرتبط با سرانه ورزشی دانشجویان در اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور	S7	
۰/۱۶۴	۲	۰/۰۸۲	نبودن یا چند مسئولیتی بودن مدیران تربیت بدنی مراکز آموزشی دانشگاه پیام نور	W1	ضعف ها
۰/۱۷۶	۲	۰/۰۸۸	کمبود امکانات ورزشی در دانشگاه پیام نور و فقر امکانات مراکز آموزشی (به خصوص در شهرستانهای محروم که عدم وجود امکانات در شهرستان مشکلات را می افزاید).	W2	
۰/۱۵۰	۲	۰/۰۷۵	حذف یا ادغام ردیف های بودجه ورزش دانشجویی در دانشگاه پیام نور	W3	
۰/۰۵۵	۱	۰/۰۵۵	عدم وجود انجمن های فعال ورزش دانشجویی	W4	
۰/۰۷۳	۱	۰/۰۷۳	نمودار سازمانی و ساختار نامناسب تربیت بدنی در دانشگاه پیام نور	W5	
۰/۱۲۴	۲	۰/۰۶۲	فقدان سیستم نظام مند اطلاع رسانی و شناسایی دانشجویان ورزشکار جهت مسابقات	W6	
۰/۰۵۵	۱	۰/۰۵۵	عدم ارتباط و همکاری کافی و مناسب بین بخش های مختلف دانشگاه پیام نور از جمله مدیریت اداری، امور مالی، امور دانشجویی و امور فرهنگی با مدیریت تربیت بدنی	W7	
$\sum = ۲/۵۹۴$		$\sum = ۱$	مجموع ضرایب اهمیت عوامل درونی		

نتایج نشان داد مجموع نمرات ماتریس عوامل درونی بیشتر از ۲/۵ (۲/۵۹۴) می باشد و حاکی از آن است که اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور از لحاظ عوامل درونی دارای قوت است (جدول ۶).

برای ارزیابی عوامل بیرونی از ماتریس ارزیابی عوامل بیرونی استفاده شد. در این ماتریس نیز از روند فوق الذکر استفاده می شود. چنانچه جمع کل امتیاز نهایی اداره کل تربیت بدنی در این ماتریس بیش از ۲/۵ باشد، بدین معنی است که طبق پیش بینی های بعمل آمده، فرصت های پیش روی اداره کل تربیت بدنی بر تهدید های آن غلبه خواهد داشت؛ و اگر این امتیاز کمتر از ۲/۵ باشد نشان دهنده غلبه تهدید ها بر فرصت های آن است (۱۳).

جدول ۷. ماتریس عوامل بیرونی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

عوامل بیرونی	کد	عوامل	ضریب اهمیت (وزن)	شدت عامل	نمره
فرصت ها	O1	در اختیار داشتن بیشترین بودجه خارج از شمول و در نتیجه امکان هزینه کرد آن بنا بر صلاح دید مسئولین ذی ربط	۰/۰۸۲	۴	۰/۳۲۸
	O2	وجود امکانات ، پایگاه ها ، ارتباطات و حامیان رسمی و مردمی در تمامی استانهای کشور جهت پیشبرد اهداف دانشگاه	۰/۰۹۷	۴	۰/۳۸۸
	O3	وجود دروس تربیت بدنی عمومی ۱ و ۲ برای تمامی رشته های تحصیلی	۰/۰۶۳	۳	۰/۱۸۹
	O4	در اختیار داشتن جمعیت کثیر دانشجویی در دامنه های سنی متفاوت	۰/۰۸۱	۴	۰/۳۲۴
	O5	وجود مقطع تحصیلی دکتری رشته تربیت بدنی در دانشگاه پیام نور	۰/۰۵۹	۳	۰/۱۷۷
	O6	امکان دسترسی و استفاده از تمامی تنوع آب، هوایی و اقلیمی سراسر کشور	۰/۰۶۳	۳	۰/۱۸۹
	O7	مصوبه های وزارت علوم مبنی بر مساعدت و همکاری اساتید سایر دانشگاه ها با دانشگاه پیام نور	۰/۰۵۵	۳	۰/۱۶۵
تهدیدها	T1	عدم تناسب بین میزان جذب دانشجو با پرسنل و امکانات زیر بنایی دانشگاه	۰/۰۸۴	۲	۰/۱۶۸
	T2	نداشتن مالکیت و استیجاری بودن بیشتر اماکن دانشگاه خصوصاً در مورد فضا های ورزشی	۰/۰۷۲	۲	۰/۱۴۴
	T3	یکپارچه نبودن ورزش دانشجویی در تمام مراکز مجری دانشگاه پیام نور و فعال بودن تعداد محدودی از دانشجویان و مراکز آموزشی	۰/۰۶۸	۲	۰/۱۳۶
	T4	عدم ارائه صحیح خدمات فوق برنامه ورزشی در دانشگاه پیام نور	۰/۰۷۷	۲	۰/۱۵۴
	T5	مدت زمان محدود حضور دانشجویان در دانشگاه	۰/۰۶۵	۱	۰/۰۶۵
	T6	مشکلات معیشتی ، تحصیلی و مشغله بیش از حد دانشجویان دانشگاه	۰/۰۶۹	۱	۰/۰۶۹
	T7	کمبود حمایت و توجه مدیران ارشد دانشگاه به فعالیت های ورزشی	۰/۰۶۵	۲	۰/۱۳۰
مجموع ضرایب اهمیت عوامل بیرونی			$\sum=1$		$\sum=2/1626$

در مجموع ، نتایج جداول ۶ و ۷ و همچنین ماتریس داخلی و خارجی حاکی از آن است که ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور از لحاظ موقعیت راهبردی در منطقه

SO قرار دارد؛ به این ترتیب ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور از لحاظ عوامل درونی دارای قوت و از لحاظ عوامل بیرونی دارای فرصت است. همچنین اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور به سبب اینکه در ورزش دانشجویی، نمره نهائی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و خارجی، در ناحیه رشد و ساخت را احراز نموده است، بایستی از راهبرد های توسعه و رشد (فرد آر دیوید) استفاده نماید. برای تجزیه و تحلیل همزمان عوامل درونی و بیرونی از ماتریس درونی و بیرونی استفاده شد. این ماتریس برای تعیین موقعیت اداره کل تربیت بدنی به کار می رود. برای تشکیل این ماتریس، نمرات حاصل از ماتریس های ارزیابی عوامل درونی و بیرونی در ابعاد افقی و عمودی قرار می گیرند تا جایگاه اداره کل تربیت بدنی در خانه های این ماتریس مشخص شود و بتوان راهبرد مناسبی برای آن اتخاذ نمود. در این ماتریس، نمرات در یک طیف دو بخشی قوی (۲/۵ تا ۴) و ضعیف (۱ تا ۲/۵) تعیین می شوند (۱۳).

پنجره راهبردی

عوامل بیرونی	۴ فرصت	راهبرد های محافظه کارانه	راهبرد های تهاجمی
	۲/۶۳ ۲/۵ تهدید ۱		
		راهبرد های تدافعی	راهبرد های رقابتی
		۱ ضعیف	۲/۵ ۲/۶ قوت ۴
		عوامل درونی	

راهبرد های اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

براساس تحلیل SWOT ، در مجموع ۱۵ راهبرد شامل هفت راهبرد SO ، سه راهبرد ST ، سه راهبرد WO و دو راهبرد WT برای ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور تدوین شد.

۱. تشکیل و توسعه انجمن، هیئت و باشگاه های ورزشی
۲. بازنگری و بهبود در روند و محتوای آموزشی دروس تربیت بدنی عمومی ۱ و ۲ و ایجاد تحول در نحوه اجرای آن در جهت تحقق اهداف ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور.
۳. تقویت نظام کارآفرینی، فرهنگ و نهضت داوطلبی در ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور.
۴. احداث و ارتقاء زیرساختهای ورزشی دانشگاه پیام نور
۵. طراحی، تدوین و اجرای برنامه استراتژیک ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور.
۶. ایجاد نظام اطلاع رسانی و جذب دانشجویان برای حضور در فعالیت های ورزشی دانشگاه پیام نور.
۷. شناسایی و به کارگیری ظرفیت های دانشگاه پیام نور (منابع انسانی، مالی، اداری و امکانات) در راستای رشد و توسعه ورزش
۸. توسعه همکاری و مشارکت استانهای مجری دانشگاه پیام نور در ورزش دانشگاه
۹. توسعه مسابقات داخلی (لیگ، قهرمانی استانی و کشوری) و ارتقاء کیفی ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور
۱۰. تلاش برای رفع موانع افزایش حضور شایسته دانشجویان و کارکنان خصوصاً بانوان در ورزش دانشگاه
۱۱. تقویت برنامه های جذب، تشویق و حمایت از قهرمانان و فعالان ورزش دانشجویی دانشگاه
۱۲. ثبات در تصدی پست های مدیریتی مرتبط با ورزش دانشگاه
۱۳. حاکمیت برنامه محوری در نهادهای مرتبط با ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور
۱۴. تقویت و تثبیت مدیریت و اداره تربیت بدنی در ساختار استانها و مراکز مجری دانشگاه پیام نور در سراسر کشور
۱۵. بهره گیری از ظرفیت های علمی اساتید و دانشجویان مقاطع مختلف رشته تربیت بدنی مراکز دانشگاه پیام نور در راستای علمی نمودن ورزش دانشگاه

جدول ۸. راهبرد های SO، WT، ST، WO، متناظر با فهرست SWOT

نقاط ضعف (W)	نقاط قوت (S)	عوامل داخلی
۱. نبود یا چند مسئولیتی بودن مدیران تربیت بدنی مراکز آموزشی دانشگاه پیام نور ۲. کمبود امکانات ورزشی در دانشگاه پیام نور و فقر امکانات مراکز آموزشی (به خصوص در شهرستانهای محروم که عدم وجود امکانات در شهرستان مشکلات را می افزاید). ۳. حذف یا ادغام ردیف های بودجه ورزش دانشجویی در دانشگاه پیام نور ۴. عدم وجود انجمن های فعال ورزش دانشجویی ۵. نمودار سازمانی و ساختار نامناسب تربیت بدنی در دانشگاه پیام نور ۶. فقدان سیستم نظام مند اطلاع رسانی و شناسایی دانشجویان ورزشکار جهت مسابقات ۷. عدم ارتباط و همکاری کافی و مناسب بین بخش های مختلف دانشگاه پیام نور از جمله مدیریت اداری، امور مالی، امور دانشجویی و امور فرهنگی با مدیریت تربیت بدنی	۱. وجود مراکز آموزشی متعدد رشته تربیت بدنی ۲. بالاترین گستره پوششی در سطح کشور ۳. دلیل تعدد مراکز مجری دانشگاه پیام نور در سراسر کشور و حضور این دانشگاه حتی در دور افتاده ترین نقاط کشور ۴. بالاترین تنوع قومی و استعدادهای ژنتیکی برای رشته های خاص ورزشی ۵. امکان ادامه تحصیل برای افراد شاغل و دانشجویان بومی خصوصاً خانم ها که تنها در محل سکونتشان قادر به این امر می باشند ۶. وجود اداره کل تربیت بدنی در ساختار دانشگاه پیام نور ۷. برگزاری منظم مسابقات، جشنواره ها و المپیادهای درون دانشگاهی و بین دانشگاهی ۸. داشتن بودجه مشخص و مرتبط با سرانه ورزشی دانشجویان در اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور	عوامل خارجی
راهبرد های WO	راهبرد های SO	فرصت ها (O)
تشکیل و توسعه انجمن، هیئت و باشگاه های ورزشی (O5, O4, O1, W4, W6, W1) احداث و ارتقاء زیرساختهای ورزشی دانشگاه پیام نور (O6, O2, W3, W2) تقویت و تثبیت مدیریت و اداره تربیت بدنی در ساختار استانها و مراکز مجری دانشگاه پیام نور در سراسر کشور (O4, O6, W7, W5, W3, W1) (O2)	تلاش برای رفع موانع افزایش حضور شایسته دانشجویان و کارکنان خصوصاً بانوان در ورزش دانشگاه (O4, S6, S4) بازنگری، بهبود روند و محتوای آموزشی دروس تربیت بدنی ۱ و ۲ و ایجاد تحول در نحوه اجرای آنها در جهت تحقق اهداف ورزشی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور (O4, S4, S2) (O5, O3) تقویت نظام کارآفرینی، فرهنگ و نهضت داوطلبی در ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور (O5, O1) (S6, S1, O7) توسعه مسابقات داخلی (لیگ، قهرمانی استانی و کشوری) و ارتقاء کیفی ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور (O3, O4, S4, S7, S6, S1, S2) (O2, O)	۱. در اختیار داشتن بیشترین بودجه خارج از شمول و در نتیجه امکان هزینه کرد آن بنا بر صلاح دید مسئولین ذی ربط ۲. وجود امکانات، پایگاه ها، ارتباطات و حامیان رسمی و مردمی در تمامی استانهای کشور جهت پیشبرد اهداف دانشگاه ۳. وجود دروس تربیت بدنی عمومی ۱ و ۲ برای تمامی رشته های تحصیلی ۴. در اختیار داشتن جمعیت کثیر دانشجویی در دامنه های سنی متفاوت ۵. وجود مقطع تحصیلی دکتری رشته تربیت بدنی در دانشگاه پیام نور ۶. امکان دسترسی و استفاده از تمامی تنوع آب، هوایی و اقلیمی سراسر کشور

	بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی اساتید و دانشجویان مقاطع مختلف رشته تربیت بدنی مراکز دانشگاه پیام نور در راستای علمی نمودن ورزش دانشگاه) توسعه همکاری و مشارکت استانهای مجری دانشگاه پیام نور در ورزش دانشگاه (06.02.s4.s3.S2) به کارگیری کلیه ظرفیت‌های انسانی و امکانات استانی در راستای رشد و توسعه ورزش دانشگاه پیام نور (01.07.04.06.02.s4.s3.S2.s1)	۷. مصوبه‌های وزارت علوم مبنی بر مساعدت و همکاری اساتید سایر دانشگاه‌ها با دانشگاه پیام نور
راهبردهای WT	راهبردهای ST	تهدیدها (T)
طراحی، تدوین و اجرای برنامه راهبردی ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور (T 1, T 2, T 3, T 4, w3, w5, w7, w6, w1) ایجاد نظام اطلاع‌رسانی و جذب دانشجویان برای حضور در فعالیت‌های ورزشی دانشگاه پیام نور (T 5, T 1, T 3, w4, w6, w1)	ثبات در تصدی پست‌های مدیریتی مرتبط با ورزش دانشگاه (S5, T1, T7, T 3) حاکمیت برنامه محوری در نهادهای مرتبط با ورزش دانشجویی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور (T4, T7, T1, s7 s5) تقویت برنامه‌های جذب، تشویق و حمایت از قهرمانان و فعالان ورزش دانشجویی دانشگاه (s6, T 3, T 6, s7)	۱. عدم تناسب بین میزان جذب دانشجو با پرسنل و امکانات زیر بنایی دانشگاه ۲. نداشتن مالکیت و استیجاری بودن بیشتر اماکن دانشگاه خصوصاً در مورد فضا‌های ورزشی ۳. یکپارچه نبودن ورزش دانشجویی در تمام مراکز مجری دانشگاه پیام نور و فعال بودن تعداد محدودی از دانشجویان و مراکز آموزشی ۴. عدم الزام دولت و دانشگاه در ارائه خدمات فوق برنامه ورزشی در محیط دانشگاه پیام نور ۵. مدت زمان محدود حضور دانشجویان در دانشگاه ۶. مشکلات معیشتی، تحصیلی و مشغله بیش از حد دانشجویان دانشگاه ۷. کمبود حمایت و توجه مدیران ارشد دانشگاه به فعالیت‌های ورزشی

بحث و نتیجه‌گیری

برنامه ریزی راهبردی با تحلیل وضع موجود می‌گوید که سازمان در حال حاضر در کجا ایستاده است و با تحلیل وضع مطلوب می‌گوید که قصد رسیدن به کجا را دارد، که برای این منظور به بررسی عوامل درونی و بیرونی هر سازمان می‌پردازد و از آنجایی که محیط هر سازمان منحصر به خودش بوده لذا بحث در مورد نتایج تحقیقات راهبردی مشابه و مقایسه آنها از نظر هم‌سویی و یا عدم آن با هم، با توجه به متغییرهای مجزا و گوناگونی که پیرامون خود دارند، غیر اصولی می‌باشد و قیاس صورت گرفته دارای تناقض‌های بسیاری می‌باشد ولی آنچه

در این نوع مطالعات قابلیت مقایسه و بررسی را داراست، مدل های مورد استفاده در برنامه ریزی راهبردیست چرا که هر سازمان با توجه به شرایط و عوامل خود آنها را انتخاب و مورد استفاده قرار می دهد.

در راستای تحقیق حاضر، اسناد و برنامه های راهبردی زیادی که در زمینه توسعه ورزش تدوین شده بودند، مرور شد که از مهم ترین این موارد می توان به، تحقیقات گودرزی (۱۳۸۶) خسروی زاده (۱۳۸۷) و نصیرزاده (۱۳۸۷) حمیدی (۱۳۹۱)، سیف پناهی شعبانی (۱۳۹۰)، عبدوی (۱۳۹۰)، حسینی (۱۳۹۰)، غفرانی (۱۳۸۹)، بدری آذرین (۱۳۸۵) جوادی پور (۱۳۹۱) و افروزه (۱۳۹۰) اشاره کرد. (۱۹، ۲۰، ۱۸، ۱۷، ۱۶، ۱۵، ۱۴)

در همه این اسناد توسعه، همان چارچوب و ساختار کلی برای ارائه و تدوین برنامه راهبردی رعایت شده است به این صورت که ابتدا چشم انداز و مأموریت مطلوب و بعد اهداف و راهبردهای مناسب با این چشم انداز و مأموریت تدوین شده است.

در تحقیق حاضر نیز این رویکرد در نظر گرفته شده است به طوری که جلساتی با مسئولان و خبرگان تربیت بدنی دانشگاه پیام نور تشکیل و اقدام به تدوین چشم انداز و مأموریت اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور در زمینه ورزش دانشجویی شد و بعد از تجزیه و تحلیل محیط درونی و بیرونی، اهداف بلند مدت و راهبردها به شرح زیر تعیین شد :

بیانیه چشم انداز اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

- بخش کیفی:

- توسعه ورزش در بین دانشگاهیان دانشگاه پیام نور و معرفی تمامی دانشجویان دانشگاه بعنوان ورزشکار

- بخش کمی:

- کسب جایگاه نخست و شاخص ترین ورزش دانشجویی در سطح دانشگاه های باز منطفه آسیای جنوب غربی و جهان اسلام و دانشگاه های کشور

مأموریت اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

تلاش برای بهبود و توسعه اصولی و هدفمند ورزش دانشجویی در دانشگاه پیام نور با ایجاد فرصت ها و گسترش محیطی سالم برای دانشجویان جهت شرکت در فعالیت های ورزشی و تفریحات بدنی در تمامی سطوح .

اهداف بلند مدت اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور

- تبدیل شدن به معتبرترین و محترم ترین سازمان ورزش دانشجویی کشور
- برگزاری مسابقات از پایین ترین سطح در مراکز مجری تا المپیادهای دانشگاه های پیام نور

سراسر کشور

- شناسایی و تهیه بانک اطلاعاتی از ظرفیت های دانشگاه پیام نور برای توسعه ورزش دانشجویی
 - تدوین خط مشی ها ، رویه ها ، سیستم ها و ساختارها برای مدیریت اثربخش تربیت بدنی در تمامی مراکز مجری دانشگاه پیام نور
 - کسب جایگاه نخست از لحاظ مشارکت اجتماعی دانشگاهیان در ورزش دانشجویی در بین دانشگاه های کشور
 - آموزش و تربیت دانشجویان برای ادای احترام به ارزش های اسلامی_ ملی، انجام بازی جوانمردانه و مبارزه با دوپینگ از طریق ورزش
 - تبدیل اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور به یک سازمان سیاست گذار، ناظر و حامی موثر برای استان های مجری دانشگاه پیام نور
- بنابراین در مجموع، با وجود تفاوت در تعداد و تقدم و تاخر مراحل و گام های مدل ها، کلیه مدل ها به طور تقریبی از ساختار مشابه و یکسانی برخوردارند .
- از طرفی نتایج این تحقیق از نظر موقعیت راهبردی دارای نتایج مشابهی با تحقیقات ، افروزه (۱۳۹۰) ، زیتونلی (۱۳۹۰)، تابی (۱۳۸۹) ، حمیدی و همکارانش (۱۳۸۸)، ندری (۱۳۸۸) ، جهان بینی (۱۳۸۸) خسروی زاده (۱۳۸۷) و نصیرزاده (۱۳۸۷) در مورد ورزش قهرمانی استان کرمان می باشد و همگی جایگاه راهبردی (SO) را اعلام داشته اند. و نیز با تحقیقات حمیدی(۱۳۹۱)، سیف پناهی شعبانی (۱۳۹۰)، عبدوی (۱۳۹۰)، حسینی (۱۳۹۰)، غفرانی (۱۳۸۹) در مورد ورزش قهرمانی استان سیستان و بلوچستان، غفرانی (۱۳۸۸) در مورد ورزش همگانی استان سیستان و بلوچستان، نصیرزاده (۱۳۸۷) در مورد ورزش همگانی استان کرمان، بدری آذرین (۱۳۸۵) از نظر موقعیت راهبردی همخوانی ندارد که این موضوع نیز با توجه به قرار گرفتن موقعیت های راهبردی سازمان های مربوطه در پنجره راهبردی مورد مقایسه و سنجش قرار گرفته است و شایان ذکر است که آن سازمان هایی هم که در موقعیت SO با هم مشابهت دارند، دلیل متفاوت بودن نمرات نهایی ماتریس های عوامل درونی و بیرونیشان، با یکدیگر دارای اختلاف می باشند، بنا براین همخوانی در این نوع بررسی بسیار اندک و نادر می باشد.

همچنین مسئولان ورزش دانشگاه پیام نور می بایست با توجه به نمرات نهایی ماتریس های عوامل درونی و بیرونی اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور ، برنامه های خود را به گونه ای متمرکز سازند که هرچه بیشتر بر ضعف های خود غلبه نموده و برای مواجهه با تهدیدها

آمدگی لازم را کسب نمایند چراکه موقعیت راهبردی موجود با اینکه در منطقه SO قرار دارد ولی در نزدیکی مرکز پنجره راهبردی و مناطق دیگر است که نشان از متزلزل بودن وضعیت موجود اداره کل تربیت بدنی دانشگاه پیام نور دارد. در نهایت پیشنهاد می شود برنامه های راهبردی ادارات تربیت بدنی استانهای مجری دانشگاه پیام نور تدوین شود و در مورد چگونگی اجرای راهبردهای ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور پژوهشی صورت پذیرد تا پژوهش حاضر برای ورزش دانشجویی دانشگاه پیام نور بیشتر چاره گشا شود.

منابع

1. Lerner, Alexandra, L. (1999), A Strategic planning primer for higher education, College of business Administration and Economics, California state university. <http://aafaq.kfupm.edu.sa/features/csu-primer/leep-sp.pdf>
۲. فرد آر دیوید (۱۳۸۲) "مدیریت استراتژیک"، ترجمه علی پارسانیان و سید محمد اعرابی، تهران دفتر پژوهشهای فرهنگی
۳. اچ ایگورانسف، جی مک، دائل (۱۳۸۳) "اسقرار مدیریت استراتژیک" ترجمه ی زندیه، تهران انتشارات سمت
4. Thibault luice, Slack Trever (1994), Strategic planning for Non profit sport organization: Empirical verification of a framework –Journal of sport management-vol 8.
۵. سجادی نصراله (۱۳۷۹) "جنبش صد ساله المپیک، چاپ اول، موسسه تحقیقاتی و انتشاراتی نور
۶. توکل، محمد (۱۳۷۷) "وضعیت آموزش عالی در ایران واقعیتها و چالش ها"، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، شماره ۱۸
۷. سند تلفیقی اسناد توسعه بخشی و فرابخشی برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع بند (ز) ماده ۱۵۵ قانون برنامه چهارم در بخش تربیت بدنی مصوب ۸۴/۵/۵ هیئت وزیران مستند به ابلاغیه شماره ۲۹۰۹۸/ت/۲۴۸ ه منبع ۸۴/۵/۱۱ معاون اول رئیس جمهور
۸. طیبی جمال الدین، ملکی محمد رضا (۱۳۸۳)، "برنامه ریزی استراتژیک"، چاپ دوم، ترمه
۹. مجموعه مقالات سومین همایش بین المللی علمی، ورزشی دانشگاه های آسیا (۱۳۹۱) تهران، مقالات سخنرانی، شماره های ۵۴ و ۵۹

۱۰. مجموعه مقالات ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران (۱۳۹۰) تهران، مقالات مدیریت ورزشی، شماره های ۵۹ و ۱۷۶
۱۱. حمیدی مهرزاد وهمکاران (۱۳۸۸). "تدوین اهداف کلان، سیاست و راهبردهای ورزش دانشجویی کشور" طرح پژوهشی، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
۱۲. حمیدی مهرزاد وهمکاران (۱۳۸۸). "مطالعه تطبیقی ساختار ستادی ورزش دانشجویی کشور با کشورهای منتخب و ارائه الگو" طرح پژوهشی، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی
۱۳. اعرابی محمد وهمکاران (۱۳۸۵) "دستنامه برنامه ریزی استراتژیک"؛ چاپ اول؛ تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی
۱۴. بدری آذرین، (۱۳۸۵)، "بررسی وضعیت ورزشی ژیمناستیک در ایران با رویکرد تدوین نظام جامع توسعه منابع انسانی در ورزش ژیمناستیک کشور" رساله دکتری، دانشگاه تهران
۱۵. خسروی زاده، اسفندیار (۱۳۸۷). "مطالعه و طراحی برنامه استراتژیک کمیته ملی المپیک جمهوری اسلامی ایران"؛ رساله دکتری، دانشگاه تهران
۱۶. غفرانی محسن (۱۳۸۷). "طراحی و تدوین استراتژی توسعه قهرمانی و همگانی استان سیستان و بلوچستان" رساله دکتری، دانشگاه تهران
۱۷. سیف پناهی شعبانی، جبار وهمکاران (۱۳۹۰). "طراحی و تدوین استراتژی توسعه قهرمانی استان کردستان"، نشریه مدیریت ورزشی شماره ۸ ص ۷۳-۵۷
۱۸. عبدوی فاطمه و همکاران (۱۳۹۰)، "طراحی و تبیین مدل راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در سازمان تربیت بدنی"، نشریه مدیریت ورزشی شماره ۹ ص ۶۵-۴۵
۱۹. نصیرزاده عبدالمهدی (۱۳۸۷). "طراحی و تدوین استراتژی توسعه ورزش قهرمانی و همگانی استان کرمان" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور تهران
۲۰. گودرزی، محمود (۱۳۸۶)، "طراحی و تدوین نظام جامع ورزش کشتی کشور"، نشریه پژوهش در علوم ورزش شماره ۱۴ ص ۵۴-۳۳

قابلیت‌های یادگیری سازمانی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران

علیرضا الهی^۱، عیسی اسکندری^۲، وحید ساعت‌چیان^۳

۱- استادیار دانشگاه خوارزمی

۲- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه خوارزمی

۳- دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه خوارزمی*

تاریخ پذیرش: ۹۱/۰۱/۱۶

تاریخ دریافت: ۹۰/۰۷/۲۵

چکیده

سنجش قابلیت‌های یادگیری سازمانی یکی از موضوعات با اهمیت در مطالعات مدیریت است. نهادهای آموزشی با عنایت به مأموریت و اهداف خود به صورت مضاعف نیازمند یادگیری سازمانی هستند. در این مقاله سطح قابلیت‌های یادگیری سازمانی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران مورد اندازه‌گیری قرار گرفته است. مطالعه حاضر از نوع مطالعات توصیفی پیمایشی بود. بنابراین برای جمع آوری داده‌ها، از پرسشنامه استاندارد گومز و همکاران (۲۰۰۵) که توسط کارکنان دانشکده‌های تربیت بدنی تکمیل گردید، استفاده شد ($n=138$). نتایج نشان داد دانشکده‌های تربیت بدنی در سه قابلیت تعهد مدیریت، فضای باز و آزمایشگری و انتقال و یکپارچه سازی دانش از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند ($p<0.01$). در قابلیت دید سیستمی نیز هر چند مقدار میانگین بدست آمده از مقدار متوسط قابل انتظار کمتر بود، اما تفاوت معناداری مشاهده نشد ($p>0.05$). همچنین اولویت‌بندی قابلیت‌ها نشان داد بین ۴ قابلیت یادگیری سازمانی، دید سیستمی بیشترین و فضای باز و آزمایشگری کمترین امتیاز را در دانشکده‌های تربیت بدنی دارند. با عنایت به نتایج پژوهش و مزایایی که یادگیری سازمانی می‌تواند برای سازمان‌ها در پی داشته باشد، پیشنهاد می‌شود تا مدیران دانشکده‌های تربیت بدنی، حساسیت بیشتری به ایجاد و بروز بسترهای قابلیت‌های یادگیری در دانشکده‌های تحت مدیریت خود داشته باشند.

کلیدواژه‌گان: رفتار سازمانی، یادگیری سازمانی و دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی

مقدمه

دنیای پیرامون ما و محیطی که سازمان‌ها در آن قرار دارند هر روز پیچیده‌تر از گذشته می‌شود. تغییرات فزاینده و گسترده‌ای بر سازمان‌ها تحمیل شده است. بنابراین سازمان‌ها ناچارند برای ادامه حیات در این محیط متغیر، خود را با پیشرفت‌های روز افزون دانش و فن آوری انطباق داده و دست به اقدامات اصولی و مبتنی بر اندیشه بزنند. در این رابطه چارلز هندی^۱ از صاحب‌نظران رشته مدیریت می‌گوید: "مدیران امروز با سازمان‌هایی سروکار دارند که هیچ شباهتی به سازمان‌های گذشته ندارند (۱). تغییر و تحول جزء لاینفک دنیای امروز است و سازمان‌ها با ساختارهای بزرگ، سنتی و غیر منعطف دیگر قادر به ادامه حیات در چنین محیطی نخواهند بود (۲). در چنین شرایطی، سازمان‌ها برای بقا تلاش می‌کنند و برای این که بتوانند خود را در محیط پرتلاطم اطراف حفظ کنند، پیوسته از قالب‌های غیر پویا خارج می‌شوند و به سمت توسعه یادگیری سازمانی^۲ و ایجاد سازمان‌های یادگیرنده^۳ حرکت می‌کنند (۳).

بنا به تعاریف باید گفت، قابلیت یادگیری سازمانی^۴ بیانگر ظرفیت خلق و تعمیم ایده‌ها به طور موثر در برخورد با مرزهای متنوع سازمانی از طریق ابتکارات و شیوه‌های مدیریتی ویژه است (۳). مفهوم یادگیری سازمانی که به طور قابل ملاحظه‌ای از سال ۱۹۹۰ به بعد مورد توجه بسیاری از مراکز دانشگاهی و صنعتی قرار گرفت، نتیجه دو عامل مهم است: اول: ماهیت دنیای به سرعت در حال تغییری که در آن زندگی می‌کنیم و دوم: محیط رقابتی که سازمان‌ها در آن فعالیت می‌کنند (۴). در این میان سازمان‌ها درک کرده‌اند که نیازمند ارتقاء قابلیت‌های یادگیری سازمانی خود هستند (۵). قابلیت‌هایی که بیانگر قابلیت خلق، کسب، انتقال و یکپارچه سازی دانش و اصلاح رفتار سازمانی برای انعکاس موقعیت جدید با رویکرد بهبود عملکرد سازمان است (۶). به عبارت دیگر، یادگیری سازمانی منشاء اصلی مزیت رقابتی است و تجربه نشان داده که در هزاره سوم، موفق‌ترین سازمان‌ها آن‌هایی هستند که در زمره سازمان‌های یادگیرنده قرار گرفته‌اند (۴).

اگر چه در دو دهه اخیر تحقیقات در زمینه یادگیری سازمانی بسیار گسترده بوده است، اما هنوز جنبه‌های مختلفی از آن باید مورد مطالعه قرار گیرد. از یک سو، این ایده به طور گسترده پذیرفته شده که یادگیری سازمانی یک عنصر ضروری برای موفقیت سازمان‌هاست؛ اما در مقابل، تحقیقات

-
1. Charles Handy
 2. Organizational learning
 3. Learning organizations
 4. learning capabilities

کاربردی در این زمینه اندک بوده است (۶). همچنین مسائل مربوط به یادگیری سازمانی معمولاً از دید فرآیند کسب دانش مورد تحقیق قرار گرفته است. بر این اساس گومز، لورنته و کابرا^۱ (۲۰۰۵) عنوان کردند که برای ایجاد و توسعه قابلیت یادگیری سازمانی چهار شرط ضروری است. نخست این که مدیریت سازمان باید پشتوانه محکمی برای یادگیری سازمان فراهم سازد و از برنامه‌های یادگیری سازمانی حمایت و پشتیبانی نماید (تعهد مدیریت). دوم این که یک هوش جمعی برای نگاه سیستمی به سازمان و وجود چشم‌انداز مشترک بین کارکنان سازمان ضروری است. یعنی کارکنان باید آگاهانه کل سازمان و مسائل آن را به صورت جامع ببینند (دید سیستمی). سوم این که سازمان نیازمند توسعه دانش سازمانی بر اساس انتقال و یکپارچه‌سازی دانش کسب شده فردی است (انتقال و یکپارچه‌سازی دانش) و چهارم این که یک سازمان برای جا انداختن یادگیری در خود نیازمند فضای باز و آزمایشگری است (۶).

نهادهای آموزشی از جمله دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها از جمله سازمان‌هایی هستند که با تغییرات خاص خود مواجه هستند. این نهادها اصلی‌ترین تولیدکننده دانش و گسترده‌ترین نهاد تولید دانایی هستند. به بیان دیگر محور و موتور توسعه در هر جامعه‌ای مراکز آموزشی آن هستند. بدیهی است این گروه سازمان‌ها نیز از تغییرات عصر حاضر مصون نبوده اند و باید از راه یادگیری دائمی، افراد را برای رویارویی با تغییرات آماده نمایند (۷). دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور به عنوان متولیان توسعه دانش علوم ورزشی و تربیت نیروی انسانی مورد نیاز ورزش کشور، خاستگاه یادگیری سازمانی و تبدیل شدن به سازمان یادگیرنده هستند. بدیهی است ارتقاء یادگیری سازمانی می‌تواند مزایای بسیاری را برای سازمان‌ها و بالاخص دانشکده‌های تربیت بدنی به همراه داشته باشد. مروری بر پیشینه تحقیق نیز موید این موضوع است. بررسی تحقیقات صورت گرفته نشان می‌دهد که یادگیری سازمانی می‌تواند به بهبود یادگیری جمعی و همگانی در سازمان (لویت^۲، ۱۹۹۸)، بهبود فعالیت‌های سازمانی (فایول، ۱۹۸۵)، بهبود رفتارهای فردی و گروهی (هابر^۳، ۱۹۹۱) و در نهایت ارتقاء کارایی، اثربخشی و بهروری (دونالدسون، ۱۹۹۴) سازمان منجر شود (۸). تحقیق مارای و دونگان^۴ (۲۰۰۳) نشان می‌دهد که یادگیری سازمانی می‌تواند باعث ایجاد فرهنگی مطلوب برای تغییر و بهبود رفتار و توانایی‌های بیشتر افراد شود (۹). همچنین نظر به اهمیت یادگیری سازمانی در مطالعات مدیریت این مقوله در محیط‌های و نهادهای آموزشی نیز مورد تحقیق قرار گرفته است

-
1. Gomez , Lorente & Cabrera
 2. Levitt
 3. Huber
 4. Murray and Donegan

(۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴). در مجموع نتایج تحقیقات انجام شده در محیط‌های آموزشی بیانگر آن است که یادگیری سازمانی می‌تواند موجب توانمندسازی کارکنان (۱۴) شود و به عنوان شاخصی برای فرایند اعتبار گذاری محیط‌های آموزشی مد نظر قرار گیرد (۱۰).

مشخص است که سازمان‌ها با چنین ویژگی‌ها و مزیت‌هایی، سازمان‌هایی آرمانی و واقع‌گرا هستند. اما چگونه می‌توان به چنین سازمان‌هایی دست یافت و چطور می‌توان چنین سازمان‌هایی را طراحی و ایجاد کرد؟ چه برنامه‌ها و سیاست‌هایی باید اعمال شوند تا سازمان‌ها به این وضعیت مطلوب دست یابند؟ مدیران چگونه می‌توانند قابلیت یادگیری سازمان و کارکنان خود را سنجیده و نتایج آن را در جهت پیشبرد سازمان بکار می‌گیرند (۱۵).

نظر به اهمیت مبحث یادگیری سازمانی و مزایای بی‌شمار آن برای سازمان‌ها، بسیاری از محققان تلاش خود را به این موضوع معطوف نموده‌اند که چگونه می‌توان این قابلیت‌ها را مورد سنجش قرار داد. از جمله تحقیقاتی که به منظور اندازه‌گیری یادگیری سازمانی انجام شده تحقیق تمپلتون، لوپس و سیندر^۱ (۲۰۰۲) است (۱۶). آن‌ها پرسشنامه‌ای مطابق با تعریف یادگیری سازمانی در چهار محور کسب دانش، توزیع اطلاعات، تفسیر اطلاعات و حافظه سازمانی طراحی نموده و با استفاده از تحلیل عاملی^۲، مؤلفه‌هایی را برای سنجش یادگیری سازمانی برشمردند. گاه و ریچاردز^۳ (۱۹۹۷) نیز پنج عامل را برای سنجش یادگیری سازمانی معرفی نموده‌اند. این ۵ عامل عبارتند از: شفاف بودن مأموریت سازمان، توانایی و تعهد رهبری، تجربه، انتقال دانش و کار تیمی (۱۷). الگر و چیوا^۴ (۲۰۰۶) برای سنجش قابلیت یادگیری سازمانی از ۵ عامل جو آزمایشگری، ریسک‌پذیری، تعامل با محیط خارجی، گفتگو و محاوره و تصمیم‌سازی مشارکتی استفاده کردند (۱۸) و در نهایت گومز و همکاران^۵ (۲۰۰۵) با استفاده از نتایج تحقیقات صورت گرفته، روش تحلیل عاملی و معادلات ساختاری چهار عامل یادگیری سازمانی را استخراج کردند. عامل‌های استخراج شده آن‌ها «تعهد مدیریت، دید سیستمی، فضای باز و آزمایشگری و انتقال و یکپارچه‌سازی دانش» بود (۶).

با توجه به اهمیت موضوع و نیاز روزافزون سازمان‌های آموزشی به مقوله یادگیری سازمانی، در مطالعه حاضر سعی بر آن است تا به سنجش سطح قابلیت‌های یادگیری سازمانی دانشکده‌های تربیت‌بدنی و علوم ورزشی پرداخته شود تا مشخص شود وضعیت این دانشکده‌ها در ابعاد

-
1. Templeton, G.F., Lewis, B.R., & Snyder, C.A
 2. Factor Analysis
 3. Goh, S. and Richards, G
 4. Chiva, R. Alegre, J. and Lapiedra, R.
 5. Gomez, J. P, Lorente, C.J and Cabrera, V.R

مختلف یادگیری سازمانی چگونه است؟ با شناسایی سطح قابلیت‌های یادگیری سازمانی در دانشکده‌های تربیت بدنی به عنوان متولیان اصلی تربیت نیروی انسانی متخصص ورزش کشور می‌توان دانش مفیدی را برای افزایش و بهبود این قابلیت‌ها ارائه نمود.

روش پژوهش

مطالعه حاضر از نوع مطالعات توصیفی پیمایشی بود که در آن با استفاده از پرسشنامه استاندارد گومز و همکاران (۲۰۰۵) به سنجش قابلیت‌های یادگیری سازمانی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی پرداخته شد (۶). جامعه آماری این پژوهش را کلیه کارکنان دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شامل می‌شوند که پس از کسب آمار دریافتی از تعداد کارکنان موجود (۱۹۱) اقدام به توزیع پرسشنامه‌های پژوهش شد. روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر نیز از نوع تصادفی ساده بود. به این منظور پرسشنامه مذکور برای کلیه کارکنان دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی ارسال گردید و در نهایت ۱۳۸ نفر پرسشنامه پژوهش را به طور کامل تکمیل نمودند (میزان بازگشت پرسشنامه‌های قابل استفاده ۷۲ درصد بود). لذا بعد از تهیه لیستی از دانشکده‌های فعلی (۱۵ دانشکده) ضمن کسب هماهنگی با نماینده‌هایی در این دانشکده‌ها پرسشنامه‌ها به تمامی مراکز ارسال شد و از بین این دانشکده‌ها، تنها پرسشنامه‌های دانشکده تربیت بدنی دانشگاه اصفهان عودت نگردید. لازم به توضیح است که تعدادی از پرسشنامه‌های سایر دانشکده‌ها نیز کامل عودت نگردید و از دانشکده اصفهان تنها ۱۱ پرسشنامه دریافت نشد.

لازم به توضیح است که پرسشنامه سنجش قابلیت‌های یادگیری سازمانی^۱ برای اولین بار توسط خاکزاربفروئی (۱۳۸۷) در دانشگاه تربیت مدرس تهران ترجمه و اعتبار آن با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی مورد تایید قرار گرفته است (۱۹). همچنین در مطالعه حاضر به منظور بررسی این که آیا پرسشنامه مذکور در محیط آموزشی و به طور خاص برای دانشکده‌های تربیت بدنی نیز قابلیت استفاده دارد، به تعیین روایی محتوایی و صوری توسط ۷ نفر از اعضای هیات علمی گرایش مدیریت ورزشی دانشگاه‌های کشور پرداخته شد؛ تا با فرهنگ و شرایط محیط دانشکده‌ها همخوانی لازم را پیدا نماید. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه نیز پس از اجرای یک مطالعه راهنما^۲ (n=30) از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار آلفای کرونباخ برای هر یک از حیطه‌های پرسشنامه به ترتیب برای تعهد مدیریت (۵ سوال) برابر با

1. Organizational Learning Capabilities Scale (OLCS)

2. Pilot study

۰/۷۲، برای دید سیستمی (۳ سوال) برابر با ۰/۷۵، برای فضای باز و آزمایشگری (۴ سوال) برابر با ۰/۷۱، برای انتقال و یکپارچه سازی دانش (۵ سوال) برابر با ۰/۷۶ و در نهایت برای کل پرسشنامه (تعداد ۱۷ سوال) برابر با ۰/۸۶ بدست آمد.

به منظور تحلیل یافته‌های اصلی مطالعه پس از توصیف یافته‌ها با استفاده از شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی، از آزمون کالموگروف اسمیرنوف به منظور تعیین پیش فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها استفاده شد. همچنین از آزمون t یک نمونه‌ای به منظور تعیین معناداری وجود هر یک از قابلیت‌ها با توجه به متوسط قابل انتظار و از آزمون تجزیه و تحلیل فریدمن به منظور تعیین تفاوت بین قابلیت‌ها و رتبه بندی آن‌ها استفاده شد. تمامی تحلیل‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS version 17 انجام شد.

نتایج

یافته‌های مربوط به جمعیت شناختی تکمیل‌کنندگان پرسشنامه نشان داد ۵۷ درصد از کارکنان مرد و ۴۳ درصد زنان بوده‌اند. میانگین سنی آن‌ها ۴۱ سال و میانگین سابقه کار آن‌ها ۱۵ سال بوده است. همچنین اکثریت افراد (بیش از ۷۰ درصد) دارای تحصیلات بالاتر از دیپلم و مابقی دارای تحصیلات دیپلم بوده‌اند. جدول ۱ بیانگر میانگین، انحراف استاندارد، مقدار معناداری مربوط به آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها و مقدار معناداری مربوط به بررسی وجود قابلیت‌های یادگیری سازمانی در دانشکده‌های تربیت بدنی است.

جدول ۱. نتایج آزمون وجود قابلیت‌های یادگیری سازمانی در دانشکده‌های تربیت بدنی

شاخص آماری قابلیت	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار معناداری آزمون KS	مقدار متوسط قابل انتظار (Test Value)	مقدار آماره آزمون (t)	مقدار معناداری
تعهد مدیریت	۱۶۳/۳	۵۶/۴۵	*۰/۲۹۴	۱۸۰	-۳/۴۵	**۰/۰۰۱
دید سیستمی	۱۷۱/۷	۵۵/۴	*۰/۲۰۶	۱۸۰	-۱/۷۵	۰/۰۸۲
فضای باز و آزمایشگری	۱۵۶/۸	۴۷/۹۲	*۰/۲۸۴	۱۸۰	-۵/۶۷	**۰/۰۰۰
انتقال و یکپارچه‌سازی دانش	۱۶۷/۲	۵۲/۸۹	*۰/۱۹۸	۱۸۰	-۲/۸۲	**۰/۰۰۵

* $p > 0.05$: توزیع داده مورد بررسی از وضعیت نرمال برخوردار است.

** $P < 0.01$: میزان قابلیت مورد بررسی از مقدار متوسط قابل انتظار به طور معناداری پایین‌تر است.

همان گونه که ملاحظه می‌شود در بین ۴ قابلیت یادگیری سازمانی سه قابلیت تعهد مدیریت، فضای باز و آزمایشگری و انتقال و یکپارچه سازی دانش به طور معنادار از مقدار متوسط قابل انتظار پایین‌تر هستند ($p < 0.01$). به منظور بررسی دقیق‌تر قابلیت‌های یادگیری سازمانی در دانشکده‌های تربیت بدنی، هر یک از

گویه‌های پرسشنامه با توجه به مقدار متوسط قابل انتظار مورد بررسی قرار گرفت. به بیان دیگر سوال اساسی این بود که سوالی که آیا هر یک از گویه‌های پرسشنامه (به عنوان اجزاء اصلی تشکیل دهنده قابلیت یادگیری سازمانی) در مقایسه با مقدار متوسط در وضعیت مطلوبی قرار دارند؟ جدول ۲ بیانگر یافته‌های حاصل از این آزمون‌هاست.

نتایج نشان می‌دهد که دانشکده‌های تربیت بدنی تنها در قابلیت حل مشکلات از طریق تجارب ثبت شده قبلی از مقدار متوسط قابل انتظار به طور معناداری بالاتر هستند. همچنین آن‌ها در ۱۰ گویه به طور معنادار پایین‌تر از حد متوسط ($p < 0.05$) و در ۶ گویه نیز تفاوت معناداری با مقدار متوسط ندارند ($p > 0.05$).

جدول ۲. تعیین معناداری هر یک از گویه‌های قابلیت‌های یادگیری سازمانی در دانشکده‌های تربیت بدنی*

قابلیت	گویه	میانگین (M)	انحراف استاندارد (SD)	مقدار آماره آزمون (t)	مقدار معناداری (P)
تعمیر مدیریت	مشارکت دادن مکرر کارکنان در تصمیم‌گیری	۲/۲۷	۱/۲۰	-۷/۰۵۴	۰/۰۰۰
	توجه به یادگیری به عنوان سرمایه‌گذاری	۲/۹۶	۱/۲۳	-۰/۳۴۵	۰/۷۳۱
	استفاده مدیران از روش‌های جدید	۲/۸۷	۱/۲۵	-۱/۱۱۵	۰/۲۵۲
	توجه به قابلیت یادگیری کارکنان به عنوان یک عامل کلیدی	۲/۹۴	۱/۲۱	-۰/۴۹۰	۰/۶۲۵
	تشویق ایده‌های خلاقانه در محل کار	۲/۵۵	۱/۱۴	-۴/۶	۰/۰۰۰
دید سیستمی	داشتن دانش عمومی از اهداف کاری دانشکده	۲/۶۹	۱/۰۱	-۳/۵۲	۰/۰۰۱
	آگاهی کارکنان از چگونگی مشارکت برای رسیدن به اهداف کلی	۲/۷۹	۱/۱۳	-۲/۱	۰/۰۳۷
	ارتباط و کار هماهنگ همه بخش‌ها با هم	۳/۰۹	۱/۱۱	۰/۹۹	۰/۳۲۲
فضای باز و آرمایشگری	تقدیر بابت استفاده از روش‌های جدید در انجام کارها	۲/۵۱	۱/۱۳	-۵/۰۲	۰/۰۰۰
	استفاده از روش‌ها و تجارب مفید سایر سازمان‌ها	۲/۷۶	۱/۰۳	-۲/۶۳	۰/۰۰۹
	استفاده از تجارب و منابع فراهم شده توسط منابع خارجی به عنوان ابزاری مفید	۲/۶۱	۰/۹۳	-۴/۸۴	۰/۰۰۰
	پافشاری کارکنان بر ایده‌های خود و ارائه پیشنهادات با توجه به رویه‌های کاری خود	۲/۵۵	۱/۰۷	-۴/۸۳	۰/۰۰۰
انتقال و یکپارچه‌سازی دانش	ریشه‌یابی و تحلیل خطاها و شکست‌ها در هر سطحی	۲/۵۷	۱/۲۰	-۴/۱۵	۰/۰۰۰
	صحبت در مورد ایده‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که ممکن است برای کار مفید باشد	۲/۹۴	۱/۱۹	-۰/۵۷	۰/۵۷
	کار کردن گروهی به عنوان یک روش معمول و جافتاده در دانشکده	۳/۱۵	۱/۱۶	۱/۶۱	۰/۱۰۹
	وجود وسایل و ابزارهایی مانند دفاتر ثبت وقایع در محل کار برای حفظ تجارب گذشته	۲/۲۲	۱/۲۹	-۷/۰۲	۰/۰۰۰
	حل مشکلات از طریق تجارب ثبت شده قبلی	۳/۴۱	۱/۱۵	۴/۱۹	۰/۰۰۰

*مقدار متوسط قابل انتظار (Test Value) برابر با ۳ فرض شده است.

در مطالعه حاضر به منظور بررسی تفاوت قابلیت‌های یادگیری سازمانی با یکدیگر از آزمون تحلیل واریانس فریدمن استفاده شد. نتایج این آزمون بیانگر آن بود که بین ۴ قابلیت یادگیری سازمانی تفاوت معناداری وجود دارد ($p < .001$). همچنین دید سیستمی به عنوان اولویت اول و انتقال و یکپارچگی دانش، تعهد مدیریت و فضای باز و آزمایشگری به ترتیب اولویت‌های دوم تا چهارم را در دانشکده‌های تربیت بدنی دارا هستند (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن برای مقایسه قابلیت‌های یادگیری سازمانی و رتبه‌بندی آن‌ها

مؤلفه	میانگین رتبه (Mean Rank)	مقدار آماره (Chi-Square)	درجات آزادی (df)	مقدار معناداری (P-value)
دید سیستمی	۲/۷۳			
انتقال و یکپارچه‌سازی دانش	۲/۶۲			
تعهد مدیریت	۲/۴۸	۱۵/۵۲۰	۳	۰/۰۰۱
فضای باز و آزمایشگری	۲/۱۷			

بحث و نتیجه گیری

هدف از مطالعه حاضر سنجش قابلیت‌های یادگیری سازمانی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی سراسر کشور بود. همان گونه که در بخش یافته‌ها ملاحظه شد به طور کلی دانشکده‌های تربیت بدنی از وضعیت مطلوبی از یادگیری سازمانی قرار ندارند. به طور کلی این نتایج با یافته‌های سایر محققان در مورد یادگیری سازمانی سازمان‌های ایرانی مطابقت دارد (۱، ۸، ۱۲، ۱۱). صفاری (۱۳۸۷) دریافت که از نظر مشخصه‌های سازمان یادگیرنده و یادگیری سازمانی وضعیت کمیته ملی المپیک، سازمان تربیت بدنی و اداره تربیت بدنی آموزش و پرورش از حد متوسط پایین‌تر است (۱). در همین زمینه الهی، وصالی و پورآقایی (۱۳۸۶) بیان داشتند که موانعی در برابر ایجاد سازمان‌های یادگیرنده در سازمان‌های ورزشی ایران وجود دارند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت بودند از: تفکر غیر سیستمی، عدم ثبات مدیریت، و پذیرش تدریجی مشکلات و تهدیدات (۸).

همچنین یافته‌ها نشان داد میانگین بدست آمده از ۳ قابلیت تعهد مدیریت، فضای باز و آزمایشگری و انتقال و یکپارچه‌سازی دانش به طور معناداری از مقدار متوسط قابل انتظار کمتر است. در این میان به نظر می‌رسد که قابلیت تعهد مدیریت به عنوان یک پیش نیاز برای ایجاد قابلیت‌های دیگر باید مد نظر قرار گیرد. چرا که مادامی که مدیریت سازمان تعهدی برای یادگیری کارکنان خود نداشته باشد نمی‌توان امید به ایجاد یادگیری سازمانی داشت. مدیریت باید اهمیت یادگیری را درک کرده و فرهنگی را در سازمان ایجاد نماید که کسب، خلق و

انتقال دانش به عنوان یک ارزش بنیانی در سازمان در نظر گرفته شود (۲۰، ۲۱، ۲۲). از سوی دیگر اسلوکوم^۱ (۱۹۹۴) بیان می‌دارد که مدیریت باید با صراحت راهبردی بودن یادگیری را بیان کند، زیرا یادگیری سازمانی ابزاری ارزشمند برای رسیدن به نتایج بلندمدت است (۲۲). همچنین مدیریت باید مطمئن شود که کارکنان، اهمیت یادگیری را درک کرده‌اند، چرا که یک عامل اساسی در موفقیت سازمان است (۲۳، ۲۴). در نهایت مدیریت باید مدل‌های ذهنی و باورهای قدیمی را حذف کند. این باورهای قدیمی هر چند که ممکن است به تغییر واقعیت‌های گذشته کمک کند، اما اکنون ممکن است مانعی برای یادگیری باشد. چرا که این باورها باعث تداوم فرضیاتی می‌شود که مناسب وضعیت فعلی سازمان نیست (۱۹).

همان گونه که یافته‌ها نشان داد وضعیت دانشکده‌های تربیت بدنی در قابلیت فضای باز و آزمایشگری نیز مطلوب نیست. بدیهی است یادگیری خلاق یا همان یادگیری حلقه دوم، نیازمند فضای باز است و این نوع یادگیری است که به ایده‌ها و نقطه نظرات جدید داخل سازمانی یا بیرونی اهمیت می‌دهد. همچنین این نوع یادگیری باعث می‌شود دانش فردی همواره نوسازی شده، گسترش و بهبود یابد (۲۴، ۲۲، ۲۵، ۲۶). فضای باز باعث می‌شود ایده‌های جدید درون سازمانی یا برون سازمانی، در سازمان آزمایش شود که این آزمایشگری، یک جنبه ضروری برای یادگیری خلاق است. زیرا این روش به دنبال جستجوی راه‌های خلاق و منعطف برای حل مسائل فعلی و آتی با استفاده از روش‌ها و رویه‌های نوین است (۲۱، ۲۵). آزمایشگری نیازمند فرهنگی است که خلاقیت را به عنوان توانایی کارآفرینی و آمادگی برای انجام ریسک‌های کنترل شده و پشتیبانی از ایده‌های جدید و یادگیری از اشتباهات دیگران را ارتقاء دهد (۲۳ و ۲۲).

همان گونه که ملاحظه گردید دانشکده‌های تربیت بدنی در قابلیت انتقال و یکپارچه‌سازی دانش وضعیت مطلوبی ندارند. این قابلیت از یادگیری سازمانی شامل دو بخش انتقال و یکپارچگی دانش داخلی است که به جای پی‌درپی بودن، به صورت همزمان اتفاق می‌افتد. کارایی این دو فرایند به وجود قبلی ظرفیت جذب برمی‌گردد (۲۷) که موانع داخلی انتقال بهترین اقدامات را در درون سازمان حذف می‌نماید (۲۸). انتقال، شامل جریان گستره‌ای از دانش داخلی کسب شده در سطح افراد است که اساساً از طریق صحبت و تعامل بین افراد جاری می‌شود. به عبارت دیگر، از طریق ارتباطات، محاوره و مذاکره، فرآیند انتقال انجام می‌شود. انتقال، تفسیر و یکپارچگی دانش کسب شده توسط افراد باعث خلق مجموعه‌ای از دانش می‌شود که در فرهنگ، فرآیندهای کاری سازمان و عناصر نگهداری دانش (حافظه سازمانی) قرار می‌گیرد (۶). بنابراین

این دانش می‌تواند متعاقباً بازیافت شده و در موقعیت‌های مختلف حتی با چرخش شغلی طبیعی کارکنان بکار برده شود.

همچنین یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد در دانشکده‌های تربیت بدنی تنها در یک گویه " استفاده از تجارب قبلی برای حل مشکلات " در وضعیت مطلوبی قرار دارد. شاید بتوان دلیل این موضوع را در آن دانست که در دانشکده‌ها به دلیل ثبت وقایع و رخدادها، خطاها و شکست‌ها در هر سطح بیشتر مورد تحلیل و ریشه‌یابی قرار گرفته و استفاده از ابزارها و وسایل ثبت وقایع بیشتر است.

با توجه به یافته‌های تحقیق، وضعیت دانشکده‌های تربیت بدنی در قابلیت دید سیستمی از مقدار متوسط پایین‌تر است. بنابراین پیشنهاد می‌شود مدیران برنامه‌هایی را در دانشکده‌ها اتخاذ نمایند که در آن افراد مختلف، بخش‌ها و نواحی سازمان دید واضحی نسبت به اهداف سازمان پیدا کنند و بدانند که چگونه می‌توان به توسعه آن اهداف کمک کرد. سازمان باید به عنوان سیستمی در نظر گرفته شود که هر چند از بخش‌های مختلف و با کارکرد خاص ساخته شده اما به صورت هماهنگ با یکدیگر کار می‌کنند (۲۳،۲۰). نگرش به سازمان به عنوان یک سیستم تلویحاً، شناخت اهمیت ارتباطات بر اساس تبادل اطلاعات و خدمات را گسترش می‌دهد (۲۶) و نتیجه آن توسعه مدل‌های ذهنی مشترک است (۳۰). زیرا یادگیری سازمانی، دانش، درک و باورهای مشترک را بکار می‌گیرد و با وجود زبان مشترک با درگیر شدن همه افراد، سرعت این فرایند افزایش می‌یابد. بنابراین وجود زبان مشترک باعث یکپارچگی دانش می‌شود و این یکپارچه نمودن دانش یک جنبه کلیدی برای توسعه یادگیری سازمانی است (۳۱).

همان گونه که ملاحظه شد مقایسه ۴ قابلیت در دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی نشان داد قابلیت دید سیستمی بالاترین میانگین را دارد و پس از آن به ترتیب قابلیت‌های انتقال و یکپارچگی دانش، تعهد مدیریت و فضای باز و آزمایشگری قرار دارند. برای رسیدن به یک سازمان یادگیرنده باید هر ۴ بعد قابلیت یادگیری سازمانی در حد مطلوب باشد. پویایی و بهبود قابلیت تعهد مدیریت برای یادگیری سازمانی وظیفه مدیریت است، اما پویایی و بهبود سه قابلیت دیگر وظیفه تمامی کارکنان و مدیران است. به عبارت دیگر مدیریت با شیوه مدیریت خود می‌تواند زمینه‌ساز سه قابلیت دیگر شود.

در مجموع با عنایت به تأثیرات مقوله یادگیری سازمانی بر عملکرد که بارها در مقالات به آن اشاره شده است، پیشنهاد می‌شود مدیران دانشکده‌های تربیت بدنی حساسیت بیشتری به ایجاد قابلیت‌های یادگیری سازمانی نشان دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود مدیران سطوح

مختلف دانشکده‌ها آموزش‌های لازم برای درک اهمیت یادگیری سازمانی و چگونگی ایجاد قابلیت‌های آن داده شود. این افراد با توجه به قابلیت ایجاد ارتباطات با کارکنان سازمان می‌توانند دانش کسب شده را به سایر بخش‌های سازمان انتقال دهند. بدیهی است انتقال دانش باعث بهبود قابلیت‌های دید سیستمی و فضای باز و آزمایشگری نیز خواهد شد (۳۲، ۳۳).

همچنین با توجه به این یافته که قابلیت‌های یادگیری سازمانی در دانشکده‌ها در حد پایینی قرار داشت، پیشنهاد می‌شود شبکه‌های غیررسمی سازمان شناسایی شده و افراد کلیدی، در این شبکه‌ها مشخص شوند. از طریق آموزش این افراد، از آن‌ها به عنوان عاملی برای انتقال دانش استفاده شود. ارتباطات غیررسمی صحیح مورد هنجارسازی قرار گیرد و از نظام‌های مدیریت مشارکتی حمایت شود (۳۴). فضای دانشکده‌ها برای نقد و بازگویی نظرات و برگزاری جلسات غیررسمی آماده شود. به افراد آموزش داده شود که همواره از کار خود صحبت کنند و در کار از یکدیگر مشورت بگیرند (۳۵).

لذا با توجه به کمبود فضای باز و خلاقانه در دانشکده‌ها و عدم تقدیر از روش‌ها و ایده‌های جدید کاری، به مدیران دانشکده‌ها پیشنهاد می‌شود فضا را برای مطرح کردن و آزمایش ایده‌های جدید آماده کنید و برنامه‌هایی برای تشویق ایده‌های جدید داشته باشید. صاحبان اصلی ایده‌ها را شناسایی و آن‌ها را تشویق نمایید. همچنین امکانات لازم را برای اجرای آزمایشی ایده‌ها فراهم کنید.

منابع

۱. صفاری مرجان. مقایسه ابعاد سازمان یادگیرنده در سازمان تربیت بدنی، کمیته ملی المپیک و تربیت بدنی آموزش و پرورش. پایان نامه انتشار نیافته، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران. ۱۳۸۶.
۲. میراسماعیلی الهام. بررسی و مقایسه دانش و یادگیری سازمانی در مدارس هوشمند و مدارس عادی شهر تهران. فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی، سال دوم. ۱۳۸۶.
۳. اسدی حسن، قنبرپور امیر، قربانی محمدحسین، دوستی مرتضی. رابطه بین یادگیری و عملکرد سازمانی در کارشناسان سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران. نشریه علمی پژوهشی حرکت، شماره ۱، ۱۳۸۸، ص ۲۳۷-۲۴۷.
۴. دستگردی کاظم. ارتباط بین توانمند سازی و یادگیری سازمانی کارکنان سازمان تربیت بدنی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه

تهران. ۱۳۸۷.

۵. تسلیمی محمد سعید، نادری خورشیدی علیرضا. قابلیت یادگیری سازمانی: رویکردی نوین برای توسعه متوازن سازمان‌ها. فصلنامه مطالعات مدیریت، ۱۳۸۳ (۳۹). صص ۲۲-۵۰.
6. Gomez. P, Lorente J and Cabrera V.R. Organizational Learning Capability :A Proposal of Measurement". Journal of Business Research, 2005.58, PP: 715-725.
۷. شریفی اصغر، اسلامی فاطمه. بررسی رابطه میان یادگیری سازمانی و بکارگیری فناوری های ارتباطات و اطلاعات در دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار. فصلنامه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۱۳۸۷ (۲)، صص ۲۲-۱.
۸. الهی علیرضا، وصالی مجید، پورآقایی زهرا. شناسایی موانع زیربنایی ایجاد سازمان‌های یادگیرنده در نهادهای ورزشی جمهوری اسلامی ایران. نشریه حرکت، ۱۳۸۶ (۳۴). صص: ۲۱-۳۴.
9. Murray P. Donegan K. Empirical linkages between firm competencies and organizational learning, The Learning Organization, 2003. Vol. 10, No. 1, MCB: 51-62.
10. Roxanne Beard .Accreditation process and organizational learning capabilities in institutions of higher education. Unpublished Dissertation of Doctor of Philosophy, Capella University. Downolabale from: 2005.
۱۱. قدمگاهی سید محمد، آهنچیان محمد رضا). بررسی وضعیت مدارس شهر مشهد بر اساس ویژگیهای سازمان یادگیرنده. فصلنامه نوآوری های آموزشی، ۱۳۸۴ (۱۴). صص ۱۳۲-۱۴۸.
۱۲. رشمه جواد، بدرقه علی، احمدی فخرالدین. بررسی و مقایسه مدیریت دانش و یادگیری سازمانی در مدارس هوشمند و مدارس عادی شهر تهران. نشریه پژوهش‌های تربیتی دانشگاه آزاد بجنورد، ش ۱۳۸۶ (۱۶)، صص ۳۱-۵۴.
۱۳. فرهنگ ابوالقاسم، سیادت سید علی، مولوی حسین، هویدا رضا. بررسی ساختار عاملی اعتماد سازمانی و رابطه مولفه های آن با یادگیری سازمانی در دانشگاه های دولتی جنوب شرق کشور. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۳۸۹ (۵۵)، صص ۱۱۱-۱۳۰.
۱۴. خانعلیزاده رقیه، کرد نائج اسدالله، فانی، علی اصغر، مشبکی اصغر. رابطه بین توانمند سازی سازمانی و یادگیری سازمانی (مطالعه موردی دانشگاه تربیت مدرس) "پژوهش نامه مدیریت تحول، سال دوم، ۱۳۸۹ (۳)، نیمه اول ۱۳۸۹

۱۵. الوانی مهدی. «مدیریت عمومی». تهران نشر نی، چاپ سوم، ۱۳۸۷. صص ۳۳۵-۳۴۷.
16. Templeton G.F, Lewis B.R, & Snyder, C.A. Development of a measure for organizational learning constructs. *Journal of manage information systems*, 2002, 19(2).
17. Chiva R. Alegre J. Lapedra, R. Development and Validitation of an instrument to measure organizational learning capabilities". Paper presented in OLKC 2006 Conference at the University of Warwick, Coventry on 20th -22nd March 2006 ,Downloadable. www2.warwick.ac.uk/fac/soc/wbs/conf/olkc/archive/olkc1/papers/155_chiva.pdf
۱۸. خاکزاربفروئی مرتضی. ارائه مدل یکپارچه سیستم یادگیری و تغییر سازمانی. رساله دکترای انتشار نیافته، دانشکده فنی مهندسی دانشگاه تربیت مدرس. ۱۳۸۷.
۱۹. اقدسی محمد، خاکزاربفروئی مرتضی. سنجش سطح قابلیت‌های یادگیری سازمانی در بیمارستان‌ها. نشریه بین‌المللی مهندسی صنایع و مدیریت تولید، ۱۳۸۷(۴)، صص ۷۱-۸۳.
20. Alegre J., Chiva R. Assessing the Impact of Organizational Learning Capability on Product Innovation Performance: An Empirical Test, *Technovation* 28: 2008, PP. 315-326.
21. Shut Hsien. Liao Wen. Jung, Chang. Chi, Chuan, Wu. An integated model for learning organization with strategic view :Benchmarking in the knowledge-intensive industry." *Expert systems with applications*, 2010. 37: 3792-3798.
22. Atak M. Erturgut, R. An empirical analysis on the relation between learning organization and organizational commitment. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2010, 2, 3472-3476.
23. Jiang X. Lit Y. The relationship between organizational learning and firm's financial performance in strategic alliance :A contingency approach. *Journal of world Business*, 2008. 43, 365-379.

**راهنمای اشتراک نشریات علمی - پژوهشی
پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی**

خواهشمند است قبل از پرکردن برگ درخواست اشتراک به نکات زیر توجه فرمائید:

۱. نشانی خود را کامل و خوانا با ذکر کدپستی بنویسید.
۲. بهای اشتراک سالانه:

- مطالعات مدیریت ورزشی: ۳۰۰۰۰۰ ریال
- فیزیولوژی ورزشی: ۳۰۰۰۰۰ ریال
- مطالعات طب ورزشی: ۱۵۰۰۰۰ ریال
- رفتار حرکتی: ۱۵۰۰۰۰ ریال
- مطالعات روان شناسی ورزشی: ۱۰۰۰۰۰ ریال
- پژوهش در ورزش دانشگاهی: ۱۵۰۰۰۰ ریال

۳. وجه اشتراک را به حساب جاری ۲۱۷۲۲۶۹۰۰۱۰۰۳ بانک ملی شعبه میر عماد کد ۱۸۷ به نام تمرکز وجوه درآمد اختصاصی پژوهشگاه تربیت بدنی و ورزش، و فیش بانکی را به همراه فرم اشتراک به آدرس دفتر نشریه ارسال کنید.

نشانی: مشهد-وکیل آباد ۵۴- نبش بلوار لادن- پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- دفتر نشریه

کدپستی: ۹۱۷۹۸۹۵۵۱۸ تلفن: ۲- ۵۰۲۸۸۴۰-۵۱۱-۰۵۱۱۱ دورنگار: ۵۰۱۴۲۴۹

پست الکترونیکی: journal@ssrc.ac.ir

**فرم اشتراک نشریات علمی - پژوهشی
پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی**

نام: نام خانوادگی: تحصیلات:

تاریخ شروع اشتراک: از شماره:

شغل:

نشانی پستی:

کدپستی: صندوق پستی: نشانی

الکترونیکی: تلفن:

به پیوست رسید بانکی شماره: مورخ:

به مبلغ ریال بابت اشتراک یکساله ضمیمه است.

امضاء

تاریخ

Organizational Learning Capabilities in Iranian Faculties of Physical Education and Sport Sciences

Alireza Elahi¹, Isa Eskandari², Vahid Saatchian³

1. Assistant Professor, Kharzmi University

2. MA student, Kharzmi University

3. Ph.D student, Kharzmi University

Abstract

In the organizational studies, the measurement of organizational learning capabilities is an important research area. Educational institutions need more organizational learning due to their mission and goals. In this paper, the organizational learning capabilities in Iranian faculties of physical education and sport sciences have been measured. The method that applied in this research was descriptive-survey. Therefore, for data gathering the organizational learning capabilities scale of Gomez et al (2005) were completed by personnel of those faculties (n=138). Results showed that the faculties of physical education and sport sciences in 3 capabilities of managerial commitment, openness and experimentation and knowledge transfer and integration do not meet the optimum level ($p < 0.01$). The mean score of system perspective was less than expected moderate score but this difference was not significant ($P > 0.05$). Also ranking of organizational learning capabilities showed that system approach had the high score and openness and experimentation had the low score among the four capabilities. In attention to the results of this study and benefits of organizational learning, there is a suggestion for faculty administrators that have more effort on developing organizational learning capabilities.

Keywords: Organizational Behaviour, Organizational Learning, Physical Education and Sport Sciences College.

The design and codification of development strategy for university sport in Payame Noor University

Mehdi Goodarzi¹, Abolfazl Farahani², Mahmood Goodarzi³

1. Ph.D Student , University of Tehran
2. Full Professor, Payame Noor University
3. Full Professor, University of Tehran

Abstract

The purpose of this research was to design and codify a development strategy for university sport in Payame Noor University. The statistical sample of this research consisted of 23 ex General Managers and General Manager and experts of administration of Physical Education and Members of physical education academic board in Sciences and sport management PhD students Payame Noor University who had a role in university sport. A researcher-made questionnaire was used to collect the data (the validity was approved by experienced professors and its reliability was verified by Cronbach's alpha method as $\alpha=91\%$). The data were analyzed by descriptive statistics, average comparison test, and Friedman test. Research findings showed that Payame Noor University (population: 1 million) participated in university sport below 1%. The collected information shows the situation of university sport in Payame Noor University in the axis in (SO) region. By the evaluation of resources and internal external information, we can present a collection of approaches and programs. Realization of the goal university sport and employment of all provincial and native capacities along with the growth and development of university sport in this university was presented. Some of important strategies include: developing privatization provincial units and delegation of authority, Formation and Development association and sports clubs, implementing program-based activities in university sport, development Cooperation provincial units of administration of Physical Education Payame Noor University, developing sport facilities entrepreneurship and volunteering movement in university sport, Development of internal competition, Construction of sports facilities, design and codify a development strategy for university sport in Payame Noor University.

Keywords : University Sport , Sport Development Strategy, Payame Noor University.

Identifying and prioritizing physical education students' tendency barriers to use Federation of Sports Medicine Insurance Services

Naghme nematollahi¹, Kourosh Ghahraman Tabrizi², Esmail Sharifian³

1- Postgraduate Student, University of shahid bahonar Kerman

2, 3- Asistant Professor of Sport Management University of shahid bahonar Kerman

Abstract

This study has Identifying and prioritized physical education students tendency barriers to use Federation of Sports Medicine Insurance services. The research method is a survey and its target is applicable. The population studied was the students of physical education colleges across the country, (N =5538), which 426 students were selected using stratified random sampling. The required data were gathered by a researcher designed questionnaire. The face validity of the questionnaire is verified based on 10 sports management and insurance professionals and content validity was calculated based on Lavshy (CVI =0/90). exploratory factor analysis is used for factor identification and verification investigation. the overall internal reliability of the questionnaire is calculated using Cornbrash's alpha factor ($\alpha=0/82$). one-sample t test and repeated measures ANOVA and post hoc Bonferroni was used For data analysis . Factor analysis showed that %51 of the total variance relate to the six factors. A one-sample t test results showed that among all the obstacles of sports insurance except insurance process with the criteria There were significant differences. The results of barriers ranking that how the services are delivered is the most important factor and the least important factor is the insurance process in physical education students' tendency barriers to use Sport Insurance. Therefore to improve sport students tendency to use Federation of Sports Medicine Insurance Services it is necessary to improve the quality of service by their priority.

Key words: Physical Education Students, Insurance Services, Sport Medical Federation.

Motivational Factor Analysis of Student Participation in University's Intramural Activities

SedigheSadat Emami¹, sedighe heydarinejhad², Parvane Shafinya³

1. MSc of sport management, Ahvaz Shahid Chamran University

2. Associate Professor of sport management, Ahvaz Shahid Chamran University

3. Associate Professor of Motor behavior, Ahvaz Shahid Chamran University

Abstract

Motivation to participate in sports activities can be traced back to individual differences, and nature of various type of sport. The purpose of this study was to analyze the factors that motivate students to participate in intramural sport activities in university. Methodology of this research was descriptive analytical, which was done by field study. Statistical population was all of under graduate male and female students of Shahid Chamran University of Ahvaz in the academic year 1391-1392 (N= 11290), statistical sample was determined via Morgan table with random stratified method (n= 375). Measuring instruments was individual characteristics and a researcher made questionnaire of motivation of sports participation included 22 item, that were designed with a Likert scale of five values. Content validity was calculated by exploratory factor analysis (KMO= 0.89), as well as reliability was calculated 0.80 by Alpha Cronbach. Statistical methods including (Pearson correlation, univariate t tests, one way ANOVA test and Friedman ranking test was used. Results of prioritize internal factors motivating showed consequently health, interaction and social cognition, sports competition, enjoyment and happiness motives were important for student's participation in intramural activities. According to research findings recommend the sports programs at the university based on their interests, needs and opportunities to provide incentives for students so they can study in addition to the physical benefits, mental and social benefits of recreational sports activities in the university.

Keywords: Motivational Factors, Sport intramural? University, Students.

The Relationship between Coaching Behaviors and Group Cohesion of Successful Boys Students' Handball and Basketball Teams of Universities from View of Students' Athletes

Mohammad Mazyari¹, Sayed Mohammad Kashef²

1- MSc of sport management, Urmia University.

2- Associate Professor of sport management, Urmia University.

Abstract

The aim of this study was to examine the relationship between coaching behaviors and team cohesion of Successful Boys Students' Handball and Basketball Teams in in the 11th sport Olympiad of male students (summer 2012). 87 players from four handball and basketball teams that reached the final stage of the competition completed Coaching Behavior Questionnaire (CBQ) of Martin and Barnes (1999) and the Group Environment Questionnaire (GEQ) of Carron, Brawley and Widmeyer (1985). Data were analyzed with Pearson Correlation coefficient and One-Way ANOVA. Results showed reinforcement ($r=0.389$, $r=222$), mistake contingent encouragement ($r=0.516$, $r=0.279$), mistake Contingent technical instruction ($r=0.509$, $r=0.274$), general technical instruction ($r=0.369$, $r=0.265$), general encouragement ($r=0.376$, $r=0.219$), were positively correlated to task cohesion and social cohesion; and non-reinforcement ($r=-0.295$, $r=-496$), punishment ($r=-411$, $r=-455$), punitive technical instruction ($r=-0.215$, $r=-0.393$), ignoring mistakes ($r=-0.295$, $r=-0.495$) were negatively correlated to task cohesion and social cohesion. Also results showed organization ($r=0.476$), general communication ($r=0.346$), keeping control ($r=0.345$) were positively correlated to task cohesion; while social cohesion was not significantly associated with these items. The comparisons of coaching behaviors demonstrated that coaches exhibited higher reinforcement ($M=3.73$), and lower ignore mistake behavior ($M=2.49$). Thus, it seems that athlete' perceptions of their coaches' behaviors is related with group cohesion (task cohesion and social cohesion) and coaches' behaviors are one of the important factors that influence group cohesion.

Key words: Coaching behaviors, task cohesion, social cohesion.

Faculty member of Azad University, Eslamshahr brunch**Seyedeh Farideh Hadavi¹**

1. Associate Professor, Eslamshahr Azad University

Abstract

The aim of this study was investigating the relationship between effective factors of productivity of sport facilities and satisfaction of students of Tehran's 8 departure of Azad University. This is a descriptive- correlational study which conducts in field approach. Data was gathered with Tojari and Alizadeh (1380) and Chin leo (2008) scales. According to the aim of study all students of Azad University in 8 departure of Tehran (Tehran markaz, Eslamshahr, Tehran shomal and physition university) were the population of the study (164245) which 384 of them selected as statistic sample. So 600 questionnaires distribute and 542 of them gathered and were usable.

Findings released that human resource and structural factor were the first and second priority of facilities productivity. Personnel and facilities were the first and second priority of satisfaction. There were significant relationship between all factors of productivity and satisfaction with using sport facilities and eventually management and planning was important in prediction of satisfaction.

Keywords: Azad University, sport facilities, productivity, satisfaction, student.

Perspective of Students and Graduates of Physical Education and Sport Sciences toward the Future Career

Mohammad Reza Boromand¹, Azam Fazli Darzi², Adeleh Azimi Delarestaghi³

1. Assistant Professor in Sport Management of Shahid Beheshti University
2. Student in Sport Management of Guilan University, PhD Student in Sport Management of Shomal University
3. Management of Shomal University

Abstract:

The present study examined the employment situation of graduates of physical education and sport sciences. The research method was descriptive survey and data collection was performed through field study. Statistical sample included 275 persons of the physical education and sports science graduate and students across the country. To collect information needed was used researcher made questionnaire. In order to measure questionnaire validity was used as from the content validity method and for the reliability of the questionnaire from the cronbach's alpha which was confirmed reliability and validity of the questionnaire using comments of sport management professor and conducted a pilot study. The findings showed that over 60% of physical education and sport sciences students and graduates are interested in continuing their education to enter the labor market. Also, about 41 % of the students and graduates consciousness and hope not clear immediately after graduating from future employment. The results showed that 41/8% of students and graduates believed that enter the labor market less than a year after graduation. Also, more than 50% of samples appropriate assessments have acquired knowledge and skills to respond your career needs. Given the importance of proper training of scientific and practical needs of the sports sector workforce empowerment, students and graduates should be prepared during the study in order to obtain good jobs.

Keywords: Future career, Graduates, physical education and sport sciences.

Designing Sport Marketing Model of National University Sport Federation of Ir. Iran

Rasoul Tarighi¹, Hamidi Mehrzad², Rajabi Hossein³

1- Ph.D. Student of University of Tehran Kish international camps

2- Associate Professor of University of Tehran

3- Professor Assistant of University of Tehran Kish International Campus

Abstract

The goal of this study was design Sport Marketing Model for National University Sport Federation of Islamic Republic of Iran. This study is correlation, and, in view of research goal, it is practical. A questionnaire, which was made by the researcher, is based on Likert 5 option scale, and its justifiability is confirmed by professionals and professors; moreover, its stability is examined by Coronbakh α test with coefficient of 0/981. Among 230 distributed questionnaires, 202 ones were filled out and returned. Populations consist of previous and present executive committee, administrators of provincial committees, experts and employers of National Federation of University Sports, headmen and experts of Sport administration and Sports directors of Iranian universities. In regard to limitation of populations, the number of a sample equals to populations and sampling method is all-counting. Descriptive statistics are utilized for describing of demography situation of respondents and their responses to research questions as well, and confirmed factor analysis test and structural equation modeling test are used in inferential statistics. The results of this study showed, sport marketing model that designed for National University Sport Federation of Ir Iran have necessary fitting($P=0.000$, $RMSEA=0/045$, $GFI= 0.90$). In this model, the six dimensions of marketing significantly are able ro predict marketing capabilities and marketing capabilities has a significant and positive effect on performance of the Marketing in National University Sport Federation.

Keywords: Sport Marketing, National University Sport Federation, Modeling, Factor Analysis.

Table of Contents

•..Designing Sport Marketing Model of National University Sport Federation of Ir. Iran	7
Tarighi Rasoul, Hamidi Mehrzad, Rajabi Hossein	
•..Perspective of Students and Graduates of Physical Education and Sport Sciences toward the Future Career.....	8
Mohammad Reza Boromand, Azam Fazli Darzi, Adeleh Azimi Delarestaghi	
•..Faculty member of Azad University, Eslamshahr brunch	9
Seyedeh Farideh Hadavi	
•..The Relationship between Coaching Behaviors and Group Cohesion of Successful Boys Students' Handball and Basketball Teams of Universities from View of Students' Athletes	10
Mohammad Mazyari, Sayed Mohammad Kashef	
•..Motivational Factor Analysis of Student Participation in University's Intramural Activities	11
SedigheSadat Emami, sedighe heydarinejhad, Parvane Shafinya	
•..Identifying and prioritizing physical education students' tendency barriers to use Federation of Sports Medicine Insurance Services	12
Naghme nematollahi, Kouros Ghahraman Tabrizi, Esmail Sharifian	
•..The design and codification of development strategy for university sport in Payame Noor University	13
M. Goodarzi, A. Farahani, M.Goodarzi	
•..Organizational Learning Capabilities in Iranian Faculties of Physical Education and Sport Sciences.....	14
Alireza Elahi, Isa Eskandari, Vahid Saatchian	

Research on University Sport

- **Chairman Manager: Mahdi Talebpour (Ph.D)**
- **Editor in Chief: Mohammad Keshtidar (Ph.D)**
- **Managing Director: Mahboubeh Iranpak**

- **Editorial Board:**
 - ✓ Abolfazl Farahani (Professor., PayameNoor University; Sport management)
 - ✓ Hasan Asadi (Professor., Tehran University; Sport management)
 - ✓ Mohammad Esmail Afzalpour (Assistant. Prof., Birjand University; Physiology Sport)
 - ✓ ValiAllah Dabidi Roshan (Professor., Mazandaran University; Physiology Sport)
 - ✓ Reza Rajabi (Professor., Tehran University; Sport Medicine)
 - ✓ Farhad Rahmani Nia (Professor., Guilan University; Physiology Sport)
 - ✓ Mohammad Hossein Razavi (Assistant. Prof., Mazandaran University; Sport management)
 - ✓ Mahdi Talebpour (Assistant. Prof., Ferdowsi Mashahad University & Sport Sciences Research Institute; Sport management)
 - ✓ Mehrdad Anbarian (Assistant. Prof., Bu Ali Sina University; bio mechanic)
 - ✓ Mohammad Keshtidar (Assistant. Prof., Birjand University Sport management)
 - ✓ Habib Honari (Assistant. Prof., Alame Tabatabaee University& Sport Sciences Research Institute; Sport management)

ISSN 2345-3519

Volume 5, Winter 2014

- **Address: Institute of physical education and sports science. havapeymayi alley. nejatollahi st enghelab St. Tehran - I.R.Iran**

Tel Fax: 021-88919872

E-mail: uss@ssrc.ac.ir

Website: www.ssrc.ac.ir

Research on University Sport

One Year, No 4

Winter 2014

In The Name of God